

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

VELİ, ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ
TOPLANTILARINA İLİŞKİN YAŞANTILARININ ANALİZİ: BİR
OLGUBİLİM ÇALIŞMASI

DOKTORA TEZİ

Kemal NAZLI

Malatya-2020

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

VELİ, ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ
TOPLANTILARINA İLİŞKİN YAŞANTILARININ ANALİZİ: BİR
OLGUBİLİM ÇALIŞMASI

DOKTORA TEZİ

Kemal NAZLI

Danışmanlar

Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Prof. Dr. Süleyman Nihat ŞAD

Malatya-2020

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Niyazi ÖZER ve Prof. Dr. Süleyman Nihat ŞAD' ın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırladığım **Veli, Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Veli Toplantılarına İlişkin Yaşantılarının Analizi: Bir Olgubilim Çalışması** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın, tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Kemal NAZLI

ÖNSÖZ

Günümüz bilgi toplumunda yeni nesillerin yetiştirilmesinde eğitime duyulan gereksinim giderek artmaktadır. Eğitim anlayışları, öğretmenlik tarzı ve veli profilleri geçmiş dönemlerden oldukça farklılaşmaktadır. Öğrencilerin eğitimi ve gelişiminden öğretmenler kadar velilerin de sorumluluk üstlenmeleri beklenmektedir. Benimsenen eğitim paradigmaları ve güncellenen eğitim programları da öğrencilerin eğitiminde okul, öğretmen ve velilerin iş birliği yapmalarını zorunlu hale getirmiştir. Artık geçmişle kıyaslanamayacak derecede velilerin eğitsel faaliyetlere katılım göstermeleri ve sorumluluk üstlenmeleri beklenmektedir. Dolayısıyla okul, öğretmen ve veliden oluşan bu sacayağı ne kadar sağlıklı işler, iş birliği ve amaç birliği yaparsa eğitim çıktılarının o denli sağlıklı olması beklenmektedir. Bu araştırmada okul, öğretmen ve veli iş birliğinin önemli araçlarından biri olarak kabul edilen veli toplantılarına ilişkin paydaşların yaşantılarını analiz etmek, veli toplantılarının daha etkili bir biçimde yapılmasına yönelik öneriler geliştirmek amaçlanmıştır.

Doktora tez danışmanlığımı yapan değerli hocalarım Doç. Dr. Niyazi ÖZER ve Prof. Dr. Süleyman Nihat Şad'a süreç içerisinde sağladıkları her türlü bilimsel destek, anlayış zenginliği ve yol gösterici rehberlik için şükranlarımı sunmayı bir vefa borcu olarak görüyorum. Tez jüri üyelerimden Doç. Dr. Ali KIŞ hocama tez öneri aşamasından tez izleme toplantılarına kadarki süreçte çalışmaya yaptığı değerli katkıları için şükranlarımı sunuyorum.

Doktora eğitimim sürecinde yetişmemde ve bilimsel bir bakış açısı kazanmamda etkileri olan değerli hocalarım Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ'e, Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER'e, Doç. Dr. Necdet KONAN'a, Dr. Öğr. Üyesi Mahire ASLAN ve Dr. Öğr. Üyesi Sevim ÖZTÜRK'e özellikle teşekkür ediyorum.

Son olarak, çalışmaya deneyim ve görüşleriyle zaman ayırıp destek sunan tüm katılımcılara ayrı ayrı teşekkür ederken, süreç içerisinde her şeyiyle yanımda olan ve sürekli beni motive eden eşim ve çocuklarıma gösterdikleri anlayış ve sabır için minnettarım.

Kemal NAZLI
Malatya- 2020

ÖZET

VELİ, ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ TOPLANTILARINA İLİŞKİN YAŞANTILARININ ANALİZİ: BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI

NAZLI, Kemal
Doktora, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Niyazi ÖZER

Kasım-2020, XIII+217 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantılarına ilişkin yaşantılarını incelemektir. Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde yapılan bir araştırmadır. Araştırmanın katılımcılarını Bingöl il merkezinde bulunan devlet ve özel ilköğretim yöneticileri, bu okullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile çocukları bu okullarda öğrenim gören öğrenci velileri oluşturmaktadır. Araştırma katılımcıları ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde, betimsel ve içerik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma bulgularının geçerlik ve güvenirliği pilot uygulama, veri çeşitlemesi ve katılımcı teyitleri yöntemleriyle sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre veli toplantıları öncesi öğretmen, veli ve okul yöneticileri tarafından birtakım hazırlıklar yapılmaktadır. Velilerin toplantılara en çok whatsapp, sms ve yazılı pusula aracılığıyla davet edildiği tespit edilmiştir. Veli toplantılarının genellikle hafta içinde, ders saatleri dışında ve öğrencilerin ders gördükleri sınıflarda gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Toplantılarda en fazla görüşülen konuların öğrencilerin akademik başarıları ve davranışları, ebeveyn tutum ve sorumlulukları ve ders araç gereçleri olduğu ortaya çıkmıştır. Toplantılarda paydaşların genellikle özenli bir iletişim yaklaşımı benimsedikleri, ancak az da olsa öğretmen ve velilerin iletişimde olumsuzluklar yaşadıkları belirlenmiştir. Veli toplantılarının, öğrencilerde denetlenme duygusunun gelişmesini sağlayarak öğrencilerin akademik başarılarının artması, olumsuz davranışlarının düzelmesi, önemsenme, motivasyon artışı

ve özgüven duygularının gelişmesi üzerinde ciddi etkileri olabildiği ifade edilmiştir. Velilerin toplantılara katılım göstermelerinin öğretmenlerde önemsenme, mutlu olma, motivasyon artışı ve öğrencilere yönelik tutumlarda değişme gibi etkileri olabildiği belirlenmiştir. Veli toplantılarının, öğretmenler ve okul yönetimi üzerinde örtük bir denetim işlevi görerek, okul yönetiminin okulu geliştirmesine olanak sağladığı ifade edilmiştir. Toplantılarda yaşanan güçlüklerin başında toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları, paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmaları ve toplantıya katılım ile ilgili yaşanan problemler gelmektedir. Son olarak, veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için konunun paydaşlarına yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Ayrıca, araştırma bulgularından hareketle, öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci velileri için veli toplantıları kontrol listeleri geliştirilmiştir.

Araştırma bulgularından hareketle veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için, eğitim paydaşlarına yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiş; gerçekleştirilecek veli toplantılarını daha etkili kılmak için veli, öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik bir rehber oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Veli Katılımı, Veli, Öğretmen, Okul Yöneticisi, Veli Toplantıları

ABSTRACT

ANALYSIS OF PARENTS, TEACHERS AND SCHOOL MANAGERS' EXPERIENCES ON PARENT-TEACHER CONFERENCES: A PHENOMENOLOGICAL STUDY

NAZLI, Kemal

PhD., Inonu University, Institute of Educational Sciences
Educational Administration

Thesis Advisor: Associate Professor Doktor Niyazi ÖZER

November, 2020, XIII+217 pages

The main purpose of this research is to examine the experiences of parents, teachers and school managers on parent-teacher conferences. This research has been conducted on phenomenological design, one of qualitative research designs. The study group of the research consist of public and private primary school managers in the central district of Bingöl, the classroom teachers working in these schools and the parents whose children are studying at these schools. Participants in the research study group were determined according to the criteria and maximum diversity sampling method. The research data were collected with the semi-structured interview forms developed by the researcher. Descriptive and content analysis methods were used in the analysis of the obtained data. The validity and reliability of the research findings was provided by data variation, pilot application and participant confirmation methods.

According to the research findings, some preparations are made by teachers, parents and school administrators prior to parent-teacher conferences. Parents are mostly invited to the meeting via whatsapp, sms or written invitations. At least two parent-teacher conferences are held annually. Parent-teacher conferences are usually held in classrooms after course hours on weekdays. The most discussed topics in the meetings are students' academic achievement and behavior assessments, parental attitudes and responsibilities, and course materials. During the meetings, stakeholders such as teachers and parents, often have an attentive communication styles but they can sometimes use negative communication codes.

Parent-teacher conferences can have great effects on the development of students' sense of supervision, increasing their academic achievement, decreasing their

negative behaviors, caring, motivation and self-confidence. Cooperation and responsibility sharing are the main effects of the meetings on teachers and parents. Parents' participation in the meetings can have various effects on teachers, such as being cared, being happy, increasing motivation and changing attitudes towards students. Parents-teachers conferences function as an audit control over the teachers and the school administration, allowing the school administration to develop the school. Parent teacher conferences are effective on the awareness of parents in many ways. Decisions made at meetings are often monitored by classroom teachers via the class whatsapp group and by warning text messages sent to parents on phones. The main difficulties encountered in meetings are parents' behaviors incompatible with the seriousness of the meeting, communication conflicts between stakeholders and problems related to participation in the meeting. In order to make parents-teachers conferences more effective and productive, some suggestions are made by stakeholders. These are, encouraging parental participation to the meetings, supporting the group meetings with individual meetings, raising awareness of parents and improving teacher competence.

Finally, various suggestions for the stakeholders of the subject have been developed in order to make parent teacher conferences more effective. In addition, based on the research findings, a guide for stakeholders has been developed in order to make parent-teacher conferences more effective.

Keywords: Parental Involvement, Parent, Primary School Teacher, School Managers, Parent Teacher Conferences

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xiii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi	5
1.4. Alt Problemler	5
1.5. Araştırmanın Önemi	6
1.6. Varsayımlar	7
1.7. Sınırlılıklar	7
1.8. Tanımlar	7

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul ve Aile İlişkileri.....	8
2.1.1. Okul- Aile İlişkileri Bağlamında Okulun Rolü	9
2.1.2. Okul- Aile İlişkileri Bağlamında Öğretmenin Rolü	10
2.1.3. Çocukların Eğitiminde Ailenin Rolü	11
2.2. Eğitimde Veli Katılımı	12
2.2.1. Ebeveynlik.....	13
2.2.2. İletişim.....	14
2.2.3. Gönüllülük.....	14
2.2.4. Evde öğrenme	15
2.2.5. Karar verme	15
2.2.6. Toplumla iş birliği	16

2.3. Eğitimde Veli Katılımının Önemi	16
2.4. Veli Katılımının Faydaları	17
2.4.1. Öğrenci Açısından Faydaları	18
2.4.2. Aile Açısından Faydaları	19
2.4.3. Öğretmen Açısından Faydaları	19
2.4.4. Okul Açısından Faydaları	20
2.5. Veli Toplantıları	20
2.5.1. Veli Toplantılarının Yapılandırılması	22
2.5.1.1. Toplantı Öncesi Planlama ve Hazırlık	22
2.5.1.2. Toplantı Günü ve Sırası	25
2.5.1.3. Toplantı Sonrası	27
2.6. Veli Toplantılarının Etkileri	28
2.6.1. Veli Toplantılarının Öğrenciye Etkileri	28
2.6.2. Veli Toplantılarının Ebeveynler Açısından Etkileri	29
2.6.3. Veli Toplantılarının Öğretmenler Açısından Etkileri	29
2.6.4. Veli Toplantılarının Okul Yönetimine Etkileri	30
2.7. Veli Toplantılarında Yaşanan Güçlükler	31
2.7.1. Veli Toplantılarında Yaşanan Güçlüklerle Başetme	33
2.8. Veli Toplantılarının Mevzuattaki Yeri	34
2.8.1. 2535 Sayılı Tebliğler Dergisi	34
2.8.2. Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği	36
2.9. İlgili Araştırmalar	37
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	37
2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	44

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	50
3.2. Araştırmanın Katılımcıları	51
3.3. Veri Toplama Aracı	55
3.4. Verilerin Toplanması	56
3.5. Verilerin Analizi	58
3.6. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	60

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

4.1. Araştırma Problem Cümlelerine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	62
4.1.1. Birinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	62
4.1.1.1. Formal Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları	62
4.1.1.2. Gündem Belirleme Biçimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları	64
4.1.1.3. Toplantıya Davet Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları	66
4.1.1.4. Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	70
4.1.1.5. Veli Hazırlıkları Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	75
4.1.1.6. Toplantı Sıklığı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	77
4.1.1.7. Toplantı Zamanı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	79
4.1.1.8. Toplantı Mekânı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar Aşağıda Toplantı Mekânı Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.....	85
4.1.1.9. Toplantının Yürütülmesi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar....	87
4.1.2. İkinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları	91
4.1.3. Üçüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları	99
4.1.3.1. Öğretmenlerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	100
4.1.3.2. Velilerin Öğretmenlerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	106
4.1.3.3. Yöneticilerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	112
4.1.4. Dördüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	116
4.1.4.1. Toplantıların Öğrenciye Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	116
4.1.4.2. Toplantıların Veliye Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	121
4.1.4.3. Toplantıların Öğretmene Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	127
4.1.4.4. Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	132
4.1.5. Beşinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	137

4.1.5.1. Alınan Kararların İzlenmesi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	137
4.1.6. Altıncı Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	140
4.1.6.1. Yaşanan Güçlükler Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	140
4.1.7. Yedinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları	157
4.1.7.1. Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	158

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	180
5.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar.....	180
5.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar	182
5.1.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar	183
5.1.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar.....	184
5.1.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar.....	185
5.1.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar.....	186
5.1.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar	188
5.2. Öneriler	188
5.2.1. Politika Geliştiricilere Yönelik Öneriler	189
5.2.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Yönelik Öneriler	190
5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	193
KAYNAKÇA.....	194
EKLER	208
EK-1: Öğretmenler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu	209
EK-2: Veliler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu	210
EK-3: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu	211
EK-4: Araştırma İzin Belgesi.....	212
EK-5: Etik Kurul Kararı.....	213
EK-6: Öğretmenler İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi	214
EK-7: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi	216
EK-8: Öğrenci Velileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi	217

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlerle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler	52
Tablo 2. Okul Yöneticileriyle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler	54
Tablo 3. Öğrenci Velileriyle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler	54
Tablo 4. Formal Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	63
Tablo 5. Gündem Belirleme Biçimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	64
Tablo 6. Toplantıya Davet Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	67
Tablo 7. Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	71
Tablo 8. Veli Hazırlıkları Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	75
Tablo 9. Toplantı Sıklığı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	77
Tablo 10. Toplantı Zamanı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	79
Tablo 11. Toplantı Mekânı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	85
Tablo 12. Toplantının Yürütülmesi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	88
Tablo 13. Veli Toplantıları Gündem Konuları Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	91
Tablo 14. Öğretmenlerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	100
Tablo 15. Velilerin Öğretmenlerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	107
Tablo 16. Yöneticilerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	112
Tablo 17. Toplantıların Öğrenciye Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	116
Tablo 18. Toplantıların Veliye Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	121
Tablo 19. Toplantıların Öğretmene Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	127
Tablo 20. Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	132
Tablo 21. Alınan Kararların İzlenmesi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	137
Tablo 22. Yaşanan Güçlükler Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları.....	141
Tablo 23. Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları	158

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, problem cümlesi, alt problemleri, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim insanoğlu için hayati bir gereksinimdir ve birey doğduğu andan itibaren kendini eğitim süreçlerinin içinde bulur (Başaran, 1992; Küçükahmet, 1995). Eğitim, tarihî süreç içerisinde insanoğlunun uygarlık ve gelişme serüveninde en etkili araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Toplumların uygarlık ve gelişme yolundaki ilerleyişinde eğitimin rolü büyüktür. Milletlerin en değerli zenginlik kaynağı olan insan gücü, eğitilmesi durumunda ancak toplumların ve milletlerin kalkınmasında katma değere dönüşebilmektedir. Bu gerçekten hareketle günümüzde, neredeyse bütün dünyada insan gücünün eğitilmesi yasal düzenlemelerle devletlerin vatandaşlarına karşı ödevleri arasında yer almaktadır.

Önceden belirlenen hedefler doğrultusunda yeni nesilleri yetiştirmek, veli, öğretmen, okul, sivil toplum kuruluşları ve bütün toplumun ortak sorumluluk duygusuyla hareket etmesini gerekli kılmaktır. Yeni nesillerin eğitiminde birinci derecede sorumluluk üstlenen öğretmenlerin, eğitsel amaçlar doğrultusunda öğrencileri yetiştirirken, öğrencilerin velileriyle iş birliği yapmaları hayati önem arz etmektedir.

Aile ve okul, çocuğun eğitiminde ve gelişiminde ortak sorumluluk sahibi olan iki kurumdur. Gerek evde gerekse okulda çocuğu etkileyen her şey onun davranışlarının belirleyicisi olabilmektedir. Çocuğun gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesine yardımcı olmak üzere okul ve ailenin iş birliği içinde olması büyük önem taşır (Bellah, 1953). Öğrenci velileri okulların en yakın toplumsal çevresini oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğrenci velilerinin okula bakış açılarını olumluya çevirmek, onları eğitim öğretim faaliyetlerinin etkin bir tarafı haline getirmek için okullara ve özellikle de öğretmenlere bu iş birliğinin kurulmasında önemli görevler düşmektedir (Özbaş, 2011). Okul, aile ve öğretmenler arasında kurulan bu iş birliğinin, literatürde daha çok veli katılımı olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Epstein'e göre (1995) veli katılımı, çocukların eğitimi ve gelişiminde paydaşların kapsamlı iş birliği yapmalarını gerektiren çok boyutlu bir olgudur. Epstein, eğitimciler ve öğrenci velileri ile gerçekleştirdiği saha araştırma bulgularından hareketle veli katılımının başlıca boyutlarını ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplumla iş birliği olarak kategorize etmektedir. Fantuzzo ve arkadaşları (2000) ise, eğitimde veli katılımını üç farklı boyutta değerlendirmektedirler. Bu göre eğitimde veli katılımı okulda, evde, toplantı veya görüşmeler yoluyla gerçekleşmektedir. Okulda veli katılımı, bir velinin çocuğunun okul çalışmalarına nasıl katıldığı gibi konuları içerir. Sınıf etkinliklerinde gönüllü olarak yer almak, okul etkinliklerinde diğer velilerle iletişim kurmak ve onlarla iş birliği yapmaya istekli olmak okulda veli katılımı kapsamında değerlendirilebilir. Buna karşın evde veli katılımı, velilerin çocuklarının ev öğrenmelerine destek olmak için uygun fizikî ortamın düzenlemesi ve diğer önemli olumlu ebeveynlik davranışları ile ilgilidir. Toplantı ve görüşmelerle veli katılımı ise, veli toplantıları veya bireysel görüşmeler aracılığıyla veliler ile öğretmenler ve okul yöneticileri arasında kurulan iletişimin düzeyi ve niteliği ile ilgilidir. Velilerin kendi çocuklarının akranları ile olan ilişkilerini, ev yaşamındaki rutinlerini ve ailenin yaşamında meydana gelen önemli olaylarla ilgili konular hakkında, çocuklarının öğretmenleriyle bilgi paylaşımında bulunmaları ve iş birliği yapmaları, toplantı ve görüşmelerle veli katılımı kapsamında değerlendirilmektedir. Görüldüğü üzere eğitimde veli katılımının çeşitli boyutları söz konusudur. Veli toplantıları da eğitimde veli katılımının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

Veli toplantıları aracılığıyla öğretmen ve öğrenci velileri arasında sağlıklı bir iş birliğinin kurulmasında, veli ve öğretmenlerin eğitim öğretim yaklaşımlarına ilişkin bakış açıları belirleyici bir rol oynayabilmektedir. Bazı veliler kendi ilkokul yıllarındaki deneyimlerinin etkisinde kalarak, öğretim faaliyetlerinin daha çok öğretmen merkezli olmasını beklemektedir. Öğrencilerin öğrenme eksiklikleri ve diğer olumsuz davranışlarından daha çok öğretmenleri sorumlu görme eğilimindedirler. Dolayısıyla öğretmenlerin, velilerle yaptıkları toplantı ve görüşmelerde, öğrencilerin öğrenme performanslarından ve diğer gelişim alanlarındaki ilerlemelerinden sadece öğretmenlerin değil, aynı zamanda velilerin de eşit derecede sorumluluk sahibi olduklarını söylemeleri oldukça büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler bunu yaparak, velilerin kendi çocuklarının öğretmenleriyle ve eğitim gördükleri okullarla daha fazla iş

birliği yapmalarını sağlayabilme misyonunu yerine getirebilirler (Jucks ve Pauler-Kuppinger, 2017).

Öğretmen ve ğrenci velileri arasında iyi işleyen bir iş birliğinin varlığı, çocukların eğitiminin ve ğrenci başarısının önemli bir göstergesi olabilmektedir. Öğretmen ve veli arasında sağlıklı işleyen bir iş birliğinin tesisi öğretmenlerin gl iletişim becerilerine sahip olmalarını ve bu iletişim becerilerini iş yaşamlarında sergilemelerini gerektirmektedir. Veli-ğretmen iş birliğinin sağlanmasında veli toplantıları, önemli olduğu kadar, gerek öğretmenler gerekse veliler için çeşitli glkleri de barındırmaktadır. Veli toplantılarında, ğretmen ve veliler arasında sağlıklı işleyen bir iş birliğinin kurulmasını zorlaştıran nedenler çeşitlilik göstermektedir. Çoğu durumlarda öğrencinin akademik performansı ile ilgili problemlerden, sınıftaki huzursuzluklardan ve öğrenme glklerinden kimin sorumlu olduğunun net olmaması veli-ğretmen görüşmelerini oldukça sıkıntılı, zahmetli ve zorlayıcı kılmaktadır. Veli-ğretmen görüşmelerini zahmetli kılan bir diğer husus da öğretmenlerin okul sisteminin bir parçası olması, öğretmenlerin okul kurallarına bağlı hareket etmesi, tarafsız bir danışman gibi davranamaması, onun veliler tarafından problemlerin taraflarından görülmesi de veli ğretmen görüşmelerinin istenmeyen zorlu bir mesleki görev olarak görülmesine neden olabilir. Velilerin toplantılara katılımlarının yasal bir zorunluluktan kaynaklanması durumu da bu görüşmeleri itici kılan nedenlerden sayılabilir (Aich, Behr ve Kuboth, 2017). Bütün bu durumlar göz önüne alındığında, veli toplantılarının hem öğretmenler hem de ğrenci velileri açısından, bünyesinde çeşitli glkler barındıran karmaşık bir olgu olduğu söylenebilir.

Veli toplantıları, velilere öğretmenlerle doğrudan ve çift yönlü bir iletişim imkânı verdiğinden oldukça önem taşıtmaktadır. Karşılıklı yarar temelindeki iş birliğinin yanı sıra paydaşların eşit düzeyde sorumluluk paylaşımında bulunmaları, öğrencilerde etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesine de katkı sunmaktadır (Bilton, Jackson ve Hymer, 2017). Öğrencilerde istendik davranış değişmelerinin başarılmasında, ğrenci velileri ve öğretmenler arasında kurulan iletişim ve işbirliğinin niteliği önem kazanmaktadır. Veli ve öğretmenler arasında iyi işleyen bir iletişim sistemi yapılandırıldığı zaman, öğrencilerin akademik başarılarının yükseldiği, öğretmenlerin iş doyumlarının arttığı, ğrenci velilerinin de ğrencilerinin başarılarıyla mutlu olduğu (Rolnick, 1997) görülmüştür. Yapılan benzer çalışmalarda da (Buhl ve Hilkenmeier, 2017; Gartmeier, Aich, Sauer ve Bauer, 2017) veli ve ğretmen arasında kurulacak olan olumlu iş birliği

ve iletişimin tatmin edici eğitimsel sonuçlarının olduğu vurgulanmıştır. Ramirez ve Soto-Hinman'a (2009) göre, velilerin ve diğer aile bireylerinin çocukların okul başarısı üzerinde etkisi oldukça büyüktür. Öğretmenler, öğrencilerin velileri ile olumlu ilişkiler geliştirebilirlerse, öğrencilerin ev ödevlerini yapmaları ve diğer öğrenme etkinliklerini daha etkili ve düzenli yapmaları için evde uygun ortamın sağlanması ve öğrenci ödevlerinin takibi hakkında ailelerin desteğini kazanabilirler. Öğretmenler velilerden çocuklarının öğrenme etkinlikleri konusunda hangi rol davranışları sergilemeleri gerektiği hakkında beklentilerini açık ve net bir biçimde iletebilirlerse, velilerin kendilerinden beklenen rol davranışları sergilemeleri olasılığı büyük oranda artacaktır. Örneğin, öğretmen velilerden günlük olarak öğrencilere evde yapmaları için verdiği etkinliklerle birlikte gönderdiği öğrenci çalışmalarını takip formunu imzalamalarını isteyerek, velilerin eğitsel faaliyetlere katılımlarının önemini belirtebilir (Slavin, 2017).

Eğitimciler, okullarda öğretilen derslerle ilgili öğrenci ve velileri arasında etkileşimi kolaylaştıran aktiviteleri etkili bir şekilde uygulayarak çok daha olumlu sonuçlar alabilirler (Sheldon ve Epstein, 2005). Genellikle eğitim çevrelerinde, okul ve veliler arasında kurulacak bu iş birliğinin en önemli araçlarından biri olarak veli toplantıları kabul edilmektedir (Bellah, 1953). Öğrencilerin okuldaki durumlarını velilerle paylaşmanın en etkili araçlarından biri veli toplantılarıdır. Zira bu toplantılarda öğretmen velilerle yüz yüze iletişime geçerek, öğrencilerin gelişimlerinin seyri hakkında velileri bilgilendirme olanağı bulmaktadır. Aynı şekilde veliler de çocuklarının okuldaki durumlarını, sınıftaki çalışma örneklerini birebir görme olanağı bulurlar. Bununla birlikte veliler, çocuklarının eğitim durumları ve gelişimleri ile ilgili merak ettikleri konularda öğretmenlere yüz yüze soru sorma ve bilgilenme imkanı bulmaktadır (Gruey, 1955). Eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde ve yeni nesillerin yetiştirilmesinde velilerin desteğine ve iş birliğine gereksinimin bu denli önemli olması veli toplantılarının nasıl gerçekleştirildiğini ve etkili veli toplantılarının düzenlenebilmesi için neler yapılması gerektiğini daha da önemli hale getirdiği söylenebilir.

Yapılan birçok bilimsel çalışma bulguları (Jeynes, 2011; 2010; Ergen, 2008; Coşkun, Kartal, 2008; Kotaman, 2008; Seginer, 2006) öğrenci velilerinin, genellikle okulda düzenlenen toplantılar aracılığıyla okul ve öğretmenlerle iletişime geçtiğini göstermiştir. Bu durum veli katılımının önemli araçlarından biri olarak görülen veli toplantılarının (Calatrello, 1961; Lovret, 1958; Ferguson, 1957; Bellah, 1953) nasıl

gerçekleştirildiği, toplantılarda nelerin konuşulduğu, paydaşlar arasındaki iletişimin nasıl gerçekleştiği, toplantılarda ne tür güçlüklerin yaşandığı ve veli toplantılarının daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için nelerin yapılması gerektiği gibi soruların cevap bulmasını daha da gerekli kılmaktadır. Bütün bu gerekçelerden ötürü veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantılarına ilişkin deneyimlerinin tüm yönleriyle ortaya çıkarılması, ülkemizde veli toplantılarının nasıl gerçekleştirildiğinin anlaşılması bakımından önem taşımaktadır. Zira bu araştırmayla, hem ülkemizde ilkokullarda veli toplantılarının nasıl gerçekleştirildiği belirlenmeye çalışılmakta hem de araştırma bulgularından hareketle daha etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için paydaşlara yönelik öneriler geliştirileceğinden, araştırmanın alandaki önemli bir ihtiyacın giderilmesine katkıda bulunması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantılarına ilişkin yaşantılarını incelemek ve daha etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için öneriler geliştirmektir.

1.3. Problem Cümlesi

Veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantılarına ilişkin yaşantıları nasıldır?

1.4. Alt Problemler

Veli, öğretmen ve okul yöneticileri görüşlerine göre;

- 1) Veli toplantılarının planlama süreci nasıl gerçekleştirilmektedir?
- 2) Veli toplantılarında görüşülen konular nelerdir?
- 3) Veli toplantılarında paydaşların iletişimi nasıl gerçekleşmektedir?
- 4) Veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi bakımından neler yapılmaktadır?
- 5) Veli toplantılarının etkililiğini engelleyen faktörler (güçlükler) nelerdir?
- 6) Veli toplantılarının eğitim sürecine katkıları nelerdir?
- 7) Etkili veli toplantıları gerçekleştirmek için neler yapılmalıdır?

1.5. Araştırmanın Önemi

Toplumların geleceğinin teminatı olan yeni nesillerin eğitilmesi, önemli olduğu kadar güç bir görev olarak da görülmektedir. Bu güç görevin layıkıyla yerine getirilebilmesi için veli, öğretmen, okul ve eğitimle ilgili diğer bütün paydaşların iş birliği yapmaları gerekmektedir. Zira içinde bulunduğumuz yüzyılda küreselleşme, internet, teknolojik gelişme ve ilerlemelerin tesiriyle genç nesiller tarihin belki de hiçbir döneminde olmadığı kadar dış çevrenin etkilerine karşı kırılgan hale gelmişlerdir. Bu durum genç nesillerin davranış kodlarını değiştirdiği gibi ebeveyn ve öğretmenlerine karşı olan tutum ve beklentilerini de değiştirmiştir. Bu değişimlerin neden olduğu anlayış değişiklikleri sadece öğrencilerle sınırlı kalmayıp öğrenci velilerini de etkisi altına aldığı söylenebilir. Zira artık ne eskisi gibi okul kurallarına koşulsuz uyan öğrenci, ne de çocuğunu kayıtsız şartsız okula teslim eden bir veli profili söz konusudur. İçinde bulunduğumuz dijital çağda yeni nesil bir öğrenci ve veli profili ile karşı karşıya olduğumuz söylenebilir. Öğrenci velilerinin birçoğunun, eğitimle ilgili konularda beklentileri ve görüşleri vardır. Dolayısıyla artık geçmişte olduğu gibi çocuğunu okula kaydettirirken eti senin, kemiği benim anlayışını benimseyen bir veli profilinden söz etmek oldukça güçtür. Aynı şekilde günümüzde kendilerine teslim edilen öğrencilerin eğitimi ve gelişiminde bütün sorumluluğu tek başına üstlenen bir öğretmen ve öğretmenlik anlayışından da söz etmek mümkün değildir. Bütün bu değişme ve gelişmeler, yeni nesillerin eğitiminde yeni bir çağın eşiğinde olduğumuzu göstermesi bakımından önemli olduğu kadar öğretmen ve öğrenci velilerinin iş birliğinin en önemli boyutlarından biri olan veli toplantılarının önemini de artırmaktadır.

Bu araştırmada, devlete ait ve özel ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin, okul yöneticilerinin ve çocukları bu okullarda öğrenim gören öğrenci velilerinin veli toplantılarına ilişkin yaşantıları etraflıca inceleme konusu yapılmaktadır. Böylece günümüzde veli toplantılarında nelerin konuşulduğu, öğretmen-veli görüşmelerinde nasıl bir iletişim dilinin kullanıldığı, veli toplantılarının paydaşlar üzerinde, özellikle de öğrenciler üzerinde ne tür etkilerinin olduğu araştırılmaktadır. Böylece ilkokullarda veli toplantılarının nasıl yapıldığına projeksiyon tutulurken, aynı zamanda araştırma bulguları ve ilgili çalışmalar temelinde, velilerin eğitime daha etkin katılımının sağlanması ve veli toplantılarının etkililiğinin artırılması için çeşitli öneriler geliştirilecektir. Bununla birlikte yapılan alanyazın taramasında konuyla ilgili ulusal düzeyde sınırlı sayıda araştırma olmasının, çalışmanın önemini daha da arttıracığı

söylenebilir. Dolayısıyla bu çalışmanın okul-aile iş birliği ve veli katılımı konusunda hem teori hem de uygulama düzeyinde alanda önemli katkılar sunacağı umulmaktadır.

1.6. Varsayımlar

Araştırmada şu varsayımlardan yola çıkılmıştır:

1. Paydaşların veli toplantısına ilişkin görüş belirtebilmeleri için en az iki veli toplantısına katılmış olmaları yeterlidir.
2. Görüşmelerde veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin veli toplantıları ile ilgili görüşlerini içtenlikle yansıttıkları varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Bingöl il merkezinde bulunan devlet ve özel ilkokullarında görev yapan öğretmenler, okul yöneticileri ve çocukları bu okullarda öğrenim gören velilerin görüşleri ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Veli: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında öğrencinin annesini/babasını veya kanunî sorumluluğunu üstlenen kişiyi ifade eder.

Veli Katılımı: Anne ve babanın, çocuğunun eğitim ve öğretim gereksiniminin karşılanmasında öğretmen, okul ve eğitimin bütün paydaşlarıyla iş birliği yapmasıdır.

Veli Toplantısı: Sınıf öğretmenlerinin veya şube rehber öğretmenlerinin moderatörlüğünde, gerektiğinde okul yöneticileri ve okulda görev yapan diğer öğretmenlerin de katılabildiği, öğrenci velilerinin katılımıyla gerçekleşen, öğrencilerin fiziksel ve psikolojik gelişimleri, akademik başarı durumları, sınıf içi-dışı davranışları veya çocuğun eğitimi ile ilgili diğer konuların görüşüldüğü toplu görüşmelerdir.

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuyla ilgili kuramsal bilgilere yer verilmektedir. Bu bağlamda, bu bölümde öncelikle eğitim öğretim faaliyetlerinin paydaşları olan aile, okul ve öğretmenlerin çocukların eğitimindeki rollerine değinilmiştir. Ayrıca eğitimde veli katılımı, veli katılımı boyutları ve eğitimde veli katılımının önemli araçlarından biri olan veli toplantılarıyla ilgili kuramsal bilgilere ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Okul ve Aile İlişkileri

Okul, genç nesillerin eğitilmesi sorumluluğunu üstlendiği için birçok sosyal kurum okullarda gerçekleştirilen faaliyetlerle yakından ilgilenir. Okulla yakından ilişki içinde bulunan bu grup ve kurumlar okulun çevresini oluşturur. Okulun yakın çevresini oluşturan kurumların başında veliler, okul aile birliği, işverenler ve basın gelir (Erkan, 2013). Bireyin gelişimi içinde yaşadığı doğal ve sosyal çevreden soyutlanamaz. Bireylerin bedensel, bilişsel, törel ve duyuşsal bakımlardan sağlıklı bir gelişme göstermesinde paydaşların iş birliği yapması büyük önem taşır (Değirmencioğlu, 1977). Okul, aile, öğretmen ve toplum eğitim-öğretim faaliyetlerinde ortak sorumluluk sahibi olan paydaşlardır. Zira çocukların eğitiminin sorumluluğu tek başına okul ve öğretmene yüklenemez. Dolayısıyla çocukların eğitim ve öğretimi okul ve ailenin ortak sorumluluk alanını oluşturmaktadır. Çocukların eğitimi ve yetiştirilmesi ekseninde gerçekleşen bu ortaklıkta, çoğu zaman taraflardan biri, sorumluluğunu diğerine terk etme veya sorumluluğunu ihmal ederek bu iş birliği ve ortaklığın sağlıklı işlemesine zarar verebilmektedir.

Çocukların eğitiminde önemli sorumlulukları olan eğitsel etkinliklerin ve yapılan eğitim öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşmasında önemli sorumluluk sahibi olan velilerin bilinçli ve sorumlu davranmaları büyük önem arz etmektedir. Denilebilir ki okulda veya sınıfta gerçekleşen eğitim-öğretim faaliyetlerinden istenen çıktılara ulaşılma oranı velilerin öğretmen ve okul ile iş birliği içerisinde ortak tutum ve davranış sergilemeleriyle doğru orantılıdır.

2.1.1. Okul- Aile İlişkileri Bağlamında Okulun Rolü

Her siyasal sistem varlığını korumak ve sürdürmek ister. Siyasal sistemlerin varlıklarını korumak ve sürmek için geliştirdikleri kurumların başında okul gelir (Demirbolat, 1977). Okul, belli hedefleri gerçekleştirmek için kurulan formal bir örgüttür. Okul, öğrenmenin yapıldığı özel bir alandır. Okul, öğrencinin içinde yer aldığı sosyal, politik, ekonomik ve bireysel değişkenleri dönüştürmesi için gerekli olan bilginin öğretildiği sosyal bir çevre olarak görülmektedir (Özgen, 2011). Sosyolojik bakımdan okul, bireyleri yetişkinlik rollerine hazırlayan, insanoğlunun sonradan icat ettiği toplumsal bir varlıktır (Şişman, 2007). Okul, arzu edilen eğitsel hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlamak için kasıtlı olarak kurulmuş, özgün sosyal bir sistem ve formal bir organizasyondur (Aydın, 2014). Çok daha büyük bir sosyal çevrenin içerisinde yer alan okulların girdileri, çıktıları, örgütsel yapı ve işleyişleri açık sosyal sistemle ancak açıklanabilir (Baloğlu, 2015). Açık sistem esasına göre işleyen eğitim sistemleri sosyal sistemlerdir. Çok yönlü ve çok taraflı bir girişim olan eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü okullar, sosyal açık sistemler olarak işlev görürler. Okulların bu özelliği etki alanlarının yetki alanlarının önüne geçmesini sağlamıştır. Sosyal açık sistem özelliğinden ötürü okullar çevreleriyle sürekli bir etkileşim, enerji ve bilgi alışverişi içinde olurlar (Bursalıoğlu, 2015; Bursalıoğlu, 2016).

Toplumlar, hedefledikleri insan modelini yetiştirirken onu rastlantısal kültürlemenin etkilerinden korumak için kendilerine özgü, amaçları ve içerikleri belirlenmiş kontrollü bir eğitim sürecinden geçirirler. Okul, öğrencileri informal eğitim süreçlerinin olumsuz etkilerinden korumak için öğrenci velileriyle iş birliği yapar (Fidan, 1996). Okul, toplumu meydan getiren bireylerin eğitilmesi görevini üstlendiği için birçok toplumsal kurumla ilişki ve etkileşim halindedir. Okulun etkileşim halinde olduğu bu kurum ve gruplar okulun yakın çevresini oluşturur. Okulun ilişki içerisinde olduğu bu kurumların en etkilisi ailedir (Erkan, 2013). Aile ve okul, çocuğun eğitimini iş birliği halinde yürütmektedir. Okulda çocuğa yeni bilgi ve becerilerin kazandırılmasının yanında ailede veya diğer sosyal ortamlarda edinmiş olduğu yanlış bilgi ve davranışların yerine istendik bilgiler ve davranışlar da kazandırılmaya çalışılır. Okullaşma oranının artmasıyla birlikte ebeveynlerin eğitim seviyeleri de yükselmiştir. Üniversite mezunu ebeveynlerin oranı azımsanmayacak derecede artmıştır. Eğitim seviyeleri artan veliler, evde çocuklarına ev ödevlerinin yapılmasında ve ev öğrenmelerinde destek sağlayabilir duruma gelmişlerdir (Kızılloluk, 2013). Bütün bu

yeni gelişmeler aileyi çocukların eğitimi ve yetiştirilmesinde okulun vazgeçilmez ve yeri doldurulamaz bir misyon ortağı haline getirmiştir.

2.1.2. Okul- Aile İlişkileri Bağlamında Öğretmenin Rolü

Öğretmen ve veliler öğrencilerin yetiştirilmesinde eşit sorumluluk sahibi paydaşlardır. Öğretmenler öğrencilerin ikinci derecede velileri olarak kabul edildiğinde; anne babaları da öğrencilerin öğretmenleri olarak değerlendirilebilir. Velilerin, çocuklarının öğretmenlerinden beklentileri olduğu gibi, öğretmenlerin de öğrenci velilerinden beklentileri söz konusudur. Veliler, okula gönderdikleri çocuklarına öğretmenlerinin nasıl davrandığı, çocuklarıyla yeterince ilgilenip ilgilenmediği noktalarında endişeler taşıırken, öğretmenler de velilerin öğrencilere karşı eğitsel bir tutum sergileyip sergilemedikleri, verdikleri ödev ve etkinliklerin gerçekleştirilmesi ve takibinde kendilerine yardımcı olup olmadıkları hakkında çeşitli kaygılar taşıyabilmektedirler (Ergin, 2014). Karşılıklı beklenti ve endişelerin olduğu böylesi durumlarda gerek öğretmen gerekse öğrenci velilerinin bu kaygıları gidermek üzere girişimde bulunmaları gerekir. Bu da ancak taraflar arasında iletişim ve iş birliğinin kurulmasıyla mümkün olabilmektedir. Tarafların gereksinim duydukları bu iletişim ve iş birliği, çeşitli yollarla karşılanabilmektedir. Bu iş birliği ve iletişimin en önemli araçlarından birinin de veli toplantıları olduğu söylenebilir. Burada gereksinim duyulan iş birliği ve iletişimin başlatılmasında öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin aktif rol almaları beklenmektedir.

Öğretmenlerin, öğrenci velileriyle ortak amaçların gerçekleştirilmesi için yakın bir iş birliği kurmaları, öğrenci velileri ile saygı, güven ve sorumlulukların paylaşımı zemininde sürekliliği olan açık ve çift yönlü bir iletişim yaklaşımını benimsemeleri gerekir. Kurulacak bu sürekli açık iletişim sayesinde öğretmen, öğrencilerinin zayıf ve güçlü yanları, ilgileri, gereksinimleri, kültürel deneyimleri hakkında oldukça değerli bilgiler elde eder (Alat, 2015). Dolayısıyla veliler ile okul, veliler ile öğretmenler arasında sağlıklı ve faydalı bir iş birliğinin tesisinde öğretmenin iletişim becerileri ve meslekî yetkinliğinin belirleyici rol oynadığı söylenebilir. Paydaşlar arasında saygı, güven ve iş birliği temelinde bir iletişimin olabilmesi her şeyden önce öğretmenlerin velilere karşı sergiledikleri tutum ve meslekî yetkinliklerine bağlı olarak gelişecektir.

Günümüzde geçmiş hiçbir dönemde olmadığı kadar eğitim-öğretim etkinliklerinin yürütülmesi paydaşların iş birliği ve ortaklığını gerektirdiği

anlaşılmaktadır. Bu durumun öncü işaretleri Covid 19 salgınıyla tecrübe edildi. Küreselleşmenin de etkisiyle salgın hastalıkların bütün dünyayı bir anda esir alabildiği zaman diliminde, geleneksel olarak sınıf ortamlarında öğretmenle yüz yüze yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin sık sık kesintiye uğrayabildiği görülmektedir. Dolayısıyla uzaktan eğitim, dijital ortamlarda eğitimlerin yürütülmesi kaçınılmaz bir gerçeklik olarak eğitim hayatımıza girmiştir.

Dijital eğitim ortamları, baskın bir şekilde, gün geçtikçe geleneksel sınıf ortamlarının yerini almaktadır. Gelişen bu yeni durumlar ve henüz öngöremediğimiz başkaca riskler, geçmiş dönemlerde olduğundan çok daha fazla öğretmen ve velilerin iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Bilindiği üzere geleneksel sınıf ortamlarında yürütülen derslerin başlangıcında öğretmenler, öncelikle çeşitli tekniklere başvurarak öğrencilerin derse motivasyonlarını sağlamakla işe başlardı. Zira uzaktan ve dijital ortamlarda yürütülen eğitimler için öğrencilerin derse motive edilmesi eskisi gibi mümkün olmayabilmektedir. Öğretmenler belki uzaktan dersler işleyebilir veya ders içeriklerini sanal ortamlarda öğrencilerin erişimine açabilirler, ancak öğrencilerin belirlenen saatlerde EBA (Eğitim Bilişim Ağı) TV ve çevrimiçi olarak yürütülecek olan eğitimleri takip etmeleri için güdülenmelerinin nasıl sağlanacağı önemli bir soru işareti olarak belirmiş durumdadır. Bütün bu yeni durumlar, velilerle kurulacak iş birliğini hayati derecede önemli kılmaktadır.

2.1.3. Çocukların Eğitiminde Ailenin Rolü

Aile, çocukların içinde yaşadığı toplumun kültürel kodlarını ilk tanıdıkları ve toplumsallaşmaya başladıkları en etkili kurumdur (Celep, 2002; 2011; Kızıloluk, 2013). Çocukların bütün gelişim alanlarıyla ilgili ilk yaşantılar, bilgi, beceri tutum ve alışkanlıklar ailede kazandırıldığı için veliler çocuklarının ilk öğretmenleri olarak görülebilirler. Dolayısıyla çocukların gelişimi ve eğitimi konularında veliler en az okul kadar sorumluluk sahibidirler (Arabacı, 2017). Öğrencilerin temel kişilik özelliklerinin ortaya çıkması, istenilen davranış değişmelerinin sağlanması önemli ölçüde ailede başlar. Çocuğun hayata gözlerini açtığı ailede önemli oranda şekillenen temel kişilik özelliklerini ve davranış kalıplarını okulda değiştirmek oldukça güçtür. Bu bakımdan öğrencilerde arzu edilen davranış kodlarının gelişmesi ve olumlu kişilik özelliklerinin kazanılması ve gelişmesi için okul aile ortaklığı ve öğretmen veli iş birliği oldukça büyük önem taşımaktadır (Başar, 2014). Aile, temel davranış kalıplarının ve kültürel

değerlerin ilk öğrenildiği yerdir. Aile ortamında gerçekleşen eğitim informal olsa da çocukların hangi ortamda hangi davranış biçimlerini sergilemeleri gerektiği velileri tarafından amaçlı olarak öğretilmektedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde ailede temelleri atılan eğitim bütünüyle rastlantısal olmadığı söylenebilir (Fidan, 1996).

Ailenin eğitim-öğretim faaliyetlerinin önemli aktörlerinden biri olarak kabul edilmesi yeni bir şey değildir. Velilerin çocuklarının ilk öğretmenleri olarak kabul edilmeleri, çocuklarının zamanlarının çoğunu aileleriyle birlikte geçirmeleri ve çocuklarını okul ve öğretmenden önce onların tanınmasından kaynaklanmaktadır. Velilerin, çocuklarının zayıf ve güçlü yönlerini öğretmenlerden daha iyi bilmesi gibi birçok gerekçeden ötürü, veliler çocuklarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin ayrılmaz bir paydaşı olarak kabul edilmektedirler. Velilerin çalışma koşulları, çevresel koşullar, aile kompozisyonları, konuşulan dil, dinî inançlar, kültürel değerler, sosyoekonomik durumları, eğitim düzeyleri, anne baba tutumları bakımından oldukça farklılık göstermektedirler. Öğrenci velileriyle güçlü ilişkiler kurulmaksızın okullar ve öğretmenlerin tek başlarına öğrencilerin eğitim gereksinimlerini etkili şekilde sağlamaları çok olası görülmemektedir (Chavkin, 2017). Bu bakımdan anne babaların çocuklarının eğitim ve öğretimlerinin her aşamasında, öğrencinin okula kayıt işlemlerinin başından okuldan mezun oluncaya kadar, öğretmenlerle iş birliği ve iletişime açık olmaları büyük önem taşımaktadır. Öyle ki sınıf öğretmenleri, çocukların ilk öğretmenleri ve ilkokul öğrenimleri boyunca tamamen aynı öğrencilerle ilgilendikleri için çocukları çok yönlü tanıma fırsatı bulduklarından sonraki eğitim-öğretim kademlerinde yaşayabilecekleri olası sorunların çözümünde de velilerin danışabilecekleri ilk kişiler olabilirler. Başka bir ifade ile veli-öğretmen iş birliği, çocukların ilkokulu bitirip ortaokula başlamasıyla çoğu zaman son bulmaz.

2.2. Eğitimde Veli Katılımı

Veli katılımı, ebeveynlerin çocuklarının okullardaki akademik başarılarını arttırmak için okullar, öğretmenler ve çocuklarıyla olan etkileşimlerini, ebeveynlerin çeşitli davranışlarını ve faaliyetlerini doğrudan ya da dolaylı olarak içeren çerçeve bir terimdir. Veli katılımı, öğrencinin evdeki durumunun en göze çarpan faktörlerinden biri olarak görülmektedir. Bu nedenle veli katılımı okullar, eğitim politikaları ve araştırmacılar için önemli bir konu haline gelmiştir (Punter, Glas ve Meelissen, 2016). Eğitimde veli katılımı, öğrencilerde okula karşı olumlu tutum geliştirmek, uygun

öğrenme deneyimlerinin sağlanması ve desteklenmesi için evde sağlıklı ve güvenli bir öğrenme ortamının oluşturulmasıyla başlar (Durišić ve Bunijevac, 2017). Araştırmacılar ve eğitimciler için veli katılımı okullar, aileler ve okul toplumu arasında gerçekleşen çeşitli etkinlikler ve kurulan bağlar anlamına gelir. Veli katılımı farklı ebeveynlik uygulamaları, eğitsel inançlar ve akademik başarı beklentileri ile ilgili velilerin evde ve okulda çocuklarının eğitsel çıktılarını iletirmek için sergiledikleri davranışları tanımlamak için de kullanılır (Seginer, 2006). Veli katılımı, anne babaların sadece çocuk büyütmesinden ibaret değildir (Lind, Westerling, Sparrman ve Dannesboe, 2016). Aksine okullarda düzenlenen veli toplantılarına katılmak, öğrencilerin ev ödevlerine destek olmak, okullarda düzenlenen etkinliklerde gönüllü rol almak ve çocuklarının okullardaki diğer aktivitelerine iştirak etmek gibi bir dizi uygulamaları da kapsamaktadır (Spera, 2005). İlkokul, ortaokul ve liselerde yıllarca öğrenci velileri ve eğitimcilerle yürütülen araştırmalar neticesinde altı boyuttan oluşan eğitimde veli katılımının genel çerçevesi ortaya çıkarılmıştır. Bunlar; ebeveynlik, iletişim, gönüllülük, evde öğrenme, karar verme ve toplumla iş birliğidir (Epstein ve Sheldon, 2011). Dolayısıyla eğitimde veli katılımı, okul, aile ve toplumun iş birliğini gerektiren kapsamlı bir ortaklık programı olarak değerlendirilebilir.

2.2.1. Ebeveynlik

Tüm ailelerin evde çocuklarını destekleyici bir ortam veya öğrenme dostu bir çevre oluşturmaya yardım etmeyi gerektiren programdır. Velilerin çocuklarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerini dikkate alarak, ev öğrenmelerini destekleyici bir şekilde ev koşullarını uyarlamalarını gerektirir. Ev koşullarının her sınıf düzeyinden öğrencilerin öğrenmelerini destekleyecek şekilde düzenlenebilmesi için velilerin okul tarafından bilinçlendirilmesi, eğitilmesi ve desteklenmesini gerektirir. Bu anlamda sağlık, beslenme ve diğer konularda aile destek eğitimleri ve programları düzenlenebilir. Özellikle okul öncesinden ilkokula, ilkokuldan orta okul ve liseye geçiş aşamalarında velilerin desteklenmesi ve eğitim kademesi için ev ortamının ona göre düzenlenmesi noktasında velilerin bilinçlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu anlamda ev ziyaretleri ve çeşitli toplantılar düzenlenerek veliler bilgilendirilebilir (Epstein, 2011).

2.2.2. İletişim

Veli katılımının iletişim boyutu, okulun eğitim öğretim programları, yürütülen eğitsel ve sosyal faaliyetler, öğrencilerin gelişimi ve ilerlemeleri hakkında aile ile okul ve okul ile aile arasında çift yönlü bilgi akışını sağlayacak şekilde etkili iletişim biçimlerinin düzenlenmesini gerektirir. Veli katılımının iletişim boyutu kapsamında yılda en az bir kere de olsa öğrenci velileriyle toplantı veya bireysel görüşmeler planlanmalı, okulun işleyişi, eğitim programları, sosyal ve kültürel etkinlikleri hakkında velilerin açık bir şekilde bilgilendirilmesi gerekir. Öğrencilerin okuldaki gelişimleri ve derslerdeki performansları hakkında velilerin düzenli aralıklarla bilgilendirilmesi paydaşlar arasında kurulacak iletişimin gereğidir. Bu bilgilendirmeler öğrenci gelişim dosyaları, karne veya telefon aracılığıyla yapılabilir. Bu iletişim gereği veli toplantı ve görüşmelerinde dil bilmeyen veliler için tercüman ayarlanabilmelidir (Epstein, 2011). Velilerin çocuklarının akranları ile olan ilişkilerini, ev yaşamındaki rutinlerini ve ailenin yaşamında meydana gelen önemli olaylarla ilgili konularda çocuklarının öğretmenleriyle ilgili ne kadar bilgi paylaştıkları ve iş birliği yaptıkları bu kapsamda değerlendirilebilir (Lang, Schoppe-Sullivan ve Jeon, 2017). Öğretmen ve öğrenci velilerinin, öğrencilerin eğitim-öğretim gereksinimlerinin karşılanması sürecinde yaptıkları iş birliği genellikle veli toplantıları aracılığıyla olabilmektedir. Bu bakımdan veli toplantı ve görüşmeleri eğitimde veli katılımının iletişim boyutu kapsamında değerlendirilebilir.

2.2.3. Gönüllülük

Gönüllülük, okulda ve sınıfta düzenlenecek çeşitli program ve etkinlikler için, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve diğer öğrenci velilerini desteklemeleri için velilerin desteğinin sağlanmasıdır. Gönüllülük programı çerçevesinde, sınıf velisi, velilerin gereksinim duyacakları bilgilendirmeler için iletişim zincirinin oluşturulması, okulda veya sınıfta düzenlenecek programların güvenli ve sağlıklı bir şekilde yürütülüp yürütülmediğini takip etmek için gözlemci velilerin ayarlanması gönüllülük kapsamına girer (Epstein, 2011). Gönüllülük bağlamında veliler, sınıf veya okulda düzenlenen çeşitli etkinliklerde gönüllü olarak yer alabilirler (Lang, Schoppe-Sullivan ve Jeon, 2017; Aksoy, Özkan, Köycekaş ve Aksoy, 2017). Sınıfça gerçekleştirilecek sinema günü, piknik, kütüphane ve benzeri yerlere düzenlenebilecek geziler, sınıf mezuniyet

törenleri gibi bir dizi sosyal ve kültürel etkinliklerde veliler gönüllü olarak değerlendirilebilir.

2.2.4. Evde öğrenme

Evde öğrenme, ailelerin çocuklarının ev ödevlerine nasıl yardımcı olabilecekleri, eğitim öğretim programlarıyla ilgili diğer etkinlikler, çocuklarının eğitimi ile ilgili alacakları kararlar ve yapılacak planlamalar hakkında gereksinim duyacakları konularda bilgilerin sağlanmasını kapsamaktadır. Öğrencilerin okulda tüm dersleriyle ilgili ihtiyaç duyabilecekleri destek, ödevlerin takibinin nasıl yapılacağı, öğrencilere hangi ölçüde nasıl yardım edileceği, okulda geçirilen öğrenme yaşantıları hakkında ev ortamında nasıl tartışma ve müzakerelerin düzenleneceği gibi bir dizi konularda velilerin ihtiyaç duyacakları teknik bilgi ve becerilerin sağlanması bu bağlamda değerlendirilir. Öğrencilerin tatil dönemlerinde yapacakları öğrenmeler, kitap okuma etkinlikleri, her eğitim öğretim yılı başında belirlenecek eğitim hedeflerinin planlaması ve öğrencilerin okulda derslerde öğrendikleri konularla ilgi velileriyle yapacakları tartışmalar eğitimde veli katılımının evde öğrenme boyutuyla ilgilidir (Epstein, 2011). Yapılan araştırma bulguları, velilerin evde çocuklarının öğrenmelerine yardımcı olmalarının sınırlı olduğunu ortaya çıkarmıştır. Özellikle çocuklar anaokulundan ilkokula, ilkokuldan ortaokul ve lise kademelerine ilerledikçe velilerin evde sunacakları desteklerin giderek azaldığı ve velilerin çocuklarının eğitim-öğretim etkinliklerine yardımcı olma hususunda kendilerini yetersiz hissetmeye başladıkları görülmüştür. İlerleyen eğitim kademelerinde, özellikle ortaokul ve lisede, velilerin çocuklarının okul dersleri ile ilgili destekleri daha çok çocuklarını derse çalışmaya motive etmekle sınırlı kalmaktadır (Scott-Jones, 1995; Dauber ve Epstein, 1995).

2.2.5. Karar verme

Karar verme, okulun çeşitli kurul ve komisyonlarına farklı sosyoekonomik düzeyden veli temsilcilerinin ve okul toplulukları liderleri olarak hizmet edebilecek velilerin yetiştirilmesidir. Okulun karar alma süreçlerinde yer alacak velilerin yetiştirilmesi ve okul karar mekanizmalarında velilerin dahil edilmesidir. Okulun geliştirilmesi programlarına öncülük edecek ve okul toplumunun desteğinin sağlanmasında lobi faaliyetlerini yürütebilecek velilerin yetiştirilmesi ve desteğinin sağlanması eğitimde veli katılımının karar verme boyutuyla ilgilidir (Epstein, 2011).

2.2.6. Toplumla iş birliği

Okul programlarını, aile eğitimi uygulamalarını, öğrencilerin öğrenme ve gelişimlerini etkili ve güçlü kılmak için toplumdaki kaynakların ve hizmetlerin belirlenerek okula entegre edilmesidir. Toplumla iş birliği yoluyla, okulların velilerin çocuklarının eğitimi için çeşitli etkinlikler düzenlemesine yardımcı olacak yapılar oluşturmasını sağlamaktır. Öğrenci ve ailelerinin halk sağlığı, vatandaşlık ve çevre bilinci, sosyal, kültürel, sportif ve diğer aktiviteler hakkında bilgilendirilmesi ve bu tür etkinliklerde yer almasıdır. Öğrencilerin öğrenme beceri ve yeteneklerini geliştirecek yaz kampları, yaz okulları, sosyal ve kültürel etkinliklerden ailelerin haberdar edilmesi ve yararlandırılması bu kapsamda değerlendirilir. Öğrencilerin, ailelerin ve okulların toplumsal farkındalık için düzenleyecekleri geri dönüşüm kampanyaları, müzik, spor ve sanatsal etkinlikler de toplumla iş birliği amacına dönük veli katılımı etkinlikleri arasında yer alır (Epstein, 2011).

2.3. Eğitimde Veli Katılımının Önemi

Son yıllarda özellikle sosyal bilimlerde yapılan araştırmalar yetersiz veli katılımının çocukların uyuşturucu ve benzeri kötü alışkanlıklara yönelmelerine, akademik başarılarının düşmesi ve psikolojik birtakım problemler yaşamaları gibi yeri doldurulamaz boşluklara neden olduğunu ortaya koymuştur. Bunun üzerine eğitim bilimciler, veli katılımının daha yoğun ve kapsamlı bir şekilde yapılmasının önemine dikkat çekmeye başladılar (Jeynes, 2011). Çocukların toplumsallaştırılmasında, okula yönelik olumlu tutumlar kazanmalarında ve okul başarısında veli katılımı belirleyici bir role sahiptir. Eğitsel çabaların nihai amacı öğrencilerde eğitim programlarında yer alan kazanımlar doğrultusunda arzu edilen davranış değişikliği oluşturmaktır. Bu temel hedefe ulaşmada okullar tek başına yetersiz kalmaktadır. İstendik davranışların kazandırılmasında, olumsuz davranışların önlenmesinde, olumlu tutum ve davranışların pekiştirilmesinde veli okul iş birliği zorunluluk arz etmektedir (Celep, 2002; Celep, 2011).

Toplumun eğitim gereksiniminin karşılanması amacıyla oluşturulan kurumların başında gelen okulda gerçekleştirilen planlı ve kasıtlı yaşantılarla çocuklara içinde yaşadıkları topluma ve kendilerine yarar sağlayacak davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu davranışların kazandırılmasında velilerin rolü oldukça önemlidir. Çocuğun hayatının her alanında ailenin çok özel bir yeri vardır. Ailenin desteği ve iş

birliği olmaksızın eğitim kurumlarının hedeflenen amaçları gerçekleştirmesi ve istenen başarıyı elde etmesi çok da olanaklı görülmemektedir. Okulda kazanılan bilgi, beceri ve davranışlar evde veliler tarafından desteklenip pekiştirilmezse etkili olma olasılığı düşer. Daha da önemlisi ortak değerleri, inançları, tutum ve davranışları kazandırmada okul ve veliler arasında yöntem konusunda çelişkiler ve tutarsızlıklar söz konusu olduğunda, çocuğın okulda öğretilenleri kolayca öğrenmesi ve uygulamaya koyması çok güç olabilmektedir. Dolayısıyla çocukların eğitim gereksinimlerinin karşılanmasında sorumluluğun paylaşılması bakımından çocuklarını en iyi tanıyan kişiler olarak velilerin okuldaki eğitim etkinliklerine katılımlarının sağlanması son derece önemli ve gerekli görölmektedir (Arabacı, 2017). Ancak ölkemizde okul aile iş birliğinin yeterli düzeyde olduğu söylenemez. Ölkemizde okul aile ilişkilerinin arzu edilen düzeyde olmamasının temel nedeni olarak ailelerin ilgisizliği gösterilmektedir. Unutulmamalıdır ki bu konuda okulların çok önemli sorumlulukları vardır. Okul yöneticilerinin ve eğitim çalışanlarının resmi rutinlerin ötesinde velilerle informal ortamlarda daha sık iletişime geçmeleri, velilerin önemsendiklerini hissetmelerini sağlayacaktır. Böylece veliler eğitim çalışmalarına destek vermeye ve sorumluluğu paylaşmaya istekli hale getirilebilirler (Şişman, 2007).

2.4. Veli Katılımının Faydaları

Eğitimde veli katılımı, eğitim-öğretim çalışmalarının bütün paydaşları için yadsınamaz öneme sahiptir. Veli katılımının öğrenciler, öğretmenler, okul, ebeveynler ve bütün toplum için birçok olumlu sonuçları söz konusudur (Epstein ve Sanders, 2006a). Farklı şekillerde kendini gösteren veli katılımının öncelikle öğrenci, öğretmen, veli ve okul yönetimi açısından birçok faydalarının olduğundan söz etmek mümkündür. Veli katılımı sayesinde öğrencilerin akademik ve davranışsal gelişimleri olumlu yönde etkilenebileceği gibi, öğretmenlere öğrenci velileriyle iş birliği fırsatı vererek sorumluluk paylaşımının önünü açtığı söylenebilir. Böylece öğretmenlerin yükü hafifletmekte, öğrencilerde arzu edilen kazanımların edinilmesi daha da kolaylaşabilmektedir. Velilerin çocuklarının eğitim öğretimlerini takip etmelerinin yanı sıra öğretmenlerle iş birliği yaptıkları süreç içerisinde hem öğretmenlerden hem de diğer öğrenci velilerinden birçok şey öğrenerek bilinçlendikleri söylenebilir. Okul yönetimleri açısından okulun, sosyal çevresi olan öğrenci velileri tarafından nasıl algılandığını, okulun toplumsal imajının öğrenilmesini sağlayabilir. Okul yönetimleri, veli katılımı

yardımı ile okul toplumunun desteğini sağlayarak okulun geliştirilmesine yardımcı olabilir. Eğitimde veli katılımının faydalarını öğrenci, veli, öğretmen ve okul yönetimi açısından olmak üzere dört başlık altında incelemek mümkündür.

2.4.1. Öğrenci Açısından Faydaları

On yıllarca süren bilimsel çalışmalar bütün ailelerin çocukları için her şeyin en iyisini istediklerini ve çocukları üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduklarını göstermiştir. Bu bakımdan okulların, sosyal çalışmacıların ve eğitimcilerin eğitimde olumlu sonuçlar almak, eğitim kalitesini ilerletmek ve öğrencilerin çeşitli yönlerden gelişimini ilerletmek için veli katılımının gücünden etkin bir şekilde yararlanmaları gerekir (Chavkin, 2017). Öğrencilerin eğitim-öğretim etkinliklerinden yeterli düzeyde yararlanmaları, uyum becerileri geliştirmeleri, olumlu benlik algısı oluşturmalarının yanı sıra akademik ve davranışsal gelişimlerinde veli-okul iş birliğinin etkisi yadsınamaz (Yaycı, 2019). Yapılan çalışmalar öğrencilerin, velilerinin okulla yapıcı iş birliği içinde olmalarını olumlu karşıladıklarını ve derslerinde başarılı olmak için daha çok çaba sarf ettiklerini göstermektedir (Epstein ve Sanders, 2006a). Veli katılımı ile ilgili yapılan meta analiz çalışmaları ve ulusal çapta elde edilen veriler, veli katılımı ile öğrencilerin akademik başarıları arasında yüksek bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Bütün bu çalışmalar veli katılımının hem ilkokul hem de ortaokul öğrencilerinin derslerdeki başarılarını olumlu yönde etkilediğini göstermiştir (Jeynes, 2017; Jeynes, 2011). İlk öğrencilik yıllarında eğitime ailenin dahil edilmesi oldukça önem taşımaktadır. Çocukların eğitime veliler ne kadar erken dönemlerde dahil edilirse öğrencilerin akademik başarıları ve çıktıları o denli olumlu yönde gelişir (Keçeli Kaysılı, 2008; Conroy, 2003). Velilerin çocuğun eğitimini sürdürdüğü okul yönetimi ve öğretmenleriyle yakın iş birliği yapmaları çocuk açısından içerdiği dolaylı mesajlar bakımından da önemlidir. Öncelikle anne ve babalarının kendi eğitim-öğretimleriyle yakından ilgilendiklerini gören çocuklar kendilerini değerli hissetmeye ve özgüvenli olmaya başlarlar. Ebeveynleri tarafından önemsendiğini gören ve özgüven duygusu gelişen çocuk okula, okul çalışanlarına, öğretmenlere ve derslere karşı olumlu tutumlar geliştirebilir. Ayrıca veli katılımı aracılığıyla aile ve okul çalışanları arasında gelişen ortak eğitsel tutum çocukların daha mutlu, özgüvenli ve başarılı olmalarını sağlayabilecektir (Arabacı, 2017). Veli katılımı öğrencilerin özyeterlik, akademik başarı algıları ve kendilerini uyarlama becerilerini olumlu etkilediği için okullarda

düzenlenecek çeşitli etkinlikler aracılığıyla veli katılımının etkililiğinin artırılması önerilmektedir (Kathleen ve diğ., 2001).

2.4.2. Aile Açısından Faydaları

Veli katılımı sayesinde veliler çocuklarının öğretmenleriyle daha fazla iş birliği yapmaya istekli olurlar. Veliler ile öğretmenler arasında kurulan yüksek düzeyli iş birliği öğrencilerin derslerinde daha yüksek notlar almalarını olumlu yönde etkiler. Veli katılımı sayesinde öğretmenlerle daha fazla iş birliği yapma olanağı bulan veliler, çocuklarının okulda öğrendiklerini evde daha iyi pekiştirmelerine yardımcı olma olanağına kavuşurlar (Jeynes, 2007). Veli katılımı aracılığıyla veliler okulda yürütülen faaliyetlerden haberdar olurlar. Okullarda yürütülen çalışmaların sorumlu paydaşlarını tanıma ve anlama olanağı bulurlar. Bu sorumluluk paylaşımında kendi hisselerine düşeni anlamaya başlarlar. Veli katılımı sayesinde okulda ailelere dönük yürütülen eğitim çalışmaları aracılığıyla ebeveynlerin eğitsel farkındalık düzeyleri gelişecektir. Okulla kurulan bu nitelikli iş birliği ve iletişim sayesinde veliler çocuklarının ruhsal, sosyal ve akademik gelişimleri için oynamaları gereken rolleri daha bilinçli bir şekilde yerine getirme olanağı bulurlar.

2.4.3. Öğretmen Açısından Faydaları

Kendilerine bir sınıf dolusu öğrenci emanet edilen öğretmenlerin temel amaçları kendilerine emanet edilen öğrencileri kendilerine, ailelerine, içinde yaşadıkları topluma yararlı olabilecek özelliklere sahip, nitelikli bireyler olarak yetiştirebilmektir (Ergin, 2014). Sadece öğretmenlerin çabalarıyla belirlenen bu amaçların gerçekleştirilmesi mümkün olmayabilmektedir. Veli desteği ve paydaşlar arası iş birliği olmaksızın öğrencilerde arzu edilen davranış değişimlerinin sağlanması giderek imkânsız hale gelmektedir. Özellikle günümüz dijital dünyasında öğrencilerin dikkatlerini dağıtan ve farklı yönlerle çeken uyarıcıların çokluğu ve çeşitliliği, durumu daha da güçleştirmektedir. Bu durumun, öğretmenleri öğrenci velileriyle iş birliği yapmaya mecbur kıldığı söylenebilir. Öyle ki küreselleşmenin yol açtığı hızlı değişim ve dönüşümlerin yaşandığı günümüz sosyal ilişkiler ağında tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar öğrencilerin eğitim ve öğretiminde ailelerin desteğine gereksinim duyulduğunu söylemek abartı olmaz. Zira ailenin desteği olmaksızın öğretmenin tek başına öğretim programlarıyla hedeflenen çıktılara erişmesi olanaklı olmamaktadır.

Velilerin eğitim-öğretim faaliyetlerinin önemli aktif bir ortağı olmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Zira eğitim-öğretim faaliyetlerinin şekli hiçbir dönemde olmadığı kadar hızlı bir biçimde değişmektedir. Bu değişmelerin seyri ve hızı salgın hastalıkların etkisiyle de giderek öngörülemez bir hal almaktadır. Bütün bu belirsizlikler eğitim öğretim alışkanlıklarımızın da değişmesine yol açmaktadır. Gelişen yeni durumlara uyum sürecinde öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci ailelerinin iş birliği giderek daha da önemli olmaktadır. Bu durum eğitimde veli katılımının sağlanmasını kaçınılmaz bir gereksinim kılmaktadır. Dolayısıyla veli katılımı sayesinde öğretmenlerin ailelerin desteğini sağlayarak gelişen yeni durumlarla baş etmesi ve eğitim-öğretim etkinliklerini etkili bir şekilde sürdürmeleri büyük önem arz etmektedir.

2.4.4. Okul Açısından Faydaları

Öğrenciler ve öğrenci velileri okullarda güçlü bir informal örgüt yapısını oluştururlar. Öğrenciler ve velilerinin oluşturduğu bu derin informal yapının okul ve çevresi üzerinde güçlü bir etkisi vardır. Okul yöneticileri ve çalışanlarının okulun örgütsel amaçlarının gerçekleştirilmesinde bu dinamik güçten mutlaka yararlanmaları gerekir. Bunu gerçekleştirmenin yegâne yolu öğrenci ve velilerle kurulacak güçlü iş birliğinden geçer (Bursalıoğlu, 2015). Okullar öğrencilerin akademik başarılarını geliştirmek için çalıştıklarından, bütün ailelerin desteğine ihtiyaç duyarlar. Velilerin eğitsel faaliyetlerin etkin bir paydaşı olabilmeleri, okullarda yürütülen faaliyetlerin neler olduğunu bilmeleriyle doğru orantılıdır. Bütün öğrenciler için okul başarısını sağlayacak evde destekleyici bir öğrenme çevresini oluşturmada, okulun velilerden ne tür beklentilerinin olduğunun bilinmesi, velilerin okulla ortak sorumluluk anlayışıyla hareket etmelerini sağlayacaktır (Seitsinger, 2019). Bu bakış açısına sahip olan veliler, okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine önemli katkı sunarlar. Veli katılımı ayrıca velilerin okulu sahiplenmelerine de katkı sağlayabilir. Velilerin okulu ve okulda gerçekleştirilen etkinlikleri sahiplenmeye başlamaları ise, okul yönetimiyle iş birliği yapmalarını ve okulun geliştirilmesi için çaba sarf etmelerini sağlayabilir.

2.5. Veli Toplantıları

Türk Dil Kurumuna göre ortak amaçlar çerçevesinde birden fazla kişinin bir araya gelmesi (Akalin ve diğ., 2011) anlamına gelen toplantı, toplumsal hayatın bir

gereği olarak insanların bir araya gelerek belirli konularda görüş teatisinde bulundukları, iletişim kurdukları, ortak hedefler doğrultusunda kararlar aldıkları önemli sosyal aktivitelerdir (Çakıcı, 2006). Toplantılar, belirli konularda atılacak adımların belirlenmesi için katılımcıların bilgi ve düşünce paylaşımında bulundukları, ortak amaçların gerçekleştirilmesi için ortak kararların alındığı, karşıt görüşlerin uzlaştırılmaya çalışıldığı, toplumsal hayatın gerekli kıldığı aktivitelerdir (Akyar, 2015). Aynı sınıf ya da şubede okuyan öğrencilerin velileriyle toplu olarak gerçekleştirilen toplantılar olan veli toplantıları (Bellah, 1953) ise tarafların ortak bir gündem etrafında bir araya gelerek karşılıklı görüş alışverişinde bulundukları ve çeşitli bilgilendirmelerde bulundukları eğitimde sıkça yapılan önemli toplantılardır. Veli toplantılarına okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenci velileri, hatta gündeme bağlı olarak çeşitli sivil toplum kuruluşları ve kamu kuruluşu çalışanları dahi davet edilebilir. Eğitim hizmetlerinin karşılanması ve yürütülmesi çok taraflı paydaş sorumluluğu gerektiren oldukça hassas bir konudur. Eğitim faaliyetlerinde velilerin desteğini almadan ve velilerle çocuklarının eğitimi ve gelişimi konusunda iş birliği yapmadan istenilen sonuçları almak çok mümkün görülmemektedir. Bu durum eğitimde veli katılımının bir aracı olarak veli toplantılarının önemini açıkça ortaya koymaktadır. Veli toplantıları, çocukların gelişiminde eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde, yürütülmesinde ve çocukların eğitimine veli katılımının sağlanmasında önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Farklı araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen çalışmalar da (Kar, Uzun ve Gök, 2017; Tümkaya, 2017; Özyürek ve diğ., 2015; Topçu, 2013; Coşkun, 2010; Yıldırım ve Dönmez, 2008; Ergen, 2008) velilerin, öğretmenler ve okulla daha çok veli toplantıları aracılığıyla iş birliğine ve iletişime geçtikleri gerçeğini teyit etmektedir.

Etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için gerekli koşulların sağlanması büyük önem taşır. Veli toplantılarının gerçekleştirilme zamanının belirlenmesi, veli ve diğer okul paydaşlarının gerekli ve uygun araçlarla toplantılara davet edilmesi de önemlidir. Toplantı öncesi hazırlıkların yapılması, toplantıların gerçekleştirileceği fiziksel ortamın hazırlanması, toplantı gündeminin belirlenmesi, toplantıların yönetimi, yürütülmesi ve toplantıda alınan kararların izlenmesi gibi bir dizi çalışmaların yapılması etkili veli toplantılarının gerçekleştirilmesinde büyük bir önem arz eder. Genel olarak veli toplantılarının gerçekleştirilmesi için yapılacak çalışmaları toplantı öncesi, toplantı sırası ve toplantı sonrası yapılacak çalışmalar olarak değerlendirmek mümkündür.

2.5.1. Veli Toplantılarının Yapılandırılması

Veli toplantılarından arzu edilen olumlu sonuçların alınması toplantı öncesi yapılacak olan birtakım planlamalara bağlı olduğu kadar, toplantı sırasında görüşülen konulara ve görüşmelerin niteliğine de bağlıdır (Ambrose, 1950). Toplantıların etkili ve başarılı olması için toplantının bütün yönleriyle yapılandırılması gerekir. Planlama ve hazırlık yapılmadan gerçekleştirilen toplantıların etkisi düşük olur (Özdemir, 2015). Veli toplantıları veliler ve öğretmenler arasında iş birliği kurulmasını sağlar. Kurulan bu iş birliği sayesinde, veliler çocuklarının eğitimlerine nasıl destek olmaları gerektiğini öğrenebilirler. Veli toplantıları, okul yönetimlerine okullarda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin amaçları ve genel çerçevesini velilerle paylaşma ve veli desteği alma olanağı verdiği için büyük önem taşır. Veli toplantıları okulda, yürütülen eğitim faaliyetlerini okulun sosyal çevresi olan öğrenci velileriyle birlikte değerlendirme fırsatı sağlar. Veliler bu toplantılara katıldıklarında öğrencilerinin ve öğretmenlerinin çalışma ortamını görürler. Veliler toplantılara katıldıklarında, okulda ve sınıfta kendileri ve öğrencileri için özenli bir şekilde yapılan planlama ve hazırlıklardan etkilenirler. Toplantı için yapılan özenli hazırlıklar, sadece okul ve ev arasında kurulacak olan iyi ilişkilerin temelini atmakla kalmaz, aynı zamanda velilerin sonraki toplantılara katılımlarının da önemli bir belirleyicisi olabilmektedir (Ferguson, 1957). Dolayısıyla toplantı öncesi çeşitli hazırlıklar yapılarak veli toplantılarının iyi planlanması ve yapılandırılması büyük önem taşır.

2.5.1.1. Toplantı Öncesi Planlama ve Hazırlık

Toplantıdan hedeflenen faydaların elde edilebilmesi çeşitli hazırlıkların yapılmasına bağlıdır (Çakıcı, 2006). Toplantının türü ne olursa olsun, toplantı gerçekleştirme kararı almadan önce, yapılması planlanan toplantıyla ulaşılmak istenen hedeflerin neler olduğu, katılımcıların kimlerden oluşacağı, toplantıda hangi sorunlara cevap aranacağı, katılımcılardan beklentilerin neler olduğu, toplantının gerçekleştirilme zamanı ve toplantıda zaman yönetimi vb. konuların mutlaka önceden belirlenmesi gerekir (Akyar, 2015). Toplantı gerçekleştirilmeden önce velilerin görüş ve düşüncelerinin alınması önemlidir. Toplantının ne zaman yapılacağı, nerede gerçekleştirileceği, toplantının konusunun ne olduğu, toplantının saat kaçta gerçekleştirileceği ve toplantıda ele alınacak gündem maddelerinin neler olduğu velilere önceden yazılı şekilde mutlaka duyurulmalıdır. Böylece önceden toplantının konusu ve

toplantıda nelerin konuşulacağı hakkında bilgi sahibi olan velilerin, toplantı kaygılarının önüne geçilerek katılım noktasında istekli olmaları da sağlanabilir. Toplantıya velilerin katılımını artırmak için toplantı duyurusu birkaç gün önceden yapılması büyük önem taşır (Temel, Aksoy ve Kurtulmuş, 2013). Toplantılarda velilerin öğretmenlerden çeşitli istekleri de olabilir. Velilerden gelebilecek bu taleplere ilişkin öğretmenin bir planının olması, gerektiğinde bu plan çerçevesinde velilere danışmanlık yapması gerekebilir (Varol, 2010). Dahası veli toplantılarında öğretmen çok sayıda öğrenci velisiyle görüşmek durumunda olacağından, veli toplantılarında önemli derecede zaman baskısı olabilmektedir. Bu nedenle, toplantıyı gerçekleştirecek olan öğretmenin toplantıya ayrılan zamanı etkili kullanabilmesi için toplantı öncesi birtakım hazırlıklar yapması büyük önem taşır (Hornby, 2011).

Toplantı öncesi hazırlıkların yapılmasında okul yönetiminin birçok konuda öğretmenlere destek sunmaları büyük önem taşır. Toplantının gerçekleştirileceği fiziksel mekânın hazırlanması, toplantı davet yazısının okul ilan panosuna asılması, okulun kurumsal internet sitesinde yayınlanması ve yazılı davetin velilere gönderilmesi gibi birçok konuda okul yönetimi ile toplantıyı gerçekleştirecek olan öğretmenin iş birliği yapması gerekmektedir. Ayrıca, okul yönetiminin rehberlik servisi aracılığıyla toplantıların daha etkili yürütülmesi için öğretmen ve velilerin gereksinim duyabileceği çeşitli konularda danışmanlık hizmetleri sağlaması bu toplantıların etkililiğini artıracak gibi velilerin okulla daha fazla iş birliği yapmalarına da katkı sunabilir.

a) Toplantıların zamanı ve sıklığı: Toplantıların sıklığı, toplantılara duyulan ihtiyaçlara göre değişiklik gösterebilir. Okulun yıllık akademik takviminde yapılması öngörülen etkinliklerde velilere duyulacak gereksinimler ve öğretmenin deneyimleri toplantıların sayısı üzerinde etkili olabilir. Toplantıların gerçekleştirilme zamanı ve toplantı süresi ise okulların kendi özel koşullarına göre değişebilir. Ders saatleri veya hafta içi gün içinde düzenlenecek toplantılar katılımı sınırlandırabilir. O bakımdan, toplantıların ders saatleri dışında, akşam saatlerinde yapılması velilerin katılımı açısından daha uygundur (Ferguson, 1957). Toplantı günü ve zamanı, öğretmen ve okul müdürü ile birlikte, okulun büyüklüğü, okul müdürünün katılımının gerekli olup olmadığı gibi faktörler göz önünde bulundurarak planlanabilir (Bellah, 1953). Toplantı zamanının velilerin katılımını sağlayacak şekilde ayarlanması oldukça önemlidir (Apple ve Beane, 2011). Zira doğru planlanmamış bir toplantı zamanı hem velilerin katılım oranlarının düşmesine yol açacak hem de niteliği olumsuz etkileyebilecektir. Hafta içi,

öğrencilerin okulda ders işledikleri saatlerde yapılan toplantılarda katılımcıların ve toplantıyı gerçekleştiren öğretmenlerin dikkatini dağıtacak ve kaygı düzeylerini yükseltecek birçok faktör söz konusu olabilmektedir. Bu da katılımcıların toplantıya konsantre olmalarına engel teşkil edebilmektedir. Dolayısıyla, veli toplantılarının zamanlaması velilerle birlikte planlanabilir.

b) Toplantı gündeminin oluşturulması: Toplantı gündeminin oluşturulması toplantıyı gerçekleştirecek kişilerin en başta gelen sorumlulukları arasındadır. Toplantının amacına bağlı olarak toplantı gündeminin önceden hazırlanması gerekir. Gündem belirlenirken acil ve önemli konulara öncelik verilmelidir. Gereksiz ve alakasız konularla gündem şişirilmemelidir. Hazırlanacak gündemde toplantının başlama ve bitiş zamanları belirtilmelidir (Özdemir, 2015). Aynı şekilde veli toplantıları öncesinde de toplantı gündeminin oluşturulması sınıf öğretmenlerinin sorumlulukları arasında yer alır. Sınıf öğretmeninin gündemi belirlerken okul idaresi, okul rehber öğretmeni ve zümre öğretmenleri ile istişarelerde bulunması faydalı olur. Gündemin oluşturulmasında süreç içerisinde öğretmenin öğrenciler ve öğrenci velileri ile ilgili gözlemleri de belirleyici özelliğe sahiptir. Bunun yanında öğretmenler toplantı öncesinde oluşturdukları whatsapp grubu üzerinden de velilerin görüşlerinin de gündeme yansımaları sağlayabilirler. Gündemin belirlenmesi süreçlerine velilerin dâhil edilmesi, velilerin toplantıya katılımlarının sağlanması üzerinde olumlu rol oynayabilir.

Veli toplantısını gerçekleştirecek olan öğretmenlerin, gündemin görüşülmesi sırasında, öğrencilerle ilgili ihtiyaç duyacakları bilgileri de önceden hazırlamaları gerekir. Örneğin, öğrencilerin devam devamsızlık durumları, derse katılım durumları, akademik performansları, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle olan ilişkileri gibi konularında hazırlıklar yapmak öğretmenlerin sorumluluğundadır (Elahi ve Bilal, 2020).

c) Toplantı mekânının hazırlanması: Toplantı mekânının toplantı öncesi düzenlenmesi etkili ve başarılı toplantıların gerçekleştirilmesinin önemli bir faktörüdür. Toplantı yerinin erişilebilirliği, toplantı mekânının ısı, ışık ve katılımcıların rahat oturmalarını sağlayacak konfora sahip olacak şekilde ayarlanması önemlidir (Ferguson, 1957). Toplantıların düzenleneceği mekânın seçiminde özellikle velilerin rahat edebilecekleri yerler tercih edilmelidir (Apple ve Beane, 2011). Toplantı mekânının hazırlanma ve düzenlenmesinde okul yönetimi aktif rol alarak öğretmenlere gerekli desteği sağlamalıdır.

d) Toplantıya davet: Öğretmen, okul müdürüyle birlikte toplantıyı planlarken velilerin toplantıya katılımını sağlayacak şekilde bir planlama yapmalıdır. Bütün bu planlamalardan sonra veliler toplantıya davet edilmelidirler (Bellah, 1953). Toplantıya davet işleminin, velilerin gerekli hazırlık ve ayarlamaları yapmalarına fırsat verecek kadar önceden gerçekleştirilmesi gerekir. Velilere gönderilecek toplantı davetiyelerinde veya davet mesajlarında toplantının tarihi, günü, saati ve toplantı yeri gibi bilgilere yer verilmelidir. Bunun yanında, toplantının hangi okul ve sınıfa ait olduğu, okulun adresi ve velilerin toplantıya katılıp katılamayacaklarını gösteren teyit formuna da yer verilebilir (Ferguson, 1957).

2.5.1.2. Toplantı Günü ve Sırası

a) Velilerin karşılanması: Öğretmen, toplantı günü velileri sıcak ve samimi bir şekilde karşılamalıdır. Öğretmen, velileri karşılarken öncelikle kendisini tanıtmalıdır. Bu sırada öğretmenin, velilere toplantıya katılımlarından ötürü duyduğu memnuniyeti dile getirmesi büyük önem taşır (Ferguson, 1957). Toplantının başlangıcı öncesinde katılımcıların kendilerini rahat hissetmelerine yardım edecek, gerginliklerini azaltacak sıcak ve samimi bir ortamın oluşmasına hizmet edecek olan bazı kullanışlı ve faydalı selamlaşma örneklerinden yararlanılmalıdır. Giriş selamlamasında günün bulunulan vaktine bağlı olarak günaydın, tünaydın, iyi günler, iyi akşamlar vb. ifadeler kullanılabilir. Daha sonra *“Sizi/seni görmek ne güzel, merhaba, hoş geldiniz, sizi görmek ne güzel, buyurun lütfen oturun, nasılsınız, falan öğrencimin velisi olmalısınız, tanıştığımıza memnun oldum, zaman ayırdığınız için çok memnun oldum vb.”* gibi ifadelerle karşılama selamlaşmasına devam edilmelidir. Sonrasında öğretmen tarafından kendi adı, kaçınıcı sınıfları okuttuğu, branşı veya okuldaki görevi söylenerek tanıtılmalıdır. Toplantı öncesinde sıcak, samimi bir giriş yapılarak, katılımcıların kendilerini rahat hissetmeleri sağlanmalıdır. Böylece velilerin öğretmenlere güven duymaları ve çocuklarının emin ellerde olduğunu hissetmeleri sağlanmış olur (Wilson, 2010).

b) İkramlar: Toplantıya katılmak üzere gelen velilere yönelik sıcak bir karşılama yapılarak çeşitli ikramlarda bulunulması önem arz eder. Bu hazırlıkların okul yönetimince görevlendirilen personel tarafından yapılması, toplantıyı gerçekleştiren öğretmenlerin velilere daha fazla zaman ayırmalarına ve sıcak ilişkiler geliştirmelerine yardım edebilir (Ferguson, 1957). Toplantıya gelen velilerin çikolata, şeker ve kolonya

gibi ikramlarla karşılanmasının veliler üzerinde bırakacağı ilk izlenim açısından oldukça önemlidir. Sıcak karşılama ve yapılan ikramlar velilerin öğretmen ve okulla samimi ve istekle iş birliği içine girmelerine yardımcı olabilir. Bunun sonucunda sonraki toplantılara katılmaya istekli olmaları sağlanabilir.

c) Toplantı kurallarının belirlenmesi: Toplantının etkililiğini artırmak ve toplantının belirlenen amaçlar doğrultusunda ilerlemesini sağlamak için toplantının açılışı sırasında toplantıda uyulması gereken kuralların belirlenmesi önem arz eder. Bu sorumluluk toplantıyı yönetecek olan kişiye aittir. Toplantıyı yöneten kişi tarafından toplantının gündemi, amaçları, karar alma süreçleri, katılımcıların gündeme ilişkin düşünce ve katkılarını sunarken nelere dikkat etmeleri gerektiği dile getirilmelidir. Katılımcıların birbirlerini dinlemesi, konuşan kişinin sözünün kesilmemesi, toplantının ne kadar süreceği ve süre yetmemesi durumunda nasıl bir yol izleneceği vb. durumlar toplantı öncesinde açık bir biçimde belirtilmelidir (Özdemir, 2015). Benzer şekilde sınıf öğretmenin, veli toplantısını yürütürken toplantıda uyulması gereken kuralları toplantının başında belirlemesi büyük önem arz eder. Zira veli toplantılarında toplantı ciddiyetini bozan, toplantının gündem dışı tali konulara sapmasına neden olabilecek birçok durum yaşanabilmektedir. Öğretmen, toplantı öncesi kuralları belirleyerek toplantı ciddiyetini bozan durumların yaşanmasını minimize edeceği gibi, toplantının rotasında kalmasını da sağlayabilir. Böylece toplantıda paydaşların hem gündeme bağlı kalmalarını hem de toplantı ciddiyetini bozan davranışlar sergilemelerini belli ölçüde önleyerek toplantının belirlenen süre içerisinde bitirilmesi de sağlanabilir. Dolayısıyla toplantının başında toplantı kurallarının belirlenmesi etkili veli toplantıları düzenlemenin ön şartları arasında yer alır.

d) Toplantının yürütülmesi: Öğretmen, toplantıyı başlatırken ve sürdürürken olumlu bir tutum, samimi ve iş birliğine açık bir yaklaşım sergilemeye büyük bir özen göstermelidir. Öğretmen masasının arkasına geçerek otoriter bir tutum sergilemekten, resmi ve soğuk bir tutum içinde olmaktan sakınmalıdır. Toplantı boyunca velileri konuşmaya cesaretlendirmeli ve iyi bir dinleyici olmalıdır. Öğretmen, velileri savunmaya sevk edecek davranış ve söylemlerden özenle kaçınmalıdır. Öğretmen, toplantıda velilerle okulu, okulun standartlarını ve eğitim programının amaçlarını açıkça paylaşmalıdır. Öğrencilerin öğrenmelerinde velilerden ne tür beklentilerinin olacağı ve velilerin çocuklarını evde nasıl desteklemeleri gerektiği gibi konularda velileri bilgilendirmelidir. Toplantıyı başlatırken ve sürdürürken velilere karşı takındığı

samimiyet ve saygı temelindeki yaklaşımı toplantıyı bitirirken de sürdürmelidir. Toplantıyı bitirirken görüşülen konuları ve alınan kararları kısaca özetleyerek velilerin dikkatini toplantıda alınan kararlara çekmelidir. Böylece öğrencilerin yararına alınan kararlarda velilerin sorumluluklarını tekrar hatırlatmış olur. Görüşme sırasında öğretmen tarafından bulunulan sınıf için öğretim programının içeriği velilere tanıtılmalıdır. Toplantıda, okutulmakta olan derslerin içeriği, hedeflenen kazanımlar ve öğrencilerin içinde bulundukları yaş grubunun genel gelişim özellikleri hakkında velilere yönelik bilgilendirmeler yapılmalıdır. Bu yaş grubu öğrencilerinin genel gelişim özellikleri ve davranış kalıplarının neler olduğu, velilerin çocuklarına nasıl destek sağlayabilecekleri hakkında önceden hazırlanmış velileri eğitici bir broşür toplantı esnasında velilere dağıtılabilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin günlük çalışma etkinliklerini ve programlarını gösteren ayrı bir form da velilere dağıtılabilir (Bellah, 1953). Toplantıda asla velilerle kişiselleştirmelere girilmemeli ve öğrencilerle ilgili bireysel değerlendirmeler yapılmamalıdır. Velilerden gelen bazı soruların muhatabı okul idarecileri olabilir veya söz konusu durumlarla ilgili öğretmen yeterli bilgi sahibi olmayabilir. Böylesi durumlar not edilerek toplantı sonrasında paydaşlarla değerlendirilebilir (Feguson, 1957). Toplantı bitirilirken, alınan kararların uygulanması bakımından paydaş sorumlulukları hatırlatılarak kısa bir özet yapılmalı ve katılımcılara teşekkür edilerek toplantı bitirilmelidir (Özdemir, 2015).

2.5.1.3. Toplantı Sonrası

a) Toplantı tutanağının hazırlanması: Toplantı tutanağı, toplantı sonrası atılacak adımlar için bir yol haritası özelliği taşır. Tutanak, toplantıda alınan kararların uygulanması ve takibi açısından büyük önem taşır. Bu tutanak, toplantıda konuşulan konuların ve alınan kararların kayıt altına alındığı ve katılımcıların bu kararlara uyacaklarını ve onayladıklarını gösteren önemli bir belge hükmündedir. Bu bakımdan toplantı sonrası toplantı tutanağının düzenlenmesi ve tüm katılımcılara imzalatılması gerekir (Özdemir, 2015). Veli toplantılarında da toplantıda nelerin konuşulduğunu ve hangi kararların alındığını gösteren toplantı tutanağı hazırlanması yararlı olacaktır. Zira toplantıda konuşulan konular ve alınan kararlar kayıt altına alınmadığı zaman, toplantı sonrası alınan kararların izlenmesi güçleşecektir.

b) Toplantıda alınan kararların izlenmesi: Gerçekleştirilen toplantının etkili ve faydalı olabilmesi için toplantıda alınan kararların izlenmesi son derece önemlidir.

Amaç toplantı yapmak değil, toplantıyla ulaşılmak istenen çıktılarsa toplantıda alınan kararların takibi önem kazanır. Dolayısıyla, toplantının başarıya ulaşması için toplantıda konuşulan konu ve alınan kararların tüm katılımcılara çeşitli iletişim araçları üzerinden bir örneği gönderilmelidir. Böylece toplantıda alınan karar ve eylem planı uygulamaya geçirilmelidir (Özdemir, 2015). Veli toplantılarında da benzer şekilde alınan kararların takibi önemlidir. Zira öğrencilerin yararına alınacak kararlara uyulmaması durumunda, öğrenciler bu durumdan zarar görebileceği gibi, öğretmenlerin de moral motivasyonları olumsuz etkilenebilir. Bu bakımdan, toplantılarda alınan kararlara uyulmadığı zaman okul idaresi ve sınıf öğretmeni söz konusu velilerle vakit kaybetmeden iletişime geçerek gerekli önlemleri birlikte almaya çalışmalıdır.

2.6. Veli Toplantılarının Etkileri

Veli toplantılarının sosyal bir açık sistem olan okulun işlevlerini en etkili bir şekilde yerine getirirken sistemin bileşenleri olan okul, öğrenci, veli ve toplum açısından değerlendirilebilir. Veli toplantılarının öğrenci, öğretmen, veli, okul ve sistemin daha büyük parçası olan toplum açısından birçok etkisi olabilmektedir.

2.6.1. Veli Toplantılarının Öğrenciye Etkileri

Öğrencilerin yararına öğretmen ve öğrenci velileri arasında kurulacak en etkili iletişim aracı olarak kabul edilen veli toplantıları (Werner, 1967), velilere öğrencilerinin öğretmenleriyle doğrudan ve çift yönlü bir iletişim imkânı verdiğinden oldukça önem taşımaktadır. Veli toplantılarında ebeveyn ve öğretmen arasında kurulacak iş birliği, paydaşlar arasında sorumluluk paylaşımına fırsat oluşturur. Veli ve öğretmen arasında kurulan bu iş birliği ve sorumluluk paylaşımı öğrencilerde etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesine zemin oluşturabilir (Bilton, Jackson ve Hymer, 2017). Veli toplantıları öğrenci merkezli bir yaklaşımla gerçekleştirildiğinde, öğrencilerin olumsuz davranışlarının düzelmesi, okul kurallarına uymada daha duyarlı davranmaları, sorumluluk gelişimleri, sosyal becerileri ve öz saygıları üzerinde olumlu etkileri olabilmektedir (Little ve Allan, 1989; Borba ve Olvera, 2001). Yapılan araştırmalar gelişmiş ülkelerde veli-öğretmen iş birliğinin yüksek olduğunu ve bu iş birliğinin öğrencilerin derslerdeki başarılarını arttırdığını ortaya koymaktadır. Veli-öğretmen iş birliği bir taraftan öğrencilerin akademik başarılarını arttırırken diğer taraftan öğrencilerin öğrenme yetersizliği korkusunu azaltmaktadır (Li ve diğ., 2017). Veli

toplantılarında öğretmen ve öğrenci velileri arasında iyi işleyen bir iş birliğinin kurulması öğrencilerin derslerdeki başarılarını olumlu yönde etkileyebilir (Aich, Behr ve Kuboth, 2017).

2.6.2. Veli Toplantılarının Ebeveynler Açısından Etkileri

Veli toplantıları, ebeveynlere okulun eğitim politikaları ve öğrencilerin bir eğitim-öğretim yılı boyunca tabi tutulacağı eğitim programları hakkında bilgi sahibi olma olanağı sağlaması bakımından önemlidir. Ayrıca velilerin çocuklarının öğretmenlerini ve çocuklarının aynı eğitim ortamını paylaştıkları diğer çocukların velilerini tanıma ve etkileşimde bulunma olanağı sağlar (Temel, Aksoy ve Kurtulmuş, 2013). Veli toplantıları, velilere öğretmenlerle doğrudan ve çift yönlü bir iletişim imkânı verdiğinden oldukça önem taşımaktadır. Eğitim faaliyetlerinde veli ve öğretmen iş birliği üzerine çalışma yapan birçok araştırmacı, veli ve öğretmen görüşmelerinin karşılıklı yarar sağladığını desteklemektedir. Karşılıklı yarar temelindeki iş birliğinin yanı sıra paydaşların eşit düzeyde sorumluluk paylaşımı öğrencilerde etkili öğrenmenin gerçekleşmesine olanak sağlar (Bilton, Jackson ve Hymer, 2017). Ebeveynler veli toplantılarına katılarak okul ve öğretmenle nasıl işbirliği yapılacağını, çocuklarının davranışsal sorunlarıyla nasıl baş edebilecekleriyle ilgili teknikler öğrenmenin (Pillet Shore, 2015) yanı sıra okul yönetiminin karar alma süreçleri üzerinde de etkili olma olanağı (Herman ve Yeh, 1983) elde edebilirler. Ayrıca veli toplantıları, velilerin eğitime katılım düzeylerini arttırmakta ve velilerin öğrenci, okul ve eğitim öğretim süreci ile ilgili çeşitli konulardaki şikayetlerini de azaltabilmektedir (Elahi ve Bilal, 2020). Böylece veli toplantıları, velilerin bilinçlenmelerini geliştirici bir işlev görür. Bu bilinçlenmeye bağlı olarak, veliler eğitim öğretim süreçlerine daha aktif olarak katılarak sorumluluk üstlenebilirler. Bununla birlikte veli toplantıları, velilere okulun yönetsel eylem ve uygulamaları üzerinde etkili olmalarını da sağlayabilir.

2.6.3. Veli Toplantılarının Öğretmenler Açısından Etkileri

Öğretmenler, veli toplantılarını paydaşlar arasında bilgi alışverişi fırsatı sağladığı için faydalı görmektedirler (Minke ve Anderson, 2003). Veli toplantıları, sınıf ortamında gerçekleşebilecek olası birçok problemin giderilmesinde öğretmenlere ciddi manada fayda sağlar. Toplantılar aracılığıyla öğretmen, velilerin çocuklarının eğitimi ve gelişimi ile ilgili beklentilerini, neler düşündüklerini ve neler hissettiklerini keşfeder.

Velileri ve öğrencilerini tanıma ve anlama olanağı bulur. Bu bakımdan veli toplantılarına ayrılan zaman gerçekten öğretmenlerin işlerini birçok açıdan kolaylaştıracaktır. Özellikle ilköğretim öğrencilerinin sınıf ortamında sergiledikleri olumsuz davranışlar ve neden oldukları problemler genellikle ev kaynaklıdır (Coulter, 1947). Veliler, yaşanan bu problemleri konuşmak için okula gitmeye çoğunlukla istekli olmazlar. Öğretmenler inisiyatif alarak birçok konunun yanında yaşanan problemleri görüşmek ve çözüm bulmak üzere velileri okula davet ederlerse, hem problemler büyümeden onları çözme olanağı doğar hem de ev ve okul arasında oluşan yanlış anlaşılmalara bertaraf edilebilir. Veliler genel olarak okul ve öğretmenlerle yazılı iletişimden ziyade doğrudan soru sormaları ve yorum yapacakları karşılıklı iletişim olanağı veren toplantıları daha çok tercih ederler. Bu toplantılar aracılığıyla öğretmen ve veliler öğrencilerin eğitiminde ortak sorumluluk sahibi olduklarını fark ederler. Toplantılar, öğretmen ve velilerin öğrencilerin yararına iş birliği yapmak zorunda olduklarını fark etmelerini sağlar (Rowe, 1964). Veli toplantıları, öğretmenlere öğrenci ebeveynleri ile doğrudan iletişim olanağı sağlayarak, öğrencilerin neden oldukları problemleri çözmenin yanı sıra velilerle sorumluluk paylaşımı yapma olanağı sağlayarak öğretmenlerin iş yükünü de hafifletir. Bununla birlikte veli toplantıları, öğretmenlerde öğrencilerin eğitimi ve gelişiminde yalnız olmadıkları düşüncesini geliştirerek, psikolojik açıdan kendilerini iyi hissederek mutlu olmalarını da sağlar.

2.6.4. Veli Toplantılarının Okul Yönetimine Etkileri

Okul yönetimleri, eğitim-öğretim faaliyetlerinin başarıya ulaşması için öğretmenler kadar velileri de eğitsel faaliyetlerin içine çekmelidir. Bu anlamda okul yönetimleri tarafından, öğretmen-veli iş birliğinin sağlanmasına ve paydaşlar arasında sağlıklı işleyen bir iletişim mekanizmasının kurulmasına önem verilmelidir. Aksi durumda, velilerin eğitim-öğretim etkinliklerine katılımı olumsuz etkilenir. Dolayısıyla okulun hedeflenen çıktılara ulaşması zorlaşır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Veli toplantıları aracılığıyla velilerle kurulacak iş birliğinin okul üzerinde çeşitli yönlerden etkisi olabilmektedir. Okulda uygulanan eğitim programlarının etkili bir biçimde uygulanması, eğitimin sürekliliğinin sağlanması, eğitim kalitesinin artırılması, çocukların gelişimine çok yönlü katkının sağlanması ve sorumlulukların paylaşılması gibi bir dizi etkileri söz konusudur (Üstün, 2013).

Veli toplantıları, velilerle sağlıklı bir iş birliğinin kurulmasının önemli araçlarından biri olarak değerlendirilebilir. Veli toplantıları aracılığıyla okul, eğitimin en önemli sacayaklarından biri olan aile ile iş birliği yaparak, eğitsel hedeflerin başarılmasında sorumluluğun paylaşılması sürecini başlatmış olur. Ailenin iş birliği ve desteği olmadan okulun kendisine yüklenilen sorumlulukları başarıyla yerine getirmesi mümkün görünmemektedir. Bu bakımdan veli toplantıları öğrencilerin bilişsel, sosyal, duygusal, törel ve bedensel gelişimlerinin sağlanmasında aile ile iş birliği ve sorumluluğun paylaşılması olanağını verir. Paylaşılan sorumluluk ve kurulan bu iş birliği sayesinde okul, örgütsel hedeflerini maksimum düzeyde gerçekleştirme fırsatını yakalar. Bu durum, okulun eğitim kalitesinin yükselmesine ve bulunduğu çevre tarafından benimsenmesine zemin hazırlar.

Veli toplantıları okulu geliştirme üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir. Zira bu toplantılar aracılığıyla, okul yönetimleri kendilerinin fark edemedikleri okulun birçok eksikliklerini dışarıdan bakan bir göz olan öğrenci velilerinden öğrenme fırsatı bulurlar. Okulda yaşanan sorun ve problemlerin çözümüne öğrenci ailelerini de dâhil ederek daha etkili kararların alınması sağlanabilir. Zira karar alma süreçlerine paydaşların dâhil edilmesi, kararlara uyma oranını artırır. Beyin fırtınası olanağı tanıyan veli toplantıları, okulda yaşanan sorunların çözülmesine ve okulun çeşitli ihtiyaçlarının giderilmesi için daha rasyonel çözümlerin üretilmesine olanak sağlayarak, okulun geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca veli toplantıları okul yönetimleri için okulun, çevresi tarafından nasıl bir imaja sahip olduğunu öğrenme olanağı da sağlar. Okul yönetimleri, okulun hangi alanlarda eksikliklerinin olduğu, zayıf ve güçlü yönlerinin neler olduğu gibi hususları toplantılarda oluşacak bu geribesleme sayesinde öğrenme olanağı bulur. Toplantılarda kurulacak sağlıklı bir iletişim ve iş birliği velilerin okulu benimsemelerine imkân tanıyacak, okulun ihtiyaçlarının giderilmesinde gönüllü veli desteğinin sağlanmasını kolaylaştırabilecektir.

2.7. Veli Toplantılarında Yaşanan Güçlükler

Veli-öğretmen iş birliğinin sağlanmasında veli-öğretmen toplantıları oldukça önemli bir yer tuttuğu gibi bir o kadar da gerek öğretmenler gerekse veliler için zor ve sıkıntılı bir durumdur. Bu toplantılar, görüşmeye giden veliler için sinir bozucu olduğu gibi stres ve hoşnutsuzluk kaynağı da olabilir (Bilton, Jackson ve Hymer, 2017; Aich, Behr ve Kuboth, 2017). Bu durumun çeşitli nedenleri vardır. Veli-öğretmen

toplantılarının, öğretmen ve veliler arasında iş birliğine dayalı, sağlıklı işleyen bir iş birliğinin kurulmasına yardım etmesinin zorluklarının çeşitli nedenlerinden bazılarını şöyle örneklemek mümkündür. Çoğu durumda öğrencinin akademik performansı ile ilgili problemlerden, sınıftaki huzursuzluklardan ve öğrenme güçlüklerinden kimin sorumlu olduğunun net olmaması veli-öğretmen görüşmelerini oldukça sıkıntılı, zahmetli ve zorlayıcı kılmaktadır. Veli-öğretmen görüşmelerini zahmetli kılan bir diğer husus da öğretmenlerin okul sisteminin bir parçası olması, öğretmenlerin okul kurallarına bağlı hareket etmesi, tarafsız bir danışman gibi davranamaması dolayısı ile onların veliler tarafından problemlerin taraflarından görülmesi de veli öğretmen görüşmelerini istenmeyen zorlu bir iş/görev olarak görülmesine neden olabilir. Velilerin toplantılara katılımlarının yasal bir zorunluluktan kaynaklanması durumu da bu görüşmeleri itici kılan nedenlerden sayılabilir. Bütün bu durumları göz önüne aldığımızda veli-öğretmen toplantılarının, görüşmelerinin oldukça zor olduğu sonucu çıkarılabilir (Aich, Behr ve Kuboth, 2017).

Veli-öğretmen toplantılarında öğretmenin dikkatli davranması önemlidir. Bazı veliler okul ve öğretmenlerle ilgili geçmiş deneyimlerinin etkisinde kalarak olumsuz tutumlar sergileyebilirler. Konuşma ve dil farklılıkları, dış görünüş farklılıkları, toplantı ve görüşmelerin gerçekleşme zamanı gibi konular velilerin toplantılara karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine neden olabilir. Hatta velilerin toplantılara katılmamasına yol açabilir (Başar, 2014). Bu zorlukların üstesinden gelmek için öğretmenlerin toplantılarda ve görüşmelerde muhtemel çatışmalardan kaçınmak için oldukça iyi hazırlanmaları gerekir. Öğretmenlerin görüşmelerde empatik yanıtlar vermesi, durumları olumlu ele alması ve velilerle uyum içinde hareket etmeleri gibi bazı danışmanlık becerilerine sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Empatik yanıtlarla karşılık vermek, velilere saygı göstermek çatışmalara yol açabilecek negatif enerjinin ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Velilerle uyum ve anlayış içerisinde görüşmeleri sürdürmek, taraflar arasında güven ve anlayışın oluşmasını sağlayarak, çatışmaların temel nedenlerinin anlaşılmasını ve çözüm yollarına odaklanmayı sonuç verecektir. Böylece çok şaşırtıcı olumlu sonuçların alınmasına zemin sağlanmış olur (Aich, Behr ve Kuboth, 2017). Velilerin, öğretmenlerin eğitim ile ilgili konularda kendilerinden daha fazla tecrübe ve bilgiye sahip olduklarını kabul etmeleri gerekir. Buna karşın öğretmenler de velilerin çocuklarını öğretmenlerden daha iyi tanıdıklarını fark etmeleri gerekir. Ancak böylesi karşılıklı saygı iklimi temelinde gelişen bir anlayış oluşursa

öğretmenler velileri toplantı ve görüşmelere davet etmede istekli olurlar. Benzer şekilde ancak bu anlayış neticesinde veliler toplantılara katılmaya ve öğretmenlerle iş birliğinde bulunmaya istekli olabilirler (Jeynes, 2011).

2.7.1. Veli Toplantılarında Yaşanan Güçlüklerle Başetme

Günlük yaşantımızda deneyimlediğimiz sorunların çoğunun temelinde diğer bireylerle yaşadığımız çatışmaların izlerini görebiliriz. Diğer insanlarla sosyal ilişkilerimizde nerdeyse her gün farklı nedenlerden ötürü çatışmalar yaşarız. Çocuklar arasında, çocuklarla ebeveynleri arasında, öğrencilerle öğretmenler ve okul yöneticileri arasında, ebeveynlerle çocuklarının öğretmenleri arasında ve sosyal hayatın farklı alanlarında insanlar arasında çeşitli çatışmalar yaşanabilmektedir (Öğülmüş, 2006).

Veliler ve öğretmenler arasında yaşanan çatışmaların çoğunun temelinde yanlış iletişim biçimi yatar. Öğretmenlerin iletişim tarzları, aldıkları eğitimler, ait oldukları jenerasyon ve yaşadıkları yere, bölgeye bağlı olarak değişebilmektedir. Benzer şekilde velilerin sahip oldukları iletişim anlayışları da değişebilmektedir. Velilerin, içinde bulundukları kuşağa bağlı olarak onayladıkları veya onaylamadıkları iletişim tarzları ve kalıpları farklılık gösterebilir. Ayrıca, toplantılara katılan bazı veliler geçmiş dönemlerde okul yönetimi veya öğrencilerinin öğretmenleriyle yaşadıkları olumsuz deneyimlerinden dolayı okulda sürekli savunmacı bir tutum sergileyebilirler (Wilson, 2010). Bu durum, veli-öğretmen görüşmelerinde çoğu zaman yanlış anlaşılmalara, tartışmalara ve karşılıklı suçlamalara neden olabilmektedir (Jucks ve Päuler-Kuppinger, 2017). Öğretmenlerin toplantılarda ve görüşmelerde muhtemel çatışmalardan kaçınmak için oldukça iyi hazırlanmaları gerekir. Öğretmenlerin görüşmelerde empatik yanıtlar vermesi, durumları olumlu ele alması ve velilerle uyum ve anlayış içinde hareket etmeleri gibi bazı danışmanlık becerilerine sahip olmaları oldukça önem taşımaktadır. Empatik yanıtlarla karşılık vermek ve velilere saygı göstermek çatışmalara yol açabilecek negatif enerjinin ortadan kalkmasını sağlayacaktır. Velilerle uyum ve anlayış içerisinde görüşmeleri sürdürmek, taraflar arasında güven ve anlayışın oluşmasını sağlayarak, çatışmaların temel nedenlerinin anlaşılmasını ve çözüm yollarına odaklanmayı sonuç verecektir (Aich, Behr ve Kuboth, 2017). Veli toplantılarında empatik iletişimin önemli göstergelerinden sayılan ben dilinin (Tarhan, 2019; Küçükali, 2018; Gordon, 2014) kullanılması da olası iletişim çatışmalarının önüne geçilmesini sağlayabilir.

2.8. Veli Toplantılarının Mevzuattaki Yeri

Millî Eğitim Bakanlığının ilgili mevzuatı tarandığında, doğrudan veli toplantılarını konu edinen herhangi bir yasal düzenlemenin olmadığı, ancak bununla birlikte, okul aile ilişkileri kapsamında değerlendirilebilecek bazı yasal düzenlemelerin olduğu söylenebilir. Bu düzenlemelerin başında 2002 tarih ve 2535 sayılı Tebliğler Dergisinde yer alan 2002/27 numaralı “Okul-Veli İş Birliği Genelgesi” gelmektedir. Bu genelgede sınırlı ölçüde de olsa veli toplantılarına ve bu bağlamda paydaş sorumluluklarına yer verildiği görülmektedir.

2.8.1. 2535 Sayılı Tebliğler Dergisi

2002 tarih ve 2535 sayılı Tebliğler Dergisinde yer verilen 2002/27 numaralı Okul-Veli İş Birliği Genelgesinde, veli toplantıları özelinde okul-aile iş birliğinin önemine vurgu yapıldığı görülmektedir. Söz konusu genelgede geleneksel olarak velilerde okula karşı olumsuz bir tutumun egemen olduğuna dikkat çekilmektedir. Bu olumsuz tutumun temelinde velilerin genellikle okula öğrencileriyle ilgili şikâyet durumları, parasal destek talepleri, uyarıda bulunmak vb. gibi durumlar için çağrılmalarının olduğuna işaret edilmektedir. Bu yanlış algı ve düşüncenin kırılması ve okul-aile iş birliğinin geliştirilmesi için yılda en az iki kez veli toplantısının yapılması gerektiğine vurgu yapılmakta ve ihtiyaç halinde bu toplantıların daha da artırılabilmesine de işaret edilmektedir.

İlgili genelge incelendiğinde, veli toplantılarında dikkate alınması gereken bazı kurallara, paydaş sorumluluklarına ve toplantılarda genel olarak nelerin görüşülebileceğine değinildiğini söylemek mümkündür. İlgili genelgede, veli toplantılarının düzenlenmesinde dikkate alınması gereken hususlarla ilgili, öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik geliştirilen önerileri şöyle özetlemek mümkündür;

- a) Veliler toplantıya davet edilirken, toplantının amacı ve gündem maddeleri hakkında önceden bilgilendirilmelerine özen gösterilmeli,
- b) Veli toplantılarında okul bina, personel, eğitim olanakları, uyulması gereken kurallar ve işleyiş açısından velilere gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- c) Veli toplantılarında velilerin desteğinin sağlanması için gereken iş birliğinin sağlanmasına özen gösterilmeli ve öğrencilerin gelişimleri için velilerle sürekli iletişim halinin önemi vurgulanmalıdır.

- d) Toplantılarda öğrencilerin daha çok başarı ve olumlu yönleri üzerinde durulmalı, velilerin çocuklarıyla gurur duymaları sağlanmalı ve okula aidiyet duyguları geliştirilmelidir.
- e) Okul rehber öğretmenlerinin veli toplantılarına katılımları sağlanmalı, rehber öğretmen, öğrencilerin içinde bulundukları gelişim dönemi özellikleri ve bireysel farklılıkları hakkında velilerin bilinçlendirilmesine yönelik bilgilendirmelerde bulunmalıdır.
- f) Toplantılarda veliler tarafından dile getirilen görüşler önemsenmeli uygulanabilirliği ölçüsünde değerlendirilmelidir.
- g) Veli toplantılarına okulun tüm paydaşlarının katılımı sağlanmalıdır.

İlgili genelgeye göre veli toplantılarında görüşülebilecek konular, okulun ve sınıfın genel durumu, okulun tanıtılması, eğitim olanakları, veli öğrenci ilişkileri, öğrencilerin gelişim dönemleri, öğrenci davranışları, devam devamsızlık durumları, okulun işleyişi, ödül ve disiplin yönetmeliği, veli sorumlulukları, velilerle iş birliği, sosyal ve kültürel çalışmalar hakkında velilerin bilgilendirilmesi ve bu konuda veli desteğinin gerekliliğinin anlatılması ve bireysel görüşmelerin nasıl yapılacağı hakkında yöntemlerin belirlenmesi şeklinde olduğu görülmektedir.

2002 Tarih ve 2535 sayılı Tebliğler Dergisinde yer verilen 2002/27 numaralı “Okul-Veli İş Birliği Genelgesi’nin maddeleri incelendiğinde veli toplantılarında paydaş sorumluluklarına da yer verildiği görülmektedir. Buna göre okul yöneticilerinin toplantıları planlama, velileri davet etme, toplantı mekânının hazırlanması ve velilerin karşılanması noktasında sorumluluk almalarının önemine işaret edilmektedir.

Toplantılarda sınıf rehber öğretmenlerinin, velileri sınıfın genel durumu hakkında bilgilendirirken öğrencilerin öncelikle olumlu davranışları ve güçlü yönlerini velileriyle paylaşmaları gerektiği, velilerle iş birliğinin, yıl içerisinde yapılacak etkinlikleri tanıtma ve bu bağlamda veli desteğinin önemi gibi konulara değinmelerinin önemine vurgu yapılmaktadır. Okul rehber öğretmenlerinin de bu toplantılara katılarak velileri öğrencilerin gelişim dönemleri ve özellikleri başta olmak üzere çeşitli konularda bilinçlendirmeleri ve okul rehberlik servisinden nasıl yararlanmaları gerektiği konusunda bilgilendirmelerde bulunmaları gerektiği belirtilmektedir. Diğer alan öğretmenlerinin de toplantılara katılarak sınıfın genel durumu ve velilerin öğrencileri nasıl desteklemeleri gerektiği noktasında paylaşımlarda bulunmasının gerekliliğine

vurgu yapıldığını söylemek mümkündür. Ancak, yukarıda adı geçen genelge (2002/27), Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 10.07.2017 tarih ve 10096465-10.06.01-E.10551170 sayılı MEB bakanlık yazısında 2017/20 numaralı genelge ile kaldırılmıştır. Söz konusu genelgede (2017/20), okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin etkililiğini artırmak amacıyla aile ziyaretleri, veli görüşmeleri ve aile eğitimlerinin rehberlik programları çerçevesinde yürütülmesinin kararlaştırıldığı ve 2002/27 numaralı genelgenin işlevini yitirdiği gerekçesiyle kaldırılmıştır. Dolayısıyla veli toplantılarının ne şekilde yapılacağı ve paydaş sorumluluklarının neler olacağını gösteren bir mevzuat boşluğunun olduğu söylenebilir.

2.8.2. Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği

10.11.2017 tarih ve 30236 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin 6. Maddesinde dile getirilen rehberlik hizmet alanlarında, 8. Madde b bendinde dile getirilen ilkokullarda öğrencilerin okula uyumu, eğitim ortamlarına ve öğrenmeye yönelik olumlu tutum ve davranışların kazandırılmasında, etkili öğrenme ortamı ve stratejilerinin geliştirilmesinde, öğrencilerin karşılaşılabilecekleri olası güçlüklerle baş etme becerilerinin kazandırılmasında velilerle iş birliği ve velilere yönelik eğitici etkinliklerin planlanıp yapılması dile getirilmektedir.

Madde 14'te aile rehberliği hizmetlerine değinilir. Aile rehberliği hizmetlerinin, ailenin ve çocuklarının gereksinimlerine göre rehberlik öğretmeni tarafından planlanacağı vurgulanır. Bu bağlamda, tespit edilen ihtiyaç analizleri doğrultusunda aile görüşmeleri, aile ziyaretleri ve aile eğitimleri gibi müdahale programlarının planlanmasına vurgu yapılmaktadır. Bütün bu hizmetlerin rehberlik öğretmenleri ve Rehberlik Hizmetleri Yürütme Komisyonu üyelerince yapılacağı hükme bağlandığı görülmektedir. Yine ilgili yönetmeliğin (MEB Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği, 2017) 34. Maddesinde rehber öğretmenin görev ve sorumlulukları arasında veli toplantılarına katılma ve ailelere yönelik eğitici rehberlik faaliyetlerini gerçekleştirmenin de yer aldığı dile getirilmektedir. İlgili yönetmeliğin 35. Maddesi ise sınıf rehber öğretmenin (Bu yönetmelik kapsamında, ilkokul öğretmeni sınıf rehber öğretmeni olarak tanımlanmıştır) sınıfındaki öğrencileri tanıma teknikleri, akademik başarılarını arttırmaya yönelik iş ve işlemlerde okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde bulunmasını gerekli kılmaktadır.

Bütün bunların yanında, 26.07.2014 tarih ve 29072 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin çeşitli maddeleri (17., 18., 23., 24., 30., 31., 32, 36., 51., 52., 54., 56., 57.,58., 62., 65., 68., 73., 83. ve 95.) okul aile , veli öğretmen iş birliğini gerektirdiği görülmektedir. Benzer şekilde 07.09.2013 tarih ve 28758 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin çeşitli maddelerinde de (9., 11., 17., 18., 19., 23., 25., 27., 31., 34., 35., 36., 38., 49., 51., 60., 64., 68., 69., 79., 86., 109., 110., 125., 131., 144., 157 ve 158) okul aile, öğretmen veli iş birliğini gerekli kılan yasal hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca 07. 07. 2018 tarih ve 30471 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 08.06.2017 tarih ve 30090 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ve 09.02.2012 tarih ve 28199 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliklerinin bazı maddeleri, öğrencilere yönelik gerçekleştirilecek eğitim-öğretim çalışmalarının yürütülmesi sürecinde, okul ile ailenin iş birliği yapması gerektiği ve etkinliklerin kurulacak bu iş birliği çerçevesinde yürütülmesinin gerekliliğine değinilmektedir.

2.9. İlgili Araştırmalar

İlgili alanyazın tarandığında, ulusal düzeyde doğrudan veli toplantılarıyla ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu, gerçekleştirilen çalışmaların daha çok eğitimde veli katılımı konularında yoğunlaştığı söylenebilir. Dolayısıyla, “*Veli, Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Veli Toplantılarına İlişkin Yaşantılarının Analizi: Bir Olgubilim Çalışması*” başlıklı araştırmanın bu bağlamda sınırlı sayıda çalışma olmasından ötürü alandaki eksikliğin giderilmesine katkıda bulunması beklenmektedir. Ayrıca araştırma bulguları sonucunda geliştirilen öneri ve veli toplantıları kontrol listelerinin (Ek-6, Ek-7 ve Ek-8) uygulamada öğretmenler, okul yöneticileri ve öğrenci velileri için bir rehber niteliği taşıması beklenmektedir. Araştırma konusuyla ilgili doğrudan ilgili olmasa da çeşitli değişkenler açısından ilgili olan, farklı başlıklar altında yapılan çalışmalardan birkaçının özetlerine aşağıda yer verilmiştir.

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Tümkaya ve Ulum (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, taşınmalı eğitim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımı ile ilgili yaşanan sorunlar veli ve

öğretmen görüşleriyle değerlendirilmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, ulaşım zorluğu eğitimde veli katılımını zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte öğretmenlere göre veli katılımı konusunda aileler duyarsız, iletişime kapalı ve iş birliğinden uzaktırlar. Ailelerin, eğitimde veli katılımı etkinlikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Eğitimde veli katılımı yetersizliğinin başlıca nedenleri olarak, ekonomik sebepler ve çalışan velilerin işten izin alamama durumları gelmektedir.

Kaçar (2019) tarafından gerçekleştirilen olgubilim çalışmasında, sınıf öğretmenlerinin veli toplantılarına ilişkin görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, öğretmenlerin veli toplantılarının amacı ve önemine ilişkin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre veli toplantıları genel olarak yılda iki kez düzenlenmektedir. Veli toplantılarının amaçlarının başında velilerin çeşitli konularda bilgilendirilmesi ve öğretmen veli iş birliği gelmektedir. Veli toplantılarının gündemini genellikle öğrencilerin sorumlulukları, akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri oluşturmaktadır. Öğretmenler veli toplantılarının, veli, öğretmen ve öğrenci açısından önemli faydaları olduğu görüşündedirler. Buna göre öğretmenlerin veli toplantılarının velilere, bilgilendirme, iletişim, iş birliği ve farkındalık açısından katkılar sağladığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlere göre, veli toplantılarının öğrencilerin akademik başarılarının artması, aileleriyle ilişkilerinin gelişimi ve kişilik gelişimleri açısından olumlu etkileri vardır. Ayrıca araştırma bulgularına göre, veli toplantılarının öğretmenlere velilerle iletişim ve iş birliği, öğrencinin daha iyi tanınması yönünde katkıları olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin genel olarak veli toplantılarına ilişkin olumlu görüşlere sahip oldukları, ancak bazı velilerin veli toplantılarında hep aynı konuların konuşulduğunu düşündükleri ve toplantılara çekinerek geldikleri görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Akyol, (2019) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, ebeveyn ve öğretmen görüşlerine göre, çocukları temel eğitime devam eden velilerin eğitime katılım düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, velilerin eğitime katılım düzeyleri, ebeveynlik, iletişim kurma, gönüllülük, evde öğrenme ve karar verme boyutlarında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda hem öğretmen hem veli görüşlerine göre, velilerin temel eğitimde eğitime katılım düzeyleri genel itibarıyla orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Gençoğlu, Demircioğlu, Demirtaş Zorbaz ve Ekin (2019) tarafından gerçekleştirilen olgubilim çalışmasında rehber öğretmenlerin velilerle okul ortamında

çalışırken, ihtiyaçlarının neler olduğu, öğrenci velilerine yönelik ne gibi hizmetler sundukları, velilerle çalışırken ne tür güçlüklerle karşılaştıkları ve karşılaşılan bu güçlüklerle katılımcıların çözüm önerilerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, ilkokulda rehber öğretmenlerin öğrenci velilerine yönelik gerçekleştirdikleri faaliyetlerin başında çeşitli seminerler yoluyla velileri bilgilendirmenin yanı sıra sınırlı ölçüde de olsa veli toplantılarını izledikleri görülmüştür. Ayrıca rehber öğretmenler, ebeveynlerin özellikle çocuklarının gelişim dönemi özellikleri ve aile içi iletişim konularında eğitime ihtiyaçları olduklarını dile getirmişlerdir. Rehber öğretmenlerin velilerle çalışırken karşılaştıkları güçlüklerin başında ise, velilerin çocuklarının neden oldukları problemleri reddetmeleri ve eğitsel faaliyetlere katılımlarının yetersizliği gelmektedir. Karşılaşılan güçlüklerle katılımcıların çözüm önerilerinin başında aile eğitimleri yoluyla velilerin bilinçlendirilmesi gelmektedir. Bununla birlikte idareci, öğretmen ve rehberlik servisinin iş birliği yapması karşılaşılan güçlüklerin aşılması için öne sürülen çözüm önerileri arasında dikkat çekmektedir.

Koç Akran ve Kocaman (2018) tarafından karma desende gerçekleştirilen çalışmada, öğretmen ve velilerin okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen veli toplantılarına ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, okulöncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin veli toplantılarını belli bir planlamaya bağlı olarak gerçekleştirdikleri, toplantılara velilerin katılımını sağladıkları, toplantılara genellikle kadın velilerin katıldıkları tespit edilmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarında toplantıların genellikle öğrencilerin etkinlik yaptıkları sınıflarda gerçekleştirildiği, toplantılarda en fazla öğrencilerin öz bakım becerileri, aile çocuk ve öğretmen çocuk iletişiminin görüldüğü tespit edilmiştir. Veli toplantılarının öğretmen açısından faydası öğrencilerin ailelerini yakından tanımaktır. Ayrıca veli toplantılarında velilerin, çocuklarının sınıf içi arkadaş ilişkileri ile ilgili öğretmenlerden bilgi aldıkları ve katılımcıların veli toplantılarını çocuklarının gelişimi bakımından önemli gördükleri tespit edilmiştir.

Şahin (2018) tarafından gerçekleştirilen durum çalışmasında, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının veli toplantılarında nasıl yer aldığı ve velileri yönlendirmeye yönelik neler yapıldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının, ilkokullarda düzenlenen veli toplantıları gündem maddeleri arasında yer almasına rağmen, toplantılarda yeterince üzerinde durulmadığı, bazı

öğretmenlerin hiç değinmediği tespit edilmiştir. Ayrıca veli toplantılarında, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının oluşturulması için öğrenci velilerine yönelik yeterli bilgilendirmelerin yapılmadığı görülmüştür.

Kar, Uzun ve Gök (2017) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırmada, öğretmenlerin velileri eğitim sürecine dahil etmek için yaptıkları uygulamalar değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında 15 sınıf öğretmeni ve 10 okul öncesi öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin velileri eğitim sürecine dahil etmek için en fazla başvurdukları yöntemin veli toplantıları olduğu belirlenmiştir. Veli toplantılarının yanı sıra, velileri eğitim öğretim etkinliklerine dahil etmek için öğretmenlerin ev ziyaretleri gerçekleştirdikleri ve okulda düzenlenen etkinliklere velileri davet ettikleri belirlenmiştir.

Tümkiye (2017) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, ilköğretim ve ortaokul velilerinin okuldaki eğitime katılım düzeyleri ve katılım türleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda velilerin okuldaki eğitime katılım düzeylerinin daha çok “İletişim Kurma”, “Ebeveynlik” ve “Evde Öğrenme” alt boyutlarında olduğu saptanmıştır.

Vural ve Kocabaş (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, çocuğu okul öncesi eğitim alan ve almayan velilerin eğitim faaliyetlerine katılımları arasındaki fark belirlenmeye çalışılmıştır. Karma desende gerçekleştirilen çalışma bulgularına göre, çocuğu okul öncesi eğitim alan velilerin eğitime katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çalışkan ve Ayık (2015) tarafından literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen çalışmada, okul aile birliğinin gerekliliği, okulun paydaşlarından olan velilerle etkili iletişim kurma yollarını belirtmek ve velilerle iletişim kurarken yaşanan sıkıntılar betimlenmeye çalışılmaktadır. Araştırma sonucuna göre, eğitim öğretim etkinliklerinin niteliği ile eğitime velilerin dahil edilmesi arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesi ve okul-aile birliği toplantılarının tam katılımı ile gerçekleştirilememesi okul-aile iletişimde yaşanan en yaygın sorunlar olarak değerlendirilmiştir.

Özyürek ve arkadaşları (2015) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, öğretmen görüşlerine göre, okul öncesi eğitim kurumları ve ilköğretimde aile eğitimi ve katılımı çalışmalarının nasıl yürütüldüğü belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma

sonucunda aile eğitimi ve katılımı çalışmalarının en fazla veli toplantıları aracılığıyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir.

Şad ve Gürbüzürk (2013) tarafından gerçekleştirilen betimsel ve ilişkisel tarama modelindeki araştırmada, velilerin çocuklarının eğitim öğretim süreçlerine ne ölçüde katıldıkları çeşitli değişkenler açısından belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, velilerin çocuklarıyla iletişim kurma, çocuğun öğrenmesini destekleyici ev ortamı oluşturma, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun ödev ve çalışmalarına destek olma boyutlarına ilişkin katılım düzeylerinin yüksek olduğu; çocuğun sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerine gönüllü katılma boyutunda ise katılım düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca annelerin çocuklarının ödev ve çalışmalarında babalara göre daha fazla destek oldukları belirlenmiştir. Ailenin gelir düzeyi ile öğrencinin sosyokültürel gelişimini destekleme ve öğrenmeyi destekleyici ev ortamı oluşturma düzeyleri arasında orta düzeyde olumlu yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Topçu (2013) tarafından karma desende gerçekleştirilen durum çalışmasında, öğretmen, veli ve okul yöneticilerinin okul geliştirmedeki rolleri ve katkıları araştırılmıştır. Karma desende yapılan çalışmada, okul geliştirme etkinliklerinde velilerin katkısının daha çok okulda düzenlenen toplantılara katılmak şeklinde gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıca velilerin okulda düzenlenen toplantı ve etkinliklerin zamanlamasını önemsedikleri, velilerin okuldaki etkinliklere katılım göstermeleri açısından hafta sonlarının daha elverişli olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte, velilerin eğitsel etkinliklere katılımlarının teşvik edilmesi açısından ailelere yönelik eğitici seminer ve etkinliklerin düzenlenmesinin yararlı olacağı önerilmiştir.

Orman (2012) tarafından gerçekleştirilen durum çalışmasında, velilerin veli toplantılarına katılımları ve sosyoekonomik durumlarının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre veli toplantılarına daha çok katılan velilerin öğrencilerinin yıl sonu not ortalamalarının toplantılara daha az katılan velilerin öğrencilerinin yıl sonu not ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveynlerin eğitim düzeyleri ile öğrencilerin başarıları arasında da korelasyon bulunmuştur. Buna göre, eğitim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının okul başarısının da arttığı görülmüştür.

Coşkun (2010) yaptığı tarama modelindeki araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yollarını ve bu

iletişim yollarının kullanılmasına ilişkin görüşlerini tespit etmiştir. Araştırma bulgularına göre, veli toplantıları öğretmenlerin velilerle iletişim kurmada başvurdukları önemli araçlardan biri olarak değerlendirilmiştir.

Ünüvar (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımı konusunda, veli ve öğretmen görüşleri karşılaştırmalı olarak belirlenmeye çalışılmıştır. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırma sonucunda, öğretmen ve velilerin aile katılımı konusundaki görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin aile katılımı bakımından, velilere yönelik makale ve dilek kutusu hazırlamadıkları, ailelerle birlikte dergi ya da gazete çıkarmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca velilerin yarıya yakını, öğretmenlerin ailelerle resmi kanaldan yazışmadığını, aileler için afiş hazırlamadığını, sergi ya da çay toplantısı düzenlemediğini, okulda yapılan çalışmaları ailelerle paylaşmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu sonuçlara göre, okul öncesi eğitim kurumlarında, veli katılımı konusunda öğretmenlerin yeterli çabayı göstermedikleri ve veli katılımı noktasında yapılan çalışmaların ise evrak üzerinde kaldığı tespit edilmiştir.

Kotaman (2008) tarafından yapılan nicel çalışmada, okur-yazar ebeveynlerin çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, ebeveynlerin yüksek sayılabilecek bir katılım düzeyine sahip olduklarını göstermiştir. Üniversite mezunu ana-babaların üniversite mezunu olmayan ana-babalara göre çocuklarının eğitim-öğretim faaliyetlerine anlamlı düzeyde daha fazla katıldıkları tespit edilmiştir. Ana-babaların çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılımları ve çocuklarının akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Kartal'ın (2008) yaptığı çalışmada, okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında velilerin okul yönetimine katılımı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, velilerin okul yönetimine katılımı kurul üyeliği, komisyon üyeliği, yönetime görüş ve öneri belirtme ile yönetime yardımcı olma şeklinde dört temel kategori altında ele alınmıştır. Buna göre, velilerin ortaöğretim kurumlarında okul yönetimine katılımları daha çok okullarda oluşturulan komisyon ve kurul üyeliği şeklinde olmaktadır. Ayrıca ilköğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımının diğer kurumlara göre daha çok olduğu tespit edilmiştir.

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından gerçekleştirilen durum çalışmasında, okul aile iş birliğine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma

bulgularına göre velilerle iletişim kurmanın önemli yöntemlerinden biri olan veli toplantıları ve çeşitli yöntemlerle velilerle okul arasında kurulan iş birliğinin, öğrencilerin akademik başarıları, sorumluluk ve özgüven duygusu geliştirmeleri ve istendik davranış değişimleri üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Okul aile iş birliğinin velilere en önemli katkısı, velilerin çocuklarına nasıl davranacakları ile ilgili bilgilenmeleri iken, öğretmenlere en önemli katkısının ise öğretmenlerin işinin kolaylaşması olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca okul aile iş birliğinin okul yönetiminin finansal anlamda rahatlamasını ve velilerde okula karşı aidiyet duygusunun gelişmesine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Ergen (2008) yaptığı nicel çalışmada, öğretmen-veli iletişiminin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesindeki rolünü incelemiştir. Buna göre, velilerin önemli bir kısmı öğrencilerinin yaşadığı çeşitli olumsuz davranışlarla ilgili öğretmenlerle görüştükleri ve sorunların giderilmesi için öğretmenlerle iş birliği kurdukları görülmüştür. Ayrıca araştırma bulgularına göre, genel olarak velilerin veli toplantıları aracılığıyla öğretmenlerle görüştükleri ve iş birliği yaptıkları belirtilmiştir. Velilerin, veli toplantıları dışında okula gitmeye veya öğretmenle görüşmeye pek istekli olmadıkları araştırma bulguları arasında yer almaktadır.

Genç (2005) tarafından nicel desende gerçekleştirilen çalışmada, ilköğretim birinci kademedeki okul aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma bulgularına göre, ilköğretim birinci kademedeki veli toplantılarının yılda iki kez düzenlendiği; veli toplantılarında genellikle öğrencilerin derslerdeki başarı durumları, öğrencilerin birbirleriyle olan arkadaş ilişkileri, öğrencilerin gelişim özellikleri, sosyal kültürel faaliyetler, ev ödevleri ve öğrencilerin ev ortamındaki ders çalışma durumlarının görüşülmekte olduğu tespit edilmiştir.

Sünbül ve Yavuz (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ilköğretim okulu öğretmen ve öğrenci velilerinin, veli toplantıları hakkındaki görüş ve beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Nicel yöntemde gerçekleştirilen çalışmada veriler anketle toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, veli toplantılarında daha çok öğrencilerin derslerdeki başarı durumları, ev öğrenmelerinde veli desteği ve velilere çeşitli konularda yapılan bilgilendirmeler konuşulmaktadır. Ayrıca veli toplantılarının öğretmen ve veli beklentilerini karşıladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin, veli toplantılarına velilerin düzenli olarak katılmadıkları görüşünde oldukları belirlenmiştir.

2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Malik, Rafiq, Chaudhry ve Fatima (2020) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, ilköğrencilerinin evde ve okulda veli katılımı ile ilgili algıları değerlendirilmiştir. Araştırmada katılımcıların çoğunluğuna göre, öğrenci velilerinin veli katılımı anlamında yaptıkları işlerin başında, öğrencilerin okuldaki akademik başarılarıyla ilgilenmek gelmektedir. Öğrenciler, velilerin eğitim seviyelerinin veli katılımında belirleyici olduğu görüşündedir. Velilerin eğitim seviyeleri arttıkça, veli katılımının da arttığı belirlenmiştir. Velilerin, kızlara oranla erkek öğrencilerin akademik başarılarıyla daha çok ilgili olduklarını düşündükleri görülmüştür. Araştırmanın gerçekleştirildiği Pakistan Lahor Eyaletinde geniş aile tipi egemen olduğu için, velilerin evde öğrenciler için öğrenme ortamı oluşturamadıkları görülmüştür. Araştırmada ayrıca, velilerin evde veli katılım puanları, okulda veli katılımı puanlarına oranla daha yüksek olduğu, öğrenciler üst sınıflara geçtikçe veli katılımının giderek zayıfladığı belirlenmiştir.

Westerfield tarafından (2020) gerçekleştirilen çalışmada, mesleğe atanma öncesi öğretmen adaylarına yönelik düzenlenen etkin dinleme eğitim programlarının, öğretmen adaylarının öğrenci aileleri ile iş birliği yapma becerileri üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmaktadır. Literatür taraması şeklinde gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre, etkin dinleme becerisinin öğretmen veli iş birliğinin en önemli bileşenlerinden biri olduğu görülmüştür. Buna göre, öğrencilerin eğitimi ve gelişiminde başarı sağlamak için, güçlü bir aile ve öğretmen ortaklığı zorunludur. Ayrıca veli ve öğretmenlerin okul aile ilişkilerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu görüşünde oldukları tespit edilmiştir.

Islam (2019) tarafından gerçekleştirilen deneysel saha araştırmasında, Bangladeş'in iki farklı bölgesinden devlete ait 200 okul arasından tesadüfi yöntemle seçilen 76 ilköğrenciden 40'ı deney grubu 36 okul ise kontrol grubu olarak belirleniyor. Deney grubu seçilen 40 okulda iki yıl boyunca periyodik olarak veli öğretmen görüşmeleri düzenleniyor. Her görüşmede velilere öğrencilerinin geçen süre içerisindeki gelişimlerini gösteren raporlar veriliyor. İki yıl sürdürülen deneysel çalışma sonucunda, deney grubu okullarda öğrenim gören öğrencilerin derslerdeki başarı durumları ve davranışlarında kontrol grubuna göre anlamlı farklılıklar olduğu belirleniyor. Araştırma bulguları gelişmekte olan ülkelerde bile veli katılımının öğrencilerin öğrenmeleri, tutumları, davranışları ve özgüvenleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir. Veli toplantılarının programlarının düzenlendiği okullarda öğrencilerin

okula devamsızlık durumlarında iyileşmelerin yaşandığı, ayrıca veli toplantılarının hem öğrenci velileri hem de öğretmenlerin mesleki yeterlikleri üzerinde olumlu etkiler bıraktığı tespit edilmiştir.

Stroetinga, Leeman ve Veugelers (2019) tarafından gerçekleştirilen meta analiz çalışmasında, son on yılda ilkokullarda çocukların yetiştirilmesi ve eğitimi ile ilgili veli öğretmen iş birliği üzerine gerçekleştirilen 20 ampirik çalışma analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, çocukların yetiştirilmesi ve eğitimi üzerine öğretmen ve velilerin iş birliğinde öğretmenlerin yaklaşım tarzlarının belirleyici rol oynadığı tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin okul temelli yaklaşımları ve anlayışlarının öğrenci velilerinin öğretmenlerle iş birliği yapmalarını engellediği, çocukların ev ortamı, evde sergiledikleri davranış biçimleri ile ilgili velilerin çocuk yetiştirme ile ilgili anlayışları ve bilgilerinin öğretmenler tarafından göz ardı edildiği, değerli bulunmadığı ve dikkate alınmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin bu yaklaşım biçimlerinin, velilerin birçok yönden çocukların gelişmesine yapacakları olası katkıların ortaya çıkmamasına neden olduğu ve bu durumun velilerin öğretmenlerle çocuklarının yetiştirilmesinde yeterli düzeyde iş birliği yapmalarını engellediği görülmüştür. Meslektaşlarıyla tecrübe paylaşımında bulunma ve daha geniş bir bakış açısıyla velilerin görüş ve anlayışlarına değer vermenin, öğretmen veli arasında olumlu bir iş birliği ikliminin oluşmasına katkıda bulunduğu tespit edilmiştir.

Aich, Behr ve Kuboth (2017) tarafından gerçekleştirilen The Gmuend Model for teacher-parent conferences – Application and evaluation of a teacher communication training (Veli Öğretmen Görüşmeleri İçin Gmuend Modeli: Uygulama ve Öğretmen İletişim Eğitiminin Değerlendirilmesi) başlıklı çalışmada, öğretmen adayları üzerinde veli-öğretmen toplantılarını yönetme eğitimi programının denenmesi konu edilmektedir. Sağlıklı bir veli-okul iş birliğinin, ilişkisinin tesis edilmesi için öğretmenlerin sahip olması gereken iletişim becerilerinin önemini belirtmektedir. Gmuend Veli Öğretmen Toplantıları Modeli 2003 yılında Schwaebisch Gmuend Eğitim Fakültesinde başlatılan bir modeldir. Bu model teorik olarak hangi literatürel arka planın ve danışmanlık yaklaşımlarının veli-öğretmen toplantılarının daha iyi yönetmede ve veli okul arasında daha sağlıklı işleyen bir iletişimin kurulmasına yardım edeceğini belirlemek için başlatılmıştır. Bu model kapsamında eğitim fakültesinden 26 öğretmen adayına 4 günlük süre içerisinde 35 saatlik bir eğitim verilmiştir. Bu eğitimlerin amacı, öğretmen adaylarının müşteri odaklı danışmanlık becerilerini artırmaktır. Bu amaçla öğretmen

adaylarına “empatik yanıtlar verme, uyumlu iletişim ve koşulsuz saygı” gibi iletişim becerilerinin geliştirilmesini öngören eğitimler verilmiştir. Araştırma kapsamında söz konusu eğitimler iki ayrı gruba daha verildi. Yapılan eğitimlerin sonunda, eğitime katılan öğretmen adaylarının eğitim sonrası puanlarının etki büyüklüğünün kararlılık gösterdiği görülmüştür.

Bilton, Jackson ve Hymer (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, Kuzeybatı İngiltere’de bulunan bir ortaokuldaki “veli-öğretmen görüşmeleri” konu edilmiştir. Araştırma verileri iki yıldan fazla süren veli, öğretmen ve öğrencilerle yapılan görüşmelerle elde edilmiştir. Görüşmeler ses kaydına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde Görüşmelerin Analizi (Conversation Analysis (CA) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları karşılıklı iş birliği, zarar vermeden kaçınma, yarışma ve çatışmadan kaçınma ve kontrollü (ihtiyatlı) konuşma temaları altında kümelenmiştir. Buna göre söz konusu okulda görev yapan öğretmen ve öğrenci velilerinin birbirlerine karşı karşılıklı desteğe ve arkadaşça ilişkiler üzerine kurulu iletişim ve ilişkiler kurmaya eğilimli oldukları görülmüştür. Nezakete dayalı ilişkiler kurmalarına rağmen amaçların belirlenmesinde, öğrenme sorumluluğunun paylaşılmasında ve anlamlı diyalogların geliştirilmesinde birlikte karar veremedikleri görülmüştür. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin eğitimle ilgili konularda otorite olarak kabul edilme eğiliminde oldukları, buna karşın velilerin ise bilginin pasif alıcıları olarak hareket ettikleri ve destekleyici rol oynadıkları görülmüştür.

Bilton, Jackson ve Hymer (2017) tarafından gerçekleştirilen durum çalışmasında, İngiltere’de bulunan bir lisede gerçekleşen veli öğretmen görüşmelerinin nasıl gerçekleştirildiği incelenmiştir. Doğal ortamında veli-öğretmen görüşmelerine odaklanılan bu araştırmanın temel amacı, veli-öğretmen görüşmelerinde veli ve öğretmenlerin birbirlerine ne söylediklerini, konuşmayı nasıl başlattıklarını ve yapılandırdıklarını belirlemektir. Sesli kayıtlara dayanan veli-öğretmen görüşmeleri içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Destekleyici kanıtlar olarak da veli, öğretmen ve öğrencilerle yapılan mülakatlar, öğrenci karneleri ve okul kayıtlarına da yer verilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin huzurunda gerçekleşen görüşmelerde veli ve öğretmenlerin güçlerini birleştirdiği, ortak hareket ederek öğrencinin çalışma yönetimi ve çalışma alışkanlıklarını değiştirmeye odaklandıkları gözlenmiştir. Bu durumun öğrencilerin hazır olduğu bütün görüşmelerde sürpriz bir biçimde aynı şekilde ortaya çıktığı görülmüştür.

Gerich, Trittel ve Schmitz (2017) gerçekleştirdikleri deneysel çalışmalarında bir Alman üniversitesinde okuyan öğretmen adaylarına, iletişim becerileri, tanılama becerileri, problem çözme becerileri ve baş etme (üstesinden gelme) gibi dört boyuttan oluşan “Öğretmen Danışmanlık Yetkinliği Modeli” kapsamında eğitimler verilmektedir. Eğitimlerin verildiği öğretmen adaylarının deney öncesi ve sonrası puan analizleri sonucunda öğretmenlik eğitiminin bir parçası olarak düşünülen öğretmen danışmanlık yetkinliğinin geliştirilebildiği görülmüştür.

Nitza ve Roman (2016) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, veli öğretmen ve öğrenci algılarına göre içinde bulunduğumuz dijital çağda veli toplantılarının gerekliliği, nasıl yönetilmesi gerektiği, veli toplantılarının formatının değiştirilmesinin gerekli olup olmadığı analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcılar, mevcut veli toplantıları formatlarının ve içeriklerinin yeterli olmadığı ve değişime gereksinim olduğu görüşünde olduklarını ortaya koymuştur. Buna göre katılımcılar veli toplantılarının belli zaman dilimleriyle sınırlandırılmaması gerektiği, veli toplantılarının daha sık düzenlenmesi gerektiği, toplantı zamanı konusunda veli katılımını sağlayacak seçeneklerin sunulması, toplantılara gerekli durumlarda öğrencilerin de katılımının sağlanması, toplantı içeriklerinin öğrencilerin geçmiş performanslarının değerlendirilmesinden ziyade gelecekteki başarılarıyla ilgili planlamalara odaklanması gerektiği ve veli toplantılarının öğrencilerde sorumluluk duygusu geliştirme fırsatına dönüştürülmesinin aracı olarak değerlendirilmesi görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma, dijital teknolojilerin veli öğretmen iletişimini ve eğitimde veli katılımını pozitif yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Jeynes (2011) gerçekleştirdiği meta analiz araştırmalarında, ilkökul ve ortaokullarda veli katılımı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bir dizi veri tabanında bazı anahtar sözcükler kullanılarak konuyla ilgili araştırmaların sorgulanması sonucu beş binden fazla bilimsel çalışmaya ulaşılmıştır. Araştırmanın yönteminde belirlenen kriterleri karşılayan toplamda 102 bilimsel araştırmanın verileri üzerinden meta analiz çalışmaları yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, okulda düzenlenen toplantı vb. okul etkinliklerine katılım gösteren, çocuklarının ev ödevlerini tamamlayıp tamamlamadığını azamî ölçüde kontrol eden, evde çocuklarına karşı olumlu ebeveynlik tutumunu benimseyen, okul ve çocuklarıyla çift yönlü ve olumlu bir iletişim becerisi sergileyen ve çocuklarıyla belirli zaman aralıklarında birlikte kitap okumaları

yapan velilerin çocuklarının akademik başarı düzeylerinin diğer öğrencilere göre anlamlı düzeyde arttığı görülmüştür.

Seagreaves (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada veli ve öğretmenlerin veli toplantılarının etkililiği hakkındaki görüşleri değerlendirilmektedir. Çalışma kapsamında, öğretmen ve velilerin veli toplantılarının etkililiği ve mevcut formatıyla ilgili memnuniyetleri ve beklentileri ölçülmüştür. Araştırmada ayrıca velilerin toplantılarda görüşülmesi gereken konularla ilgili beklentilerinin neler olduğu ve bu beklentilerin ne düzeyde karşılandığı da incelenmektedir. Araştırma verilerinin analizi sonucunda, velilerin üçte ikisinin veli toplantılarının yılda bir/iki kez düzenlenme formatından memnun olduklarını, toplantılarda öğrencilerin akademik ve davranış gelişimlerinin yanı sıra okulun akademik başarıyı değerlendirme yaklaşımları gibi farklı konular hakkında da bilgilendirmelerin yapılmasından yana oldukları belirlenmiştir. Ayrıca velilerin, toplantı zamanının çalışan velilerin katılımını mümkün kılacak şekilde belirlenmesi, toplantıların öğrenci merkezli ve daha sık düzenlenebileceği yönünde görüş belirttikleri ve katıldıkları veli toplantılarından genel olarak memnun oldukları tespit edilmiştir.

Epstein ve Sanders (2006b) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmen adaylarının hizmet öncesi, öğrenci velileriyle birlikte çalışma yeterlikleri ve becerileri araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının hizmet öncesi veli katılımı konusunda aldıkları eğitimin yeterli olmadığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin ve yöneticilerin tamamı, öğretmen adaylarının öğrenci velilerini daha iyi anlamak ve onlarla daha iyi iş birliği yapabilmek için öğretmenlik öncesi aldıkları eğitimlerin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının eğitiminde takım çalışmaları, velilerle iş birliği, okul toplumu paydaşları ve öğrencilerin okul başarısı ile ilgili olan eğitimin diğer paydaşlarıyla kurulacak iletişim ve yapılacak iş birliği konularına gerekli önemin verilmediği görülmektedir.

Sheldon ve Epstein (2005) çalışmalarında, aile ve okulun çevresini oluşturan toplumun çeşitli etkinliklerle okuldaki faaliyetlere katılımlarının öğrencilerin matematik başarısı üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Yapılan çalışmanın araştırma bulguları evde çocuklarının matematik öğrenmelerini destekleyebilmeleri için öğretmenler ve okul toplumu tarafından ailelere sunulan etkili uygulamaların yüksek oranda öğrencilerin matematik başarılarını arttırdığını ve standardize edilmiş matematik başarı düzeyinin

üzerine çıkardığını göstermiştir. Araştırma bulguları, okulda verilen dersler konusunda okul, aile ve toplum iş birliğinin, öğretmenlerin öğrencilerin matematik beceri ve başarılarını arttırmada yardımcı olabileceğini göstermektedir. Ayrıca araştırma bulguları, velilerin öğrencilerin eğitim-öğretim etkinliklerine dâhil edilmesinin okul kademeleri arasındaki geçişlerde (ilkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye geçiş yaparken) öğrencilerde gözlenen motivasyon düşüklüğü ve başarı düşüklüğünü belli bir oranda iyileştirebileceğini göstermiştir.

Williams (2004) tarafından gerçekleştirilen nicel çalışmada, veli toplantıları öncesi, sırası ve sonrası veli öğretmen iletişimi hakkındaki veli görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında 1288 veliye 22 maddeden oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizleri sonucunda, velilerin büyük çoğunluğunun veli toplantıları öncesi, sırası ve sonrasında öğretmenlerin kendileriyle olan iletişim yaklaşımlarından memnun oldukları belirlenmiştir. Ancak velilerin, öğretmenlerin veli toplantıları sırası iletişimlerinden daha çok toplantı sonrası ve öncesi iletişim yaklaşımlarının önemli olduğu, görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada velilerin toplantılarda, çocukların davranışlarından ziyade akademik başarı durumlarını görüşmekten yana oldukları belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcıları, katılımcılarına ilişkin betimsel istatistikler, veri toplama aracı, veri toplama aracının hazırlanması, verilerin toplanması ve analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alan olgubilim deseniyle yapılan bir çalışmadır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara ilişkin derinlikli verilerin toplanmasını temel amaç edinerek, olguların tüm yönleriyle bilinirliğine odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Olgubilim deseni, birkaç kişinin bir olgu veya kavramla ilgili yaşamış deneyimlerinin ortak anlamı (Creswell, 2016) olarak da tanımlanabilir. Olgubilim çalışmalarında, katılımcıların olguyu nasıl anladıkları, nasıl betimledikleri, olgu hakkında ne hissettiklerine odaklanılarak derinlemesine bir anlayışın kazanılması amaçlanır. Bu desende insanların deneyimledikleri bir olguyu nasıl betimledikleri üzerine yoğunlaşılır (Patton, 2014). İnsanların belli bir olguya ilişkin gerçek deneyimlerine odaklanılırken olabildiğince teorik, ön yargısal ve varsayımsal zehirlenmelerden kaçınılır (Van Manen, 2007). Elliott ve arkadaşlarına göre (1994) olgubilim çalışmaları, önceki araştırmalar sonucunda ortaya konulan bulguları doğrulamaktan ziyade, araştırılmakta olan konuya ilişkin, anlayış zenginliğinin oluşmasına katkıda bulunmak veya söz konusu olguya ilişkin deneyimlerin derinlikli biçimde ortaya çıkarılması veya yeniden revize edilmesine katkı sunmaktır (Lincoln, 1995). Böylece araştırma konusu olguya projeksiyon tutulurken araştırmacı ön hipotezlerden ve kabullerden uzak ve yansız bir şekilde olgunun mahiyetine odaklanarak onu resmetmeye çalışır. Bu çalışmada da herhangi bir denence veya varsayımdan hareket edilmeyerek eğitim-öğretim faaliyetleri içerisinde önemli bir yeri olan veli toplantılarına ilişkin, konunun paydaşları olan veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin uygulamadaki gerçek yaşantıları tüm yönleriyle ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın Katılımcıları

Nitel araştırmalar, araştırmaya konu edinilen olguya ilişkin zengin deneyim ve yaşantı sahibi olan, bu deneyimleri paylaşmaya istekli olan, genellikle amaçlı bir şekilde seçilmiş küçük örneklem grupları üzerinden gerçekleştirilir (Creswell, 2017; Patton, 2014). Amaçlı örneklem seçimindeki mantık, araştırmanın daha derinlemesine yapılabilmesi için bilgi açısından zengin durumları seçmektir. Zengin durumları derinlemesine çalışmak, ampirik genellemelerde bulunmaktan ziyade, söz konusu olguyu derinlemesine anlama imkânı sunar (Patton, 2014). Amaçlı örneklemede çalışmaya kimlerin seçileceğine, spesifik örnekleme stratejileri ve çalışılacak örneklemin büyüklüğüne karar vermek önemlidir (Creswell, 2017). Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve maksimum çeşitlilik tercih edilmiştir.

Ölçüt örneklemede, örnekleme alınan kişilerin belirli niteliklere sahip olmalarına dikkat edilir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Ölçüt örnekleme yönteminin veri toplama biçimi olarak tercih edilmesinin temel nedeni, araştırmaya konu olgu hakkında katılımcıların deneyim zenginliğine sahip olmalarının (Creswell, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2016) gerekliliğidir. Bu nedenle bu çalışmada ölçüt örnekleme ile ilgili olarak, katılımcılarda çalışma grubunda yer alan ilkokullarda en az iki veli toplantısı düzenlemek veya düzenlenen en az iki veli toplantısına katılmış olmak ölçütü aranmıştır. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde ise, katılımcı gruba ilişkin heterojenliği olabildiğince yansıtmak ve bunun gücünü kullanmak hedeflenir (Patton, 2014). Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde örneklem birimlerinin farklı sosyoekonomik çevrelerden seçilmesi yoluna gidilerek, farklı durumlar arasındaki benzerlik veya farklılıklardan hareketle ortak örüntüler oluşturularak, söz konusu olgunun tüm yönleriyle betimlenmesi sağlanmaya çalışılır. Maksimum çeşitlilik adına veri çeşitlemesi yoluna gidilerek, Bingöl il merkezindeki farklı sosyoekonomik ve kültürel özelliklere sahip tüm mahallelerde bulunan ilkokullardan farklı veri kaynaklarından (öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci velileri) oluşan katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirme yoluna gidilmiştir.

Araştırmanın katılımcıları, Bingöl il merkezinde bulunan devlete ait ve özel ilkokullarda görev yapan öğretmenler, okul yöneticileri ve çocukları bu okullarda öğrenim gören veliler oluşturmaktadır. Öncelikle araştırmanın katılımcılarının seçileceği devlet ve özel ilkokulları belirlenmiştir. Araştırmanın yapıldığı dönemde

Bingöl il merkezinde 2'si özel ve 18'i devlete ait olmak üzere toplam 20 ilkokul bulunmaktaydı. Dolayısıyla araştırmanın katılımcıları belirlenen bu 20 ilkokulda görev yapan öğretmen, okul yöneticileri ve öğrencileri bu okullarda öğrenim gören öğrenci velilerinden araştırmaya gönüllü olarak katkı sunmaya istekli olanlar oluşturmaktadır. Katılımcılardan, söz konusu okullarda gerçekleştirilen veli toplantılarından en az iki veli toplantısına katılanlar araştırmanın katılımcıları olarak belirlenmiştir. Bu okullardaki yöneticilerle görüşülerek araştırmaya katkı verebilecek öğretmen, yönetici ve veli olup olmadığı sorulmuştur. Yöneticilerden alınan isimlerle görüşülmüş, gönüllü olarak görüşmelere katkı sunmak isteyen 25 öğrenci velisi, 30 sınıf öğretmeni ve 9 ilkokul müdürü olmak üzere toplam 64 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasıyla ilgili yeni bakış açıları ve özelliklerin ortaya çıkmaması, verilerin derinliğine ilişkin doygunluğun anlaşılması (Creswell, 2017) ve verilerin tekrarlanmaya başlaması üzerine veri toplama süreci durdurulmuştur.

Aşağıda araştırmanın katılımcıları olan öğretmen, veli ve okul yöneticileriyle gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin betimsel istatistikler (Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3) yer almaktadır.

Tablo 1.
Öğretmenlerle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcı Kodları	Görev Yaptığı İlkokul Türü	Okuttuğu Sınıf	Gerçekleştiği Min. Top. Sayısı	Öğrenim Durumu	Branşı	Cinsiyet	Kıdemi	Yaşı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
D.İ.Ö.1	Devlet	1.	25	Lisansüstü	Sınıf Öğrt.	E	13	35	21.06.2019	40,00 dk
D.İ.Ö.2	Devlet	2.	40	Lisansüstü	Sınıf Öğrt.	E	19	43	18.07.2019	28,00 dk
D.İ.Ö.3	Devlet	3.	28	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	14	40	10.08.2019	59,41 dk
D.İ.Ö.4	Devlet	4.	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	19	44	10.08.2019	74,21 dk
D.İ.Ö.5	Devlet	4.	40	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	19	39	23.09.2019	45,35 dk
D.İ.Ö.6	Devlet	3.	26	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	13	39	23.09.2019	43,53 dk
D.İ.Ö.7	Devlet	2	14	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	7	30	11.10.2019	29,32 dk
D.İ.Ö.8	Devlet	1	18	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	9	30	9.10.2019	32,47 dk
D.İ.Ö.9	Devlet	4	36	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	18	41	11.10.2019	47,12 dk
D.İ.Ö.10	Devlet	2	12	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	6	31	14.10.2019	45,11 dk
D.İ.Ö.11	Devlet	3	20	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	10	35	9.10.2019	29,47 dk
D.İ.Ö.12	Devlet	1	8	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	4	27	14.10.2019	34,23 dk
D.İ.Ö.13	Devlet	3	22	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	11	35	17.10.2019	53,12 dk
D.İ.Ö.14	Devlet	4	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	15	38	27.09.2019	48,52 dk
D.İ.Ö.15	Devlet	3	12	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	6	30	07.10.2019	57,05 dk
D.İ.Ö.16	Devlet	1	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	15	40	30.09.2019	28,47 dk
D.İ.Ö.17	Devlet	4	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	15	39	30.09.2019	53,25 dk
D.İ.Ö.18	Devlet	2	26	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	13	35	16.10.2019	47,35 dk

Tablo 1. (devamı)

Katılımcı Kodları	Görev Yaptığı İlkokul Türü	Okuttuğu Sınıf	Gerçekleştiği Min. Top. Sayısı	Öğrenim Durumu	Branşı	Cinsiyet	Kıdemi	Yaşı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
D.İ.Ö.19	Devlet	3	8	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	4	25	10.10.2019	38,42 dk
D.İ.Ö.20	Devlet	4	14	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	7	28	28.10.2019	33,27 dk
D.İ.Ö.21	Devlet	2	16	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	8	32	23.10.2019	49,51 dk
D.İ.Ö.22	Devlet	4	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	15	37	07.10.2019	38,39 dk
D.İ.Ö.23	Devlet	3	32	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	16	39	24.10.2019	39,18 dk
D.İ.Ö.24	Devlet	2	10	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	5	28	16.10.2019	36,29 dk
D.İ.Ö.25	Devlet	1	50	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	24	46	31.10.2019	53,36 dk
Ö.İ.Ö.1	Özel	3	15	Lisans	Sınıf Öğrt.	K	7	30	21.10.2019	63,48 dk
Ö.İ.Ö.2	Özel	2.	10	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	6	29	08.08.2019	58,44 dk
Ö.İ.Ö.3	Özel	1	10	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	5	29	25.10.2019	46, 58 dk
Ö.İ.Ö.4	Özel	3	12	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	6	28	17.10.2019	54,25 dk
Ö.İ.Ö.5	Özel	4	10	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	5	28	31.10.2019	51,44 dk

Yukarıdaki tabloda (Tablo 1) görüldüğü üzere araştırma kapsamında toplam 30 sınıf öğretmeniyle yüz yüze görüşmeler (mülakatlar) gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen bu mülakatlarda ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler kaydedilmiştir. Devlete ait ilkokullarda 25 sınıf öğretmeni ile görüşmeler yapılırken, özel ilkokullarda 5 sınıf öğretmeni ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplamda 30 öğretmenle 20 saat 24 dakika süren görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmeler, Times New Roman yazı sitili 12 punto olarak yazılı hale getirilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin yazılı şekilleri 154 sayfa olup, 44.827 sözcükten oluşmaktadır. Böylece veri kaynaklarıyla yapılan görüşmelerde veri toplarken, nitel araştırmaların en önemli özelliklerinden biri olan verilerin derinliğinin (Yıldırım ve Şimşek, 2016) sağlanması ölçütüne özen gösterilmeye çalışıldığı söylenebilir.

Tablo 2.
Okul Yöneticileriyle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcı Kodları	Görev Yaptığı Okul Türü	Katıldığı Min. Top. Sayısı	Öğrenim Durumu	Branşı	Cinsiyet	Kıdemi	Yaşı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
Ö.İ.Y.1	Özel	36	Lisansüstü	Tarih	E	18	42	05.08.2019	35,20 dk
Ö.İ.Y.2	Özel	28	Lisans	Türkçe	E	14	35	08.08.2019	54,36 dk
D.İ.Y.1	Devlet	78	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	39	61	18.07.2019	54,54 dk
D.İ.Y.2	Devlet	26	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	13	36	19.07.2019	54,20 dk
D.İ.Y.3	Devlet	40	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	20	42	02.08.2019	43,12dk
D.İ.Y.4	Devlet	42	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	21	41	02.08.2019	32,45 dk
D.İ.Y.5	Devlet	30	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	15	38	25.10.2019	25,51 dk
D.İ.Y.6	Devlet	68	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	34	56	23.08.2019	68,36 dk
D.İ.Y.7	Devlet	58	Lisans	Sınıf Öğrt.	E	29	48	21.10.2019	65,21 dk

Araştırma kapsamında toplam 9 ilkokul yöneticisiyle (Tablo 2) yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşülen 9 ilkokul yöneticisinin 2'si özel ilkokul müdürü iken; 7'si ise devlete ait ilkokul müdürüdür. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerin ses kayıtları 7 saat 41 dakika olarak gerçekleşmiştir. Yapılan sesli görüşmelerin yazılı şekilleri Times New Roman yazı stili, 12 punto ve 1,5 satır aralığında toplam 39 sayfa ve 14.111 sözcükten oluşmaktadır.

Tablo 3.
Öğrenci Velileriyle Yapılan Görüşmelere İlişkin Betimsel İstatistikler

Katılımcı Kodları	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Mesleği	Öğrencisinin Kayıtlı Olduğu İlkokul Türü	Öğrencisinin Okuduğu Sınıf	Katıldığı Min. Top. Sayısı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
D.İ.V.1	E	Lisansüstü	Akademisyen	Devlet	1.	3	19.06.2019	28,21 dk
D.İ.V.2	E	Lisansüstü	Akademisyen	Devlet	1.	5	28.06.2019	25,15 dk
D.İ.V.3	E	Lisansüstü	Akademisyen	Devlet	3.	6	01.07.2019	54,23 dk
D.İ.V.4	K	Lisans	Memur	Devlet	2.	4	18.07.2019	23,27 dk
D.İ.V.5	K	Okur Yazar	Ev Hanımı	Devlet	2.	4	19.07.2019	29,48 dk
D.İ.V.6	K	İlkokul	Ev Hanımı	Devlet	4.	8	06.09.2019	23,49 dk
D.İ.V.7	K	Lisans	Memur	Devlet	2.	4	23.10.2019	28,18 dk
D.İ.V.8	K	Okur Yazar	Ev Hanımı	Devlet	2.	4	14.10.2019	21,53 dk
D.İ.V.9	E	Lise	Teknisyen	Devlet	4.	12	28.08.2019	26,13 dk
D.İ.V.10	K	İlkokul	Ev Hanımı	Devlet	3.	6	16.10.2019	29,36 dk
D.İ.V.11	E	Lisansüstü	Akademisyen	Devlet	3.	6	23.10.2019	32,28 dk
D.İ.V.12	E	Lise	Memur	Devlet	2.	4	14.10.2019	25,37 dk
D.İ.V.13	K	Lise	Sekreter	Devlet	4.	8	23.10.2019	36,04 dk
D.İ.V.14	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	3.	6	19.10.2019	23,06 dk

Tablo 3. (devamı)

Katılımcı Kodları	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Mesleği	Öğrencisinin Kayıtlı Olduğu İlkokul Türü	Öğrencisinin Okuduğu Sınıf	Katıldığı Min. Top. Sayısı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süresi
D.İ.V.15	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	4.	8	30.10.2019	27,16 dk
D.İ.V.16	E	Lisansüstü	Akademisyen	Devlet	1.	2	23.10.2019	29,38 dk
D.İ.V.17	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	2.	4	16.10.2019	24,53 dk
D.İ.V.18	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	4.	8	28.10.2019	28,13 dk
D.İ.V.19	K	Okur Yazar Değil	Ev Hanımı	Devlet	4.	8	18.09.2019	18,24 dk
D.İ.V.20	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	2.	4	25.10.2019	32,45 dk
D.İ.V.21	K	Lise	Ev Hanımı	Devlet	2.	4	30.10.2019	33,13 dk
Ö.İ.V.1	E	Lisans	Polis	Özel	2.	7	07.08.2019	33,09 dk
Ö.İ.V.2	E	Lise	Esnaf	Özel	4.	10	28.09.2019	47,02 dk
Ö.İ.V.3	K	Lise	Ev Hanımı	Özel	3.	12	09.10.2019	36,11 dk
Ö.İ.V.4	K	Lisans	Ev Hanımı	Özel	3.	10	26.10.2019	32,07 dk

Tablo 3'te görüldüğü üzere araştırma kapsamında 25 veliyle 12 saat 54 dakika süren görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 25 veliden 21'inin çocukları Bingöl ilinde bulunan devlet ilkokullarında okurken, 4 velinin çocukları ise Bingöl ilinde bulunan özel ilkokullarda okumaktadır. Velilerle yapılan sesli görüşmelerin yazılı şekilleri, Times New Roman yazı stili 12 punto ve 1,5 satır aralığında toplam 90 sayfa olup 24.797 sözcükten oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Olgubilim araştırmalarında veri toplama araçlarının başında görüşme gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen **Öğretmenler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu (EK-1)**, **Veliler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu (EK-2)** ve **Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu (EK-3)** kullanılmıştır. Görüşme formunda öğretmenler, okul yöneticileri ve öğrenci velilerine yönelik olarak hazırlanmış 6 açık uçlu soru ve bu sorulara ilişkin sonda sorular yer almaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması sürecinde, araştırmacı Bingöl il merkezinde bulunan ilkokullarda düzenlenen veli toplantılarına okul yönetiminden izin alarak, gözlemci olarak katılmıştır. Bu amaçla araştırmacı, 3 devlet ve 1 özel ilkokulda gerçekleşen veli toplantılarına gözlemci olarak katılmıştır.

Araştırmacı, gözlemci sıfatıyla katıldığı bu toplantılarda edindiği gözlemlerini hazırladığı gözlem formunda ilgili alanlara not etmiştir. Daha sonra gözlem formlarında yer alan notlardan hareketle, araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanarak, uzman görüşü alınmak üzere tez izleme komitesine sunulmuştur. Uzmanlar tarafından görüşme formu incelenip, gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formunun uygunluğuna karar verilmiştir.

Veri toplama aracının uzman görüşünden geçmesini müteakip, Tez İzleme Komitesi üyelerinin önerisi doğrultusunda, araştırmada kullanılacak veri toplama aracının geçerliliği ve güvenilirliği için pilot uygulama gerçekleştirilmesine karar verildi. Pilot uygulama kapsamında 2 ilkokul müdürü, 5 sınıf öğretmeni ve 4 öğrenci velisi olmak üzere toplam 11 katılımcıyla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmeler kaydedilmiştir. Daha sonra yapılan ses kayıtları yazılı hale getirilerek NvivoPro12 lisanslı nitel verileri analiz programı yardımıyla analiz edilmiştir. Pilot uygulama kapsamında elde edilen verilerin analizinde, araştırmanın problem cümleleri temel alınıp betimsel ve içerik analiz teknikleri kullanılarak farklı veri kaynaklarının (öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci velileri) aynı olguya (veli toplantıları) ilişkin yaşantılarından hareketle ortak kod ve kategoriler oluşturularak pilot uygulamaya ilişkin araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Pilot uygulama sonucunda elde edilen bulgular ve sonuçlarına ilişkin Tez İzleme Komitesine sunum yapılmıştır. Yapılan sunum sonucunda araştırma veri toplama aracının ölçmek istediği olguyu tüm yönleriyle ölçme kabiliyetine sahip olduğu tespit edilmiş, veri kaynaklarının çeşitlemesi sonucu verilerin çaprazlama birbirlerini doğrulama veya çürütme kabiliyetine sahip olduğunun anlaşılması üzerine araştırma veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik ölçütlerini sağladığı görülmüş ve katılımcılarla seri görüşmelerin yapılabileceğine karar verilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama, ortaya çıkan araştırma problemlerine cevap verebilmek için nitelikli bilgiler toplamayı amaçlayan, birbiriyle ilişkili bir dizi faaliyetten (Creswell, 2017) oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda veri toplama süreci, araştırmanın sınırlarının çizilmesini, bilginin kaydedilmesinin yanında yapılandırılmamış veya yarı yapılandırılmış gözlemler, görüşmeler, dokümanlar ve görsel materyaller yardımıyla bilginin toplanmasını kapsar (Creswell, 2017). Araştırmanın amacı göz önüne alınarak

bu yöntemlerden biri olan görüşmeler yoluyla veriler toplanmıştır. Pilot uygulama yapılarak veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik ölçütlerinin sağlandığına karar verildikten sonra katılımcılardan belirlenen kriterleri sağlayan öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci velileri ile yüz yüze görüşmeler yapılarak verilerin toplanması yoluna gidilmiştir.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılarak veriler kaydedilmiştir. Öncelikle katılımcılardan araştırmanın güvenilirliğine kanıt teşkil edeceğinden ötürü, görüşme boyunca ses kayıt cihazının kullanılmasına onay vermelerinin önemli olduğu vurgulanmıştır. Araştırma verilerinin toplanması aşamasında üç katılımcı ses kayıt cihazının kullanılmasına ilişkin çekincelerinden ötürü onay vermezken diğer 61 katılımcı ise yapılan görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılmasına onay vermişlerdir. Katılımcılardan kendini rahat hissetmeleri ve olabildiğince derinlikli bir şekilde yaşantı ve deneyimlerini paylaşmaları için gerekli olan psikolojik rahat bir ortam sağlanmasına özen gösterilmiştir. Bu bağlamda öncelikle araştırmanın amacının ne olduğu katılımcılarla paylaşarak onların görüşmeye katılım gösterip göstermemelerinin tamamen gönüllülük esasına bağlı olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca görüşmede katılımcıların kişisel bilgilerine asla yer verilmeyeceği ve araştırmanın konusuna ilişkin deneyimlerinin önemsendiği belirtilerek istedikleri vakit görüşmelerden çekilebilecekleri dile getirilip katılımcıların rahatlamaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Görüşme sırasında katılımcılarla empati ve güvene dayalı bir etkileşimin kurulması, katılımcıların kendilerinin bile farkında olmadıkları veya hatırlayamadıkları yaşantılarının ortaya çıkmasına olanak sağladığı (Yıldırım ve Şimşek, 2016) için, araştırmacı kendisinin de hem bir öğrenci velisi olduğunu hem de 19 yıl boyunca Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda çalışırken veli toplantılarını bizzat gerçekleştirdiğini belirterek, katılımcıların içtenlikle toplantılara ilişkin yaşantı zenginliklerini paylaşmalarına zemin hazırlamaya çalışmıştır. Böylece katılımcıların olabildiğince samimi ve içtenlikle kendi yaşantıları temelinde görüşme sorularına zengin yaşantı içeriklerini kapsayacak cevaplar vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca, katılımcıların görüşme sorularını tüm yönleriyle cevaplamaları için yer yer görüşme soruları görüşme formunda belirlenenden farklı bir biçimde sorularak katılımcıların hatırlayamadıkları ve farkında olmadıkları yaşantılarını paylaşmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Örneğin görüşme formunda yer alan sorulardan biri, “*Veli*

toplantılarında karşılaştığınız güçlükler nelerdir?” olarak belirlenmişti. Bu şekilde soruyu sorduğumuzda, katılımcıların birçoğunun, *“Hiçbir güçlükle karşılaşmadım.”* şeklinde, veri içermeyen cevaplar verdikleri fark edildi. Bunun üzerine, aynı soru farklı bir formatta, *“Veli toplantılarında görmek istemeyip de gördüğünüz veya yaşamak istemeyip de yaşadığınız rahatsız edici durumlar nelerdir?”* veya *“Veli toplantılarında en fazla rahatsızlık duyduğunuz üç şey söyleyebilir misiniz?”* şeklinde sorulmaya başlanmıştır. Böylece katılımcıların farkında olmadıkları veya görüşme sırasında hatırlayamadıkları yaşantılarını paylaşımlarının önü açılmaya çalışılmıştır.

Böylece toplam üç farklı veri kaynağıyla (öğretmen, okul yöneticileri ve öğrenci velileri) ses kaydının yapıldığı 40 saati aşkın yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Daha sonra, katılımcılara D.İ.Ö.8 (Devlet İlkokul Öğretmen 8), Ö.İ.Ö.4 (Özel İlkokul Öğretmen 4), D.İ.Y.5 (Devlet İlkokul Yönetici 5), Ö.İ.Y.2 (Özel İlkokul Yönetici 2), D.İ.V.15 (Devlet İlkokul Veli 15) ve Ö.İ.V.3 (Özel İlkokul Veli 3) şeklinde kodlar verilerek görüşmeler yazılı hale getirilmiştir. Yüz yüze yapılan görüşmeler Times New Roman yazı stili, 1.5 punto aralığında, 283 sayfa ve 71.035 sözcükten oluşmaktadır. Bu da nitel araştırmaların en önemli özelliklerinden biri olan, verilerin derinlikli toplanması (Creswell, 2016; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2016) ölçütüne azami derecede özen gösterildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

3.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda verilerin analizi, çeşitlilik ve öznellik arz eden bir durum (Baltacı, 2017) olduğu kadar güç ve yorucu bir işlemdir. Nitel analizin güçlüğü, büyük miktarlardaki ham verilerin gereksiz verilerden ayıklanarak ortak anlam örüntüleri etrafında tanımlanmasından kaynaklanır (Patton, 2014). Dolayısıyla bu güçlüğü üstesinden gelebilmek için araştırmanın ve araştırmada elde edilen verilerin niteliğine bağlı olarak bir analiz yaklaşımı ve planlaması yapılması gereklidir. Alanyazında nitel araştırmalar için çeşitli analiz yaklaşımları olsa da temelde betimsel ve içerik analizi yaklaşımları tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Betimsel analizde veriler önceden belirlenen temalara göre düzenlenebileceği gibi araştırma sorularından, ilgili kuramsal çerçeveden, araştırma görüşme soruları veya gözlemlerden hareketle veri analizi için bir genel çerçeve oluşturulabilir. Oluşturulacak olan bu genel çerçeveye göre veriler okunur ve düzenlenir. Daha sonra düzenlenen bu veriler tanımlanarak gerekli doğrudan alıntılarla desteklenme yoluna gidilir ve elde

edilen bulgular yorumlanır. İçerik analizinde ise temel amaç elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenerek yorumlanan veriler, içerik analizinde derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel analizlerde fark edilemeyen kavram ve kategoriler bu analiz sonucu ortaya çıkabilir. Dolayısıyla içerik analizinde ham veriler bir dedektif edasıyla satır satır okunarak tümevarımcı bir yaklaşımla, anlam örüntüleriyle kodlanmaya çalışılır. Bu kodlar bir sözcük olabileceği gibi anlamlı bir sözcük öbeği de olabilir. Verilerin kodlanması yoğun ve yorucu bir süreç olduğu için araştırmacının verilerden araştırma amacına hizmet edenleri seçebilmesi noktasında araştırma problem cümlelerini ve araştırmanın kuramsal çerçevesini sürekli göz önünde bulundurması gerekir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bakımdan araştırmacının verileri kolayca yönetmesine olanak sağlayan QSR NVivoPro 12 nitel verileri analiz yazılımı (Creswell, 2016) kullanılarak, veri analizinin her aşamasında gereksinim duyulan müdahaleler kolaylıkla gerçekleştirilebilmiştir.

Bu araştırmada yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri bir arada kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin derin ve hacimli olmasından ötürü verilerin kodlanması işlemi yapılırken gerekli durumlarda örüntü kodlama yöntemine başvurulmuştur. Saldana'ya (2019) göre bir çeşit ikinci döngü kodlama olan örüntü kodlama çok sayıda olan kategori veya temaları gruplandırarak daha az sayıda kategori veya tema çatısı altında verileri bütünleştirme ve anlamlandırma sürecidir. Bu yöntem bir bakıma nicel analizlerde kullanılan faktör analizi tekniğini andırır (Tüfekci Akcan ve Şad, 2019). Bu çalışmada örüntü kodlama yapılarak çok fazla sayıda olan kodlar birbirleriyle ilintileri temel alınarak bir üst kategori altında kümelendirilmeye çalışılmıştır. Böylece betimsel ve içerik analizi yöntemleri ile elde edilen veriler benzerlik ve farklılıkları temel alınarak kategoriler oluşturulmuştur. Verilerin analizinde, araştırmacının verileri kolayca yönetmesine olanak sağlayan QSR NVivoPro 12 lisanslı nitel verileri analiz yazılımı (Creswell, 2016) kullanılarak veri analizinin her aşamasında gereksinim duyulan müdahaleler kolaylıkla gerçekleştirilebilmiştir. Son olarak, araştırma verilerinin analizleri sonucunda elde edilen bulgular yorumlanarak ilgili araştırmalarla desteklenerek tartışılmış ve araştırma bulguları ışığında daha etkili ve verimli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için paydaşlara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

3.6. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bilimsel araştırmaların en önemli özelliklerinden biri de verilerin elde edilmesi ve işlenmesi süreçlerinin geçerliliği ve güvenirliliği olmaktadır. Alanyazına bakıldığında nitel araştırmalarda aranan geçerlik ve güvenirlik ölçütlerinin mahiyet ve önem bakımından nicel araştırmalardan farklılaştığı görülmektedir. Neuman (2006)'a göre, çoğu araştırmacı nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliğe önem verir. Ancak nitel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenirlik terminolojisi ve yöntemleri birbirinden farklılaşabilmektedir. Çoğu nitel araştırmacı tarafından nicel araştırmalarda referans alınan sabit ve standart güvenirlik ölçülerinin toplumsal olguların çeşitliliğini indirgemeci bir şablonla açıklamaya çalışmasından ötürü eleştirilmektedir. Denzin (2009)'e göre, olgulara ilişkin bakış açılarımızın körlüğünden ötürü bir olguyu bütün gerçekliğiyle bilmemiz asla mümkün değildir. Ancak bununla birlikte, araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliğin sağlanması önemlidir ve bunu sağlamak da araştırmacının sorumluluğundadır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik nicel araştırmalardan farklı yöntemlerle sağlanmaya çalışılır. Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin geçerliliği ve ulaşılan sonuçların doğruluğu hassas bir konu olduğu için araştırmacılar elde ettikleri verilerin güvenirliliği ve geçerliliğini sağlamaya yönelik çaba gösterirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Birçok bilimsel çalışmada (Noble ve Smith, 2015; Creswell ve Miller, 2000; Denzin, 2009; Hussein, 2009; Golafshani, 2003; Tobin ve Begley, 2004) nitel verilerin geçerliliği ve güvenirliliğini sağlamanın en etkili yolu verilerin çeşitliliğinin sağlanmasıyla olanaklı bir durum olduğu dile getirilmiştir. Nitel verilerin geçerlik ve güvenirliliğinin teyit edilmesinde başvurulabilecek veri çeşitlemesinin başlıca yolları arasında yöntem çeşitlemesi, veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi, verilerin farklı araştırmacılar tarafından analiz edilmesi ve verilerin farklı kuramlarla analiz edilmesi gelmektedir (Patton, 2014; Creswell ve Miller, 2000). Nitel araştırmalarda veri çeşitlemesi, geçerlik ve güvenirliliğe katkı sağlamanın yanı sıra araştırma sonuçlarının genellenebilirliğine de katkı sunabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bununla birlikte nitel araştırma verilerinin güvenirliliğinin sağlanmasında araştırmacının, verilerin toplanmasında ses kayıt cihazı kullanarak elde edilen verileri eksiksiz biçimde yazıya aktarılması (Creswell, 2016), verilerin analizinde ayrıntılı betimlemelere ve doğrudan alıntılara sık yer vermesi (Creswell ve Miller, 2000) de nitel verilerin güvenirliliğine katkı sağlayabilmektedir.

Bu çalışmada, hem farklı veri kaynaklarından (öğretmen, veli ve okul yöneticileri) aynı olguya ilişkin verilerin toplanması yoluna gidilerek veri çeşitlemesi yapılmış, hem de verilerin elde edilmesinde ses kayıt cihazı kullanılarak görüşmelerde elde edilen veriler olduğu gibi, eksiksiz transkript edilerek geçerlik ve güvenilirlik ölçütlerinin sağlanmasına çalışılmıştır. Bununla birlikte araştırmada elde edilen bulgulara ilişkin farklı veri kaynaklarıyla yapılan görüşmelerden doğrudan alıntılarla destekleme yoluna gidilerek de verilerin güvenilirliğinin sağlanmasına büyük bir özen gösterilmeye çalışılmıştır. Ayrıca, verilerin analizinden sonra, araştırma bulguları ve sonuçları katılımcılarıyla paylaşarak bulguların gerçek durumu yansıttığı katılımcı teyitleriyle de doğrulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, araştırmanın katılımcılarıyla veli toplantılarına ilişkin yaşantıları üzerine yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin analizleri yapılarak, analizler sonucunda ulaşılan bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Araştırma Problem Cümlelerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Bu bölümde araştırmanın problem cümlelerine ilişkin bulgular ve bu bulguların yorumları yer almaktadır.

4.1.1. Birinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın birinci alt problem cümlesi “*Veli toplantılarının planlama süreci nasıl gerçekleştirilmektedir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin, araştırmanın katılımcılarına veli toplantılarının nasıl gerçekleştirildiği ile ilgili yaşantıları temelinde görüşleri sorulmuştur.

Araştırmanın birinci alt problem cümlesine ilişkin paydaş görüşlerinin analizleri sonucunda “*Formal Hazırlıklar, Gündem Belirleme Biçimi, Toplantıya Davet, Toplantı İçeriğine Dair Hazırlık, Veli Hazırlıkları, Toplantı Sıklığı, Toplantı Zamanı, Toplantı Mekânı ve Toplantının Yürütülmesi*” kategorileri elde edilmiştir. Elde edilen kategorilere ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

4.1.1.1. Formal Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Formal Hazırlıklar Kategorisine ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 4.
Formal Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
FORMAL HAZIRLIKLAR	1) Toplantı yer, tarih ve zamanını belirleme	32
	2) Toplantı gündemini belirleme	32
	3) Toplantı onayı alma	32
	4) Davetiye hazırlama ve gönderme	10
	5) Dayanak	5
Toplam		111

Tablo 4 incelendiğinde, “*toplantı yer, tarih ve zamanını belirleme (f=32), toplantı gündemini belirleme (f=32), toplantı onayı alma (f=32), davetiye hazırlama ve gönderme (f=10), dayanak (f=5)*” gibi beş farklı kodun yer aldığı görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 111’dir. En fazla tekrarlanan kodlar “*toplantı yer, tarih ve zamanını belirleme (f=32), toplantı gündemini belirleme (f=32)* ve “*toplantı onayı alma (f=32)* şeklindedir. En az tekrarlanan kodların ise “*davetiye hazırlama ve gönderme (f=10) ve dayanak (f=5)*” olduğu görülmektedir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantıları öncesinde katılımcıların, toplantı yer, tarih ve zamanını belirleme, toplantı gündemini belirleme, toplantı onayı alma, davetiye hazırlama ve gönderme gibi birtakım formal hazırlıklar yaptıkları belirlenmiştir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan ve minimum 30 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı D.İ.Ö.22 bu durumu, “...*Toplantı öncesi birtakım rutin prosedürleri yerine getiriyorum. Toplantı tarihi, yer ve saatini belirlerim. Neler konuşacağımızı öncelik sırasına göre belirlerim. Okul idaresinden yazılı dilekçe ile onay alırım...*” diyerek, dile getirmektedir. Bir özel ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan ve minimum 10 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı Ö.İ.Ö.2 ise formal hazırlıklarla ilgili görüşlerini şöyle dile getirmektedir; “...*Veli toplantıları öncesi okul idarecilerimizle beraber önce bir toplantı yapıyoruz. Gündem maddelerinin bir kısmı ... Koleji Genel Müdürlüğünden geliyor, onlara ilaveten bizim okul idaresi ve diğer öğretmen arkadaşlarımızla belirlediğimiz gündem maddeleri de oluyor. İdarecilerimizle yaptığımız bu görüşmelerde toplantı kararı alıyoruz. Toplantı tarihi belirliyoruz. Öğrenci velilerinin uygun olduğu tarihleri belirliyoruz...*”. Bu durumu devlete ait bir ilkokulda müdür olarak görev yapan ve 29 yıllık meslek yaşamının 25 yılını okul yöneticiliğinde geçiren katılımcı D.İ.Y.7 ise, “...*Öncelikle öğretmen toplantı yapmadan önce gündemini*

hazırlayıp bize onaya getirir. Öğretmenin kendisi veli toplantısı gündemini hazırlar, toplantı tarihini belirler ve bize onaya getirir...” sözleriyle dile getirdiği görülmektedir.

Katılımcılara göre veli toplantılarının gerçekleştirilmesi, MEB mevzuatı ve ilköğretim kurumları gereği yapılması zorunludur. Örneğin 39 yıl kıdemi olan ve devlete ait bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.1, “...*MEB mevzuatı gereği sınıf veli toplantıları zorunludur...*” diyerek, bu duruma işaret etmektedir. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan D.İ.Ö.3 de bu durumu, “...*Sınıf veli toplantılarının, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği gereği yapılması gerekiyor. Yönetmelik gereği yılda en az üç toplantı yapılmalı. Öğretmen isterse daha fazla da yapabilir, deniliyor...*” diyerek, veli toplantılarını mevzuat gereği yapmak zorunda olduklarını açıklamaktadır. Ancak MEB mevzuatı incelendiğinde, veli toplantılarının nasıl yapılacağını gösteren herhangi bir hükmün yer almadığı görülmektedir.

Özetlemek gerekirse, katılımcı görüşlerine göre, MEB mevzuatı gereği yapılması zorunlu olan veli toplantıları öncesi öğretmen ve okul yöneticileri tarafından birtakım hazırlıklar yapılmaktadır. Veli toplantıları öncesi yapılan bu hazırlıkların, toplantı yer, tarih ve zamanını belirleme, toplantı gündemini belirleme, toplantı onayı alma, davetiye hazırlama ve gönderme gibi formal hazırlıklar oldukları belirlenmiştir.

4.1.1.2. Gündem Belirleme Biçimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Gündem Belirleme Biçimi Kategorisine ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 5.
Gündem Belirleme Biçimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
GÜNDEM BELİRLEME BİÇİMİ	1) Paydaşlarla yapılan istişareler	31
	2) Öğrencilerle ilgili öğretmen gözlemleri	18
	3) Sınıfın ve öğrencilerin ihtiyaçları	13
	4) Aile ile ilgili öğretmen gözlemleri	11
	5) Velilerin katkısı (Toplantı esnasında)	8
	6) Okulun ihtiyaçları	7
	7) Öğretmenler kurulu toplantı kararları	6
	8) İnternette hazır gündem	3
	9) Önceki deneyimler ve yaşanan sorunlar	3
	10) Okulun çevre koşulları	3
	11) Genel merkezden gelen hazır gündem maddeleri (Özel Okul)	2
Toplam		105

Gündem belirleme biçimi kategorisine ilişkin paydaş görüşleri incelendiğinde, frekansları toplamı 105 olan 11 farklı kodun olduğu görülmektedir. Bunlar, *“paydaşlarla yapılan istişareler (f=31), öğrencilerle ilgili öğretmen gözlemleri (f=18), sınıfın ve öğrencilerin ihtiyaçları (f=13), aile ile ilgili öğretmen gözlemleri (f=11), velilerin katkısı (f=8), okulun ihtiyaçları f=(7), Öğretmenler kurulu toplantı kararları (f=6), internetten hazır gündem (f= 3), önceki deneyimler ve yaşanan sorunlar (f=3), okulun çevre koşulları (f=3) ve genel merkezden gelen hazır gündem maddeleri (f=2)”* gibi kodlardır.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantısı gündeminin belirlenmesinde, genel olarak sınıf öğretmenlerinin paydaşlarla yaptıkları istişareler, öğrenciler ve öğrenci aileleriyle ilgili yaptıkları gözlemler, sınıfın ve öğrencilerin ihtiyaçları belirleyici olmaktadır. Örneğin toplantı gündeminin belirlenmesi biçimi hususunda minimum 28 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı D.İ.Ö.13 konuyla ilgili görüşlerini şöyle dile getirmiştir; *“...Her şeyden önce öğrencilerimin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak toplantıda öğrenci velilerimle neler konuşabilirim, onları belirlemeye çalışırım. Okulun çevresindeki değişimlere bağlı olarak okulun ihtiyaçları ve veli beklentileri değişiyor. Bütün bu değişimler de bizim toplantılarda konuşacağımız hususlarda belirleyici oluyor. Tabii okul idaresinin de toplantı öncesi yaptığımız hazırlıkların da etkisi var. Özetle ben toplantıda konuşacağım konuları öğrencilerimin ve velilerimin ihtiyaçlarına göre belirlerim. Burada okul idaresinin velileri ilgilendiren kararları var, bu kararlar da sonucu etkiliyor...”*. Devlete ait bir ilkokulda görev yapan ve minimum 26 veli toplantısı düzenleyen katılımcı D.İ.Ö.18 ise, *“...Öğrencilerimi ve onların velilerini gözlemliyorum. Öğrenci ve velilerimde gördüğüm eksiklikleri de göz önünde bulundurarak konuşacağım konuları belirliyorum. Tabii gündem maddelerini hazırlarken okul idaresinin de söyleyecekleri şeyler oluyor. Okul idaresi bizim aracılığımızla velilere ulaştıkları için onların da görüşlerini alıyorum. Öğretmen arkadaşlarımla bilgi alışverişi oluyor ama daha çok toplantıları kendime göre ayarlıyorum...”* diyerek, toplantı gündeminin belirlenmesinde öğretmenin öğrenci ve öğrenci aileleri ile ilgili gözlemlerinin, okul idaresi ve paydaşlarla yapılan istişarelerin etkili olduğuna dikkat çekmektedir. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan ve meslek yaşamında en az 12 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı D.İ.Ö.15 de, *“...Toplantılardan önce öğrencilerle ilgili velilere ne söyleyeceğime dair ayrıntılı notlar alırım. Gündem maddelerini, var olan belli başlı maddelere ilaveten neler konuşabilirim, onları belirlerim. Gündem maddelerine idarenin Sene Başı Öğretmenler Kurulu Toplantısında belirlediği hususları da eklerim. Mesela en basitinden o yılki kıyafetin nasıl olacağı ile ilgili karar alınıyor. Ders saatleri olsun, teneffüs süreleri olsun bütün bunların sınıf*

veli toplantısında velilere izah edilmesi gerekir. Biz bu hususlarla ilgili bilgileri de toplantılarda velilerle paylaşıyoruz. Öğretmen arkadaşların da görüşlerini alıyorum...” diyerek, veli toplantısı gündeminin belirlenmesinde en belirleyici hususların, paydaşlarla yaptıkları istişareler, öğrenciler ve öğrenci aileleriyle ilgili yaptıkları gözlemler, öğretmenler kurulu toplantısında alınan kararlar, sınıfın ve öğrencilerin ihtiyaçları olduğunu doğruladığı görülmektedir. Özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı Ö.İ.Ö.2 ise, konuyla ilgili görüşlerini şöyle dile getirmektedir; “...Veli toplantıları öncesi okul idarecilerimizle birlikte bir toplantı yapıyoruz. Gündem maddelerinin bir kısmı ... Koleji Genel Müdürlüğünden geliyor, onlara ilaveten bizim okul idaresi ve diğer öğretmen arkadaşlarımızla belirlediğimiz gündem maddeleri oluyor. Gündem maddelerinin belirlenmesi aşamasında velilerden görüş almıyoruz. Ayrıca ... Kolejleri Genel Müdürlüğünden basit bir sunum geliyor. Klasik gündem maddelerinden oluşan bir gündemdir bu...”.

Görüldüğü üzere, veli toplantısı gündeminin belirlenmesinde sınıf öğretmenleri aktif bir rol üstlenmektedir. Öğretmenler üstlendikleri bu rol gereği, veli toplantısı gündemini belirlerken, öncelikle paydaşlarla istişareler yapmakta, öğrenciler ve öğrenci aileleriyle ilgili gözlemler yapmaktadırlar. Öğretmenler Kurulu Toplantısında, veli toplantılarında konuşulması gereken konular ve velilere duyurulması gereken konular da öğretmenlerin hazırlayacakları gündem maddelerinin belirlenmesinde etkili olabilmektedir. Bununla birlikte, okulun ihtiyaçları, önceki deneyimler ve yaşanan sorunlar, velilerin görüşülmesini istediği konular, internetten hazır gündem, okulun çevre koşulları ve genel merkezden gelen hazır gündem maddeleri de veli toplantılarının gündeminin belirlenmesinde etkili olabilmektedir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantısı gündeminin oluşmasında okul idarecileri ve zümre öğretmenleriyle yapılan istişarelerin, öğretmenin öğrenciler ve aileleriyle ilgili yaptığı gözlemlerin, sınıfın ve okulun ihtiyaçlarının daha belirleyici olduğunu söylemek mümkündür. Gündemin oluşmasında ailelerin toplantı öncesi bir etkilerinin olmadığı, ancak toplantı sırasında katkılarının olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte az da olsa bazı öğretmenlerin internet ortamında yer alan hazır gündem maddelerinden yararlandığı görülmektedir. Ayrıca özel okullarda genel merkezin gönderdiği gündem maddelerinin de toplantı gündeminin belirlenmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır.

4.1.1.3. Toplantıya Davet Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Toplantıya Davet Kategorisine ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 6.
Toplantıya Davet Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Alt Kategori	Kodlar	F
TOPLANTIYA DAVET	Davet Etme Araçları	1) Whatsapp	51
		2) SMS	35
		3) Yazılı Pusula	35
		4) Telefon Görüşmesi	16
		5) Okulun Mesaj Programı	9
		6) İsme Özel Davetiye	8
		7) Sözlü Olarak	5
		8) Çocuğa Söyleme	2
	Toplam		161
	Davet İçeriği	1) Toplantı Tarihi	36
		2) Toplantı Yeri	36
		3) Toplantı Başlama Saati	36
		4) Sınıfın Adı	29
		5) Gündem Maddeleri	3
		6) Toplantı Bitiş Saati	2
	Toplam		142

Toplantıya Davet kategorisine ilişkin bulgular, *Davet Etme Araçları* ve *Davet İçeriği* olmak üzere iki alt kategoride incelenmiştir. *Davet Etme Araçları* alt kategorisi altında “*whatsapp* ($f=51$), *sms* ($f=35$), *yazılı pusula* ($f=35$), *telefon görüşmesi* ($f=16$), *okulun mesaj programı* ($f=9$), *isme özel davetiye* ($f=8$), *sözlü olarak* ($f=5$) ve *çocuğa söyleme* ($f=2$)” gibi sekiz farklı kodun kümелendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 161’dir. Bunlardan en fazla tekrarlanan kodların “*whatsapp* ($f=51$), *sms* ($f=35$), *yazılı pusula* ($f=35$), *telefon görüşmesi* ($f=16$)” olduğu görülmektedir.

Davet İçeriği alt kategorisi altında ise “*toplantı tarihi* ($f=36$), *toplantı yeri* ($f=36$), *toplantı başlama saati* ($f=36$), *sınıfın adı* ($f=29$), *gündem maddeleri* ($f=3$) ve *toplantı bitiş saati* ($f=2$)” gibi altı farklı kodun kümелendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı ise 142’dir. Burada da en fazla tekrarlanan kodların “*toplantı tarihi* ($f=36$), *toplantı yeri* ($f=36$), *toplantı başlama saati* ($f=36$), *sınıfın adı* ($f=29$)” olduğu görülmektedir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun veli toplantılarına velileri davet ederken, en çok sosyal medya platformlarından whatsapp uygulaması, sms ve yazılı pusula gibi araçlardan yararlandıkları görülmektedir. Bununla birlikte veliler toplantıya davet edilirken, az da olsa telefon görüşmesi, okulun mesaj

programı, isme özel davetiye, sözlü olarak veliyi ve çocuğu bilgilendirme şeklinde birçok yöntemin de kullandığı anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun velileri toplantıya davet ederken, en çok whatsapp uygulamasından yararlandıkları görülmektedir. Katılımcı görüşlerinden anlaşılabacağı üzere, sınıf öğretmenlerinin kendi sınıfları için oluşturdukları whatsapp gruplarına öğrenci velilerini ekledikleri ve oluşturulan bu dijital sosyal platformlar üzerinden velileri toplantıya davet ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin, velileri toplantıya davet ederken en çok whatsapp gruplarını kullanmalarının nedeni, whatsapp gruplarının hızlı iletişim ve öğrenci velilerinin davet mesajını okuyup okumadıklarını kontrol etme olanağı sağlaması ve pratiklik olarak değerlendirilebilir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda öğretmen olan ve minimum 22 veli toplantısı düzenleyen D.İ.Ö.13 adlı katılımcı, bu durumu şöyle açıklamaktadır; “...Şimdi teknoloji çok gelişti. Her türlü iletişim sağlanabiliyor. Benim geçen yıla kadar velilerimin tamamına yakını hem akıllı telefon hem de sosyal medya platformları dediğimiz whatsapp gibi haberleşme araçlarını kullanıyordu. Ama artık whatsapp grubu daha etkili. Her veliye ulaşabiliyorsunuz. Veli artık, öğrenci bana söylemedi, öğrenci verdiğiniz notu bana ulaştırmadı gibi bahaneler üretmiyor...”. Minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten bir başka öğretmene D.İ.Ö.17 de, “...Çocuklara toplantı öncesinden not kâğıdı şeklinde bir davetiye hazırlayıp veriyordum. Son zamanlarda artık Whatsapp üzerinden toplu mesaj gönderiyorum toplantının nerede ve ne zaman yapılacağı ile ilgili. En çok whatsapp üzerinden davet ediyorum. Whatsapp kullanmayan SMS gönderiyorum...” diyerek, velilerin toplantıya davet edilmesinde en fazla başvurulan araçların whatsapp, sms ve yazılı pusula olduğuna dikkat çekmektedir. Öze bir ilkokulda öğretmen olarak çalışan ve minimum 12 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı Ö.İ.Ö.4 ise, “... En az bir hafta öncesinden SMS atıyoruz. Whatsapp grubundan da davet ediyoruz. Okul idaresi de K12 programı üzerinden mesajla davet eder. Toplantıya bir iki gün kala da hepsini ayrıca telefonla da arayıp katılıp katılmayacaklarını teyit ederim. Katılmayacak olanlar varsa mazeretlerini bildirirler...” diyerek, benzer şekilde özel okullarda da devlet okullarında olduğu gibi, velilerin sosyal medya platformlarından en çok whatsapp ve sms aracılığıyla davet edildiğini belirttiği görülmektedir. Bununla birlikte özel okullarda okulun kullandığı çeşitli yazılımlar aracılığıyla da veliler toplantıya davet edilebilmektedir.

Velilerin toplantıya davet edilmesinde en çok yararlanılan araçların başında whatsapp, sms ve yazılı pusula gibi araçların geldiğini veli görüşlerinin de teyid ettiği

görülmektedir. Örneğin çocuğu bir devlet ilkokulunda öğrenim gören, en az 6 veli toplantısına katıldığını belirten ve ev hanımı olan katılımcı D.İ.V.14, bu durumu şu sözlerle dile getirmektedir; “...Eşim öğretmenin sınıf için oluşturduğu Whatsapp grubuna kayıtlı. Öğretmen whatsapp grubu üzerinden davet etti, gittik. Kayıtlı olmayanları da telefonla arıyorlar, çocuklarına söylüyorlar. Ayrıca okula çocuğumuzu bırakırken öğretmen tarafından bize sözlü olarak da söylendi...”. Benzer şekilde çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.1 de, “...Veli toplantılarına genelde tüm iletişim araçlarını kullanarak bizi davet ediyorlar. Bazen posta yoluyla, bazen Whatsapp grubuyla, bazen mesaj yollayarak, bazen çocuğa davetiye vererek bizi davet ediyorlar...” diyerek, diğer katılımcıların görüşlerini teyid ettiği görülmektedir.

Öğretmenlerin velileri toplantıya davet ederken ilettikleri davet mesajlarının ve veliye gönderdikleri davetiyelerin içeriğinin ağırlıklı olarak toplantı tarihi, toplantı yeri ve toplantı başlama saatinden oluştuğu anlaşılmaktadır. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapan ve minimum 14 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.20, veliye gönderdikleri yazılı pusula ve ilettikleri mesajlarda şu ifadelerin yer aldığını belirtmektedir; “...Veliye gönderdiğim mesajda şu yazar: Sayın velim, velisi olduğunuz şu öğrencinin, şu tarihte, falan yerde ve şu saatte sınıf veli toplantısı olacaktır. Katılmanızı rica ediyorum...”. Benzer şekilde minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.4 de; “...Veliye gönderdiğim davet yazısında, “Saygıdeğer velilerimiz, şu tarih ve saatte sınıf veli toplantısını yapacağız. Katılımlarınız hem öğrencilerinizin yararına olacak hem de bizleri mutlu edecektir...” şeklinde görüş belirtirken; Özel bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.2 ise; “...Davet yazısında ya da attığımız kısa mesajda, “Sayın velimiz, şu tarih ve saatte falan yerde sınıf veli toplantımız yapılacaktır. Katılmanızı rica ederiz, gibi bilgiler yer alır...” şeklinde görüş belirtmektedir.

Katılımcı görüşlerinden anlaşılaçağı üzere, velilere gönderilen gerek yazılı pusulada gerek isme özel davetiyede ve gerekse telefon üzerinden iletilen mesajlarda toplantı gündem maddelerine yer verilmediğı anlaşılmaktadır. Katılımcılardan sadece ikisinin velileri toplantıya davet ederken gündem maddelerini de paylaştıkları görülmektedir. Minimum 28 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı D.İ.Ö.3, genellikle toplantı öncesi gündem maddelerinin öğrenci velileriyle paylaşılmağını, ancak kendisinin toplantıları daha ciddiye almak adına toplantı öncesi toplantı gündem maddelerini velilerle paylaştığını şöyle ifade etmektedir; “...Velileri toplantıya iki farklı

şekilde davet ediyorum. Bir gündem maddeleri ile birlikte davetiye hazırlıyorum ki bu benim kendi uyguladığım bir sistemdir. Okulda genellikle öğrencilere bir kâğıt verilir, şu saatte toplantı yapılacak diye. Ama ben biraz daha ciddiye alıyorum, gündem maddelerini de davetiyeye ekleyerek veliye gönderiyorum. Bunun yanında SMS göndererek ve Whatsapp grubundan da mesaj atarak velileri sınıf veli toplantılarına davet ediyorum. Bu benim kendi geliştirdiğim bir uygulama...". Katılımcılardan D.İ.Ö.3'ün ifadeleri incelendiğinde, veliler toplantıya davet edilirken genel olarak gündem maddelerinin paylaşılmadığı, ancak kendisinin toplantıları daha ciddiye almak adına velilere gönderdiği yazılı pusula ve telefon üzerinden ilettiği mesajda toplantı gündem maddelerini de velilerle paylaştığı görülmektedir.

Özetlemek gerekirse, öğretmenler veli toplantılarına velileri davet ederken, en çok whatsapp uygulamasını kullanmaktadırlar. Bunu sms (telefonla kısa mesaj) ve yazılı pusula gibi araçlar takip etmektedir. Velilere gönderilen toplantıya davet pusulası ve mesaj içeriklerinde ise toplantının tarihi, yeri ve saati yer almaktadır. Toplantı gündem maddelerine davet yazılarında veya gönderilen mesaj içeriklerinde yer verilmediği görülmektedir. Velileri toplantıya davet ederken, gündem maddelerinin velilerle paylaşılması, velilerin hazırlıksız olarak toplantıya gelmelerine neden olabilir. Bu durum, veli toplantılarına velilerin katkısının sınırlı düzeyde kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla öğrenci velilerini, veli toplantısına davet ederken, velilere gönderilen davet pusulası ve mesaj içeriklerinde toplantı gündem maddelerine de yer verilmesinin, toplantıların etkililiğini arttıracakı söylenebilir.

4.1.1.4. Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar Kategorisine ilişkin bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Tablo 7.

Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTI İÇERİĞİNE DAİR HAZIRLIKLAR	1) Velilerle bireysel görüşmeler planlama	8
	2) İçeriğe ilişkin sunum hazırlama	7
	3) Öğretmenlerle toplantı yapma	6
	4) Öğretmen veli iletişimi ile ilgili eğitimler planlama	5
	5) Meslektaşlarla deneyim paylaşımında bulunma	3
Toplam		29

Toplantı İçeriğine Dair Hazırlıklar kategorisi altında, “*velilerle bireysel görüşmeler planlama (f=8), içeriğe ilişkin sunum hazırlama (f=7), öğretmenlerle toplantı yapma (f=6), öğretmen veli iletişimi ile ilgili eğitimler planlama (f=5), meslektaşlarla deneyim paylaşımında bulunma (f=3)*” gibi 5 farklı kodun kümelendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 29’dur.

Araştırma bulgularına göre, toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında, öğretmenlerin velilerle bireysel görüşmeler planladıkları, toplantı içeriği ile ilgili sunum hazırladıkları, meslektaşlarla deneyim paylaşımında bulundukları görülmektedir. Ayrıca, okul yöneticilerinin de toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında, öğretmenlerle toplantılar yaptıkları ve öğretmen veli iletişimi ile ilgili çeşitli eğitimler düzenledikleri görülmektedir. Toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında gerçekleştirilen bu faaliyetlerin, özel ilkokullarda daha çok özen gösterilerek yapıldığı görülmektedir. Örneğin, hep özel okullarda görev yapmış, minimum 36 veli toplantısına katılmış ve halen bir özel ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.1 bu konudaki görüşlerini şöyle dile getirmektedir; “...Aslında biz okul yönetimi olarak veli toplantılarını yapmadan önce bu toplantılara öğretmenlerimizi hazırlıyoruz. Özellikle de veli-öğretmen iletişimi konusunda bunu yapıyoruz. Ne yapıyoruz? Çalıştaylar dönemlerinde mevcut sorunlarla ilgili öğretmenlerimize çeşitli eğitimler aldırıyoruz. Örneğin öfkeli bir veli, tepkili bir veli, sorun yaşayan bir veli söz konusu olduğu zaman buna karşı velilerin tepkilerine karşı öğretmenlerin ne yapması gerektiği konusunda eğitimler, çalıştaylar düzenliyoruz. Bu konularda uzmanları okula davet ederek onlardan eğitimler alıyoruz. Yani öğretmenimizi biz buna hazırlıyoruz aslında. Böyle veli tipleri gelecek, siz de bu tip velilerle karşılaşabilirsiniz, bu tür sorunlar yaşanmıştır ve siz de yaşayabilirsiniz, diyoruz. Öğretmenin mümkün mertebe daha sakin, daha dinleyici pozisyonunda ve sorunun çözümüne odaklı bir

iletişim anlayışı içerisinde olması gerektiğini söylüyoruz...". Benzer şekilde farklı bir özel ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.2 ise konuyla ilgili görüşlerini şöyle ifade etmektedir; "...Sınıf veli toplantılarını gerçekleştirmeden bir hafta önce öğretmen arkadaşlarımızla bir toplantı yapıyoruz. Bu toplantıya idareciler, rehber öğretmenler ve diğer öğretmenlerimiz katılıyor. Veli toplantıları öncesi yapılması gereken hazırlıkları konuşuyoruz. Toplantıların gündem maddelerini ve toplantılardaki ağırlıklarını belirliyoruz. Hangi konuların veli toplantılarında, hangilerinin veliyle birebir görüşülmesi gerektiğini ele alıyoruz. Yani hem gündemi hem de öğretmenlerimizi bu toplantılara hazırlıyoruz. Öğretmenlerimiz ile istenmeyen veli tepkilerine karşı nasıl bir tutum ve davranış içerisinde olmaları gerektiği konularını konuşuyoruz. Toplantılarda yaşanabilecek en küçük bir olumsuzluk durumunda öğretmenlerimizin nasıl bir tepki göstermeleri gerektiğini konuşuyoruz...". Katılımcı görüşlerinden anlaşılabileceği üzere özel ilkokullarda, veli toplantıları öncesinde okul yönetiminin toplantıları gerçekleştirecek olan öğretmenleri veli toplantılarına hazırlamaya dönük, çeşitli konularda eğitimler planladıkları görülmektedir. Planlanan bu eğitimler kapsamında, öğretmen veli iletişiminin nasıl olması gerektiği, tepkisel veli davranışlarıyla nasıl baş edilmesi gerektiği, beklenmeyen durumlar karşısında neler yapılması gerektiği ve toplu görüşmelerde nelere dikkat edilmesi gerektiği gibi hususlara yer verildiği belirlenmiştir.

Devlete ait ilkokullarda ise toplantı içeriğine dair hazırlıkların okul yöneticisinin inisiyatifine bağlı olarak sınırlı oranda gerçekleştirildiği söylenebilir. Toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında, bazı okul müdürlerinin öğretmenler kurulu toplantılarında veli toplantılarının önemine dikkat çekmeleriyle sınırlı olduğu görülmektedir. Örneğin, devlete ait ilkokullarda 25 yıl yöneticilik yapmış ve halen devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapmakta olan katılımcı D.İ.Y.7'nin, "...Veli toplantıları, benim en çok önemseydiğim konudur. Öncelikle biz sınıf veli toplantılarının önemine olan vurguyu Öğretmenler Kurulu Toplantılarında yapar ve öğretmenlerin dikkatini buraya çekerek veli toplantılarının önemini vurgularız. Her öğretmenin dikkatini öncelikle veli toplantısına çekeriz. Biliyorsunuz, bize çok değişik kesimlerden öğrenci gelir. Kültür seviyesi, ekonomik seviyesi, bilgi seviyesi farklı her seviyeden veli gelir okulumuza. Bütün bu farklılıklar arasında bir bütünlük oluşturmak, velileri ortak bir anlayış etrafında toplamak, yapılan çalışmalarda katkı sunmalarını sağlamak çok kolay değildir. Bunun için de öncelikle öğretmenler kurulu toplantısında bu birlikteliği, ortak anlayışı öğretmenler arasında oluşturmamız gerekiyor. Kurulda bu mesajı bütün öğretmenlerimize veriyoruz..." şeklindeki görüşlerinden, devlete ait ilkokullarda toplantı içeriğine dair hazırlıkların daha çok öğretmenler kurulu

toplantılarında dikkat çekilen bir gündem maddesi olarak yer aldığını söylemek mümkündür.

Okul idaresince öğretmenlere yönelik olarak planlanan eğitimlerin akabinde, veli toplantılarına hazırlık amacıyla zümre öğretmenler kurulu toplantılarının yapıldığı ve bu toplantılarda birçok konunun ele alınmasının yanı sıra deneyimli öğretmenlerin veli toplantılarıyla ilgili tecrübelerinin de paylaşıldığı görülmektedir. Özel bir ilkokulda görev yapan ve asgari 10 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı Ö.İ.Ö.3 bu durumu şöyle dile getirmektedir: “...Toplantı öncesi ilkokul zümre öğretmenleri ile bütün ilkokul öğretmenleri bir araya geliyoruz. Toplantı yapıyoruz. O toplantıda gündem maddelerini belirliyoruz. Farklı gelişen durumlara karşı nasıl davranmamız gerekir vb. gibi konuları ele alıyoruz. Veli toplantısında istenmeyen durumlarda ve önceden kestirilemeyen bir şey yaşandığında nasıl davranmalıyız gibi birçok hususu konuşuyoruz. Kendi velilerim için sunum hazırlıyorum. Toplantı, öğretmen-veli iletişimi nasıl olmalı? Bazı şeyler veliye doğrudan anlatılamıyor. Bütün bunları yeni gelen arkadaşlarla paylaşıyoruz...”. Bununla birlikte bazı öğretmenlerin daha etkili veli toplantıları gerçekleştirebilmek adına, toplantıda görülecek konularla ilgili power point sunusu hazırladıkları görülmektedir. Araştırma bulgularına göre, katılımcılardan devlet okullarında görev yapan 25 öğretmenden sadece 2’sinin; özel ilkokullarda görev yapan katılımcıların tamamı toplantı öncesi sunumlar hazırladıklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.1, “...Sınıf düzeyinde zümre öğretmenleri bir araya gelerek işleyişimiz, konuşulacak konular ve sunum hazırlama mevzuunda iş birliği içinde toplantı öncesi hazırlık yapıyoruz. Velilerin karşısına ayrı gayrı değil, zümre öğretmenleri olarak birlikte, ortak bir tavırla ve elimizdeki sunumlarla çıkıyoruz...” diyerek, toplantı öncesi zümre öğretmenleriyle biraraya gelerek, ortak bir tutumla etkili sunumlar hazırladıklarını belirttiği görülmektedir. Buradan hareketle, toplantı öncesi sunumların hazırlanmasına özel ilkokullarda büyük özen gösterildiği, ancak devlete ait ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin toplantı öncesi sunum hazırlamaya yeterli özeni gösteremedikleri ve hazırlanan gündem maddelerini klasik toplantı şeklinde öğrenci velileriyle paylaştıkları sonucunu çıkarmak mümkündür.

Toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında, özellikle özel ilkokullarda, öğrenci velileriyle yapılması düşünülen bireysel görüşmelerin planlamasının da yapıldığı görülmektedir. Zira özel ilkokullarda görev yapan katılımcıların tümünün bu duruma işaret ettiği tespit edilmiştir. Örneğin 7 yıllık öğretmenlik meslek kıdemi boyunca hep özel ilkokullarda görev yapmış olan katılımcı Ö.İ.Ö.1, “...Ama bunlara

ilaveten her hafta 3 ya da dört veliyle bütün bir eğitim sezonu boyunca önceden programlanmış bireysel veli görüşmeleri planlarız. Hafta içi en az perşembe gününe kadar bu randevuları oluştururuz. Bu durumu ayrıca müdürümüze de bildiririz. İşte bu hafta sonu şu velilerle bireysel görüşme randevusu oluşturdum bilginiz olsun, diye...” sözleriyle, toplantı içeriğine dair yaptıkları hazırlıklara dikkat çektiği görülmektedir. Aynı şekilde özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı Ö.İ.Ö.4 de, “...Ayrıca her hafta planlı programlı bireysel veli görüşmelerimiz olur. Haftada 4 veli ile 10 dakikalık bireysel görüşmeler planlarız...” diyerek, toplantı içeriğine dair hazırlıklar kapsamında bireysel görüşmeler planladıklarını belirtmektedir. Benzer şekilde, çocuğu özel bir ilkokulda okuyan öğrenci velisi katılımcı Ö.İ.V.2 de, “...Veli toplantısının dışında mesela cumartesi günleri saat 11.00 – 12.00 aralığında genel olarak okulda bireysel veli görüşmeleri var...” diyerek, özel okullarda planlı bireysel görüşmelerin gerçekleştirildiğini teyid ettiği görülmektedir.

Katılımcı görüşlerinden anlaşılacağı üzere, devlete ait okullarda görev yapan bazı okul müdürlerinin öğretmenler kurulu toplantısında veli toplantılarının önemine dikkat çektikleri ve veli toplantıları konusunda öncelikle öğretmenler arasında ortak bir tutum ve anlayış oluşturma çabası içinde oldukları görülmektedir. Bu okul müdürlerine göre farklı sosyokültürel ve ekonomik çevrelerden gelen veliler arasında ortak bir anlayış oluşturabilmek, ihtiyaç halinde veli desteğini sağlamak ve huzurlu bir eğitim öğretim sezonu geçirebilmenin en önemli araçlarından biri veli toplantılarıdır. Bu bakımdan sene başı öğretmenler kurulu toplantılarında ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarında veli toplantılarına yer verilmektedir. Bu toplantılarda veli toplantılarının içeriği, planlaması ve öğretmen-veli iş birliği konularında öğretmen ve yöneticilerin fikir alışverişinde ve tecrübe paylaşımında bulundukları görülmektedir. Bununla birlikte bazı okul yöneticilerinin veli toplantılarında öğretmen yeterliklerini arttırmak adına bazı eğitimler planladıkları da görülmektedir. Planlanan bu eğitimlerin daha çok öğretmen-veli iş birliği ve iletişimi konularında çalıştaylar düzenleme, uzman kişilerden destek alma şeklinde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Ayrıca bazı okul yöneticilerinin sene başı ve sene sonunda okullarda öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi amacıyla düzenlenen seminer dönemi eğitimi konularında özellikle veli toplantılarına yer verdikleri görülmektedir. Planlanan ve düzenlenen bu eğitimlerin, veli toplantılarında öğretmenlerin velilerle nasıl bir iletişim yaklaşımını benimsemeleri gerektiği ve velilerin eğitime katılımlarının sağlanması konularına yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Planlanan ve düzenlenen bütün bu eğitimler yoluyla bir anlamda öğretmenlerin veli toplantılarına hazırlandıkları söylenebilir.

Özetlemek gerekirse, toplantı içeriğine dair hazırlıklar konusunda, özel ilkokulların çok daha sistemli ve bütüncül bir anlayışla hareket ettikleri söylenebilir. Zira devlet ilkokullarında toplantı içeriğine dair hazırlıklar, bazı devlet ilkokullarında sadece öğretmenler kurulu toplantılarında veya seminer döneminde üzerinde görüşülen konulardan biri konu iken; özel ilkokullarda ise okul yöneticilerinin özellikle veli toplantılarına öğretmenleri hazırlamak amacıyla toplantılar düzenledikleri görülmektedir. Düzenlenen bu toplantılara okul idarecileri, sınıf ve branş öğretmenleri ile okul rehber öğretmenlerinin katıldığı görülmektedir. Bu toplantılarda gerek veli toplantılarının gündem maddelerinin belirlenmesine, gerekse öğretmenlerin veli toplantılarında nasıl bir iletişim yaklaşımı sergilemeleri gerektiğine yönelik, bir dizi konunun ele alınıp konuşulduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, özellikle öğretmen-veli iletişimi ve istenmeyen veli davranışları karşısında öğretmenlerin nasıl bir tutum ve davranış sergilemeleri ve ne yapmaları gerektiği gibi konularda geçmiş dönemlerde yaşanan deneyimlerin de paylaşıldığı çalıştayların düzenlendiği görülmektedir.

4.1.1.5. Veli Hazırlıkları Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda Veli Hazırlıkları Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 8.
Veli Hazırlıkları Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
VELİ HAZIRLIKLARI	1) Öğretmenle görüşülecekleri belirleme	10
	2) Çocuğu gözleme ve çocukla konuşma	7
	3) Eşle istişare etme	3
	4) Diğer velilerle görüşme	1
Toplam		21

Tablo 8 incelendiğinde *Veli Hazırlıkları* kategorisi altında “*öğretmenle görüşülecekleri belirleme (f=10)*, *çocuğu gözleme ve çocukla konuşma (f=7)*, *eşle istişare etme (f=3)*, *diğer velilerle görüşme (f=1)*” gibi dört farklı kodun kümelendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 21’dir. En fazla tekrarlanan kodlar “*öğretmenle görüşülecekleri belirleme (f=10)*, *çocuğu gözleme ve çocukla konuşma (f=7)*” iken en az tekrarlanan kodların ise “*eşle istişare etme (f=3)*”

ve diğer velilerle görüşme ($f=1$)” olduğu görülmektedir. Görüşlerine başvuru alan 25 veliden 11’inin veli toplantıları öncesi birtakım hazırlıklar yaptıkları, diğerlerinin ise herhangi bir hazırlık yapmadan toplantılara gittikleri sonucuna varılmıştır.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, genel olarak velilerin toplantılara hazırlıksız gittikleri ancak sınırlı sayıda velilerin birtakım hazırlıklar yaptıkları anlaşılmaktadır. Buna göre bazı velilerin toplantı öncesi çocuklarını gözlemledikleri, onlarda fark ettikleri eksiklikler ve sıkıntılardan hareketle toplantıda veya toplantı bitiminde öğretmenle yapacakları bireysel görüşme esnasında öğretmenle neler konuşacaklarını belirlemeye çalıştıkları görülmektedir. Toplantı öncesi yapılan bu hazırlıkların yazılı notlar almaktan ziyade öğretmenle konuşulup görüşülecek konuların zihinde tasarlanması şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.13, “...Toplantıya giderken çocukla ilgili neler konuşabilirim, o tarz şeyleri aklımdan geçiririm. Öyle toplantı öncesi not alarak herhangi bir hazırlık yapmıyorum...” diyerek, toplantı öncesi çok önemli bir hazırlıklarının olmadığı ancak toplantıda çocuğunun öğretmeni ile çocuğu hakkında neler konuşacaklarını zihninde tasarladığını belirtirken; çocuğu özel bir okulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.2’nin bu husustaki görüşleri şöyledir; “...Benim toplantı öncesi özel bir hazırlığım yok. Çocuğumla ilgili gözlemlediklerim, çocuğumda gördüğüm eksiklikler aklımda kalır. Sadece zihinsel bir hazırlık yapıyorum. Yazılı olarak değil...”. Çocuğu farklı bir özel ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.1 ise görüşlerini şöyle dile getirmiştir; “...Toplantıya gitmeden önce öğrencimizin memnun olmadığımız yönleri, sıkıntıları varsa bunları veli toplantısından önce eşimle görüşerek belirlemeye çalışıyoruz. Zaten toplantılara genelde beraber katılıyoruz. Bu şekilde not alıyoruz. Bazen çocuğumuzun sınıf arkadaşlarından tanıdıklarımız varsa onlarla görüşüyoruz. O şekilde bir ön çalışmamız da oluyor...”. Dolayısıyla, toplantı öncesi veli hazırlıklarının sınırlı olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan bu hazırlıkların çoğunlukla zihinsel bir hazırlık olduğu görülmektedir.

Kendilerine toplantıya davet yazısı veya mesajı ulaşan velilerden bazılarının endişe, tedirginlik ve kaygıyla çocuklarını sorguladıkları anlaşılmaktadır. Bu sorgulama sonucunda velilerin, gelen bu davetin olağan bir veli toplantısına yapılan davet olduğunu, çocuğun okulda yaşadığı bir sorundan kaynaklanmadığını anladıklarında toplantıya gittikleri görülmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir; “...Toplantıya davet pusulası

geldiği zaman, çocuğuma, öğretmen bizi toplantıya neden çağırdı, diye sorarım. Çocuğuma, oğlum, inşallah derste bir şey olmadı, gibisinden sorarım. Bir şey olmadığını bildiğim zaman doğrudan giderim ben de...". Buradan hareketle, veli toplantılarına davet edilmenin bazı veliler için endişe ve kaygı nedeni olduğunu söylemek mümkündür. Kaçar'ın (2019) gerçekleştirdiği çalışmada da bazı velilerin, veli toplantılarına çekinerek geldikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla veli toplantılarının bazı veliler için kaygı ve endişe nedeni olduğunu söyleyebiliriz. Bu durumun nedenleri toplantı gündemi hakkında velilerin bilgi sahibi olmamaları, toplantılarda velilerden yapılan para talepleri, öğrencilerin ders ve davranışlarıyla ilgili öğretmenlerin söyleyecekleri olumsuz durumlar veya velilerin sosyo kültürel durumları olabilir.

Özetlemek gerekirse gerek devlete ait ilkokullarda gerekse özel ilkokullarda toplantı öncesi öğrenci velilerinin ciddi anlamda bir hazırlıklarının olmadığı tespit edilmiştir. Çok az sayıda velinin toplantıya gitmeden önce, birtakım hazırlıklar yaptıkları tespit edilmiştir. Yapılan bu veli hazırlıkları, çocuğun öğretmeni ile görüşülecek konulara ilişkin yapılan zihinsel hazırlıklarla sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Toplantı öncesi, toplantı gündem maddelerinin velilerle paylaşılmamasının, veli hazırlıklarının sınırlı ve yetersiz düzeyde kalmasının nedeni olduğu söylenebilir.

4.1.1.6. Toplantı Sıklığı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda Toplantı Sıklığı Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 9.
Toplantı Sıklığı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTI SIKLIGI	1) Yılda en az iki toplantı yapma	38
	2) Yılda en az üç toplantı yapma	15
	3) İhtiyaç halinde ilave toplantılar yapma	13
	4) Yılda en az bir toplantı yapma	2
	5) Yılda en az dört toplantı yapma	2
Toplam		70

Tablo 9 incelendiğinde Toplantı Sıklığı kategorisi altında, “*yılda en az iki toplantı yapma (f=38), yılda en az üç toplantı yapma (f=15), ihtiyaç halinde ilave toplantılar yapma (f=13), yılda en az bir toplantı yapma (f=2), yılda en az dört toplantı*

yapma (f=2)” gibi 5 farklı kodun kümелendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 70’dir. En fazla tekrarlanan kodlar “*yılda en az iki toplantı yapma (f=38)*, *yılda en az üç toplantı yapma (f=15)*” ve “*ihtiyaç halinde ilave toplantılar yapma (f=13)*” şeklindedir. En az tekrarlanan kodların ise “*yılda en az bir toplantı yapma (f=2)*” ve “*yılda en az dört toplantı yapma (f=2)*” olduğu görülmektedir.

Katılımcı görüşlerinden anlaşılacağı üzere hem devlet ilkokullarında hem de özel ilkokullarda yılda en az iki veli toplantısı düzenlenmektedir. Çok az sayıda katılımcının yılda en az bir veya dört toplantı gerçekleştirdiği görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.2, “*...Veli toplantıları her dönem en az bir tane olmak üzere yılda iki kez yapılıyor. Birinci dönem yapılan toplantı eylül sonu ile ekim ayının başında yapılıyor. İkinci toplantı da mart ayı içerisinde yapılıyor. Bunlar zorunlu...*” diyerek, yılda ortalama iki veli toplantısının yapıldığına işaret ettiği görülmektedir. Benzer şekilde özel ilkokullarda da genellikle yılda ortalama iki veli toplantısının düzenlendiği, özel bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.2’nin, “*...Genel olarak yılda iki tane veli toplantısı yapıyoruz...*” şeklindeki görüşlerinden de anlaşılmaktadır. Benzer şekilde öğretmen görüşlerinden de ortalama yılda iki veli toplantısının gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı D.İ.Ö.14 konuyla ilgili görüşlerini “*...Yılda en az iki toplantı yapıyorum. Toplantılarımı genelde dönem başlarında yapıyorum...*” şeklinde ifade etmektedir. Özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı Ö.İ.V.4 ise, “*...Senede en az iki toplu görüşme olur. Ayrıca birebir veli görüşmeleri her dönem bir iki kez yapılıyor. Birinci dönem iki, ikinci dönem de iki kez yapılır...*” şeklinde görüşlerini belirttiği görülmektedir. Aynı şekilde yılda ortalama iki veli toplantısının gerçekleştirildiğini veli görüşlerinden de anlamak mümkündür. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören öğrenci velisi katılımcı D.İ.V.13, “*...Toplantılar yılda ortalama iki kez yapılıyor. Her dönem için birer kez yapılıyor...*” diyerek, veli toplantılarının yılda ortalama genellikle iki kez yapıldığını ifade etmektedir. Benzer şekilde çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.1 de “*...Yılda en az iki toplu görüşme, bazen iki bazen de üç bireysel görüşmenin yapıldığını hatırlıyorum...*” şeklindeki görüşleriyle, diğer katılımcıların veli toplantılarının genellikle yılda iki kez düzenlendiği görüşlerini teyid ettiği görülmektedir. Benzer şekilde Kaçar (2019) ve Genç (2005) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarında da veli toplantılarının genel olarak yılda iki kez gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu

yönüyle düşünüldüğünde, farklı araştırma bulgularının da burada tespit edilen bulguyu teyid ettiği söylenebilir.

Görüşlerine başvuru alan katılımcıların çoğu, yıl içerisinde gelişen yeni durumlara ve ihtiyaçlara binaen özel gündem başlıkları ile ek toplantıların yapıldığını belirtmişlerdir. Örneğin, öğretmenlikte 15 yıl kıdemi olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.22, ilave toplantıları hangi durumlarda yaptıklarını şu sözlerle dile getirmektedir; “...Yılda en az iki toplantı yaparım. Birinci dönem birini, ikinci dönem ise diğerini yaparım. Bundan daha fazla yaptığım toplantılar da oluyor. Mesela 23 Nisan programı kapsamında gösteri düzenleyeceğiz. Onun için ayrı bir toplantı gündemi yaratarak velileri ayrıca toplantıya çağırdığım da oluyor. Hani ihtiyaca göre bu toplantıların sayıları değişebiliyor. Ama yılda en az iki toplantı yaparım... ”.

Özetlemek gerekirse, gerek devlete ait ilkokullarda gerekse özel ilkokullarda yılda asgarî iki veli toplantısının düzenlendiği ve ihtiyaç halinde ilave veli toplantılarının düzenlenebildiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte özel ilkokullardaki toplu görüşmelerin yanında, bütün öğrenci velilerini kapsayacak şekilde, planlı bireysel görüşmelerin de yapıldığı katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır.

4.1.1.7. Toplantı Zamanı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Toplantı Zamanı Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 10.
Toplantı Zamanı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTI ZAMANI	1) Birinci ve ikinci dönem başlarında	40
	2) Hafta içi derslerin bitiminde	27
	3) Hafta sonu	25
	4) Sene sonu	11
	5) Branş hocasının ders saatinde	10
	6) Hafta içi dersin olmadığı dönem	6
	7) Hafta içi öğle arasında	4
	8) Hafta içi son ders saatinde	2
	9) Hafta içi beslenme saatinde	1
Toplam		126

Tablo 10 incelendiğinde *Toplantı Zamanı* kategorisi altında “birinci ve ikinci dönem başlarında ($f=40$), hafta içi derslerin bitiminde ($f=27$), hafta sonu ($f=25$), sene

sonu (f=11), branş hocasının ders saatinde (f=10), hafta içi dersin olmadığı dönem (f=6), hafta içi öğle arasında (f=4), hafta içi son ders saatinde (f=2), hafta içi beslenme saatinde (f=1)” gibi dokuz farklı kodun kümelendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 126’dır. En fazla tekrarlanan kodlar “birinci ve ikinci dönem başlarında (f=40), hafta içi derslerin bitiminde (f=27), hafta sonu (f=25), sene sonu (f=11), branş hocasının ders saatinde (f=10)” iken en az tekrarlanan kodların ise “hafta içi dersin olmadığı dönem (f=6), hafta içi öğle arasında (f=4), hafta içi son ders saatinde (f=2), hafta içi beslenme saatinde (f=1)” olduğu görülmektedir.

Tablo 12’den anlaşılaçağı üzere, eğitim-öğretim yılı dönem başlarında ve sene sonunda gerçekleştirilen veli toplantıları hem hafta sonu hem de hafta içi gerçekleştirilmektedir. Toplantıların yapıış zamanı ile ilgili kodların frekanslarına bakıldığında toplantıların hafta sonunda yapıldığını gösteren kodun tekrarlanma sayısı 25 iken, toplantıların hafta içinde yapıldığını gösteren kodların tekrarlanma sayısı 52’dir. Buna göre veli toplantılarının genellikle hafta içi, günün değışik saatlerinde yapıldığı anlaşılmaktadır.

Veli toplantılarının hafta içi gerçekleştiğini belirten katılımcılardan 27’si toplantıların derslerin bitiminde gerçekleştiğini, 10 katılımcı branş hocasının ders saatinde, 6 katılımcı dersin olmadığı dönem, 4 katılımcı öğle arasında, 2 katılımcı son ders saatinde ve 1 katılımcı ise beslenme saati gibi günün değışen zaman dilimlerinde bu toplantıların gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir. Buradan anlaşılaçağı üzere veli toplantıları hem hafta içi hem de hafta sonu yapılabilir. Ancak ağırlıklı olarak veli toplantılarının hafta içi yapıldığı anlaşılmaktadır. Hafta sonunda düzenlenen toplantılar genellikle cumartesi günü yapılırken hafta içi düzenlenen toplantıların daha çok ders saatleri içerisinde yakalanan bir boşlukta gerçekleştirildiğı anlaşılmaktadır. Buna göre hafta içi yapılan veli toplantılarının standart bir zaman diliminde yapılmadığını söylemek mümkündür.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantılarının yapılmasında hafta sonunun tercih edilmesinin bazı gerekçeleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu gerekçeler arasında okulun kurumsal kararı, hafta içi öğretmenlerin çalıştıkları için yorgun olmaları, hafta içi öğretmenlerin ders programlarının uygun olmaması, hafta içi çalışan velilerin olması, toplantı zamanı olarak hafta sonunun hem öğretmenler hem de veliler açısından daha elverişli olması ve toplantıya katılımı artırmak gibi çeşitli gerekçelerinin olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin özel bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı

Ö.İ.Y.1, veli toplantılarının hafta sonu yapılmasının gerekçelerini şu sözlerle dile getirmektedir; “...Bizde hafta içi zorunlu olmadıkça velilerin öğretmenlerle görüşme ve toplantı yapmaları mümkün olmuyor. Çünkü öğretmenlerimizin programları buna uygun değil. Her cumartesi günü saat 13.00 ile 15.00 arası veli toplantıları saatlerimizdir...”. Devlete ait bir ilkokulda öğretmen olarak görev yapan ve minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirmiş olan katılımcı D.İ.Ö.22 konuyla ilgili görüşlerini, “...Velilerin katılımını artırmak için toplantıları genellikle hafta sonunda yapmayı tercih ediyorum. Velilerimin çoğu çalışan kesim olduğu için hafta sonunu uygun buluyorum. Genelde sınıfta yaparız toplantıları. Hafta sonu veliler daha müsait oluyor. Katılımın daha yoğun olmasını istediğim için ben de velilerimizin en uygun oldukları zamanı tercih ediyorum...” şeklinde, dile getirmektedir. Özel bir ilkokulda öğretmenlik yapan katılımcı Ö.İ.Ö.2 de, “...Hafta içi dersler olduğundan, veli de çalıştığı için toplantıları hafta sonu yaparız. Ağırlıklı olarak cumartesi sabah 10.00 gibi olur...” diyerek, yukarıda değinilen gerekçelerden ötürü veli toplantılarının hafta sonu yapıldığını belirttiği görülmektedir. Bu sonuca göre toplantıları hafta sonu gerçekleştiren katılımcıların gerekçelerinin çeşitlilik gösterdiği söylenebilir.

Veli toplantılarını hafta sonu düzenleyen katılımcılar gibi hafta içi düzenleyen katılımcıların da bazı gerekçeler ileri sürdükleri görülmektedir. Veli toplantılarını hafta içi düzenleyen katılımcıların gerekçelerinin başında hafta sonu hem öğretmenlerin hem de velilerin farklı planlarının olması, bazı öğretmenlerin küçük çocuklarının olması, katılımcıların hafta sonu tatillerini aileleriyle geçirmek istemeleri, hafta içi velilere erişimin kolay ve katılımın yüksek olması gibi gerekçeler gelmektedir. Örneğin 11 yıllık meslek hayatında hiç hafta sonu veli toplantısı gerçekleştirmediğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13; “...Ben hiç hafta sonu veli toplantısı yapmadım. Çünkü veliler hafta içi sürekli öğrencilerle okula geliyorlar. Onları hafta içi yakalamak ve katılımı daha da artırmak mümkün. Zaten çocuklarını getirip götürüyorlar. Hafta içi kendilerini toplantıya daha hazır hissediyorlar...” şeklinde görüşlerini dile getirirken, hafta içi velilere erişimin kolaylığını ve katılım oranındaki artışı gerekçe gösterdiği anlaşılmaktadır. Devlete ait bir ilkokulda öğretmen olarak görev yapan ve minimum 12 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı D.İ.Ö.15; “...Hafta içini tercih etmemin nedeni kendi çocuklarımız var. Hafta sonunu kendi ailem ve çocuklarıma ayırmak istiyorum. Herkesin kendi eviyle ilgili sorumlulukları var. Veliler de hafta sonunu kendi aileleriyle geçirmek istiyorlar. Bana göre hafta içi hem veli hem de öğretmenler için daha uygun...” şeklinde görüş belirtirken, haftasonunu ailesiyle geçirme isteğinden ötürü veli toplantılarını hafta içi

gerçekleştirdiğini ifade ettiği görülmektedir. Benzer şekilde yine bir devlet okulunda sınıf öğretmeni olan kadın katılımcı D.İ.Ö.20 de haftasonunu ailesi ve çocuklarıyla geçirme isteğinden ötürü veli toplantılarını hafta içi gerçekleştirdiğini şu sözlerle dile getirmektedir; “... Açıkçası benim için de hafta içi daha iyi. Bebeğim var, bakıcıya bırakamıyorum. Okulda hepimiz hafta içi yapıyoruz. Şimdiye kadar sadece bir kez hafta sonunda yaptım. Gelen olmadı. Çok etkilili olmadı...”.

Toplantıların gerçekleşme zamanı ile ilgili veli görüşleri incelendiğinde, tıpkı öğretmenler gibi, farklı gerekçelerden ötürü veli toplantılarının hafta sonu yapılması gerektiğini düşünenler gibi toplantıların hafta içi yapılmasını doğru bulan veliler de vardır. Örneğin çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı Ö.İ.V.2, hafta içi özel işleriyle ilgilenmek durumunda olduğu için, öğrencisinin eğitimine devam ettiği özel ilkokulda veli toplantılarının hafta sonu yapılmasından duyduğu memnuniyeti şu sözlerle dile getirmektedir; “...Toplantıların özellikle cumartesi günü olması ve öğleden önce olması tam ideal bir saat. Çünkü kendi açımdan özel bir işletmeci olduğum için benim öğleden sonra iş yoğunluğum olur. Tam işimin olmadığı bir saate denk gelmesi benim için bir avantajdır...”. Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.7 ise, çalışan bir anne olduğu için, çocuğunun eğitimine devam ettiği ilkokulda veli toplantılarının hafta içi düzenlenmesinden duyduğu rahatsızlığı şu sözlerle dile getirmektedir; “...Toplantı zamanı çalıştığım için izin alarak gidiyorum. Sıkıntı sadece izin almak. Hafta sonu olsa daha iyi olur. Ben hafta sonu taraftarıyım...”.

Görüldüğü üzere veli toplantılarının gerçekleştirilme zamanı ile ilgili görüş belirten bazı katılımcıların, hafta içi çalışıyor olmaları sebebiyle toplantılara katılmak için izin almak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla veli toplantısı zamanının velilerin toplantılara katılım göstermeleri açısından önemli olduğu söylenebilir. Benzer çalışmalarda da okulda düzenlenen toplantı ve çeşitli etkinliklere velilerin katılım göstermesi açısından etkinliklerin düzenlenme zamanının önemli olduğu görülmüştür. Örneğin, Kıldan (2008), yaptığı araştırmada velilerin bir işte çalışıyor olma durumlarının öğrencilerin öğretmenleriyle ve okulla kuracakları iletişimi etkilediğini göstermiştir. Benzer şekilde Topçu'nun (2013) çalışmasında da velilerin okullarda öğrenci velilerine yönelik düzenlenecek toplantı ve diğer etkinliklere katılım göstermek bakımından velilerin hafta sonu gün içerisinde düzenlenmesinden yana oldukları görülmüştür. Yapılan diğer benzer çalışmalarda da (Tümekaya ve Ulum, 2020; Yıldırım ve Dönmez, 2008) çalışan velilerin işten izin alamama durumlarının olduğu ve bu

durumun veli katılımını güçleştirdiği dikkate alındığında, veliler açısından okullarda düzenlenen veli toplantılarına katılım göstermek adına, toplantıların hafta sonu düzenlenmesinin velilerin katılım göstermesi bakımından daha etkili olacağını söylemek mümkündür.

Öte yandan bazı veliler, toplantıların gerçekleşme zamanının kendileri için farklılık oluşturmadığını dile getirmektedir. Örneğin çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.3, “...*Ben her zaman müsait olduğum için fark etmiyor. Çalışan bir bayan olsaydım herhalde hafta sonu derdim. Davet edilme şeklinden memnunuz...*” derken, herhangi bir işyerinde çalışmadığı için toplantı zamanının kendisi açısından bir farklılık oluşturmadığını, ancak çalışan veliler açısından hafta sonunun daha uygun olabileceğine işaret ettiği görülmektedir.

Bazı katılımcıların toplantıların hafta içi son ders saatinde ve beslenme saatinde yapıldığını belirttikleri görülmektedir. Gerek beslenme saatinde gerekse son ders saatinde veli toplantılarının gerçekleştiriliyor olmasının, toplantıların ciddiyetini olumsuz etkileyeceğini söylemek mümkündür. Beslenme saatinde öğrencileri kendi hallerine bırakıp toplantı salonunda veya okulun başka bir fizikî mekânında velilerle veli toplantısını yapmak öğrenciler açısından potansiyel birtakım güvenlik risklerini barındırmaktadır. Aynı şekilde toplantıların son ders saatinde yapılmasının da toplantılardan beklenen etkiyi düşüreceği ve paydaşlar arasında toplantıların önemli olmadığı düşüncesinin yerleşmesine yol açabileceği dikkate alınmalıdır. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerde günün yorgunluğu olabileceği, öğrencilerin toplantı süresince dışarıda veya sınıfta beklemeleri gerekeceği için toplantıların aceleye getirilmesi, gündem maddeleri üzerinde yeterince durulmaması söz konusu olabilmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda okuyan ve en az dört veli toplantısına katılmış olan katılımcı veli D.İ.V.17, toplantıların hafta içi son ders saatinde yapılmasından duyduğu rahatsızlığı şu ifadelerle dile getirmiştir; “...*Toplantı saatini çok yanlış buluyorum. Genelde toplantı ders çıkışı, saat 14.30’da yapılıyor. Çalışan veliler katılamıyor. Daha uygun bir zamanda, herkesin katılabileceği bir zaman ve saatte yapılırsa daha iyi olur. Mesela hafta sonu yapılırsa daha iyi. Ders çıkışı yapılıyor. Öğrenciler koridorda bekliyorlar. Çocuk kapının önünde, biz içerideyiz. Çocuğuna bakmaya giden veli oluyor. İçeri giren öğrenci oluyor. Bunlar toplantının ciddiyetini bozuyor. Habire koridordan sınıfa girip çıkıyorlar. Bence toplantılar hafta sonu yapılmalı...*”.

Veli toplantılarını hafta sonu gerçekleştiren öğretmenlerin, toplantıları hafta içi gerçekleştiren öğretmenlere göre daha özenli davranarak, veli toplantılarını önemsedikleri ve ciddiye aldıkları söylenebilir. Veli toplantılarının branş öğretmenlerinin ders saatinde yapılması, öğretmen sabahçı ise öğleden sonra toplantıyı gerçekleştirmesi veya öğretmen öğleci ise sabah seansında veli toplantısını gerçekleştirmesi normal karşılanabilir. Bu durum toplantıların ciddiyeti açısından değil, çalışan velilerin toplantıya katılımlarını güçleştireceği için toplantıya katılım oranının düşmesine yol açabilir. Böylece toplantıların etkililiğini olumsuz yönde etkileyebilir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantıları hem hafta sonu hem de hafta içi gerçekleştirilebilmektedir. Ancak toplantıların genellikle hafta içi düzenlendiği görülmektedir. Öğretmenlerin veli toplantılarını gerçekleştirme zamanı ile ilgili çeşitli gerekçeler ileri sürdükleri tespit edilmiştir. Veli toplantılarını hafta sonu gerçekleştiren öğretmenlerin gerekçeleri arasında okulun kurumsal kararı, hafta içi çalıştıkları için öğretmenlerin yorgun olmaları, hafta içi öğretmenlerin ders programlarının uygun olmaması, hafta içi çalışan velilerin olması ve toplantıya katılımı artırmak olduğu belirlenmiştir. Veli toplantılarını hafta içi düzenleyen öğretmenlerin gerekçeleri ise gerek öğretmenlerin gerekse velilerin hafta sonu farklı planlarının olması, bazı öğretmenlerin küçük çocuklarının olması, katılımcıların hafta sonu tatillerini aileleriyle geçirmek istemeleri, hafta içi velilere erişimin kolay ve katılımın yüksek olması gibi gerekçeler olduğu görülmektedir. Benzer şekilde öğrenci velilerinin de toplantı zamanı ile ilgili görüşlerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre özellikle çalışan velilerin veli toplantılarının hafta sonu yapılmasından yana oldukları görülürken; bazı velilerin de hafta sonunu aileleriyle birlikte geçirmek ve hafta sonu tatil yapma yönündeki isteklerinden ötürü, veli toplantılarının hafta içi yapılmasından yana oldukları belirlenmiştir.

4.1.1.8. Toplantı Mekânı Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar
Aşağıda Toplantı Mekânı Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 11.

Toplantı Mekânı Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTI MEKÂNI	1) Öğrencinin okuduğu sınıf	48
	2) Toplantı salonu	9
	3) Konferans salonu	5
	4) Boş derslik	4
	5) Etkinlik ve sunum odası	2
	6) Kütüphane	2
	7) Çok amaçlı salon	2
Toplam		72

Tablo 11 incelendiğinde Toplantı Mekânı kategorisi altında “*öğrencinin okuduğu sınıf (f=48), toplantı salonu (f=9), konferans salonu (f=5), boş derslik (f=4), etkinlik ve sunum odası (f=2), kütüphane (f=2), çok amaçlı salon (f=2)*” gibi yedi farklı kodun kümелendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 72’dir. En çok tekrarlanan kod “*öğrencinin okuduğu sınıf (f=48)*” ve ona en yakın olan kod “*toplantı salonu (f=9)*” iken en az tekrarlanan kodların ise “*konferans salonu (f=5), boş derslik (f=4), etkinlik ve sunum odası (f=2), kütüphane (f=2) ve çok amaçlı salon (f=2)*” olduğu görülmektedir.

Katılımcı görüşlerine göre, veli toplantıları çoğunlukla öğrencinin okuduğu sınıf olmak üzere, sırasıyla toplantı salonu, konferans salonu, boş derslik, etkinlik ve sunum odası, kütüphane ve çok amaçlı salon gibi farklı fizikî mekânlarda da yapılabilmektedir. Tablo 11’de yer alan kodların frekansları incelendiğinde veli toplantılarının en çok öğrencilerin ders yaptıkları sınıflarda (f=48) gerçekleştirildiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle, katılımcıların %75’ine göre, veli toplantıları genellikle öğrencilerin ders işledikleri sınıflarda gerçekleştirilmektedir. Örneğin 19 yıl öğretmenlik kıdemi olan ve minimum 40 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı D.İ.Ö.2, veli toplantılarının düzenlendiği mekânla ilgili görüşlerini “*...Veli toplantılarını genellikle sınıfta yapmaya çalışırım. Bir aidiyet duygusunun gelişmesi ve sınıfı sahiplenme açısından önemlidir. Aynı zamanda sınıftaki eksiklikler, aksaklıklar görülüyor. Öğrencilerimin yaptığı çalışmalar ve*

etkinliklerden velilerin haberdar olması sağlanıyor...” şeklinde dile getirmektedir. Özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı Ö.İ.Ö.1 de, veli toplantılarının genellikle öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarda gerçekleştiğine, “...Toplantıları herkes kendi sınıfında yapar. Aslında okulumuzda toplantı salonu var fakat veliler çocuğun sınıfını görsün diye sınıfta yapıyoruz...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Veli toplantılarının çoğunlukla öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarda gerçekleştirildiğini, çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.1’in şu sözlerle doğruladığı görülmektedir; “...Genel olarak ben veli toplantılarının sınıflarda yapıldığını gözlemledim. Doğrusu bizim sınıf kalabalık olduğu için daha geniş bir salonda yapılsaydı daha rahat bir toplantı olabilirdi. Kırk kişilik bir sınıfımız vardı. Dolayısıyla veli toplantılarında sıkışık bir durum oluşuyordu...”. Benzer şekilde çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.3 de; “...Mesela gittiğiniz zaman veli toplantıları genel olarak sınıflarda yapılıyor...” diyerek, özel ilkokullarda da benzer şekilde veli toplantılarının genellikle öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarda gerçekleştirildiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte okulun olanakları ölçüsünde toplantı odası, konferans salonu, boş derslik, etkinlik ve sunum odası, kütüphane ve çok amaçlı salon gibi okulun farklı birimlerinde de veli toplantılarının gerçekleştirildiği katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır. Örneğin, devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.6’nın “...Toplantı yeri olarak okulun fizikî durumuna göre uygun olan derslik veya okulun herhangi bir birimi, kütüphane veya sınıflar...” şeklindeki ifadelerinin bu durumu doğruladığı söylenebilir. Bütün bunlardan hareketle, veli toplantılarının genellikle öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflarda gerçekleştirildiği söylenebilir. Benzer şekilde Koç Akran ve Kocaman (2018) tarafından yapılan çalışmada da veli toplantılarının genellikle öğrencilerin eğitim öğretim gördükleri sınıflarda gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

Katılımcı görüşlerinden anlaşılabacağı üzere veli toplantılarının sadece devlet ilkokullarında değil, aynı zamanda özel ilkokullarda da en fazla öğrencilerin ders gördükleri sınıflarda yapılmaktadır. Toplantıları özellikle öğrencilerin ders gördüğü sınıfta yaptıklarını belirten öğretmenler olduğu gibi, okulun fizikî olanaklarından ötürü toplantıları sınıflarda yapmak durumunda olduklarını belirten öğretmenler de vardır. Veli toplantılarını özellikle sınıfta gerçekleştiren öğretmenlerin, velilerin çocuklarının eğitim-öğretim gördükleri sınıfı görmelerini, çocuklarının okudukları sınıfın havasını teneffüs etmelerini, çocuklarının etkinliklerini görmelerini sağlayarak velilerde sınıfa karşı sahiplenme ve aidiyet duygusu oluşturmayı arzuladıkları görülmektedir.

Bazı öğretmenlerin okulun fizikî şartlarından ötürü veli toplantılarını sınıfta, kütüphanede veya boş derslik gibi yerlerde yapmak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Örneğin, devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı D.İ.Ö.17 bu durumdan duyduğu rahatsızlığı şu sözlerle ifade etmiştir; “...Biz toplantılarımızı öğrencilerin okudukları sınıfta yapıyoruz. Okulumuzda toplantı salonu, konferans salonu gibi bir yerimiz yok. Sınıfta da çok ciddi bir toplantı havası olmuyor...”. Veli toplantılarının genellikle sınıflarda yapılıyor olması okullarda konferans salonu veya toplantı salonlarının olmadığı anlamına gelmemeli. Gerek özel ilkokullarda gerekse devlete ait ilkokullarda veli toplantıları genellikle aynı dönem ve yoğunlukla aynı gün ve eş zamanlı olarak yapılabileniyor. Dolayısıyla sınıflar fazla olunca konferans salonu veya toplantı salonunda toplantıları gerçekleştirmek her zaman mümkün olmayabiliyor. Örneğin özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Ö.4 bu duruma, “Okulun toplantı salonu var ama toplantılar aynı zaman diliminde yapıldığı için herkesin toplantıyı okul toplantı salonunda yapma imkânı olmuyor.” diyerek, dikkat çekmiştir.

Özetlemek gerekirse gerek devlete ait ilkokullarda gerekse özel ilkokullarda veli toplantılarının genellikle öğrencilerin eğitim-öğretim gördükleri sınıflarda yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, toplantı salonu, konferans salonu, boş derslik, etkinlik ve sunum odası, kütüphane ve çok amaçlı salon gibi farklı fizikî mekânlarda da veli toplantılarının yapılabildiği görülmektedir. Öğretmenlerin, veli toplantılarını gerçekleştirirken öğrencilerin okudukları sınıfı tercih etme gerekçelerinin başında, velilerde okula ve sınıfa karşı aidiyet duygusu oluşturmak ve veli-okul iş birliğini geliştirmek olduğu belirlenmiştir.

4.1.1.9. Toplantının Yürütülmesi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda Toplantının Yürütülmesi Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 12.
Toplantının Yürütülmesi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTININ YÜRÜTÜLMESİ	1) Öğretmenin gündemle ilgili görüşlerini paylaşması	33
	2) Gündemle ilgili veli görüşlerinin sorulması	29
	3) Öğretmenin selamlama ve açılış konuşması	26
	4) Öğretmenin gündem maddelerini okuması	20
	5) Toplantı sonrası bireysel görüşmeler gerçekleştirme	19
	6) Teşekkür ve kapanış	16
	7) Toplantı imza sirküsünün katılımcılara dağıtılması	14
	8) Dilek ve temenniler	13
	9) Okulun diğer çalışanlarının bilgilendirme konuşmaları	11
	10) Ortak kararların alınması	9
	11) Gündem ekleme (Gündeme Veli Katkısı)	7
	12) Veli memnuniyeti anketinin uygulanması	3
Toplam		200

Tablo 12 incelendiğinde Toplantının Yürütülmesi kategorisi altında “*öğretmenin gündemle ilgili görüşlerini paylaşması (f=33), gündemle ilgili veli görüşlerinin sorulması (f=29), öğretmenin selamlama ve açılış konuşması (f=26), öğretmenin gündem maddelerini okuması (f=20), toplantı sonrası bireysel görüşmeler gerçekleştirme (f=19), teşekkür ve kapanış (f=16), toplantı imza sirküsünün katılımcılara dağıtılması (f=14), dilek ve temennilerin alınması (f=13), diğer okul çalışanlarının bilgilendirme konuşmaları (f=11), ortak kararların alınması (f=9), gündem ekleme (veli katkısı) (f=7), veli memnuniyeti anketinin uygulanması (f=3)* gibi 12 farklı kodun kümelendiği görülmektedir. Bu kategori altında kümelenen kodların frekansları toplamı 200’dir.

Araştırma bulgularına göre, veli toplantılarını sınıf öğretmenleri yürütmektedir. Öğretmen, öncelikle velilere yönelik selamlama ve açılış konuşması yaparak toplantıyı başlatmaktadır. Selamlama ve açılış konuşmasından hemen sonra, toplantı gündem maddeleri okunarak, gündemin görüşülmesine geçilmektedir. Gündemin görüşülmesi esnasında öncelikle öğretmenlerin gündem maddeleri hakkında görüşlerini öğrenci velileriyle paylaştıkları, akabinde velilerin görüşlerinin sorulduğu tespit edilmiştir. Toplantıya katılmaları halinde, okul yöneticileri ve diğer öğretmenler de kısa bilgilendirmelerde bulunabilmektedirler. Toplantılarda genellikle öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ortak kararlar alınmaktadır. Toplantının bitimine doğru velilere,

toplantıya katıldıklarını gösteren imza sirküsü dağıtılarak, imzalamaları istenmektedir. Dilek ve temennilerin sorulmasından sonra, öğretmenin velilere katılımlarından ötürü teşekkür konuşmasıyla toplantı bitmektedir. Toplu görüşme şeklinde geçen veli toplantısından sonra bireysel görüşmelerle toplantının devam ettiği tespit edilmiştir.

Veli toplantılarının yukarıda özetlendiği şekliyle gerçekleştirildiği katılımcı görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılardan da anlaşılmaktadır. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapan ve minimum 50 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen D.İ.Ö.25, veli toplantılarını nasıl yürüttüğü hakkındaki görüşlerini şöyle dile getirmektedir; *“...Açılış konuşması yaparız. Herkese hoş geldiniz derim. Gündem maddeleriyle ilgili değerlendirmelerimiz olur. Ancak benim toplantıdaki değerlendirmelerim hepsi önceden yapılmış ciddi hazırlıklara dayanır. Şöyle ki, ben toplantı öncesi akşamı toplantıda nelere öncelik vermem gerekir vb. gibi her şeyi, kuracağım cümlelere kadar, planlarım. Nasıl daha etkili olabilirim diye düşünürüm. Bunun sıralamasını ve planlamasını yaparak toplantıya girerim... Ciddi bir biçimde hazırlanarak toplantıya girerim. Toplantı gündem maddelerini velilerle birlikte ele alırım. Her maddede önce ben önemli gördüğüm noktalara değinirim. Yaşadığımız olaylar olabilir, örnek olaylar olabilir. Sonra velilerin de bu konu hakkındaki fikirlerini sorarım. Bazen önce velilerin fikirlerini aldıktan sonra eksik kalan noktaları tamamlayıcı değerlendirmeler yaparım. Bitirmeden önce, görüşülmesini istedikleri bir konu olup olmadığını soruyorum. Varsa, onları da konuştuktan sonra teşekkür ederek toplantıyı bitiriyorum. Sonrasında da bireysel görüşmeler olur. Benim toplantılarım yaklaşık iki buçuk saat sürer, uzun sürer genelde...”. Minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini beyan eden katılımcı D.İ.Ö.17 de *“...Herkese, hoş geldiniz diyerek toplantıyı başlatırım. İmza sirküsünü veriyorum, kimlerin katıldığını tespit etmek için. Normalde İstiklal Marşı söylenmesi lazım ama öyle bir şey olmuyor. Daha sonra gündem maddelerinden bahsediyorum. Onların eklemek istedikleri şeylerin olup olmadığını soruyorum. Şayet eklemek istedikleri bir şey varsa not alıyorum. Daha sonra gündem maddelerini karşılıklı görüş alışverişi yaparak görüşüyoruz. Ardından bu gündem maddeleri ile ilgili almamız gereken tedbirler ve kararlar varsa beraberce kararlaştırıyoruz. Böylece toplantıyı bitiriyoruz. Tabii toplantıyı bitirmeden evvel veliler çocuklarını bireysel olarak tek tek soruyorlar. Aslında toplu görüşmelerden sonra toplantı bitmiyor. Hemen sonrasında bireysel görüşmelerle devam ediyor...”* diyerek, veli toplantılarının yukarıda özetlendiği şekilde yürütüldüğünü teyid ettiği görülmektedir. Özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı Ö.İ.Ö.4 ise toplantıların yürütülmesi hakkındaki görüşlerini *“...Genelde toplantıya başlamadan önce herkese hoş geldiniz der, katıldıkları için teşekkür ederim. Toplantının amacından bahsederim. Sonra velilere gündem maddelerine eklemek istedikleri bir şey var mı diye sorup varsa onları eklerim. Sonra gündem**

maddelerini detaylı konuşuruz velilerle karşılıklı olarak. Gündem maddelerini ele alırken soru-cevap şeklinde velilerin de görüşlerini alıyorum. Not alırım. Toplantı esnasında okul idaresinin verdiği “veli memnuniyet anketini dağıtırım. Bu ankette hem idareyi hem de öğretmenlerle ilgili velilerin memnuniyetlerini içeren maddeler yer alır. Veliler bu anketi doldurup kapalı bir zarfın içine koyar. Ben de toplar ama açıp içine bakmadan idareye teslim ederim...” şeklinde ifade ettiği görülmektedir.

Özetlemek gerekirse veli toplantılarının yürütülmesi, sınıf öğretmenlerinin moderatörlüğünde gerçekleşmektedir. Genel olarak, sınıf öğretmenleri tarafından kısa bir açılış konuşması yapılarak toplantı başlatılır. Açılış konuşmasında velilere katılımları için teşekkür edilir. Daha sonra gündem maddeleri velilerle paylaşarak toplantıda nelerin konuşulacağı belirtilir. Velilerin gündeme eklemek istedikleri bir konu varsa bunlar eklenir. Öncelikle sınıf öğretmenleri gündem ile ilgi görüş ve değerlendirmelerini yaptıktan sonra velilerin görüşleri ve eklemek istedikleri sorulur. Okulun diğer çalışanları şayet toplantıya katılmışlarsa kısa bir bilgilendirmede bulunabilmektedirler. Ancak genellikle okul idarecileri veya okul rehber öğretmenleri toplantılara sınıf öğretmeni davet ettiğinde katılımları söz konusu olabilmektedir. Genellikle veli toplantılarının sınıf öğretmeni ve öğrenci velileri arasında geçtiği söylenebilir. Velilerin, varsa, görüş ve değerlendirmeleri alınarak ortak kararlar alınmaya çalışılır. Son olarak toplantıya katılan velilerden imza sirküsünü imzalamaları istenir. Katılımlarından ötürü velilere teşekkür edilerek toplantı bitirilir.

Toplu görüşme şeklinde gerçekleşen veli toplantısı bittikten sonra sınıf öğretmenlerinin toplantı mesaisinin, velilerin yoğun bir şekilde bireysel görüşme talepleriyle devam ettiği görülmektedir. Burada sözü edilen bireysel görüşmeler ayaküstü, gelişigüzel yapılan bireysel görüşmelerdir. Ancak özel ilkokullarda bu anlamda toplantıya katılan her öğrenci velisine öğrencinin bütün gelişim aşamaları ile ilgili bir bireysel değerlendirme raporu ve akademik başarı durumlarını gösteren bireysel değerlendirme raporu verilmekte olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, özel okullarda devlet okullarından farklı olarak, toplantı sonrası velilere, veli memnuniyet anketi uygulandığı görülmüştür. Veliler tarafından doldurulan anket, zarfa koyularak kapatıldıktan sonra öğretmenlere teslim edilmektedir. Daha sonra, kapalı zarflar içinde toplanan veli memnuniyet anketi, diğer toplantı tutanaklarıyla birlikte, toplantıyı gerçekleştiren öğretmen tarafından okul idaresine teslim edildiği anlaşılmaktadır.

4.1.2. İkinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın ikinci alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında hangi konular görüşülmektedir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın ikinci alt problem cümlesine ilişkin, katılımcılara veli toplantılarında en çok görüşülen konularla ilgili yaşantıları temelinde görüşleri sorulmuştur. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcı görüşlerinin analizleri sonucunda, “*Veli Toplantıları Gündem Konuları*” kategorisi oluşturulmuştur. “*Veli Toplantıları Gündem Konuları*” kategorisine ilişkin kodlar Tablo 13’te gösterilerek analiz edilmiştir.

Tablo 13.

Veli Toplantıları Gündem Konuları Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
VELİ TOPLANTILARI GÜNDEM KONULARI	1) Akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri	45
	2) Ebeveyn tutum ve sorumlulukları	44
	3) Ders araç gereçleri	28
	4) Ev öğrenmelerinde veli desteği	27
	5) Beslenme ve sağlık	24
	6) Ödevler	23
	7) Öğretmen ve veli beklentileri	20
	8) Okul ve sınıf kuralları	20
	9) Dijital teknolojilerin kullanımı ve internet	20
	10) Temizlik ve öz bakım	19
	11) Kitap okuma alışkanlığı	19
	12) Veli, okul ve öğretmen iş birliği	18
	13) Kılık-kıyafet	16
	14) Televizyon izleme	15
	15) Maddî konular	12
	16) Sosyal ve kültürel etkinlikler	12
	17) Okulun sistem ve işleyişi	11
	18) Tertip ve düzen	10
	19) Devam devamsızlık durumları	8
	20) Ders programı ve okula geliş gidişler	8
	21) Öğrenci-öğretmen ilişkileri	7
	22) Ders içerikleri	7
	23) Çocukların gelişim dönemi özellikleri	6
	24) Verimli ders çalışma yöntemleri	6
	25) Önceki yıl, dönem ve tatil değerlendirmeleri	6
	26) Ortak kullanım alanları ve eşyaları	5
	27) Okul servisleri ve sorunları	4
	28) Geziler ve ziyaretler	3
	29) Çocuklarda sorumluluk eğitimi	3
	30) Güvenlik konuları	3
	31) Ebeveyn onam belgesi	2
	32) Mahremiyet eğitimi	1
Toplam		452

Tablo 13’e göre Veli Toplantıları Gündem Konuları kategorisine ilişkin 32 kod bulunmaktadır. En fazla tekrarlanan kodlar ve bu kodların frekansları şöyle

gerçekleşmiştir: “Akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri (f=45), ebeveyn tutum ve sorumlulukları (f=44), ders araç gereçleri (f=28), ev öğrenmelerinde veli desteği (f=27), beslenme ve sağlık (f=24), ödevler (f=23), öğretmen ve veli beklentileri (f=20), okul ve sınıf kuralları (f=20), dijital teknolojilerin kullanımı ve internet (f=20), temizlik ve öz bakım (f=19), kitap okuma alışkanlığı (f=19), veli, okul ve öğretmen iş birliği (f=18), kılık kıyafet (f=16) ve televizyon izleme (f=15)”. En az tekrarlanan kodlar ise, “mahremiyet eğitimi (f=1), ebeveyn onam belgesi (f=2), güvenlik konuları (f=3), çocuklarda sorumluluk eğitimi (f=3), geziler ve ziyaretler (f=3), okul servisleri ve sorunları (f=4), ortak kullanım alanları ve eşyaları (f=5), önceki yıl, dönem ve tatil değerlendirmeleri (f=6), verimli ders çalışma yöntemleri (f=6) ve çocukların gelişim dönemi özellikleri” olarak gerçekleşmiştir.

Katılımcıların veli toplantılarında görüşülen konularla ilgili görüşleri incelendiğinde, veli toplantıları gündeminin oldukça yoğun ve çeşitli konulardan oluştuğu görülmektedir. Buna göre veli toplantılarında en fazla öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri, ebeveyn tutum ve sorumlulukları, ders araç gereçleri, ev öğrenmelerinde veli desteği, beslenme ve sağlık, ödevler, öğretmen ve veli beklentileri gibi konular görüşülmektedir. Örneğin bir özel ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.1, veli toplantılarında görüşülen konularla ilgili görüşlerini, “...Özel okullarda en çok çocukların akademik durumları konuşulur. Veli zaten özel okula çocuğunu getirirken diğer tercihlerinden vazgeçerek, belli bir ücret karşılığı çocuğunun özel bir okulda her açıdan daha farklı olabileceğini düşündüğü bir ortama getiriyordur. Velinin birinci beklentisi aslında akademik başarıdır. Bunun dışında sosyal ve kültürel faaliyetlerimiz, sportif faaliyetlerimiz konuşuluyor. Yemekhane de çokça ele alınan bir konudur. Çocukların beğenileri ile yetişkinlerin beğenileri farklı olabiliyor. Servis sorunları olabiliyor. Kıyafet konusu da olabiliyor. Kitap okuma saatine gelmeyen öğrencilerin durumları, kahvaltı, beslenme, kitap okuma, deneme sınavları, etütler, ödevlerini yapmayan öğrencilerin durumları gibi. Çocukların telefon kullanmaları da önemli bir konu. Aileler bundan ciddi şekilde rahatsızlar. Okuldaki öğrencilerin sosyal medya ve internet bağımlılıkları ile ilgili sorunlarına dönük çözüm üretmemizi istiyorlar. Bu konularda rehberlik hizmetleri ve uzmanlar tarafından seminerler, eğitimler verilmesi konuşuluyor. Sağlıklı aile tutumları, ebeveyn-çocuk ilişkisi gibi velilere ve öğrencilere yönelik eğitici konuların planlaması, bunlara ihtiyaç olup olmadığı gibi konuları toplantılarda velilerle konuşuyoruz. Sınıf ortamındaki çeşitli rahatsızlıklar olabiliyor. Yani sınıfta öğrencilerin kendi aralarındaki sataşmaları, iletişimsizlikler de söz konusu olabiliyor. Öğretmen-öğrenci iletişimsizliği de olabiliyor. Bu tür durumlar da konuşulabiliyor. Ama daha önce de söylediğim gibi temel konu akademik başarıdır...” şeklinde dile getiriyor. Devlete ait

bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.5 ise toplantı gündemi ile ilgili görüşlerini, “...Öğrencinin davranış durumu, öğrencinin başarı durumu, okulun işleyişi, ihtiyaçlar ve bunun gibi şeyler...” şeklinde dile getirmektedir. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokula görev yapan ve mesleki kıdeminin (39 yıl) 25 yılını okul yöneticisi olarak geçiren katılımcı D.İ.Y.1 ise veli toplantılarında genellikle, “...Öğrencilerin gelişim özellikleri, velilerin öğrencilere nasıl yardımcı olacakları, öğrencilere alınacak araç gereçler, veli-öğretmen iş birliğinin öğrenci başarısı ve gelişimi üzerindeki etkileri, kahvaltı, beslenme, kılık-kıyafet, saç ve beden temizliği, öğrencilerin okula devam-devamsızlık durumları, öğrencilerin yatış ve kalkış saatleri, çocukların davranış gelişimi, öz bakım becerileri, arkadaşlarıyla olan ilişkileri, okula, öğretmene ve arkadaşlarına karşı olan tutumları, akademik durumları gibi konular konuşulur. Hatta anne-babanın çocuklarına karşı davranışları, anne-baba eğitimi, sosyal kültürel faaliyetler...” gibi çok çeşitli konuların konuşulabildiğini dile getirmiştir. Devlete ait bir okulda sınıf öğretmeni olan ve minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.14 veli toplantılarında görüşülen konularla ilgili görüşlerini; “...Toplantılarda en çok konuştuğumuz konu öğrencilerin akademik durumu ve davranışlarıdır. Bizim en fazla üzerinde durduğumuz, gündem maddelerini en çok meşgul eden konular bunlardır. Bunların dışında kılık-kıyafet, temizlik, okula zamanında gidip gelme vb. gibi konular da sıklıkla ele aldığımız hususlardır. Bizim mahallemizde özellikle velinin bize yardımcı olmadığını söylüyoruz. Ebeveynlere, tamam, sizin birçoğunuzun okuma yazması yok, diyorum ama en azından her evde bu çocukların ablası var, abisi var. Bunlara gerekirse yardım edebilecek birileri mutlaka vardır. Bizlere gerçekten yardımcı olmadıklarını her zaman söylüyorum...” şeklinde ifade etmektedir. Özel bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.2 ise konuyla ilgili görüşlerini şu şekilde dile getirmektedir; “...Akademik başarı, derslerin anlatım şekli ve derslerde kazandırılacak kazanımlar, derse katılım, öğrencilerin evdeki davranışları gibi konuları ele alıyoruz. TV ve sosyal medyanın öğrenciler tarafından kullanımı ile hafta içi tablet ve telefonun yasak olmasını istiyoruz. Hafta sonunda da ebeveynlerin kontrolünde belli bir süreliğine izin verebileceklerini konuşuyoruz. Destek olabilecekleri alanlar: sınıf içi davranışlar, temizlik, lavaboların kullanımı, yemekhane kuralları, okul kuralları, servislerin geç kalıp kalmaması, evdeki yaşam düzeni, uyku durumu gibi konulardır...”

Yukarıdaki katılımcı görüşlerinden anlaşılaacağı üzere, ilkokullarda veli toplantılarının gündemi oldukça yoğun geçmekte ve bu toplantılarda öğrencilerin eğitimini ve gelişimini etkileyen birçok konu görüşülebilmektedir. Buna göre veli toplantılarında görüşülen konuların başında öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri gelmektedir. Bunu takiben ebeveyn tutum ve sorumlulukları, ders

araç gereçleri, ev öğrenmelerinde veli desteği, beslenme ve sağlık, ödevler, öğretmen ve veli beklentileri, okul ve sınıf kuralları, dijital teknolojilerin kullanımı ve internet gibi konuların çokça görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Temizlik ve öz bakım, kitap okuma alışkanlığı, veli, okul ve öğretmen iş birliği, kılık kıyafet, televizyon izleme, maddi konular, sosyal ve kültürel etkinlikler, okulun sistem ve işleyişi, tertip ve düzen gibi konuların da veli toplantılarında önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bunun yanında toplantılarda öğrencilerin devam-devamsızlık durumları, ders programı, okula geliş gidişler, öğrenci-öğretmen ilişkileri, ders içerikleri, çocukların gelişim dönemi özellikleri, verimli ders çalışma yöntemleri, önceki yıl ve dönemlerin değerlendirmeleri, ortak kullanım alanları, okul servisleri ve sorunları da konuşulan konulardandır.

Yapılan benzer çalışmalarda da (Kaçar, 2019; Şahin, 2018; Koç Akran ve Kocaman, 2018; Genç, 2005; Sünbül ve Yavuz, 2004) veli toplantılarında görüşülen konuların başında öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri, veli çocuk iletişimi, öğretmen öğrenci iletişimi, öğrencilerin birbirleriyle olan ilişkileri, gelişim dönemi özellikleri, sosyal kültürel faaliyetler, ev ödevleri, veli desteği, öğrencilerin ev ortamı, öğretmen ve veli beklentileri gibi konuların görüşüldüğü tespit edilmiştir. Bu yönüyle bakıldığında araştırma bulgularını, farklı araştırmacılar tarafından farklı zamanlarda gerçekleştirilen benzer çalışmaların da teyid ettiği söylenebilir. Öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmelerinin bu toplantıların ana gündem maddesini oluşturduğu görülmektedir. Toplantılarda, öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmelerinin en çok görüşülen konu olması, toplum olarak akademik başarıyı öncelediğimiz şeklinde yorumlanabilir.

Planlanan eğitsel ve öğretimsel kazanımların öğrenciler tarafından ne düzeyde kazanıldığının değerlendirilmesi anlamlı bir durum olarak değerlendirilebilir. Zira bu değerlendirmelerin, öğrencilerin eğitim-öğretim süreci içerisindeki gelişimleri hakkında fikir vermenin yanı sıra, öğretmenler üzerinde dolaylı bir kontrol mekanizmasının oluşumunu da sonuç verdiği şeklinde yorumlamak mümkündür. Bilindiği üzere geçmiş dönemlerde bilimsel denetim anlayışı gereği maarif müfettişleri eğitim-öğretim yılının başında ve ikinci dönemin sonlarına doğru okulları ziyaret ederek, bizzat sınıflara girerek eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürürlükteki programlara uygunluğunu ve sınıf seviyelerine göre kazanımların gerçekleştirilme düzeylerini değerlendirmeye çalışıyorlardı. Ancak gelinen noktada, bir yönüyle çağdaş denetim anlayışının benimsenmesinin bir sonucu olarak maarif müfettişlerinin öğretmenin sınıf içi

etkinliklerini denetleme yetkisi kalmadı. Bu paradigma değişikliğini sadece devletin eğitim politikalarını belirleyen kurumlarında değil, aynı zamanda toplumun kendisinde de görmek mümkündür. Eskiden çocuğunu okulun kapısına bırakan veli, bugün okulun içine hatta çocuğun okuduğu sınıfın içine kadar girerek okulda ve sınıfta nelerin olup bittiğini yakından görmek ve bilmek istiyor. Artık eskisi gibi eti senin, kemiği benim diyerek çocuğunu okula bırakan veli neredeyse kalmadı. Dolayısıyla günümüzde bir derece bu kontrol ve denetim mekanizmasının sivilleşmeye doğru bir eğilim içinde olduğu ve yerini okul toplumunu oluşturan veli, okul yöneticileri ve öğretmenlerin iş birliğine bıraktığı şeklinde yorumlamak mümkündür.

Veli toplantılarında “*ebeveyn tutum ve sorumlulukları*” yanı sıra “*ev öğrenmelerinde veli desteği*” gibi konuların en çok görüşülen konular arasında olması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Zira çocukların gelişimi ve eğitim-öğretim etkinlikleri aracılığıyla çocuklarda istendik davranış değişmelerinin oluşmasının sadece okulda öğretmenler tarafından uygulanan eğitim programlarıyla mümkün olmayacağı, olumlu ebeveyn tutumları ve aile desteğinin (Yıldırım, 2010; Ünver, 2016; Yurtal, 2019) bu süreçte oldukça önemli etkilerinin olduğu kabul edilmektedir. Örneğin katılımcı D.İ.Ö.4 bu durumun önemine, “...*Ebeveynler çocukları evde çok farklı yetiştiriyorlar. Ebeveyn tutumları çok farklı, çocuklarla iletişim açısından çok olumsuz davranışlar sergileyebiliyorlar. Özellikle problemlı aileler var. Bu tür problemlerin yoğun olduğu aile ortamında yetişen çocuklar okulda istenmeyen davranışları çokça sergiliyorlar. Bunun için biz toplantılarda ebeveynlerin okulla ortak tutum ve davranışlar sergilemesini söylüyoruz. Ebeveyn çocuk iletişiminin nasıl olması gerektiği; evde, çarşıda, pazarda ebeveynlerin her yerde çocuklarına aynı tutarlılıkta davranmaları gerektiğini konuşuyoruz. Bu bakımdan bizim ilkokulda sınıf veli toplantılarının en temel gündem maddesi, “ebeveyn tutumları ve ebeveyn-çocuk iletişimi nasıl olmalıdır” sorusudur. Şimdi veliyi ailesinden ayrı değerlendiremezsiniz. Çünkü çocuk oradan kopup geliyor. Bizim okulda verdiğimiz eğitimin yerini bulması lazım. Çocuk altı saat okulda, on sekiz saat evdedir. Eğer okulda bizim verdiğimiz eğitimin karşılığını bulmasını istiyorsak ebeveynlerle çocuklara yönelik tutum ve davranışlarımızın aynı olması gerekir...*” diyerek, dikkat çekmektedir. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda görev yapan ve minimum 30 veli toplantısı düzenlediğini belirten bir diğer katılımcı öğretmen D.İ.Ö.22 de, “...*Velileri aydınlatıyoruz. Velilerin çocuklarına karşı tutumları, velilerin evdeki davranışları, çocuk-veli iletişimi nasıl olmalı, bütün bunları konuşuyoruz. Mesela çocuklar artık çocukluktan erken çıkıyorlar. Ben dördüncü sınıfta okutuyorum. Bu durumdan velileri haberdar ediyorum. Çocukların geçirdikleri bu değişimleri nasıl yönetmeleri gerektiğini söylüyorum. Kişiliklerini zedeleyici davranışlardan*

kaçınmalarını söylüyorum. Başkalarının yanında azarlamamaları, kıyaslama yapmamaları gerektiği, yani anne-babanın çocukla ilişkilerinde ve iletişimlerinde doğru davranışların neler olduğunu, nasıl davranmaları gerektiğini söylüyorum. Bazen bu konuda rehber öğretmenimizden de destek alıyorum...” diyerek, veli toplantılarında ebeveyn tutum ve sorumluluklarına değindiğini ifade etmektedir.

Ebeveyn tutum ve sorumluluklarının veli toplantılarında çokça yer edinen bir konu olması, eğitim-öğretim faaliyetlerinin en önemli sacayaklarından biri olan ailenin öğrencilerin eğitimi ve gelişiminde aktif rol aldığı ve velilerin eğitsel faaliyetlere dâhil edilmeye çalışıldığının önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bütün bunlar öğretmenlerin öğrencileri eğitmenin yanında öğrenci velilerine olumlu ebeveyn tutumları, ebeveyn-çocuk iletişimi, okul-öğretmen iş birliği gibi konularda rehberlik yapabilme yeterliklerinin de önemli olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğitimde veli katılımını sağlamada ve daha ileriye taşımada öğretmen yeterliliklerinin önemli bir faktör olduğunu göstermek açısından önemlidir. Bu yönüyle bakıldığında, veli toplantılarında ebeveyn tutum ve sorumluluklarının yanı sıra öğrencilerin ev öğrenmelerinde ebeveyn desteği gibi konuların konuşulması, öğretmen ve veliler arasında ortak bir tutum ve anlayışın yerleşmesine katkı sağlayabilir. Bu da eğitsel hedeflerin ve öğrencilerde arzu edilen davranış değişmelerinin daha büyük oranda gerçekleştirilmesinin yolunu açabilir.

Veli toplantılarında “*ders araç gereçleri, beslenme ve sağlık, ödevler, öğretmen ve veli beklentileri, kılık kıyafet, tertip düzen, devam devamsızlık, okul ve sınıf kuralları, kitap okumaları, maddi konular*” gibi toplantıların rutin gündem maddelerinin olduğunu söylemek mümkündür. Toplantılarda “*ders araç gereçleri, kılık kıyafet, tertip düzen, temizlik ve öz bakım, okul ve sınıf kuralları, okulun sistemi ve işleyişi, okulun ortak kullanım alanları ve eşyaları, veli öğretmen beklentileri*”nin konuşulmasıyla öğrencilerin toplumsallaştırılmalarının yanı sıra farklı sosyoekonomik çevrelerden gelen öğrenciler ve öğrenci velileri arasında ortak bir anlayışın yerleşmesine katkıda bulunabileceği söylenebilir. Öğretmenlerin okulda etkili eğitim durumları ve yaşantıları düzenleyebilmeleri veya öğretmenlerce düzenlenen eğitim durumlarının etkili olabilmesi için öğrencilerin belirlenen ders araç ve gereçlerini düzenli olarak okula getirmeleri ve okulda öğrenilenlerin pekiştirilmesi amacıyla verilen ödevlerin düzenli olarak yapılması oldukça önemlidir. İlkokulda çocukların küçük yaşta olmaları, formal eğitime dâhil olmaları, dikkat ve sorumluluk duygularının çok gelişmemiş

olması gibi nedenlerden ötürü zaman zaman okula götürmeleri gereken ders kitaplarını, defterlerini eksik götürmeleri ve ödevlerini yapmayı unutmaları veya oyun oynama duygularının ağır basması sonucu ihmal etmeleri söz konusu olabilir. Bütün bu nedenlerden ötürü, veli toplantılarında gerek ders araç ve gereçlerinin eksiksiz olarak okula getirilmesi, gerekse verilen ödevlerin takibi ve yapılmasında öğretmenlerin velilerden destek istemeleri anlaşılır bir durumdur.

Veli toplantılarında okul-aile birliği tarafından benimsenen kılık-kıyafet uygulamasının velilerle paylaşılması, okulun sistemi ve işleyişinin velilere tanıtılması, velilerin çocuklarını okula hazırlamaları ve okul ile olan ilişkilerinde gereksinim duyacakları konularda nasıl, ne zaman ve nereye başvurmaları gerektiği konularının konuşulması velilere yönelik bir çeşit oryantasyon hizmetinin verildiği şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda okulun ortak kullanım alanlarının ve eşyalarının öğrencilerce daha dikkatli kullanılmasının önemi, okul ve sınıf kurallarının öğrenci velilerine hatırlatılarak bütün bu konularla ilgili beklentilerin velilerle paylaşılması, sınıfta tertip ve düzenin oluşmasına ve okul toplumu arasında ortak bir okul kültürünün gelişmesine katkı sağlayabilir.

Kitap okuma alışkanlığının ilkokullarda kazandırılması amacına yönelik önemli çabaların olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin veli toplantıları aracılığıyla öğrencilerde okuma alışkanlığının yerleşmesi için ebeveyn örnekliliğinin önemine dikkat çekerek velilerle iş birliği yaptıkları söylenebilir. Örneğin, D.İ.Ö.19 adlı katılımcı bu hususta “...Toplantılarda en çok konuştuğum konu hikâye okuma, hikâye okumayan öğrenciler var ciddi oranda. Ben mutlaka, en kötü okuyan bir öğrenciden bile, haftada bir hikâye anlatmasını isterim...” şeklinde konuşmuştur. Yine katılımcı D.İ.Ö.23, “...Çocukların kitap okumaları en önemli gündem maddelerimizden biri olur...” derken; D.İ.Ö.21 ise, “...Bakın, benim dördüncü sınıfta okuyan çocuğum var, diyorum. Ben evde çocuğuma örnek olmak için elime kitabı alıp okumaya başladığımda çocuğun kafasında kesinlikle kitap okumak yoksa bile o da bana bakarak eline kitabını alıp bir köşede sessizce oturarak okumaya başlıyor. Bizler de ev ortamında çocuklarımıza şunu yapın, bunu böyle yapın demek yerine onlara davranışlarımızla örnek olmaya çalışmalıyız, diyorum...” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Veli toplantıları gündem maddeleri içerisinde en çok dikkat çeken başlıklardan biri de “televizyon izleme” ve “dijital teknolojilerin kullanımı ve internet” olduğu söylenebilir. Bu hususta özel bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.1 şunları söylemiştir; “...Çocukların telefon kullanımları. Aileler bu durumdan çokça

rahatsızlar, mümkün mertebe bizden, okuldan öğrencilerin akıllı telefon kullanımı, öğrencilerin sosyal medya ve internet bağımlılığı gibi konularda çözümler üretmemizi istiyorlar...”. Devlete ait okullarda 20’den fazla veli toplantısı düzenlemiş olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13, “...*Şimdi teknoloji kaçınılmaz olarak hayatımızın bir parçasıdır. Bunu yaşıyorlar. Ben bu konuda velilerimize, teknolojiyi çocuklarına yasaklamalarını değil, çocuklarını teknolojiye adapte etmelerini öneriyorum. Mesela bazı veliler, hocam biz hiç televizyon izlettirmiyoruz, diyorlar. Ben de çocuk sorumluluklarını yerine getirdikten sonra izleyebilir, diyorum. Çünkü biz teknoloji çağında yaşıyoruz. Çağın adı teknoloji. Çocuk mecburen etkileşecek teknolojiyle...*” diyerek, televizyon izleme, dijital teknolojilerin kullanımı ve internet gibi konuların veli toplantılarında görüşüldüğüne dikkat çekmektedir. Benzer şekilde öğrenci velilerinin de veli toplantılarında çocuklarda televizyon izleme, dijital teknolojilerin kullanımı ve internet gibi konuların veli toplantılarında görüşüldüğüne işaret ettiği görülmektedir. Örneğin çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.3 konuyla ilgili “...*Televizyon, bilgisayar, telefon, tablet nasıl kullanılmalı? Bu konuda bize, çocuklarınızı kontrol edin, çocuklarınızın ne izlediğine ne kadar zaman ayırdığına dikkat edin, deniliyor. Mesela öğretmen diyor ki, akşam evde bir iki saat televizyonu kapatın. Çocuk, anne-baba diyalogunu görsün...*” şeklinde görüşlerini dile getirmektedir. Benzer şekilde çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.3 de, “...*Günümüzdeki genel sorun özellikle dijital dünya. Şu anda yeni nesil öğrenciler, Z çağı çocukları. Bunlar bilgisayar çağındaki çocuklar. Dolayısıyla bilgisayarın olumlu etkileri var ama eğer dikkat edilmezse çok ciddi olumsuz etkileri de var. Yani veli toplantısının gündeminin en önemli konularından biri de dijital teknolojilerin öğrenciler üzerindeki etkileri...*” diyerek, son zamanlarda düzenlenen veli toplantılarında, çocuklarda televizyon izleme, çocuklarda dijital teknolojilerin kullanımı ve internet gibi konuların sıkça görüşüldüğüne işaret etmektedir.

Katılımcı ifadelerinden anlaşılaacağı üzere, veli toplantılarında bilgisayar, tablet ve akıllı telefonların öğrenciler tarafından kullanılmasının öğrenciler üzerindeki etkilerinin neler olabileceği, velilerin bu noktada ne gibi sorumluluklarının olduğu hususlarının konuşulduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra internet bağımlılığı, sosyal medya kullanımı ve sanal oyunların öğrenciler üzerindeki etkilerinin konuşulduğu ve bu konularda velilerin nasıl bir tutum içerisinde olmaları gerektiği konularında öğretmenlerin rehberlik ettiği görülmektedir. Ayrıca çocuklar tarafından televizyon izleme süreleri, TV programlarında yer alan içeriklerin öğrenciler üzerindeki etkilerinin görüşüldüğü, velilerin öğretmenler ile bu konularda karşılaştıkları sorunların çözümü

noktasında iş birliği yaptıkları ve destek bekledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin, dijital teknolojilerin öğrencilerin eğitimleri için faydalı şekilde kullanılabileceği konusunda velilere rehberlik ettikleri de görülmektedir. Örneğin bazı eğitim yazılımlarından yararlanabilecekleri ve çocukların dijital teknoloji merakını çocukların faydasına olan elektronik ortamlardaki eğitsel içeriklere yönlendirerek, çocukları dijital teknolojilerin olumsuz etkilerinden koruyabileceklerini belirttikleri görülmektedir.

Çocukların uzun süre televizyon izlemeleri yeni karşılaşılan bir durum değildir. Ancak özellikle internetin yaygınlık ve hız kazandığı günümüzde bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar çocuklar tarafından yaygın olarak kullanılmaktadır (Oral ve Arabacıoğlu, 2019). Bu durum bir yönüyle eğitim kurumlarının e-devlet sistemine geçişle birlikte dijitalleşmesinin sonucu olarak artık hemen hemen her evde öğrencilerin kişisel bilgisayarları var. Bunun yanında birçok evde tablet ve akıllı telefonların olması öğrencileri dijital teknolojilerin olumsuzluklarına (Mustafaoğlu ve Yasacı, 2018) karşı açık hale getirebiliyor. Dolayısıyla veli toplantılarında dijital teknolojilerin çocuklar tarafından nasıl kullanılması ve bu noktada ebeveynlerin nelere dikkat etmeleri gerektiği konularında öğretmenlerin velilere yönelik bilgilendirmelerde bulunmaları önem taşımaktadır. Bütün bu dijital teknolojilerin hızlı internetle birlikte kullanılması çocukları birçok tehlikeye açık hale getirmektedir. Ayrıca, zaman israfı, teknoloji ve internet bağımlılığı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, davranış bozuklukları ve akademik başarıda düşüş gibi olumsuzluklara da neden olmaktadır.

Tabloya göre (Tablo 13) veli toplantılarında “*güvenlik konuları*”, “*mahremiyet eğitimi*” ve “*çocuklarda sorumluluk bilinci eğitimi*” gibi konuların çok az görüldüğü görülmektedir. Sadece bir katılımcı mahremiyet eğitimi konularına değindiklerini belirtmiştir. Ancak çocuklara yönelik istismarların çokça yaşanabildiği günümüzde, veli toplantılarında velilere yönelik mahremiyet eğitimi konularında bilgilendirmelerin yapılması toplumsal bir farkındalığın oluşmasına da katkı sunacağı için önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

4.1.3. Üçüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın üçüncü alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında paydaşların iletişimi nasıl gerçekleşmektedir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcılara, yaşantıları temelinde veli toplantılarında paydaşların iletişiminin nasıl gerçekleştiği ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Bu çerçevede, öğretmen

ve okul yöneticilerine veli toplantılarında velilerle iletişimlerinde nelere özen gösterdikleri ve velilerin veli toplantılarında sergilemiş oldukları iletişim biçimlerini nasıl buldukları sorulmuştur. Aynı şekilde velilere de veli toplantılarında öğretmenlerle iletişimlerinde nelere özen gösterdikleri sorulmuş ve öğretmenlerin veli toplantılarında sergilemiş oldukları iletişim yaklaşımlarını değerlendirmeleri istenmiştir.

Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcı görüşlerinin analizleri sonucunda, “*Öğretmenlerin Velilerle İletişimi, Velilerin Öğretmenlerle İletişimi, Okul Yöneticilerinin Velilerle İletişimi*” olmak üzere üç kategori elde edilmiştir. Belirlenen kategorilere ilişkin tablolar (Tablo 14, Tablo 15 ve Tablo 16) oluşturularak paydaşların veli toplantılarındaki iletişim biçimlerinin analizleri yapılmaya çalışılmıştır.

4.1.3.1. Öğretmenlerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Öğretmenlerin Velilerle İletişimi Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 14.
Öğretmenlerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
ÖĞRETMENLERİN VELİLERLE İLETİŞİMİ	1) Önemseme ve değer verme	35
	2) Sıcak karşılama ve uğurlama	25
	3) Saygı ve nezaket dili	25
	4) Dinleme ve anlamaya çalışma	23
	5) Konuşma üslubuna özen gösterme	20
	6) Demokratik ve uzlaşmacı tavır	14
	7) Samimiyet ve güven	12
	8) Bireysel değerlendirmelerden kaçınma	9
	9) Öğretmen konuşur, veli dinler	9
	10) Sakinlik ve soğukkanlılık	6
	11) Alçakgönüllülük	6
	12) Resmîyet ve profesyonellik	6
	13) Güler yüz	5
	14) Dış görünüşüne özen gösterme	4
	15) Sosyal ve kültürel değerlere uyma	3
	16) Ben dili	2
	17) Otokratik tutum	2
	18) Göz teması kurma	1
	19) Velinin seviyesine göre konuşma	1
	20) Ses tonunu doğru ayarlama	1
	21) Çatışmacı tavır ve kin gütmeye	1
	22) Azarlama	1
Toplam		211

Tablo 14 incelendiğinde, “*Öğretmenlerin Velilerle İletişimi*” kategorisi altında kümelenen kodların sayısı 22 ve bu kodların frekansları toplamı 211’dir. Bu kodların 18’i olumlu iletişime, 4’ü ise olumsuz iletişime örnek sayılabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. “*Önemseme ve değer verme, sıcak karşılama ve uğurlama, saygı ve nezaket dili, dinleme ve anlamaya çalışma, konuşma üslubuna özen gösterme, demokratik ve uzlaşmacı tavır, samimiyet ve güven, bireysel değerlendirmelerden kaçınma, sakinlik ve soğukkanlılık, alçakgönüllülük, resmiyet ve profesyonellik, güler yüz, dış görünüşüne özen gösterme, sosyal ve kültürel değerlere uyma, ben dili, göz teması kurma, velinin seviyesine göre konuşma ve ses tonunu doğru ayarlama*” gibi kodlar olumlu iletişim örnekleri iken; “*öğretmen konuşur veli dinler, çatışmacı tavır ve kin gütmeye, otokratik tutum ve azarlama*” gibi kodların ise olumsuz iletişim örnekleri olduğu görülmektedir. Olumlu iletişime örnek kodların frekansları toplamı 198 iken olumsuz iletişime örnek sayılabilecek kodların frekansları toplamı 13’tür. Başka bir ifadeyle, olumlu iletişim kodlarının oranı %94, olumsuz iletişim kodlarının oranı ise %6’dır. Buna göre, öğretmenlerin veli toplantılarında daha çok olumlu iletişim örneklerini sergiledikleri söylenebilir.

Tablo 14 incelendiğinde en fazla tekrarlanan kodların “*önemseme ve değer verme (f=35), sıcak karşılama ve uğurlama (f=25), saygı ve nezaket dili (f=25), dinleme ve anlamaya çalışma (f=23), konuşma üslubuna özen gösterme (f=20), demokratik ve uzlaşmacı tutum (f=14), samimiyet ve güven (f=12)*” olduğu görülmektedir. En az tekrarlanan kodların ise “*sosyal ve kültürel değerlere uyma (f=3), ben dili (f=2), otokratik tutum (f=2), göz teması kurma (f=1), velinin seviyesine göre konuşma (f=1), ses tonunu doğru ayarlama (f=1), çatışmacı tavır ve kin gütmeye (f=1), azarlama (f=1)*” olduğu görülmektedir.

Buna göre (Tablo 14), öğretmenlerin veli toplantılarında velilere önem ve değer verdikleri, velileri sıcak karşıladıkları, onlara nezaket ve saygı çerçevesinde davrandıkları, konuşma üsluplarına özen gösterdikleri, velileri dinleyip anlamaya çalışarak onlara karşı demokratik ve uzlaşmacı bir tutum içerisinde oldukları görülmektedir. Buradan hareketle, öğretmenlerin veli toplantılarında velilerle olan iletişim biçimlerine büyük ölçüde özen gösterdiklerini söylemek mümkündür. Bu özenli davranışı toplantıya gelen velileri sıcak karşılamalarından, velilere karşı kullandıkları saygı ve nezaket dilinden, konuşma üsluplarına gösterdikleri özen ve toplantıda göstermiş oldukları demokratik tutum ve uzlaşmacı tavırdan anlamak mümkündür. Örneğin bu durumu devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen

D.İ.Ö.10 şöyle açıklamıştır; “...Kendileri öğrencilerimin anneleri olduğu için, hepsinin benim için çok değerli olduğunu söylüyorum. Aslında en dikkat ettiğim şey, güveni sağlamak. Çünkü en sevdikleri varlıklarını, çocuklarını, bana emanet ediyorlar. O güveni oluşturmaya çalışıyorum. İlk toplantılarda her zaman dikkat ettiğim, siz bana güvenin, sizin kıymetlileriniz benim de kıymetlim, diyerek başlıyorum. Kesinlikle sen diye hitap etmem hiç kimseye, siz diye hitap ederim ve kesinlikle hepsine söz hakkı veririm. Anneler gününü de hiç es geçmem. Özel günlerinde, doğum günlerinde kısa da olsa bir mesaj çekerim. Doğum gününüz kutlu olsun, 2-A sınıfı diye. Hastaları varsa ziyarete gidiyorum mesela. Demek istediğim şu, siz benim için değerlisiniz...”. Görüşlerine başvurulmuş bu katılımcı, öncelikle velilere onları ve çocuklarını önemseyen izlenimini vererek velilerin güvenini kazanmaya çalışmaktadır. Velilere siz diye hitap ederek, özel günlerinde kutlama mesajları göndererek ve hastalandıklarında geçmiş olsunla giderek, velileri ne kadar önemseydiğini ve onlara değer verdiğini sergilemiş olduğu davranışlarıyla göstermektedir. Benzer şekilde katılımcı D.İ.Ö.15 de veli toplantılarında velilerle iletişimde gösterdiği hassasiyeti ve velilere verdiği önemi, “...öncelikle velilerime çocuklarını kendi çocuğum gibi sevdiğimi, onlara özen gösterdiğimi hissettirmeye çalışırım. Kendi çocuğuma ne söylenmesini istiyorsam velilerimin çocukları için de aynı şeyi düşünürüm. Durumu iyi olmayan veya davranış bozukluğu olan öğrencilerin durumunu toplu görüşmelerde dile getirmemeye özen gösteririm. Velilerime nezaketli, kibar, saygılı davranırım. Onların düşüncelerini önemserim. Olumsuz duygular yaşamamaları için azamî derecede dikkatli ve özenli olurum. Velilerimle çok samimi ve sıcak bir diyalogumuz var. Şimdiye kadar velilerimle iletişimsel anlamda bir sorun yaşamadım...” şeklinde dile getiriyor. Başka bir katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13, veli toplantılarında velilerle iletişimde gösterdiği özeni, “...Velileri kapıda karşılarım. Hoş geldiniz derim. Yer gösteririm. Dedim ya, benim için saygı çok önemlidir. Bana nasıl davranılmasını istiyorsam ben de o şekilde davranırım. Siz velilere nasıl davranırsanız onlar da size öyle davranıyorlar...” sözleriyle ifade etmektedir. Benzer şekilde katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4 de velilerle iletişimde nelere özen gösterdiği ile ilgili görüşlerini, “...Velilerle iletişimimde güler yüzlü ve samimi olurum. Güler yüzlü olurum ama toplantıyı ciddiye aldığımı da veliye hissettiririm. Velileri incitmeden, üslubuma dikkat ederek konuşurum. Velilerin görüşlerini önemserim. Konuştuklarında dikkatle dinlerim. Velilerin yaşını, cinsiyetini göz önünde bulundurarak konuşmaya çalışırım. Not alırım...” sözleriyle dile getirmiştir. Buradan hareketle veli toplantılarında öğretmenler velilerle olan iletişimlerinde, sıcak karşılama ve uğurlama, önemseme ve değer verme, dinleme ve anlamaya çalışma, güler yüz vb. olumlu iletişim kodlarını kullanarak, etkili bir iletişim yaklaşımı sergiledikleri söylenebilir.

Görüldüğü üzere hem devlete ait ilkokullarda hem de özel ilkokullarda öğretmenler veli toplantılarında, daha çok olumlu iletişim kodlarını kullanmaktadırlar. Bu durumu veli görüşlerinin de doğruladığı görülmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli D.İ.V.14 bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir: “...Öğretmen toplantıda hepimize karşı saygılı ve kibar davranıyor. Bizi dinliyor. Bizim düşüncelerimize değer veriyor. Çoğunluğun fikrine göre kararlar alınıyor...”. Benzer şekilde, çocuğu özel bir ilkokulda okuyan katılımcı Ö.İ.V.1 de veli toplantılarında öğretmenlerin velilere yönelik olumlu iletişim biçimlerine, “...Özel okul olduğu için öğretmenlerimiz çok hazırlıklı oluyor. Ayrıntılara dikkat ediyorlar. Okula gittiğimizde kapıda bizi bir görevli karşılıyor. İşte o bizi yönlendiriyor. Nereye gideceğimizi söylüyor. Bizi uğurladıklarında da aynı şey oluyor. İkramlar yapılıyor. Bizim sınıfta samimi, çok sıcak bir iletişim var. Öğretmen her veliyi kapıda karşılıyor. Hâl hatır soruyor. Öğretmen her veliyle ilgili detaylı bilgi sahibidir. Veli ne iş yapıyor, kaç çocuğu var, bunları biliyor. Müşteri memnuniyeti gözetilerek her şey yapılıyor...” diyerek, dikkat çekmektedir. Özel okullarda toplantılarda velilerle iletişime daha fazla önemin verildiği, öyle ki, velileri karşılamak üzere öğretmen ve personellerden görevlendirmelerin yapıldığı anlaşılmaktadır. Toplantı sırasında da öğretmenlerin velilere karşı oldukça samimi ve sıcak davrandıkları görülmektedir. Bu durumun nedenini çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli Ö.İ.V.1, “...müşteri memnuniyeti gözetilerek her şey yapılıyor...” diyerek farklı bir biçimde dile getirmektedir. Buradan hareketle özel okulların bir çeşit işletme mantığıyla hareket ettikleri söylenebilir. Özel okulların toplum tarafından tercih edilmelerinde ve varlıklarını sürdürmelerinde öğrenci velilerinin memnuniyetinin belirleyici olması, veli toplantılarında sergilenen iletişim yaklaşımında etkili olmuş olabilir.

Veli toplantılarında olumlu iletişim kalıplarının yanı sıra dış görünüşlerine de dikkat eden öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan ve minimum 28 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı D.İ.Ö.3, bu hususu şu sözlerle dile getirmektedir; “...Toplantı yapacağım zaman kesinlikle dış görünüşüme özen gösteririm. Giyimimden traşıma kadar her şeye önem veriyorum. Ben, her ne kadar kılık kıyafet konusunda bir serbestlik olsa da normal zamanlarda da okula tıraşsız gitmem. Ama toplantı günü kıyafetime biraz daha özen gösteririm...”. Özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı Ö.İ.Ö.2 de benzer bir biçimde bu duruma şu sözlerle dikkat çekmektedir; “...Kılık kıyafetime, saç sakalıma özen gösteririm. Mesela ben takım elbise hiç giymem ama veli toplantısında takım elbise giyerim...”. Görüldüğü üzere, bazı

öğretmenlerin veli toplantılarında sözel iletişimlerinde gösterdikleri özeni dış görünüşlerine de yansıttıkları görülmektedir. Bu öğretmenlerin toplantı günü tıraşından giyimine kadar daha bir özenli davrandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin veli toplantılarında dış görünüşlerine özen göstermeleri, velilere göstermiş oldukları nezaket ve saygının farklı bir ifadesi olarak değerlendirilebilir. Öğretmenlerin bu yaklaşımı velilerde önemsenme ve değerli görülme hissinin gelişmesine katkı sağlayarak sınıf veli toplantılarına katılım gösterme davranışlarını olumlu yönde etkileyebilir.

Genel olarak veli toplantılarında öğretmenlerin velilerle iletişimlerinde olumlu iletişim kodlarını yoğun olarak kullandıkları görülmekle beraber az da olsa “*Öğretmen konuşur; veli dinler, çatışmacı tavır ve kin gütmeye, otokratik tutum ve azarlama*” gibi olumsuz iletişim kodlarını kullanan öğretmenlerin de olduğu görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan ve 60’tan fazla veli toplantısına katılan katılımcı D.İ.Y.6, “... velilere karşı iletişimi sağlıklı olmayan öğretmenler de var. Veliyle yaşadığı bazı olumsuz durumların acısını öğrencisinden çıkarmaya çalışan öğretmen de var. Öğretmen veliye olan bu kızgınlığın neticesinde öğrenciye derste söz hakkı vermeyerek kişisel bir tatmin içine giriyor. Hatta öğrencisine şiddet uygulayan ve bu sebeple mahkemelik olanlar bile oluyor...” diyerek, velilerle olumlu iletişim yaklaşımı içinde olmayan öğretmenlerin olduğunu ve bu durumun zaman zaman istenmeyen olumsuzluklara öyle ki mahkemelik durumlara bile neden olduğuna dikkat çekmektedir. Benzer şekilde çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.11, “...Bir kısım öğretmen, daha önce katıldığım toplantıları düşününce, sadece öğrencinin değil, velilerin de öğretmeniymiş gibi bir havaya kapılmaktadır. Oysa öğretmen ve veli aynı statüde bireylerdir...” diyerek, bazı öğretmenlerin velilere öğrenci muamelesi yaptıklarına ve bu durumdan duyduğu rahatsızlığa işaret ettiği söylenebilir. Minimum dört veli toplantısına katılan katılımcı veli D.İ.V.18, “... Gidiyoruz, dinliyoruz ve geliyoruz...” derken, veli toplantılarının daha çok öğretmen merkezli olduğuna, genellikle öğretmenlerin konuştuğu velilerin dinlediği toplantılar olduğuna işaret etmektedir. Benzer şekilde çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.17 de, “...Velileri pek dinlemiyor öğretmen. Genelde öğretmenlerin dediği oluyor. Öğretmen önceden bir kaynak kitap incelemiş, bu iyidir, diyor. Bunu alalım, diyor. Bize de tamam demek düşüyor...” diyerek, veli toplantılarında bazı öğretmenlerin velilerin görüşlerini önemsemediklerine dikkat çekmektedir. Veli toplantılarında öğretmenlerin neden oldukları bu olumsuz iletişim örneklerine, daha önce çocuğu devlete ait bir okulda öğrenim gören ancak şimdilerde ise özel bir okulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.3 şu sözlerle dikkat çekmektedir; “... ama devlet

okullarında bazı öğretmenler bir çocuğun özel bir durumunu herkesin yanında dile getiriyor. Hiç hoş olmuyor. Ben buna rastladım. Hatta öğretmene, bu kadar insanın önünde neden bir çocuğun problemini ismini vererek dile getiriyorsunuz, diye sordum. Bunu özel olarak görüşseniz daha iyi olurdu. Hatta eve geldim, bunu eşime de söyledim. Bunu benim öğrencime söyleseydi kesinlikle çok farklı tepki gösterirdim. Öğretmen, veliye dönüp sen çocuğunu nasıl eğitmişsin filan gibi şeyler söyledi. El kol hareketleriyle de göstererek işte senin çocuğun daha kaşığı bile doğru tutamıyor, dedi. Alaycı bir üslupla yaptı bunu. Resmen kadını yerden yere vurdu. Birinci sınıf öğrencisi. Yani küçüktür, normaldir. Ama kırk kişinin içinde öğretmenin bunu konuşmaması lazım. Kadın kızardı, bozardı, utandı. Cevap veremedi öğretmene...”

Yukarıdaki katılımcı ifadeleri incelendiğinde, az sayıda da olsa veli toplantılarında bazı öğretmenlerin olumsuz iletişim yaklaşımları sergiledikleri görülmektedir. Öğretmenlerin olumsuz iletişim kodlarını kullandıkları yönünde görüş belirtenlerin öğretmenler dışındaki katılımcılar (veliler ve okul yöneticileri) olması dikkat çekicidir. Bu katılımcılardan biri okul müdürü iken diğerlerinin öğrenci velileri oldukları görülmektedir. Buna göre, veli toplantılarında bazı öğretmenler, velilerle olan iletişimlerinde özenli davranmamaktadırlar. Böyle davranan öğretmenler, toplantılarda daha çok kendileri konuşarak taraflar arasında çift yönlü bir iletişimin oluşmasını engellemektedirler. Önceden aldıkları kararları velilere benimsetme yoluna giderek toplantılarda otokratik bir tutum sergilemektedirler. Öğrencilerin özel durumlarını toplu görüşmelerde dile getirmekte ve bu duruma itiraz eden velileri azarlayarak öğretmenlik meslek formasyonuna aykırı bir tutum içine girmektedirler.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarında öğretmenlerin velilere karşı iletişimlerinde genellikle özenli davranarak, önemseme, değer verme, sıcak karşılama ve uğurlama, saygı ve nezaket dili, dinleme ve anlamaya çalışma gibi olumlu iletişim kodlarını daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu özenli iletişim gereği öğretmenler, toplantıda velilere saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde davranmakta, konuşma üsluplarına azamî ölçüde dikkat etmekte, toplu görüşmelerde bireysel değerlendirme yapmaktan kaçınmaktadırlar. Bu olumlu iletişim gereği konuşmak isteyen velilere söz hakkı verdikleri, konuşan velileri dinleyerek anlamaya çalıştıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin veli toplantılarında toplantı gündemi ile ilgili görüşlerini dile getiren velileri dinlemeleri, paydaşlar arasında sağlıklı bir iletişimin gelişmesine katkı sağlayan etkin dinlemeye (Gordon, 2015; Gordon, 2014; Dönmezer, 2009; Nichols ve Stevens, 1999) özen gösterdikleri söylenebilir. Öğretmenlerin veli toplantılarında özenli bir iletişim yaklaşımı sergiledikleri tezini yukarıda görüşlerine yer verilen okul

yöneticileri ve öğrenci velilerinin de doğruladıkları görülmektedir. Buradan hareketle velilerin, öğretmenlerin veli toplantılarında kendilerine karşı sergilemiş oldukları iletişim yaklaşımlarından memnun oldukları sonucunu çıkarmak mümkündür. Benzer şekilde Ergin (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da velilerin genel olarak öğretmenlerin iletişim yaklaşımı ve tutumlarından memnun oldukları tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin veli toplantılarında genel olarak velilere karşı demokratik bir tutum içerisinde oldukları görülmektedir. Toplantılarda alınması gereken kararları velilerle birlikte almaları, sergiledikleri demokratik tutum ve uzlaşmacı tavırdan anlaşılmaktadır. Ancak az sayıda da olsa veli toplantılarında velilerle iletişimlerinde özenli davranmayan öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Velilerle iletişimlerinde özenli davranmayan bu öğretmenlerin toplantılarda velilerin görüş ve düşüncelerini pek önemsemedikleri, daha çok kendi görüşlerini velilere benimsetmeye çalışarak otokratik bir tutum sergiledikleri söylenebilir. Ayrıca, toplu görüşmelerde akademik başarı ve davranış durumlarından memnun olmadıkları bazı öğrencilerle ilgili bireysel değerlendirmeler yaptıkları ve bu öğrenci velilerini azarlayarak toplantılarda kendilerini kötü hissetmelerine neden oldukları söylenebilir. Yine bazı öğretmenlerin toplantılarda velilerle yaşadıkları fikir ayrılıkları ve iletişim çatışmalarından ötürü velilere ve öğrencilerine kin güttükleri, mahkemelik durumların yaşanmasına neden oldukları katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır. Veli toplantılarında az da olsa bu tür durumlara ve olumsuz iletişim örneklerine rastlandığı görülmektedir. Veli toplantılarında, toplu görüşmelerde öğrencilerle ilgili bireysel değerlendirmelerde bulunmak, öğrenci velilerini azarlamak, öğretmenin iletişim becerilerinin zayıflığı ve öğretmenlik formasyonunun eksikliği ile açıklanabilir. Bu tür olumsuz durumların ortadan kaldırılabilmesi için iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin hayata geçirilmesi yararlı olabilir.

4.1.3.2. Velilerin Öğretmenlerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Velilerin Öğretmenlerle İletişimi Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 15.
Velilerin Öğretmenlerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
VELİLERİN ÖĞRETMENLERLE İLETİŞİMİ	1) Nezaket ve saygı	39
	2) Önemseme ve değer verme	22
	3) Pasif dinleyici	12
	4) Konuşma üslubuna özen gösterme	8
	5) Saygısız tavırlarda bulunma	8
	6) Aktif konuşma	2
Toplam		91

Tablo 15 incelendiğinde, “*Velilerin Öğretmenlerle İletişimi*” kategorisi altında kümelenen kodların sayısı 6 ve bu kodların frekansları toplamı 91’dir. Bu kodların 4’ü olumlu iletişime örnek sayılabilecek nitelikte iken; 2’sinin olumsuz iletişime örnek sayılabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. “*Nezaket ve saygı (f=39), önemseme ve değer verme (f=22), konuşma üslubuna özen gösterme (f=8), aktif konuşma (f=2)*” gibi kodlar olumlu iletişim örnekleri olarak değerlendirilirken; *pasif dinleyici (f=12) ve saygısız tavırlarda bulunma (f=8)*” gibi kodlar ise olumsuz iletişim örnekleri olduğu değerlendirilmiştir. Tabloya göre (Tablo 15) “*Nezaket ve saygı (f=39), önemseme ve değer verme (f=22), pasif dinleyici (f=12)*” gibi kodlar en çok tekrarlanan kodlar iken; *konuşma üslubuna özen gösterme (f=8), saygısız tavırlarda bulunma (f=8), aktif konuşma (f=2)*” gibi kodlar ise en az tekrarlanan kodlardır.

Olumlu iletişime örnek olarak değerlendirilen kodların frekansları toplamı 71 iken, olumsuz iletişime örnek sayılabilecek kodların frekansları toplamı 20’dir. Başka bir ifadeyle, olumlu iletişim kodlarının veliler tarafından kullanılma oranı %78 iken, olumsuz iletişim kodlarının kullanılma oranı ise %22’dir.

Buna göre veli toplantılarında velilerin öğretmenlerle iletişimlerinde özenli davrandıkları ve genel olarak olumlu bir iletişim yaklaşımı sergiledikleri söylenebilir. Bu verilerden hareketle, veli toplantılarında velilerin öğretmenlerle olan iletişimlerinde genel olarak özenli davrandıkları görülmektedir. Bu özenli iletişim gereği velilerin, öğretmenlerle iletişimlerinde en çok saygılı olmaya ve nezaketli davranmaya dikkat ettikleri görülmektedir. Öğretmenlere saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde davranan velilerin öğretmenlerle iletişimlerinde onları ne kadar önemseyip değer verdiklerini de toplantılarda sergiledikleri tutum ve davranışlarıyla hissettirdikleri görülmektedir. Bu durumu çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.7 şu

sözlerle dile getirmiştir: “...Karşımda bir öğretmen var. Mesleğine saygı duyduğum için sözlerime dikkat ederek konuşurum...”. Başka bir katılımcı veli D.İ.V.16 ise öğretmenlerle iletişimde nasıl davrandığına, “...Bir veli olarak toplantı anını önemserim. Bunu çocuğuma ve öğretmene belli ederim. Saygı çerçevesinde uygun bir dil kullanmaya çalışırım. Kılık kıyafet, ses tonu, mimik vb. gibi iletişimi etkileyen faktörlere dikkat ederim...” sözleriyle dikkat çekmiştir. Benzer şekilde yine bir veli olan katılımcı D.İ.V.3, öğretmenlere duyduğu saygı ve öğretmenlere attığı değer gereği, veli toplantılarında öğretmenlerle nasıl bir iletişim yaklaşımı benimsediğini, “...Öğretmenlerimiz bir kere eğitim-öğretim sürecinin kalbinde olan ve bu süreci yöneten uzmanlarımız. Evlatlarımızı emanet ettiğimiz kişiler. Ve öğretmenler benim gözümden çok çok önemli. Toplumda da hakeza böyle. Çok çok önemli bir görevi icra etmekte. Bundan dolayı saygınlıkları çok üst düzeyde olan insanlardan bahsediyoruz. Ben de bu bilinçle çocuğumun öğretmenini tamamen bir uzman olarak kabul edip onunla konuşacağım kelimeleri özenle seçmeye çalışıyorum. Yani herhangi yanlış bir şey varsa dahi, bunu kesinlikle onu rencide etmeden daha özenli kelimelerle ifade etmeye çalışıyorum...” sözleriyle dile getirmiştir. Yukarıda yer verilen katılımcı görüşleri incelendiğinde, bazı velilerin zihin dünyalarında öğretmenlik mesleği ve öğretmenlere duyulan koşulsuz bir saygının varlığından söz edilebilir. Bu anlayış gereği veliler, öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenleri önemsemekte ve onlara değer vermektedirler. Dolayısıyla veli toplantılarında da saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde davranmaktadırlar. Velilerin öğretmenlerle iletişimlerinde saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde hareket etmeleri sadece öğretmenlere ve öğretmenlik mesleğine duyulan saygının bir sonucu değil, aynı zamanda Türk toplumunun inanç ve kültürel değerlerinin bir yansımasıdır. Türk toplumunun geniş bağlamlı bir kültürel karakteristiğe sahip olmasının da velilerin öğretmenlerle saygı ve nezaket temelinde iletişim yaklaşımı sergilemelerinde etkili olduğu söylenebilir. Zira Sargut’a (2011) göre Türk kültürü geniş bağlamlı bir nitelik taşır. Ona göre, geniş bağlamlı kültürlerde bireyler arası iletişimlerde sergilenen davranış kodlarının indirgemeci bir yaklaşımla değerlendirilmemesi gerekir. İçinde yaşanan toplumsal çevre, kuramsal çevre ve tarihsel miras gibi birçok kültürel kod kişilerin davranışlarında belirleyici olabilmektedir. Benzer şekilde, kültürün en derin ve soyut yönüne tekabül eden inançlar (Şişman, 2014) da bireylerin içinde bulundukları ortamda sergiledikleri davranışlar üzerinde belirleyici olabilmektedir.

Bazı velilerin görüşleri incelendiğinde, velilerin öğretmenlerle olan iletişimlerinde öğretmenin velileri ne ölçüde önemseyip ve veliler üzerinde bıraktığı

izlenimin önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, velilerin öğretmenlerle olan iletişim biçimlerinde takındıkları tavrın oluşmasında, öğretmenlerin velilere karşı sergilemiş oldukları iletişim tarzı belirleyici olabilmektedir. Örneğin bu duruma 40'tan fazla veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen D.İ.Ö.25, “...Ben saygı gösterdiğim için onlar da bana saygı gösterir. Bugüne kadar hiçbir veli toplantısında saygısız bir durum ve davranışla karşılaşmadım...” sözleriyle dikkat çekerken; çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.10 da “...Öğretmen beni dinliyor mu, acaba beni önemsiyor mu, o gibi şeylere dikkat ediyorum. Aynı şekilde ben de onu dinleyip önemsiyorum. Birbirimize karşı nezaketli ve saygılı davranıyoruz...” diyerek, bir yönüyle öğretmenlere gösterdikleri saygı ve nezaketin aslında öğretmenin kendilerini ne derece önemsedığı ve saygı duyduğuyula ilintili olduğuna işaret etmektedir. Özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı Ö.İ.Ö.3, “...Veliler öğretmenle iletişimde öğretmeni önce bir yokluyorlar. Öğretmen yetkin ve tecrübeli ise öğretmene karşı tutum ve davranışlarına, üsluplarına dikkat ediyorlar. Bana karşı saygılı ve özenliler...” diyerek, velilerin veli toplantılarında yeğledikleri iletişim yaklaşımlarının belirleyicilerinden birinin de öğretmenlerin yetkinliği olduğuna dikkat çekmiştir. Benzer şekilde özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı Ö.İ.Ö.1 de, “...Veliler gayet saygılılar. Tabii özel okul olduğu için aykırı tipler de var. Çok farklı beklentileri olan veliler oluyor. Öğretmeni satın almış gibi tutum ve tavır sahibi olan veliler az da olsa var. Burada eğer veli sizin öğretmenlik yetkinliğinizde bir eksiklik görürse öyle bir tutuma giriyorlar. Ama eğer öğretmen duruma hâkim olduğunu, problemlere vakıf olduğunu ve yetkinliğini kabul ettirirse veliler oldukça saygılı ve öğretmeni otorite olarak görüyorlar. Para verdikleri için ilk etapta bir öğretmeni kontrol etme eğilimi oluyor. Ama öğretmen yetkinliğini hissettirdiğinde artık öğretmenin otoritesi geçerli oluyor...” diyerek, veli toplantılarında velilerce sergilenebilecek olası olumsuz iletişimsel davranışların oluşmasında öğretmenlerin yetkinliğinin etkisine vurgu yapmaktadır. Bütün bunlardan hareketle velilerin öğretmenlerle saygı ve değer temelinde bir iletişim yaklaşımını benimsemelerinde, öğretmenlerin velilere göstermiş oldukları değer ve duymuş oldukları saygının yanı sıra öğretmenlerin meslekî yetkinliğinin de belirleyici olduğu söylenebilir.

Veli toplantılarında velilerin öğretmenlerle iletişimlerinde büyük oranda özenli davranarak olumlu bir iletişim yaklaşımını benimsediklerini söylemek mümkündür. Ancak bu durum her veli toplantısı ve her veli için geçerli olmayabiliyor. Gerçekleştirilen veli toplantılarında zaman zaman bazı velilerin öğretmenlere karşı iletişimlerinde özenli davranmayıp saygısız tavırlarda bulundukları, buyurgan ve

sorgulayıcı bir dil kullandıkları ve toplantılarda çoğunlukla pasif dinleyici modunda kalmayı tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Örneğin bu duruma 34 yıllık mesleki kıdemi olan katılımcı D.İ.Y.6, “...Öğretmene sesini yükselterek saygısız ifadeler kullanan veliler de var. Ama bunların sayısı az...” sözleriyle dikkat çekerken; benzer şekilde minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.14, “...Ben daha iyi biliyorum diyen veliler de çıkıyor bazen. Yani öğretmenden daha çok biliyormuş gibi bilgiçlik taslayan veliler de olabiliyor...” diyerek, bu duruma işaret etmektedir. Bir başka katılımcı öğretmen D.İ.Ö.24, velilerin kendileriyle iletişimlerinde sergiledikleri bu olumsuz davranışların temelinde bir kasıt aramamak gerektiğini, bu durumun velilerin eğitim seviyeleri ve anlayış düzeyleriyle ilgili olabileceğini şu sözlerle dile getirmektedir; “...Benim velilerimin çoğu okuma-yazma bilmeyen kişilerdir. Mesela bazen benimle konuşurken saygısızlık gibi görülen bazı ifade biçimlerini kullanıyorlar. Aslında saygısızlık etmek gibi bir amaçları yok ama konuşma şekilleri öyle. Mesela benimle konuşurken, hoca bunu böyle yap, diyorlar. Normalde rica etmesi beklenir ama eğitim seviyeleri düşük olduğu için konuşma şekilleri böyle. Emrivaki ifadeler kullanıyorlar. Ben bunu saygısızlık etmek için yapmadıklarını biliyorum. Eğitim seviyeleriyle alakalı bir durum bu...”. Bütün bunlardan hareketle, velilerin veli toplantılarındaki iletişim yaklaşımlarında, velilerin eğitim seviyelerinin belirleyici bir faktör olduğu söylenebilir.

Velilerin Öğretmenlerle İletişimleri kategorisinde (Tablo 15) en fazla tekrarlanan kodlardan biri de velilerin veli toplantılarında “pasif dinleyici” modunda olmalarıdır. Buna göre, veli toplantılarında daha çok öğretmenin konuştuğu, velilerin daha çok pasif dinleyici modunda kaldıkları, eğitim seviyesi belli düzeyde olan velilerin zaman zaman konuştukları görülmektedir. Örneğin bu gerçeği devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan ve 60’tan fazla veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı D.İ.Y.6 şu sözlerle dile getirmektedir; “...Bizim insanımızın eğitim yönü çok zayıf olduğu gibi kendimizi geliştirme ihtiyacı da duymuyoruz. Klasik anlamda veliler toplantıya katılıyor. Öğretmenin anlattıklarını dinliyor, çoğu zaman itiraz bile etmiyor, varsa öğretmenin bir talebi hepsi de kuzu kuzu dinliyorlar, yaparız ederiz diye. Ama en sıkıntılı konu da budur. Toplantıda daha çok öğretmen konuşuyor, veliler dinliyor...”. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı D.İ.Ö.3, bu duruma şu sözlerle dikkat çekmektedir; “...Genelde biz öğretmenler gündem maddelerini açıklamaya çalışıyoruz, o madde ile ilgili yıl içerisinde velilerden ne istediğimizi söylüyoruz. Velinin o madde ile ilgili görüşünü soruyoruz ama dediğim gibi Bingöl’de genelde veliler çok konuşmuyor toplantılarda...”. Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.5 ise bu duruma, “...Ben

öğretmenlerimize saygılı davranırım. O ne derse odur. Ben toplantılarda konuşmuyorum, çekiniyorum. Toplantıda daha çok öğretmen konuşuyordu. Biz dinliyorduk. Okula çocuğu getirip götürürken konuşuyordum...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Benzer şekilde çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli D.İ.V.18 de veciz bir şekilde, “...Gidiyoruz, dinliyoruz ve geliyoruz...” diyerek, veli toplantılarında velilerin genellikle pasif dinleyici konumunda kaldıklarını ve toplantılarda daha çok öğretmenlerin konuştukları gerçeğini teyid etmektedir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarında veliler, öğretmenlerle olan iletişimlerinde çoğunlukla özenli davranmaktadırlar. Öğretmenlerle iletişimlerinde saygılı olmaya ve nezaketli davranmaya özen göstermektedirler. Başka bir ifadeyle veliler, veli toplantılarında öğretmenlerle genellikle saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde iletişim sağlamakta ve öğretmenlere değer vermektedirler. Bu saygı ve nezaket gereği konuşma üsluplarına özen göstermekte, öğretmenlerin toplantıda dile getirdikleri hususları önemsemektedirler. Ayrıca veli toplantılarında daha çok öğretmenin konuştuğu, velilerin ise çekingen davranarak daha çok pasif dinleyici modunda kaldıkları görülmüştür. Toplantı esnasında düşüncelerini dile getirmek istedikleri zaman, konuşma üsluplarına dikkat ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte, bazı velilerin öğretmenlerle iletişimlerinde özenli davranmadıkları görülmektedir. Özenli davranmayan bu veliler, toplantılarda öğretmenlere karşı sorgulayıcı ve suçlayıcı bir dil kullanmakta, öğretmenlerin işlerine müdahale ederek saygısız tavırlar sergileyebilmektedirler. Ayrıca az sayıda da olsa bazı velilerin, veli toplantılarında çeşitli konularla ilgili görüş ve düşüncelerini dile getirirken emir kipli ifadeler kullandıkları görülmektedir. Veli toplantılarında velilerce sergilenen bu olumsuz iletişimsel problemlerin, meslekî yetkinliğini velilere hissettiren ve onlara karşı olumlu iletişim davranışlarını kullanan öğretmenlerin düzenledikleri toplantılarda çok rastlanılan bir durum olmadığı anlaşılmaktadır. Buradan hareketle velilerin, veli toplantılarında takındıkları olumlu veya olumsuz iletişim yaklaşımlarında öğretmenlerin iletişim becerilerinin de etkisinin olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, velilerin veli toplantılarında öğretmenlerle olumlu bir iletişim kurmalarında, öğretmenlerin velilere verdikleri değer ve onlara duymuş oldukları saygının yanı sıra öğretmenlerin meslekî yetkinliğinin de belirleyici olduğu söylenebilir.

4.1.3.3. Yöneticilerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda Yöneticilerin Velilerle İletişimi Kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 16.

Yöneticilerin Velilerle İletişimi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
YÖNETİCİLERİN VELİLERLE İLETİŞİMİ	1) Dinleme ve anlamaya çalışma	4
	2) Sıcak karşılama ve uğurlama	3
	3) Nezaket ve saygı	2
	4) Soğukkanlı duruş	2
	5) Güler yüz	2
	6) Samimiyet	1
	7) Göz teması kurma	1
Toplam		15

Tablo 16 incelendiğinde, “Yöneticilerin Velilerle İletişimi” kategorisi altında “dinleme ve anlamaya çalışma ($f=4$), sıcak karşılama ve uğurlama ($f=3$), nezaket ve saygı ($f=2$), soğukkanlı duruş ($f=2$), güler yüz ($f=2$), samimiyet ($f=1$), göz teması kurma ($f=1$)” gibi kümelenen 7 kod bulunmaktadır. Frekansları toplamı 15 olan bu kodların tümünün olumlu iletişim örnekleri sayılabilecek nitelikte olduğu görülmektedir.

Buna göre, okul yöneticilerinin velilerle iletişimlerinde öncelikle dinleme ve anlamaya çalışma, sıcak karşılama ve uğurlama, nezaket ve saygı, soğukkanlı duruş, güler yüz, samimiyet ve göz teması kurma gibi olumlu iletişim kodlarını kullanarak özenli davrandıkları görülmektedir. Örneğin 34 yıl kıdemi olan ve devlete ait bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.6, velilere karşı sergilediği bu olumlu iletişim yaklaşımını, “...Odama gelen her velinin önünde ayağa kalkarım. Elini sıkarım. İcabında kolonya tutarım. Güler yüzlü olmaya, tebessüm etmeye çalışırım. Onunla göz teması kurarak kendisini dinlerim. Onu rahatlatacak davranışlarda bulunurum. Benim bu yaklaşımı gören bazı veliler, hocam, inan ki kavga etmeye gelmiştim ama sizin bu tavrınız karşısında utandım, diyor. Yani alttan almayı bilmiyoruz. Velilerle doğru bir iletişim kurduğunuzda en zorlu velilerle bile ortak bir noktada buluşabiliyorsunuz...” sözleriyle dile getirmektedir. D.İ.Y.6 kodlu katılımcının yukarıda yer verilen görüşleri analiz edildiğinde, okul müdürünün öncelikle veliler gelince ayağa kalkarak saygıda bulunduğu, gelen velilere kolonya tutarak güler yüzlü bir tavır takındığı, sıcak ve samimi bir karşılama örneği sergilediği söylenebilir. Katılımcı, sözlerinin devamında,

sergilediği bu olumlu iletişim tarzının, velilerin üzerinde olumlu bir etki bıraktığını, kızgınlık ve öfke duygularıyla hareket eden velilerin bile sergilenen bu olumlu iletişim karşısında sakinleşerek yatıştıklarını belirtmektedir. Özel bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.1 ise veli toplantılarında velilerle iletişimlerinde nelere özen gösterdiğini şu sözlerle dile getirmektedir: “...Biz idareciler olarak velilerimizi nezaketle, saygıyla karşılıyoruz. Onları önemsemediğimizi hissettiriyoruz. Bir sorun varsa öncelikle onları dinliyoruz. İlk başta karşımızdaki muhatabı doğru bir şekilde anlamaya çalışıyoruz. Kesinlikle sakin, soğukkanlı kalmaya ve davranmaya özen gösteriyoruz...”. Minimum 26 veli toplantısına katılan ve devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı D.İ.Y.2, veli toplantıları vesilesiyle veya başka bir amaçla okula gelen velilere karşı gösterdikleri bu olumlu iletişim yaklaşımına, “...İdareci, velilere karşı daima güler yüzlü olmalıdır. Olabilir, veli kızabilir, öfkelenebilir, suçlayabilir bizi ama biz her zaman güler yüzlü ve yapıcı olmak zorundayız. Bu tip velileri öncelikle dinliyoruz. Dinleyip sakinleştirmeye çalışıyoruz. Öfkeyle veya saldırgan tepkilerle gelen veliye aynı şekilde karşılık vererseniz iş başka noktalara varabilir. Dediğim gibi, burada çok farklı yapıda veliler var, gelen velinin bilmediğimiz sorunları olabilir, hastası olabilir veya ailevî sorunları olabilir. Dolayısıyla bizim idareci olarak velilere karşı tutumumuz hep güler yüzdür, onları dinlemektir. Dinleyeceğiz ki sorunu çözebilelim. Bu şekilde kızgınlık ve öfke duygularıyla gelen velileri dinlediğimiz zaman genel bir yanlış anlaşılma var. Yani bir iletişimsel sorun var...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Benzer şekilde 39 yıllık mesleki kıdemini 25 yılını okul müdürü olarak geçiren katılımcı D.İ.Y.1, velilere karşı iletişimlerinde oldukça özenli davrandıklarını belirttikten sonra, velilere karşı sergilenen olumlu iletişim yaklaşımının okullarda yaşanabilecek sorunların çözümünde ne denli fark yarattığına başından geçen bir anekdotla şöyle dikkat çekmektedir; “...Ayağa kalkarak, hoş geldiniz, diyorum. Buyurun, oturun diyorum. Sonra, ne içersiniz, diye soruyorum. Çay ve benzeri bir şeyler ikram ettikten sonra, buyurun, sizi dinliyorum, diyorum onlara. Zaman zaman bize karşı çok suçlayıcı konuşan velilerimiz oluyor. Ama ben onları önce bir dinliyorum. Şayet yaşanmış bir olaya bunu veliye detayları ile anlattıktan sonra veli yatışıyor. Bize kızmak için gelen veli ikna olunca özür dileyip gidiyor. Şöyle anlatayım. Okulda, biliyorsunuz, çocuklar teneffüse çıkar. Tabii ki teneffüste okul bahçesinde nöbetçi öğretmenler de olur. Çocuklar koşuşurken okulun iki farklı tarafından koşuşan iki öğrencimiz tam iki duvarın kesiştiği kör noktada şiddetli bir çarpışma yaşıyorlar. Bu şiddetli çarpışmanın etkisiyle öğrencilerden biri beyin travması geçirdi. Tabii hemen ambulans çağırıldı. Öğrencimiz hastaneye kaldırıldı. Ailesine haber verildi. Tabii böylesi durumlarda velilerin tepkisi çok sert oluyor. Veli bağırıp çağırırdı. Çocuk uzun süre hastanede tedavi gördü. Bu çocuğun ailesi benim yanıma öfkeyle geldiler. Görevlilerin görev ihmalinin

sonucu olarak çocuklarının böyle bir durumla karşı karşıya kaldığını, okuldan ve nöbetçi öğretmenlerden şikâyetçi olduklarını söylediler. Ben de onları sakinleştirmeye çalıştım. Bunun bir kaza olduğunu söyledim. İsterlerse bunun kaza olduğunu okul kamera kayıtlarından gösterebileceğimi belirttim. Sonra olayın nasıl gerçekleştiğini okul kamera kayıtlarından gösterdim. Kayıtlara baktığımızda nöbetçi öğretmen okul bahçesinde öğrencilerin arasında. Çarpışma iki duvarın kesiştiği kör noktada oluyor. Öğrenciler koşarak geliyorlar. Birbirlerini görmedikleri için çarpışma oluyor. Kamera kayıtlarından sonra velinin tutumu son derece değişti. Bize kızmaya gelen veli işin aslını öğrendi. Okuldan ve öğretmenlere dönük şikâyetinden vazgeçti. Öğrenciyi hem hastanede hem de evde ziyaret ettik. Velinin tutumu bayağı değişti...”. Buradan hareketle, okul yöneticilerinin velilerle iletişimlerinin doğrudan veli toplantılarıyla sınırlı olmadığı, veli toplantılarında velilerle çok yüzeysel bir iletişimlerinin olduğu, daha çok okulda çeşitli zaman ve durumlarda yaşanan olaylar üzerine velilerle yoğun iletişim durumlarının geliştiği söylenebilir. Örneğin bu durumu bir başka katılımcı D.İ.Y.2’nin, “...Mesela bir yanlış anlaşılmadan ötürü velilerimizle yaşadığımız bir anekdotu paylaşayım sizinle. Bir velimiz bize hiç gelmeden öğretmenle konuşup bir yanlış anlaşılmadan dolayı doğruca İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gidiyor. Birinci sınıf velisi. Konu parasal bir mevzu. Bir okula bağlı. Gönüllülük esasına dayalı olan bir bağış bu. Artık öğretmen mi anlatamamış, veli mi iletişime kapalı, bilemiyorum. Kısaca, yanlış anlaşılardan ötürü veli direkt milli eğitime gitmiş. Milli eğitim muhakkık görevlendirdi. İfadeler alındı vesaire... Sonra velinin kendisi geldi yanıma. Kendisine, neden böyle yaptın, dedim. Kendisi de bana, ödeyemiyorum, onun için milli eğitim müdürlüğüne gittim, dedi. Kendisine, ödeyemiyorsan ödeme, dedim. Bu bir bağış, zorunlu değil ki, dedim. Hatta kendisine dedim ki, biz okul-aile birliği olarak zor durumda olan öğrenci ailelerimize sponsorlar aracılığıyla yardım ediyoruz, çocuklarına giyim ve kırtasiye konularında yardımlar sağlıyoruz, dedim. Bunun üzerin o bizi il milli eğitim müdürlüğüne şikâyet eden veli, özür diliyorum, dedi. Ben böyle olduğunu bilmiyordum, dedi...” ifadelerinde de bariz bir şekilde görmek mümkündür. Benzer şekilde D.İ.Y.4, veli toplantılarının genellikle öğretmenler ile veliler arasında geçtiğini, okul yöneticilerinin daha çok okul-aile birliği toplantıları vesilesiyle velilerle doğrudan bir iletişimlerinin olduğunu şu sözlerle dile getirmektedir: “...Okul idareleri daha çok okul-aile birliği toplantılarına dâhil oluyorlar. Sınıf veli toplantılarını daha çok öğretmenler organize ediyor. Önceden gelip gündemi biz öğretmenle konuşuyoruz. Öğretmenler, hocam bunu ekleyelim veya sizin eklemek istediğiniz bir şeyler var mı diye soruyorlar. Biz de ortak gündemi yapıyoruz. Genelde uygulama bu yönde...”.

Yukarıda verilen katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantıları özelinde okul yöneticilerinin velilerle çok yoğun bir iletişim durumlarının olmadığı söylenebilir.

Başka bir ifadeyle, okul yöneticilerinin velilerle iletişimleri genellikle yaşanan sorunlar üzerine gelişmektedir. Bu sorunlar, velilerin çocuklarının okulda yaşadıkları istenmeyen durumlar olabileceği gibi velilerle öğretmenler arasında yaşanan olumsuzluklar da olabilmektedir. Gerek velilerin gerekse çocuklarının yaşadıkları bu olumsuz durumlar sonrası yöneticilerle veliler arasında gelişen bir iletişim durumu söz konusu. Bu durum okul yöneticilerine velilerle iletişimlerinde yaşanan sorunların çözümünde arabuluculuk rolü kazandırmaktadır. İster yaşanan olumsuz durumlar sonrası isterse veli toplantılarında olsun, okul yöneticilerinin velilere karşı olumlu bir iletişim yaklaşımı sergiledikleri, yaşanan olumsuzluklarda ara bulucu bir rol üstlendikleri söylenebilir. Esasen bu beklenen bir durumdur. Zira okul müdürünün iletişimsel tutumu okulun bütün işleyişini etkileyebilecek niteliktedir. Okul ve çevresi arasındaki ilişkilerin karmaşıklığı bir senfoni orkestrasını andırmaktadır. Bu farklılıkları ahenkli bir melodiye dönüştürmenin bir orkestra şefi ustalığında iletişim becerilerine sahip olmayı gerektirdiği söylenebilir. Okul toplumu orkestrasına şeflik etmesi beklenen kişinin okul müdürü olması beklenir. Bu durumda okul yöneticilerinin iletişim becerileri önem kazanmaktadır. Okul yöneticilerinin etkili iletişim becerilerine sahip olmaları okulda olumlu bir okul kültürü ve ikliminin egemen olmasına katkı sağlayabilir.

Özetlemek gerekirse, okul yöneticilerinin veli toplantılarında velilerle olan iletişimlerinde özenli davrandıkları görülmektedir. Okul yöneticileri toplantı vesilesiyle veya başka nedenlerle okula gelen velilerle olumlu iletişim öğeleri kullanarak iletişim kurmaktadırlar. Bu olumlu iletişim öğelerinin dinleme ve anlamaya çalışma, sıcak karşılama ve uğurlama, nezaket ve saygı, soğukkanlı duruş, samimiyet, güler yüz ve göz teması kurmak şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Buradan hareketle okul yöneticilerinin velilerle iletişimlerinde, sıcak karşılama ve uğurlama, etkin dinlemede bulunma, göz teması kurma ve güler yüz gibi iletişimin teknik boyutlarını (Küçükali, 2018; Riggio, 2016; Koçel, 2015; Robbins ve Judge, 2015; Akyar, 2015; Arslanoğlu, 2013; Özodaşık, 2012; Dönmezer, 2009; Sabuncuoğlu ve Tüz, 1995; Akat, Budak ve Budak, 1994) dikkate aldıkları söylenebilir. Ayrıca okul yöneticilerinin velilerle iletişimlerini veli toplantılarından ziyade, genellikle okulda yaşanan durumlar üzerinden örnekler vererek değerlendirme eğiliminde oldukları görülmüştür. Bu durum, okul yöneticilerinin veli toplantılarında velilerle yüzeysel bir iletişimlerinin olduğu, yoğun bir iletişimlerinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Okul yöneticilerinin velilerle iletişimlerinin daha çok öğrencilerin okulda yaşadıkları olumsuz durumlar sonrası,

toplantılarda veli öğretmen arasında yaşanan anlaşmazlık durumları veya iletişim çatışmaları üzerine geliştiği söylenebilir.

4.1.4. Dördüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın dördüncü alt problem cümlesi **“Veli toplantılarının önemi hakkında paydaşların düşünceleri nelerdir?”** olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcılara, yaşantıları temelinde veli toplantılarının önemi ve etkileri hakkında neler düşündükleri sorulmuştur. Bu bağlamda veli toplantılarının öğrenciler, veliler, öğretmenler ve okul yönetimi üzerinde ne tür etkilerinin olabileceğiyle ilgili sonda sorularla katılımcıların görüş ve değerlendirmeleri alınmıştır.

Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcı görüşlerinin analizleri sonucunda, *“Toplantıların Öğrenciye Etkisi, Toplantıların Öğretmene Etkisi, Toplantıların Veliye Etkisi, Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi”* olmak üzere dört kategori elde edilmiştir. Araştırmanın bu alt problem cümlesi için belirlenen her bir kategoriye ilişkin bulgular ve yorumlarına aşağıda oluşturulan tablolarda (Tablo 17, Tablo 18, Tablo 19 ve Tablo 20) yer verilmektedir.

4.1.4.1. Toplantıların Öğrenciye Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarının öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin araştırma bulguları ve bu bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 17.

Toplantıların Öğrenciye Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTILARIN ÖĞRENCİYE ETKİSİ	1) Denetlenme duygusu	43
	2) Davranışsal iyileşme	42
	3) Akademik başarı	28
	4) Aile desteği	20
	5) Sorumluluk	17
	6) Motivasyon	14
	7) Önemsenme	12
	8) Mutluluk	10
	9) Öz güven	4
Toplam		190

Tablo 17 incelendiğinde, *“Toplantıların Öğrenciye Etkisi”* kategorisi altında kümelenen kodların *“denetlenme duygusu (f=43), davranışsal iyileşme (f=42),*

akademik başarı (f=28), aile desteği (f=20), sorumluluk duygusu (f=17), motivasyon (f=14), önemsenme (f=12), mutluluk (f=10), özgüven (f=4)” olduğu görülmektedir. Buna göre, denetlenme duygusu (f=43), davranışsal iyileşme (f=42), akademik başarı (f=28) ve aile desteği (f=20) gibi kodların katılımcılar tarafından sıkça tekrarlandığı; sorumluluk duygusu (f=17), motivasyon (f=14), önemsenme (f=12), mutluluk (f=10) gibi kodların ise katılımcılar tarafından orta düzeyde tekrarlandığı söylenebilir. En az tekrarlanan kod ise “özgüven duygusu (f=4)” olarak gerçekleşmiştir.

Buna göre (Tablo 17) katılımcılar, veli toplantılarının birçok yönden öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu görüşündedirler. Katılımcılara göre, veli toplantılarının öncelikle öğrencilerde denetlenme duygusunun oluşması, olumsuz öğrenci davranışlarının düzelmesi ve öğrencilerin akademik başarılarının artması üzerinde ciddi etkileri olabilmektedir. Aile desteğini sağlama, sorumluluk duygusu kazanma, motivasyon artışı, önemsenme, mutlu olma ve özgüven duygusu kazanma veli toplantılarının öğrencilere olan olası olumlu etkileri arasında değerlendirilmiştir. Örneğin bir özel ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.2, veli toplantılarının öğrenciler üzerindeki etkilerinin neler olabileceğini, “...Okulda verdiğimiz bütün eğitimler, yapılan bütün etkinlikler, çalışmaların hepsi öğrenciler içindir. Yapılan bu eğitimler, öğrenciler üzerinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı hâlâ velilerini önemsiyor. Veli bu toplantılara katılıp öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim kuruyor. Öğrenci burada ciddi manada denetlendiğini fark ediyor. Bu farkındalık, öğrencinin hem davranışları üzerinde hem de akademik başarısı üzerinde olumlu etkiler oluşturuyor...” sözleriyle dile getirmektedir. Yine hem öğretmen hem de okul müdürü olarak uzun yıllar devlete ait okullarda görev yapan katılımcı D.İ.Y.1, veli toplantılarının öğrenciler üzerindeki etkisine yaşadığı şu anekdotla dikkat çekmektedir; “...Daha önce görev yaptığım okulda bir velimiz vardı. Bir anne bu. Okuma-yazması yoktu. Hatta Türkçe bile bilmiyordu. Ben ona toplantılarda tercümanlık yapardım. Bütün toplantılara katılırdı. Üç tane çocuğu bizde okuyordu. O velinin üç çocuğu da üniversiteye gitti. Toplantıya gelen velilerin çocukları daha başarılı oluyor. Anne baba toplantılara gelmişse sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve okul yönetimi ile iletişim içindeyse ve bunların önerilerini dikkate alıyorsa gerçekten çocuk daha başarılı oluyor. Şayet çocuk okula, derslere, öğretmen ve arkadaşlarına karşı daha önce olumsuz tutum sahibiyse anne ve baba veli toplantılarına katıldığında gerçekten öğrencide ciddi değişimler oluyor. Öğrenci tutumları olumlu yönde değişiyor...”. Benzer şekilde okul yöneticisi olan bir diğer katılımcı D.İ.Y.5, “...Öğrenci, velisinin okulla iş birliği içinde olduğunu bilirse izlenildiğinin farkına varır. Bu durum ister istemez çocuğa etki eder. En azından çocuk şöyle düşünür, babam benim için okula gelmiş, der. Bu da

çocuğun moral motivasyonu üzerinde pozitif etki eder...” diyerek, veli toplantılarının öğrenciler üzerinde ebeveynleri tarafından takip edildikleri, izlendikleri izlenimini vereceğinden ötürü öğrenci davranışlarında ister istemez iyileşmeler sağlamanın yanı sıra psikolojik olarak da olumlu etkilere zemin hazırlayacağına inandığı görülmektedir.

Devlete ait bir ilkokulda öğretmen olarak görev yapan ve minimum 14 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.20, “...Öğrenci, velisinin okula geldiğini görüp öğretmenin kendisi hakkında iyi şeyler söylediğini ya da uyardığını duyunca davranışlarını düzeltmede daha gayretli oluyor. Davranış olarak da çocuk çok etkileniyor. Mesela bir örnek üzerinde anlatacak olursam, benim çok konuşan bir öğrencim var. Atıyorum X isminde. Velisine söylediğim zaman ertesi gün gelip bana “Öğretmenim, annem söyledi, ben çok konuşuyormuşum, farkında değilim, özür dilerim, bir daha yapmayacağım, diyor...” sözleriyle veli toplantıları sonrasında velilerin evde öğrencileriyle toplantıda görüşülen konular hakkında paylaşımlarda bulunduklarını ve bu paylaşımların öğrencilerin davranışları üzerinde etkili olabileceğini yaşadığı bu örnek üzerinden anlatmaktadır. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı D.İ.Ö.24, “...Belli bir süreliğine bile olsa çocuk daha tertipli, düzenli oluyor. Aileler ilgilendiği için öğrenciler daha dikkatli davranıyorlar. Mesela derste yaptığı davranışlarla dikkatimi bozan bir öğrencim vardı. Öğrencinin ailesi toplantıya geldiğinde çocuklarının derslerdeki olumsuz tutum ve davranışlarının beni rahatsız ettiğini, hatta dersin önüne geçtiğini söylemiştim. Veli gidip bunu evde çocuğuyla konuştuğu için ertesi gün çocuğun dersteki davranışları bayağı değişmişti ve dersi daha dikkatli dinliyordu...” diyerek, veli toplantıları aracılığıyla ebeveynlerin çocuklarının eğitimi ve davranışsal gelişimleri ile daha yakından ilgilenme olanağı buldukları ve öğretmenle iş birliği yaptıkları için, veli toplantılarının öğrencilerin akademik başarı ve davranışsal gelişimleri üzerinde ciddi manada etkili olabileceğini ifade etmektedir. Çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.1 ise, toplantıların öğrencisi üzerindeki etkisini, “...Ben büyük bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü o gün, mesela toplantıya gideceğimiz gün, kızımın yüz ifadesini görmelisiniz. Yüzünün ifadesinde bile farklılık oluyor. Acaba annem babam okula gittiğinde öğretmenim benim hakkımda onlara ne diyecek diye merak ediyor. Sonuçta toplantıda öğrenci konuşulacak, o da bunun farkında ve öğrenci için bu çok önemli. Her insanda olduğu gibi çocukta da bunun etkisi daha büyük. Değerlendirildiğini fark ediyor. Kontrol edildiğini fark ediyor. Ve kendisi hakkında bir istişare yapıldığının, kendisinin tartışıldığının farkında oluyor. Bundan dolayı o da ister istemez kendine bir çeki düzen veriyor...” sözleriyle dile getirmektedir. Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.7 ise, “...Öğrenci üzerindeki etkisi velilerin öğretmenle yaptıkları iş birliğinin kalitesine bağlıdır. Çocukların olumsuz

davranışlarının düzelmesinde etkisi oluyor. Aileler öğretmenin tavsiyelerine göre hareket etiklerinde olumlu etkileri daha çok...” diyerek veli toplantılarının öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakmasında velilerin öğretmenle kurdukları iş birliğinin niteliği kadar öğretmenlerin beklentilerinin karşılanma derecesinin de belirleyici olabileceğine dikkat çekmektedir. Buradan hareketle veli toplantılarına katılmanın tek başına öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakamayabileceğini söylemek mümkündür. Bu toplantılara katılmak kadar, toplantılarda öğretmenler tarafından dile getirilen beklentilerin karşılanması ve velilerin öğretmenle kurdukları iletişim ve iş birliğinin de bir o kadar önemli olduğu söylenebilir.

Katılımcı görüşlerinden anlaşılabacağı üzere, veli toplantılarının eğitim-öğretim sürecinde öğrenciler üzerinde önemli etkilerinin olduğu görülmektedir. Veli toplantılarının öğrenciler üzerindeki bu olumlu etkileri, velilerin okul ve öğretmenlerle veli toplantıları aracılığıyla kurdukları iş birliğinin neticesi olarak gerçekleşiyor. Öğrenci velileri ile öğretmenler arasında kurulan bu iş birliğinin öğrenciler üzerinde bir denetim mekanizması oluşturduğunu söylemek mümkündür. Nitekim katılımcılar, veli toplantılarının öğrencilerde denetleme duygusunun yerleşmesinin yanında en fazla öğrenci davranışlarında iyileşme sağladığı görüşündedirler. Öğrenci davranışlarındaki iyileşmelerin, öğretmen ve veli arasında kurulan bu iş birliği sonucunda ortaya çıkan bir çeşit gizil denetim mekanizmasının ürünü olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Katılımcılara göre, velinin eğitim seviyesi ne olursa olsun veli toplantısına katıldığı zaman, öğrencilerde sadece denetlenme duygusu meydana gelmez, aynı zamanda ebeveynleri tarafından değerli görülme ve önemsenme duyguları da gelişebilmektedir. Başka bir ifadeyle öğrenci, velisinin kendisine değer verdiği ve eğitimini önemseydiği için toplantılara katıldığını ve daha sorumlu davranması gerektiğini düşünecektir. Velileri tarafından önemsenme ve değerli görülme öğrencilerin mutlu olmalarını sağladığı için sorumluluk duygusuyla hareket ederek daha duyarlı bir davranış sergileyebiliyorlar. Bu durumun öğrencilerin sorumlu davranma, davranışlarında daha düzenli olma, öğretmen ve veli beklentilerini yerine getirme noktasında motivasyonlarını arttırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Görüldüğü üzere, velilerin öğretmenlerin düzenlediği toplantılara katılmaları öğrencilerin hem davranışsal gelişimleri hem de akademik başarıları üzerinde ciddi etkileri olabilmektedir. Nitekim benzer çalışma sonuçları da (Kaçar, 2019; Ateş ve Yıldız, 2019; Koç Akran ve Kocaman, 2018; Yıldırım ve Dönmez, 2008) veli

toplantıları ve diğer çeşitli yöntemlerle velilerle kurulan iş birliğinin akademik başarı ve davranışsal iyileşme durumları bakımından öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir. Bu olumlu etki, öncelikle denetlenme ve önemsenme duygularının gelişmesiyle öğrenci davranışlarında iyileşmeler şeklinde kendini göstermektedir. Dolayısıyla bu denetlenme hissi ile öğrenciler, okulda arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha özenli davranmakta, okula, öğretmene ve derslere karşı olumlu tutumlar geliştirebilmektedirler. Öğrenci davranışlarındaki bu istendik değişimler öğrencilerin akademik olarak da daha başarılı olmalarını sağlayabilmektedir. Ayrıca, velisinin öğretmenleriyle yakın iş birliği içinde olduğunu gören öğrencilerde özgüven duygusu da gelişebilmektedir. Özgüven duygusu gelişen öğrencinin kendisine olan inancı artacağı için, derslere daha aktif bir şekilde katılabilir.

Özetlemek gerekirse, katılımcıların tümünün veli toplantılarının öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu hakkında görüş birliği içinde olduklarını söylemek mümkündür. Buna göre, veli toplantılarının öncelikle öğrenciler üzerinde bir denetim etkisi olduğu görülmektedir. Bu denetim faktörü ailenin veli toplantılarına katılarak öğretmenle kurduğu iş birliği ve iletişimle sağlanmaktadır. Kurulan bu denetim mekanizması sayesinde, velisinin kendisinin okuldaki davranışlarından ve derslerdeki durumundan haberdar olacağını bildiği için, öğrencinin sorumluluk duygusuyla hareket etme eğilimi artacaktır. Bu sorumluluk duygusu öğrencilerin okuldaki davranışlarını etkilemektedir. Böylece öğrencinin okul arkadaşları, öğretmenleri ve derslerine karşı olan tutum ve davranışlarında olumlu değişimler olmaktadır. Davranışlarda meydana gelen bu iyileşmeler öğrencilerin akademik başarılarına da yansıyabilmektedir. Benzer şekilde yapılan birçok bilimsel çalışmada (Li, Lin, Liu, Johnson, Li ve Loyalka, 2017; Jeynes, 2007; Jeynes, 2017; Hornby ve Lafaele, 2011; Özkan, 2010; Çelenk, 2003; Fan ve Chen, 2001; Hosseinpour, Yazdani ve Yarahmadi, 2015) eğitimde veli katılımının, öğrencilerin akademik başarıları, okul ve derslere karşı tutumları üzerinde olumlu etkiler bıraktığı görülmüştür.

Veliler, veli toplantılarına katılarak öğrencinin eğitimi ve gelişiminde öğretmenle iş birliği yapmaktadır. Veli toplantılarında velilere yönelik öğretmen ve okuldaki diğer ilgililer tarafından çeşitli konularda bilgilendirmeler yapılabilmektedir. Bu bilgilendirmelerin etkisiyle veli, öğrencinin olumsuz davranışlarının giderilmesinde sorumluluk üstlenecek ve çocuğa karşı daha bilinçli ebeveyn tutumları sergileme eğiliminde olacaktır. Bunun yanında veli, çocuğunun ders araç ve gereçleriyle ilgili eksikliklerini giderme ve ev öğrenmelerinde destek olabilmektedir. Böylece ailesi

tarafından desteklenen ve takip edilen öğrenci, okul kurallarına uyma, sınıf arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı daha olumlu davranışlar sergileme eğiliminde olacaktır. Öğretmenlerin toplantılarda yaptıkları bilgilendirmeler neticesinde veliler öğrencilerin eğitiminde aktif rol alarak öğrencilerin okulda ve derslerinde daha başarılı olmalarında anahtar rol oynayabilmektedirler.

Veli toplantılarının öğrencilerin psikolojik durumları üzerinde etkileri olabilmektedir. Ebeveynleri veli toplantılarına katılan öğrencilerin kendilerini değerli hissettikleri, önemsendiklerinin farkına vardıkları, mutlu oldukları ve özgüven duygusu geliştirdikleri dile getirilmiştir. Aile desteğinin sağlanması, mutluluk, önemsenme ve özgüven duygularının etkisiyle öğrencilerin motivasyonlarında artışlar olabilmektedir. Motivasyonları artan öğrenciler, velilerinin ve öğretmenlerinin beklentilerini karşılamak için daha sorumlu davranabilmektedirler. Bütün bu olumlu etkilerin veli toplantıları aracılığıyla veli-öğretmen arasında kurulan etkili bir iş birliğinin sonucu olarak ortaya çıktığı değerlendirilebilir. Ancak katılımcı görüşlerinin satır araları incelendiğinde, toplantıların öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakmasının bazı şartlara bağlı olduğu söylenebilir. Buna göre, velilerin veli toplantılarına salt katılmaları sözü edilen olumlu etkileri bırakmakta yetersiz olabilmektedir. Toplantıların öğrenciler üzerinde bu olumlu etkileri bırakmasında velilerin öğretmenle yaptıkları iş birliğinin niteliği kadar öğretmen beklentilerinin karşılanması ve sergilenen ebeveyn tutumlarının niteliği de etkili olabilmektedir.

4.1.4.2. Toplantıların Veliye Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarının veliler üzerindeki etkilerine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 18.

Toplantıların Veliye Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTILARIN VELİYE ETKİSİ	1) Bilinçlenme	58
	2) Okul ve öğretmenle iş birliği yapma	41
	3) Veliler arası etkileşim	14
	4) Öğretmeni yakından tanıma	7
Toplam		120

Tablo 18 incelendiğinde, “*Toplantıların Veliye Etkisi*” kategorisi altında kümelenen kodların “*bilinçlenme (f=58), okul ve öğretmenle iş birliği yapma (f=41), veliler arası etkileşim (f=14), öğretmeni yakından tanıma (f=7)*” olduğu görülmektedir. Buna göre *Toplantıların Veliye Etkisi Kategorisi*’nde katılımcılar tarafından en fazla tekrarlanan kodların “*bilinçlenme (f=58), okul ve öğretmenle iş birliği yapma (f=41)*” olduğu görülmektedir. En fazla tekrarlanan kodlar arasında da “*bilinçlenme*” kodu katılımcıların %91’i tarafından tekrarlanan kod olarak öne çıkmaktadır. En az tekrarlanan kod ise “*öğretmeni yakından tanıma (f=7)*” olarak gerçekleşmiştir. Buna göre katılımcıların yüzde %91’i veli toplantılarının veliler üzerindeki en büyük etkisinin “*bilinçlenme (f=58)*”, ikinci olarak da %64 oranında “*okul ve öğretmenle iş birliği yapma (f=41)*” olduğu konusunda hemfikir oldukları görülmektedir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantılarına katılmanın velilerin bilinçlenmesi üzerinde birçok yönden etkili olduğu söylenebilir. Bu bilinçlenmenin öncelikle eğitimde veli katılımı, ebeveyn-çocuk ilişkileri, ebeveyn-çocuk iletişimi, olumlu ebeveyn tutumları kazanma, doğru bildikleri yanlışların farkına varma, sorumluluklarını öğrenme, öğrencilerin öğrenmelerine destek olma, dijital teknolojilerin çocuklar tarafından bilinçli kullanılmasında sorumluluk üstlenme gibi birçok alanda kendini gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte veli toplantıları, velilerin bilinçlenmesine sağladığı katkının yanında, okul ve öğretmenle iş birliği yapma, diğer velilerle etkileşim sonucu sosyal bir öğrenme ortamı oluşturma ve öğretmeni daha yakından tanıma olanağı sağlayarak velilerin psikolojik olarak rahatlamalarında etkili olabilmektedir. Örneğin özel bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapmakta olan katılımcı Ö.İ.Y.2, veli toplantılarının veliler üzerindeki etkilerinin neler olabileceğini, “...*En büyük etkisi, veli kendisi de bu işin içinde olmadan bu işin yürümeyeceğini anlıyor. En büyük etkisi budur. Çünkü bu toplantıların temel amacı veliyi bu işin içine çekmektir. Velilerle ilgili bir etkinliğimiz vardı. Velileri davet etmiştik. Etkinlik sonrası velilerimden biri bana, hocam, toplantıya gönülsüz gelmiştim, isteyerek gelmemiştim, iyi ki geldim, çok şey öğrendim, dedi. Bu toplantılar velilerin birçok konuda sahip oldukları bakış açılarını değiştiriyor...*” sözleriyle dile getirmektedir. Çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı Ö.İ.V.1 ise, “...*Hocam, belirttiğim gibi, ebeveynlerin ilk toplantıdaki davranışlarıyla, konuşmalarıyla son toplantıdaki davranışları ve konuşmaları, sordukları sorularda bu fark çok belli oluyor. Burada ben ebeveynlerin de eğitildiklerini düşünüyorum. Veliler değişiyor. Velilerin sordukları sorular değişiyor. Bakış açıları değişiyor. Aslında bu toplantılar veliler için bir eğitim görevi görüyor. Neden böyle söylüyorum? Bunu velilerin toplantılardaki davranışları ve sordukları*

sorulara dayanarak söylüyorum. Mesela ilk toplantılarda velilerden anlamlı, güzel sorular gelmiyor. Ama bu çalışmalar yapıldıkça bakıyorsunuz bazı veli arkadaşlarımızdan çok güzel sorular gelmeye başlıyor. Bunları gördükçe, hu diyorsunuz, bu veli de artık işin içine girmiş, eğitimin içine girmiş, diyorsunuz...” diyerek, veli toplantılarının veli katılımı, veli çocuk iletişimi ve ilişkileri, olumlu ebeveyn tutumları, öğretmen ve okulla iş birliği gibi birçok konuda velilerin bilinçlenmesine katkı sağladığını, zamanla velilerin toplantılarda sordukları soruların niteliğinden bile anlaşılabilmesine dikkat çekmektedir.

Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D .İ.V.14, “...Bizler de bu toplantılarda eğitiliyoruz. İnsan bu toplantılara katıldığında bilinçleniyor...” diyerek, veli toplantılarının ebeveynlerin bilinçlenmesine aracılık ettiğine işaret etmektedir. Özel bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Y.1 de, “...Veli, çocuğun aralıksız ders çalışmasını istiyor ya da kendisi televizyon izlerken öğrenciden ders çalışmasını istiyor. Öğrenci ödevini yaparken velinin nasıl davranması gerekir? Veli artık gidip televizyonda dizi izlemek yerine çocuğunun gelişimine katkıda bulunmak amacıyla kitap okuyor. Çocuklara yardımcı olmak yerine televizyon izleyip onlara ilgisiz kalma gibi yanlış veli tutumlarının düzeldiği oluyor. Veliler bize gelip, şimdiye kadar yapmış olduğum birçok şeyi bundan sonra yapmayacağım, diyor. Çocuğuma karşı yanlış bir tutum ve davranış içerisindeydim. Bunların hepsini bize gelip söylüyorlar. Bütün bu konularda veli aslında eğitiliyor ve daha bilinçli bir veli olmayı öğreniyor...” şeklindeki görüşleriyle, veli toplantılarının velilerin çeşitli konularda bilinçlenmelerine ve çocuklarının eğitiminde sorumluluk üstlenmelerine katkı sağladığına dikkat çekmektedir. Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören ve okur yazar olmayan katılımcı veli D.İ.V.19 da , “...İnan ki çok şey öğreniyoruz. Hani veliler çocuklarına nasıl davranması gerektiğini, çocuklarını nasıl yetiştirmesi gerektiğini, çocuklarıyla nasıl ilgilenmesi gerektiğini öğreniyor. Mesela ben toplantıdan sonra çocuğuma diyorum ki, öğretmenlerine karşı, arkadaşlarına karşı saygılı ol. Okulun kurallarına uy. Kimseyle kavgaya etme. Kim sana karıştıysa, önce müdürüne, sonra gelip bana söyle, diyorum...” şeklindeki görüşleriyle, veli toplantılarının birçok konuda bir veli olarak bilinçlenmelerine katkı sağladığını teyid etmektedir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde, veli toplantılarının öncelikle velilere eğitim-öğretim faaliyetlerinin aktif bir paydaşı olma farkındalığı ve bilinci kazandırdığı söylenebilir. Velilerin eğitsel faaliyetlerin bir ortağı olma noktasındaki bu bilinçlenme ve farkındalık düzeylerinin artması, veli toplantılarında öğretmenlerin ve zaman zaman rehber öğretmenlerin velilere yönelik olarak yaptıkları bilgilendirmeler sonucunda geliştiği söylenebilir. Veli toplantıları aracılığıyla bilinç ve farkındalık düzeyi artan

velilerin çocuklarının eğitimi ile daha yakından ilgilenme, evde öğrencilerine sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşturma ve çocuklarına karşı olumlu ebeveyn tutumları sergileme eğilimlerinde artmalar olabilmektedir. Bu toplantılara katılmakla veliler, çocuklarını okula bırakmakla sorumluluklarının bitmediği, çocuklarının eğitimi ve davranışsal gelişimi noktasında en az öğretmenler kadar sorumluluk sahibi olduklarını fark etmeye başlamaktadırlar. Örneğin bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.2, “...Veli toplantıları ebeveyn öğrenci iletişimi açısından çok önemlidir. Evde anne baba bir şekilde çocuğuyla bir iletişim içindedir zaten. Ama bu iletişim nasıl bir iletişimdir, o önemli. Bu toplantılarda öğretmenler velilere bu konuları dile getirir. Yani ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi nasıl olursa çocuğun gelişimi ve başarısı için iyi olur, bunları öğretmenler velilerle bu toplantılarda konuşuyorlar. Dolayısıyla bu toplantılara katılan ebeveynler çocuklarıyla hem daha doğru iletişim kurmayı hem de onlara derslerinde, akademik başarılarında, kişilik gelişimlerinde, ahlaki ve davranışsal gelişimlerinde nasıl yardımcı olabileceklerini öğreniyorlar...” diyerek, veli toplantılarının veliler ve çocukları arasında sağlıklı ilişkilerin ve nitelikli bir iletişimin kurulmasına katkı sağlayabileceğine işaret etmektedir. Veliler ve çocukları arasında kurulan bu olumlu iletişim ve ilişkilerin öğrencilerin kişilik, ahlak ve davranışsal gelişimleri ile akademik başarılarına da yansiyabilmektedir.

Veli toplantılarına katılmanın, velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili doğru bildikleri yanlışları fark etmelerine de katkı sağladığı görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.2 bu gerçeğe, “...Bazen veli evde sizin okulda çocukları eğittiğinizin aksine, çocuğun öğrenmesini ve gelişmesini olumsuz yönde etkileyebilecek şekilde bir şeyler öğretmeye çalışıyor kendince. Ben öğretmenken de bu tarz şeyler oluyordu. Örneğin biliyorsunuz birinci sınıfta öğrencilere alfabeyi oluşturan harfler öğretiliyor. Veli evde “A” harfini “a” diye öğretiyor, sonra “B” harfini de “BE” diye öğretiyor. Çocuk bunları birleşik okuduğunda “ABE” diyor. Şimdi bunun gibi birçok şey var, velilerin yanlış yaptığı şeyler. Öğretmen, toplantılarda bunun gibi birçok konuda velilere nasıl davranmaları gerektiğini anlatır. Böylece veli evde çocuğunun öğrenmesine yardımcı olurken daha bilinçli davranır ve kafasına bir şey takıldığında öğretmenden doğrusunu öğrenme şansı olur...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı Ö.İ.Ö.1 de, “...Ebeveynliği öğreniyorlar. Çocuk eve gittiğinde okulda öğrendiği bazı şeyleri unuttur. Veli de hocam, siz öğretmensiniz. Eğer biz öğreteceksek siz niye öğretmen olmuştunuz? Bu toplantılarda biz velilere öğrencilerin öğrenmelerinde ve diğer alanlarındaki gelişimlerinde en az bizim kadar onların da sorumlu olduklarını söyleriz. Böylece veliler, öğretmenin evdeki yardımcı öğretmenlik rolünü öğreniyorlar. Önceleri eğer biz öğreteceksek siz niye varsınız, diyerek tepki gösterirken bu toplantılarda süreç içerisinde çocuklardaki değişimi görünce

ebeveynliği ve sorumluluklarını öğreniyorlar. Öğretmenle iş birliğinin gerçekten önemli olduğunu fark ediyorlar. Eğitimin bir parçası olmayı öğreniyorlar...” diyerek, veli toplantılarının velilerin çocuklarının eğitimi ile ilgili doğru bildikleri yanlışların düzeltilmesinde etkili olduğuna işaret etmektedir. Benzer şekilde bir öğretmen olan ve minimum 14 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı D.İ.Ö.20 de, “...Genelde veliler çocukların ders çalışma metotlarını, onlara nasıl davranmaları gerektiğini bilmiyorlar. Bunları onlara anlatıyorum. Mesela sesleri verdiğimizde veliler bilmiyorlar. Eski yöntemle çocuklarına öğretmeye çalışan veliler oluyor. Toplantıya geldiklerinde bunun yanlış olduğunu, doğrusunun ne şekilde olması gerektiğini söylediğimde onlar da artık daha çok dikkat ediyorlar. Davranış noktasında da öyle. Önceleri çocuklarına yanlış bir şekilde davranırken süreç içerisinde doğru tutumun nasıl olduğunu öğreniyorlar. Ve çocuklarına doğru davranmaya başlıyorlar...” diyerek, veli toplantılarının velilerin bilinçlenmesine birçok bakımdan katkı sağladığına dikkat çekmektedir. Veli toplantılarının velilere sağladığı katılardan biri de öğrenci öğrenmelerine bilinçli destek olma, güncel ve okul tarafından benimsenen öğrenme yöntem ve tekniklerinin farkına vararak öğretmenle iş birliği yapma olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla veli toplantılarına katılan veliler, kendi öğrencilik deneyimleri üzerinden öğrencilerin ev öğrenmelerine destek olmak adına yaptıkları yanlışlıkların farkına vardıkları görülmektedir.

Bütün bu kazanımların veli toplantılarında öğretmenlerle kurulan iş birliği ve iletişim sonucunda gelişen ebeveyn bilinçlenmesinin sonucunda ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Bu bilinçlenmenin, öncelikle veli toplantılarına veli katılımının sağlanması sonucu olduğu söylenebilir. Zira veli toplantıları gündem konuları (Tablo 13) incelendiğinde çocukların gelişim dönemi özellikleri, okulun sistem ve işleyişi, veli, okul ve öğretmen iş birliği, ebeveyn tutum ve sorumlulukları, çocuklarda kitap okuma alışkanlığı, ödevler, ev öğrenmelerinde veli desteği, verimli ders çalışma yöntemleri, öğretmen ve veli beklentileri, çocuklarda dijital teknolojilerin kullanımı ve internet, televizyon izleme gibi birçok konunun ele alındığı görülmektedir. Özellikle temel eğitimin birinci kademesi olan ilkokullarda veli toplantılarında bu konuların işin uzmanı öğretmenler tarafından velilerle paylaşılmasının velilerde çocuklarının eğitiminde daha bilinçli olmalarına katkı sunduğu söylenebilir. Bu bilinçlenme sonucu veliler, çocuklarının eğitiminde en az öğretmen ve okul kadar kendilerinin de sorumlulukları olduğunu fark etmeye başlamaktadır.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarının çocukların eğitimi ve gelişiminde birçok yönden velilerin bilinçlenmelerine destek sağladığı görülmektedir. Bu

bilinçlenmenin veli toplantılarına katılıp öğretmen ve okulla iş birliği yapmanın sonucunda gerçekleştiği görülmektedir. Zira bu toplantılarda özellikle sınıf öğretmeni, rehber öğretmen ve okul yöneticileri tarafından velilere yönelik birçok konuda bilgilendirmenin yapıldığı görülmektedir. Veli toplantılarında okulun işleyişi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin nasıl yürütüldüğü, çocukların eğitimi ve gelişiminde paydaşların sorumluluklarının neler olduğu konularında çeşitli bilgilendirmeler yapılabilmektedir. Ayrıca bu toplantılarda veliler, çocuklarının eğitim ve öğretim durumları, öğrenme eksiklikleri ve davranışsal gelişimleri hakkında bilgilenme olanağı bulmaktadırlar. Veli toplantılarında veliler çocuklarının akademik başarıları ve davranışsal gelişimleri üzerinde kendi tutum ve davranışlarının da etkili olabileceğini fark ediyorlar. Böylece veli toplantıları velilerin doğru ebeveyn tutumları hakkında da bilinçlenmelerine katkı sağlaması önemli bir durum olarak değerlendirilebilir. Zira ebeveyn tutumlarının öğrencilerin okuldaki akademik başarı veya başarısızlıklarının önemli belirleyicisi olabildiği (Dornbusch, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraleigh, 1987; Baumrind, 1971; Leung, Lau ve Lam, 1998; Garg, Levin, Urajnik ve Kauppi, 2005; Nyarko, 2011; Besharat, Azizi, Poursharifi, 2011; Masud, Thurasamy ve Ahmad, 2015) gibi; kişilik özelliklerini ve davranış kalıplarını da (Yavuzer, 2019; Akagündüz, 2018; Smetana, 2017; Bolat, 2016; Arslanoğlu, 2013; Moscatelli ve Rubini, 2009; Dönmezer, 2009; Joseph ve John, 2008; Yörükoğlu, 2004; Klein ve Ballantine, 2001) olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek özelliğe sahiptir.

Veli toplantılarında okul çalışanları tarafından yapılan bilgilendirmeler sayesinde, öğrenci velileri çocuklarının öğrenmelerinde yaptıkları yanlışlar ve çocuklarla olan ilişkilerinde takındıkları olumsuz ebeveyn tutum ve davranışlarının farkına varabilmektedirler. Bu farkındalık ve bilinçlenmenin etkisiyle velilerin çocuklarıyla daha sağlıklı iletişim kurma, çocuğun akademik ve davranışsal gelişimlerine destek olma, çocuğun eğitimi ve gelişiminde sorumluluklarını öğrenme gibi olumlu ebeveyn tutumları kazanabildikleri söylenebilir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, veli toplantıları eğitimde veli katılımını sağlamanın etkili araçlarından biri olarak değerlendirilebilir. Zira veli toplantıları aracılığıyla veliler, olumlu ebeveyn tutum ve davranışları hakkında bilinçlenmenin yanında, çocuklarının eğitimlerinde önemli derecede sorumluluk sahibi olduklarını fark edebilirler. Yapılan benzer çalışmalarda da (Kaçar, 2019; Koç Akran ve Kocaman, 2018; Yıldırım ve Dönmez, 2008) veli toplantılarının, veli çocuk ilişkileri ve iletişimi, veli öğretmen iş

birliği gibi birçok konuda velilerin bilinçlenmesine katkı sağladığını göstermesi, araştırma bulgularını benzer çalışma bulgularının teyid etmesi bakımından önemlidir. Bu bilinçlenmenin etkisiyle veliler, öğretmenle daha yakın iş birliği içine girerek sorumluluk üstlenebilmektedirler. Bilinçlenmeye bağlı olarak sorumluluklarını öğrenen veliler, çocuğunun öğrenmelerinde ve davranış gelişiminde sorumluluk üstlenme, çocuklarına güzel davranma, çocuğa evde çalışma ortamı oluşturma, anne-baba ve çocuk iletişimde doğru davranış sergileme konularında özenli davranmayı öğrenebilmektedirler. Ayrıca veliler, veli toplantıları aracılığıyla doğru bildikleri yanlışların farkına varıyorlar. Evde sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşturma yanı sıra, çocuklarının ders ve ödevlerle ilgili eksikliklerinin giderilmesine nasıl destek olabileceklerini öğreniyorlar. Bütün bunlar veli toplantılarını, aileyi eğitim-öğretim faaliyetlerine dâhil etmenin ve eğitimde veli katılımını sağlamanın önemli bir aracı haline getirdiği söylenebilir.

4.1.4.3. Toplantıların Öğretmene Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarının öğretmenler üzerindeki etkilerine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 19.
Toplantıların Öğretmene Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTILARIN ÖĞRETMENE ETKİSİ	1) Sorumluluk paylaşımı ve iş birliği	36
	2) Önemsenme ve mutluluk	30
	3) Motivasyon artışı	23
	4) Denetlenme hissi	20
	5) Öğrencilere yönelik tutumlarında değişme	19
	6) Problem çözme	18
	7) Öğrenciyi ve aileyi daha iyi tanıma	14
Toplam		160

Tablo 19 incelendiğinde, “*Toplantıların Öğretmene Etkisi*” kategorisi altında frekansları toplamı 160 olan 7 kod mevcuttur. Bu kodların ise “*sorumluluk paylaşımı ve iş birliği (f=36), önemsenme ve mutluluk (f=30), motivasyon artışı (f=23), denetlenme hissi (f=20), öğrenciye yönelik tutumlarında değişme (f=19), problem çözme (f=18), öğrenciyi ve aileyi daha iyi tanıma (f=14)*” olduğu görülmektedir. Buna göre, “*sorumluluk paylaşımı ve iş birliği (f=36), önemsenme ve mutluluk (f=30), motivasyon*

artışı (f=23), denetlenme hissi (f=20) gibi kodların katılımcılar tarafından sıkça tekrarlandığı; “öğrenciye yönelik tutumlarında değişme (f=19), problem çözme (f=18), öğrenciyi ve aileyi daha iyi tanıma (f=14)” gibi kodların ise katılımcılar tarafından görece az tekrarlandığı söylenebilir.

Buna göre (Tablo 19) veli toplantılarının öğretmenler üzerinde birçok yönden etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu etkilerin başında velilerle sorumluluk paylaşımı ve iş birliği gelmektedir. Örneğin minimum 25 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Y.1, konuyla ilgili görüşlerini şöyle dile getirmektedir; “...*Bu toplantılarda veli ile öğretmen arasında çift yönlü bir iletişim kuruluyor. Öğretmen, velinin desteğini alıyor...*”. Devlete ait bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.3 de, “...*Eğer veli toplantıya gelirse öğretmenin sorumluluğu azalır. İş birliği oluşacağı için ister istemez öğretmen üzerinde olumlu etkiler yaratır. Öğretmeni kendi sınıfı için daha fazla özveride bulunmasına katkı sunar ve daha farklı neler yapabileceği yönünde onları motive eder. Öğretmenin daha üretken olması üzerinde etkisi çok olur. Veli toplantılarında yıl içerisinde yapacağımız etkinliklerin neler olacağını söylüyoruz. Velilerin desteğini istiyoruz. Çünkü bizim herhangi bir maddi kaynağımız yok. Yıl içerisinde bir geziye gidiyoruz, bir gösteriye, sinemaya veya tiyatroya gideceğiz. Bütün bu etkinlikleri velinin desteği olmadan nasıl yapacaksınız? Velinin desteği olmadan yapacağımız şeyler var. Ama eğitim-öğretim sürecinde o kadar farklı şeyler yaşanıyor ki hepsini önceden kestirmeniz mümkün olmuyor. O yüzden veli toplantılarına katılan veliler eğitim-öğretim faaliyetlerinin bu çok taraflı yüzünü ve paydaşlarının ortak sorumluluklarını da öğreniyorlar...*” diyerek, veli toplantılarının öğretmenlere velilerle sorumluluk paylaşımı ve iş birliği yapma olanağı sağladığına dikkat çekmektedir. Velilerle kurulan bu iş birliğinin eğitim-öğretim yılı içerisinde yapılması planlanan gösteri, sinema, tiyatro ve kutlamalar gibi etkinliklerde velilerin desteğini sağlamada çok kilit bir role sahip olduğu görülmektedir. Özel bir ilkokulda öğretmen olarak görev yapan katılımcı Ö.İ.Ö.5 de, “...*Yapılan toplantılarda veli eğitim-öğretim sürecinin bir parçası haline getirildiği zaman veli de ister istemez bu işe biraz sarılır. Eğer öğretmen bu toplantıları sağlıklı bir şekilde gerçekleştirebilirse, veli-öğretmen iş birliği sağlanmış oluyor. Bunun kısmen de olsa öğretmenin yükünü hafiflettiğini düşünüyorum...*” şeklindeki görüşleriyle, veli toplantılarında velilerle kurulan iş birliği sayesinde sorumlulukların paylaşılabildiğine, velinin eğitim-öğretim faaliyetlerine dahil edilerek velinin desteğinin sağlanabildiğine dikkat çekmektedir. Bu durumun da öğretmenin yükünün hafiflemesine olanak sağlayabildiğini dile getirmektedir. Benzer şekilde öğretmenlik meslek hayatında minimum 50 veli toplantısı düzenleyen katılımcı D.İ.Ö.25 de, “...*Tek*

cümleyle, veli toplantıları öğretmenin yükünü azaltır...” diyerek, veli toplantılarının öğretmenlerin öğrencilere yönelik eğitim-öğretim hizmetlerini yürütürken sorumluluklarını hafifletebileceğini veciz bir ifadeyle vurguladığı görülmektedir. Yapılan benzer çalışmalar da (Kaçar, 2019; Koç Akran ve Kocaman, 2018; Honby ve Lafaele, 2011; Yıldırım ve Dönmez, 2008) veli toplantılarının, öğretmenlere velilerle iş birliği, sorumluluk paylaşımı, öğrencileri ve ailelerini daha iyi tanıma gibi çeşitli yönlerden etkilerinin olduğunu göstermektedir. Bu bakımdan veli toplantıları aracılığıyla velilerle kurulan bu iş birliği ve sorumluluk paylaşımının öğretmenlerin yükünü hafiflettiğini söylemek mümkündür.

Velilerin toplantılara katılım göstermeleri öğretmenlerde önemsenme ve mutlu olma şeklinde algılanmakta ve bu durum öğretmenlerin mesleklerini icra ederken motivasyonlarında artış sağlayabilmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan ve minimum 40 veli toplantısı düzenleyen katılımcı okul yöneticisi D.İ.Y.4, konuyla ilgili şunları söylemektedir; *“...Çok bariz, olur. İlgili veli öğretmeni mutlu eder...”* . Devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.18, velilerin toplantıya katılım gösterip göstermeme durumlarının kendisini ne denli etkilediğini; *“...İnanılmaz derecede etkiliyor beni. Ben toplantı öncesi velilere çocuklarının eğitimi için toplantının ne denli önemli olduğunu ve bunu önemsemeleri gerektiğini söylerim. Ama bunu önemsemeyip gelmemişlerse ben de bir şekilde tepkimi koyuyorum. Ama bana geçerli bir mazeret bildirenler hariç tabii. Geçerli bir mazeret sunmadan toplantıya gelmemiş ise ben de veliye her sorduğunda onun istediği cevapları vermiyorum. Kendisi telefonla ulaşmaya çalışıyor, çok istediği cevapları vermiyorum. Gelirseniz konuşuruz, diyorum. Çocuğunu almaya gelirken veya bırakırken bilgi almaya çalıştığında çok fazla ilgi göstermiyorum. Aslında bir çeşit toplantıyı, çocuğu ve beni önemsemediği için tepki gösteriyorum...”* sözleriyle dile getirmektedir. Benzer şekilde okuyazar olmayan bir veli olan katılımcı D.İ.V.19 da veli toplantılarına katılmanın öğretmenleri ne denli mutlu edebileceğine ve katılım göstermemenin öğretmenlerde nasıl bir hayal kırıklığı ve motivasyon düşüklüğüne yola açabileceğine şu sözlerle dikkat çekmektedir; *“...Velilerin biri gelse biri gelmese öğretmen üzüliyor bence. Öğretmen, veliler toplantıya gelmese bence üzüliyor. Üzüyor yani. Mesela demek ki bunlar çocuklarıyla ilgilenmiyorlar, çocuklarının üzerinde durmuyorlar, sadece bize mi bırakıyorlar şeklinde düşünüyor. Geldiklerinde ise seviniyorlar. Demek ki çocuklarının üstünde duruyorlar. Çocuklarına değer veriyorlar, okumasını istiyorlar...”*. Buradan hareketle veli toplantılarına velilerin katılım göstermelerinin öğretmenlerde önemsenme, mutlu olma ve motivasyon

artışına neden olabilirken; katılım göstermeme davranışlarının da öğretmenleri ciddi manada üzdüğü, motivasyonlarını olumsuz etkileyebileceği ve öğrenci velilerine içlerlenmelerine neden olabildiği söylenebilir.

Veli toplantılarının öğretmenler üzerindeki bir diğer etkisi, öğretmenlerde okulun en yakın sosyal çevresi olan veliler tarafından bir yönüyle denetlenme hissinin oluşmasına neden olabilmektedir. Örneğin çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.1 bu duruma şu sözlerle dikkat çekmektedir: “...Şimdi aynı şekilde çocuğun üzerinde bunun etkisi olduğu gibi öğretmenin üzerinde de var. Öğretmen de illaki bu ayrımı yapıyor. Bu veli çocuğunu takip ediyor ama aynı zamanda beni de takip ediyor, diye düşünür. Yani sonuçta bu toplantıda ben de tartıya çıkıyorum. Ben de konuşuluyorum, diyor. Ama öteki velinin hiç umurunda değil, diyor. Tabi ki benim çocuğuma daha dikkat ediyor. Daha duyarlı olmak zorunda kalıyor. Ötekinin de takip etmediğinin farkındadır. İster istemez bu insan davranışı olduğu için etkileniyordur...”. Buradan hareketle, veli toplantılarının öğretmenler üzerinde bir çeşit örtük denetim işlevine sahip olduğu söylenebilir. Bu durum bir yönüyle okulun veli profilinin eğitim seviyesi, farkındalık düzeyi ve eğitsel faaliyetlere katılım oranıyla ilgili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, velilerin toplantılara katılım göstermelerinin öğretmenin öğrencilere karşı olan tutumlarında değişmelere neden olabilmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan katılımcı D.İ.Ö.15 bu duruma şu sözlerle dikkat çekmektedir: “...Eğer bir veli toplantılara sürekli katılıp öğretmenle yakın bir iletişim ve iş birliğine girerse öğretmen ister istemez o velinin çocuğuyla daha fazla ilgilenme konusunda kendini mecbur hisseder. Eğer bütün veliler gelirlerse bu, öğretmenin daha fazla gayret göstermesi noktasında etkili olur. Örneğin veli bazen bize, hocam, çocuk falan konuyu iyi anlamamış, diyebiliyor. Veliden gelen bu dönüt üzerine bazen teneffüse bile çıkmadan o çocuklarla özel olarak ilgilenerek öğrenme eksikliklerini giderici çalışmalar yapıyorum. Ama veli toplantıya gelip bana çocuğunun bu eksikliğini söylemezse yapabileceğim çok şey olmaz. Veli gelmezse, çocuğunu önemsemediğini düşünürüm...”. Bir özel ilkokul müdürü olan katılımcı Ö.İ.Y.2, “...Velisi toplantılara katılan öğrencilere yönelik öğretmenin tutum ve davranışları değişiyor. Bunu devlet ve özel ayırmaksızın söylüyorum...” diyerek, velilerin toplantılara katılıp katılmama durumlarının öğretmenlerin öğrencilere yönelik tutum ve davranışlarında değişmelere neden olması durumunun devlet okulu ve özel okul fark etmeksizin bütün öğretmenlerde yaşanabileceğine işaret etmektedir. Esasen bütün bunların katılımcıların veli toplantılarına yüklediği önemle ilintili olduğu görülmektedir. Buradan, özellikle öğretmenlerin, veli toplantılarına velilerin katılım göstermelerini çok önemsedikleri

sonucunu çıkarmak mümkündür. Bu durumun temelinde, öğretmenlerin öğrencilerin eğitimi ve davranışsal gelişimi ile ilgili süreç içerisinde öğrenci velileriyle iş birliği yapmaya duyduğu şiddetli gereksinimin yattığı söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin eğitiminde velilerin de en az kendileri kadar sorumluluk sahibi olduklarına duydukları inancın da etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerdeki bu tutum değişikliği, toplantıya velisi gelen öğrenciler için olumlu iken velisi toplantılara gelmeyen öğrenciler için olumsuz olabilmektedir.

Veli toplantılarının öğretmenlere eğitim-öğretim süreci içerisinde öğrencilerle veya diğer başka durumlarla ilgili karşılaştıkları problemleri çözme ve öğrenci velileri ile birlikte ortak kararlar alma olanağı da sağlayabilmektedir. Veli toplantıları, öğretmenlerin sınıfça yapacakları gezi, sinema, tiyatro ve özel günlerin kutlanması ile ilgili etkinliklerde velilerin desteğini sağlama açısından da önemli görülmektedir. Öğrenciyi ve ailesini daha iyi tanıma olanağı da veli toplantılarının öğretmenlere sağladığı faydalar arasında görülmektedir. Veli toplantıları aracılığıyla öğrenci ve ailesini daha iyi tanımanın öğretmenler için ne kadar önemli olduğunu, minimum 25 veli toplantısı düzenlemiş olan katılımcı D.İ.Ö.1, şu sözlerle ifade etmektedir; “...*Şunu düşünüyorum, mesela veli toplantılarının yapılmadığını düşünelim. Diyelim ki bir öğretmen bir veliyi tanımıyor. Veliyi tanımadığı zaman çocuğunu da iyi bir şekilde tanıyamaz. Çünkü çocuğun evdeki durumunu bilmesi gerekiyor bir öğretmenin. Bunu da kimden öğrenebilirsiniz? Öğrenci velisinden öğrenebilirsiniz...*”.

Özetlemek gerekirse, veli toplantıları öncelikle öğretmene, öğrenci velileriyle sorumluluk paylaşımı ve iş birliği yapma olanağı sunmaktadır. Öğretmen ve veliler arasında kurulan bu iş birliği sayesinde, öğretmenler eğitim-öğretim süreci içerisinde yapacakları etkinlikler için ihtiyaç duydukları veli desteğini sağlamaktadır. Veli toplantılarına velilerin katılım göstermeleri, öğretmenlerde denetlenme hissi, önemsenme ve mutlu olma duygularını oluşturmanın yanı sıra motivasyonlarında da artış sağlayabilmektedir. Öğretmenlerdeki bu motivasyon artışı ve psikolojik iyi hissediş, velilerin toplantılara katılım göstererek çocukların eğitiminde öğretmenleri yalnız bırakmamaları ve öğretmenle iş birliği yaparak ihtiyaç duydukları desteği vermeleriyle gerçekleşebilmektedir. Zira eğitim-öğretim süreci içerisinde öğrencilerle ilgili önceden tahmin bile edilemeyecek çok şey yaşanabilmektedir. Çocukların özel sorunları, ders ve ödevlerle ilgili eksiklikleri olabilmekte, öğrenciler arası sorunlar yaşanabilmekte, öğrencinin okulun kurallarına uyum sorunları olabilmekte, bazen de

öğrenci özel gereksinimli bir öğrenci olabilmektedir. Karşılaşılan bütün bu durumlarla öğretmenin tek başına baş etmesi mümkün olmayabilir. Dolayısıyla bütün bu ve benzeri kestirilemeyen durumlarla ilgili karşılaşılan problemlerin çözümünde öğretmen velilerle iş birliği yaparak problemleri çözme şansına sahip olabilir. Öğretmen, gereksinim duyduğu bu desteği velide gördüğü zaman mutlu olmakta ve daha özverili bir şekilde görevini icra edebilmektedir. Bütün bunlarla birlikte veli toplantıları öğretmenlere öğrencileri ve ailelerini daha iyi tanıyabilme olanağı da vermektedir.

4.1.4.4. Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarının okul yönetimi üzerindeki etkilerine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 20.

Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
TOPLANTILARIN OKUL YÖNETİMİNE ETKİSİ	1) Okul geliştirme	49
	2) Veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme	32
	3) Problem çözme	31
	4) Örtük denetim	11
	5) Velilere erişim ve finansal destek	5
	6) Okul güvenliğine katkı	5
	7) Huzurlu ve mutlu okul	4
Toplam		137

Tablo 20 incelendiğinde, “*Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi*” kategorisi altında frekansları toplamı 137 olan 7 kod bulunmaktadır. Bu kodların ise “*okul geliştirme (f=49), veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme (f=32), problem çözme (f=31), örtük denetim (f=11), velilere erişim ve finansal destek (f=5), okul güvenliğine katkı (f=5), huzurlu ve mutlu okul (f=4)*” olduğu görülmektedir. Buna göre, *okul geliştirme (f=49), veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme (f=32) ve problem çözme (f=31)* gibi kodların katılımcılar tarafından sıkça tekrarlandığı; “*örtük denetim (f=11), velilere erişim ve finansal destek (f=5), okul güvenliğine katkı (f=5), huzurlu ve mutlu okul (f=4)*” gibi kodların ise katılımcılar tarafından görece az tekrarlandığı söylenebilir. En çok tekrarlanan kodlar arasında “*okul geliştirme (f=49)*” kodunun katılımcıların %77’si tarafından tekrarlanması dikkat çekicidir. Zira bu durum katılımcıların büyük

oranda veli toplantılarının okul geliştirme üzerinde etkili olabileceğine inandıkları anlamını taşımaktadır.

Buna göre (Tablo 20) veli toplantıları okul yönetimi üzerinde birçok yönden etkili olabilmektedir. Veli toplantılarının okul yönetimleri üzerindeki en büyük etkisi “*okul geliştirme*” olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, velilerin veli toplantılarında okulun işleyişi ve uygulamalarında gördükleri bazı eksiklik ve aksaklıkları dile getirmelerinin sonucu olarak görülebilir. Zira Tablo 20’de görüleceği üzere okul geliştirme kodundan sonra en çok tekrarlanan kodların “*veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme*” ve “*problem çözme*” gelmektedir. Dolayısıyla veli toplantıları aracılığıyla veliler, okulla ilgili çeşitli konularda memnun olmadıkları durumları, kendilerinin veya çocuklarının karşılaştıkları problemleri, okulda eksik veya yanlış yapıldığına inandıkları birçok konuyu gündeme taşıyarak ilgililere iletebilmektedirler. Veliler çeşitli konulardaki bu rahatsızlıklarını, dilek ve şikâyetlerini öğretmenler aracılığıyla veya doğrudan okul yöneticilerine iletebilmektedirler. Örneğin, özel bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan ve 30’dan fazla veli toplantısına katılmış olan katılımcı Ö.İ.Y.1; “...Ciddi bir şekilde etkileri oluyor. Okul yönetimi olarak aldığımız kararlar ve uygulamalar açısından asla değiştirilemez bir tutum içerisinde değiliz. Belli bir sistemimiz vardır ama aynı zamanda veli dönütlerini çok önemsiyoruz. Toplantılarda veliler de bize çocukları ile ilgili dönüt veriyorlar. Mutlaka velilerden aldığımız bu dönütleri not alırsak. Bunları paydaşlarımızla konuşuruz. Bir sonraki aşamada velilerden gelen bu öneri ve dilekler bir uygulama örneğine dönüşebiliyor. Çok önemsiyoruz velilerden gelen şikâyetleri, önerileri ve istekleri. Yani sadece biz bilmiyoruz, veli de çok şey biliyor. Birbirimizden öğreniyoruz aslında. Bütün paydaşlar birbirlerinden çok şey öğreniyorlar...” diyerek, öğrenci velilerinin toplantılarda dile getirdikleri görüş, öneri, dilek ve şikâyetleri dikkate aldıklarını dile getirmektedir. Devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapmakta olan ve 70’den fazla veli toplantısına katıldığını belirten katılımcı D.İ.Y.1, “...Okulumuzu geliştirmek, planladığımız projeleri gerçekleştirmek için velilerden destek sağlama imkânımız oluyor bu toplantılar sayesinde. Örneğin kütüphaneyi zenginleştirdik. Kütüphaneyi zenginleştirme fikri velilerimizden geldi. Tasarım atölyesi, biz bunları veli toplantılarında velilerimizle konuştuk, onların katkılarıyla tasarım atölyesi oluşturma kararı aldık. Biliyorsunuz, yeni bakanımız da tasarım atölyelerini çok önemsiyor. Bunları velilerin desteğiyle yaptık. Bu eğitim-öğretim yılında öğrencilerimizin yaptıkları tasarımlarla ilgili yılsonu bir gösteri yaptık...” diyerek, veli toplantıları aracılığıyla velilerle kurulan bu iş birliği sayesinde velilerden finansal destek sağlanabildiğine vurgu yapmaktadır. Velilerden

sağlanan bu desteklerle okulun çeşitli ihtiyaçlarının giderilebildiği hatta okulda tasarım atölyesi gibi ihtiyaç duyulan fizikî mekânların oluşturulabildiği görülmektedir. Okul müdürü olan başka bir katılımcı D.İ.Y.7, “...*Veli toplantıları benim en çok önemseydiğim konudur. Eğer gerçekten uzun vadeli bir düzen oturtmak istiyorsanız. Bizim otuz iki tane sınıfımız var. Bunda bir bütün oluşturmak istiyorsanız, sizin formalite toplantıdan çok gerçekten sizin için önemli olan konuların konuşulduğu, ortak kararların alındığı ve uygulandığı toplantılar olması lazım. Yoksa gerçekçi yapmazsanız siz bir okul kültürü oluşturamazsınız. Bazı sorunlarınızı gerçekten ortaya koyup konuşmazsanız onlar sürekli karşınıza çıkar...*” diyerek, veli toplantılarının okulda düzen oluşturma, sorunları çözme ve okul kültürü oluşturma üzerinde etkili olabileceğine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde yine bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.4 ise, “...*Mesela bizim sabunluklar daha önce açma doldurmalı sabunluklardı. Veliler burada açılmayan merkezî sistemli sabunluk yapın dediler, biz de diğer gün gidip merkezî sabunluklar yaptık. Bir de gözümünden kaçan bir şey var. Üst katta bir veli geldi, sizin bu ara merdiven boşlukları tehlikeli, demişti. Biz hemen bir hafta sonra malzeme alıp yaptık. Geçen hafta da bir veli geldi ve dedi ki, hocam, bu servisler geç geliyor, ne yapalım? Biz bunun üzerine yeni bir ayarlamaya giderek servisle giden öğrencileri 17.50’de, servisle gitmeyenleri de 17.40’ta bırakarak o sorunu da çözdük...*” diyerek, veli görüşleri doğrultusunda okuldaki uygulamalarda değişikliğe gittiklerini, okulun güvenlik riski teşkil eden sıkıntılarını gidermeye çalıştıklarını belirtmektedir. Aynı şekilde katılımcı D.İ.Y.2 de, “...*Doğrudan etkisi var. Dediğim gibi, öğretmen veli ile iyi bir iletişim ve iş birliği kurarsa öğretmen, öğrenci ve veli mutlu olur. Bu da şu demek, mutlu öğretmen, mutlu öğrenci; mutlu veli ve huzurlu okul. Dediğim gibi bu toplantılar aracılığıyla okul-aile ilişkileri güzel tutulursa biz de okul idaresi olarak daha farklı işlere zaman ayırarak okulu daha da güzelleştirip geliştiririz...*” diyerek, veli toplantılarında velilerle sağlanan nitelikli iletişim ve iş birliğinin okulda huzurlu bir ortamın oluşmasına ve okul paydaşlarının mutluluğu üzerinde olumlu etkiler bırakabileceğine işaret etmektedir.

Katılımcılara göre veli toplantılarının okul yönetimi üzerindeki önemli etkilerinden biri de örtük denetimdir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.24 bu durumu, “...*Bu toplantıların okul üzerinde örtük bir denetim rolü oynadığını düşünüyorum...*” sözleriyle ifade etmektedir. Özel bir ilkokul müdürü olan katılımcı Ö.İ.Y.2 de, “...*Az önce söylediğim şeyler idare için de geçerlidir. İdare de veliler tarafından denetlendiğini düşünüyor. Velilerimize hep şunu söylüyorum. Buraya geldiğinizde okulumuz, öğretmenlerimiz, eğitim anlayışımız, uygulamalarımız, hatta idaremiz hakkında beğendiğiniz veya beğenmediğiniz ne varsa bizimle paylaşın. Biz eleştiriye açığız. Velilerimizin tespitlerini, önerilerini kesinlikle dikkate alıyoruz. Velilerimizin dilek ve*

temennilerini sonradan öğretmenlerimizle tartışıyoruz. Bir eksiğimiz veya yanlışımız olduğu kanısına varırsak onları düzeltiyoruz...” diyerek, veli toplantılarının okul yönetimi üzerindeki örtük denetim işlevine işaret etmektedir. Benzer şekilde minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.16 da “...*Velilerin katılımı okul yönetiminin daha aktif olmasını sağlıyor. Velilerin okuldaki işleyişi takip etmeleri okul yönetiminin daha dikkatli ve duyarlı davranmalarını sağlıyor...*” diyerek, bir başka açıdan bu örtük denetime dikkat çekmektedir.

Bununla birlikte katılımcılara göre veli toplantılarının okul yönetimleri üzerinde başka etkileri de olabilmektedir. Sınıfların ve lavaboların temizliği, öğrencilerin okula geliş-gidiş saatlerinin ayarlanması, kantinlerde satılan ürünlerin sağlık açısından durumu, okulun çevresinde öğrencilerin güvenliğini tehdit edebilecek olası durumlar bu etkilerden sadece birkaçıdır. Ayrıca, velilerin toplantılarda okul çalışanlarının kendileri ve öğrencilere yönelik tutum ve davranışları, okul güvenliği, okul servisleri, öğretmenlerle ve benzeri konularla ilgili yaşadıkları sıkıntıları okul yöneticilerine dilek veya şikâyet formatında ilettikleri de görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan katılımcı D.İ.Ö.10 konuya şu sözlerle dikkat çekmektedir: “...*Temizlik boyutu şu an bizim en büyük sorunumuz. Milli eğitimden gerekli kaynakların kısıtlı olmasından kaynaklı sıkıntılar yaşıyoruz. Tabi ki yaptırımları çok oluyor. Velilerle ortak bir karar alıyoruz. Şikâyetçi olduğunuz durum var mı? Temizlik, diyorlar. İdareye bildirdiğim zaman kendince yaptırımı oluyor. Ve temizlik olsun, kantindeki satılan ürünler olsun, denetim olmasına rağmen daha da dikkatli oluyorlar. Velilerin talebinin yöneticiler üzerinde çok etkisi var...*”. Çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli D.İ.V.21, “...*Vallahi bir ara bir toplantıya Müdür Bey de katılmıştı. Ben, okulun giriş kapısında güvenlikçi yok, demiştim. Bir süre sonra okulda güvenlikçi oldu. Artık benim söylememden midir, diğer velilerin söylemesi ile mi, bilmiyorum. Ama sonra güvenlikçi okulda olmaya başladı. Vallahi almışlardı o zaman. Şaşırmıştım. Dedim, acaba benim söylemem ile mi yoksa başkalarından dolayı mı? ...*” sözleriyle, okul müdürünün de hazır olduğu bir veli toplantısında okulun güvenliğiyle ilgili dile getirdiği bir sorunun çözüldüğünü belirtirken, şaşkınlığını da gizlemediği görülmektedir. Bu durumu çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli Ö.İ.V.3 ise, “...*Yani bence bu okul müdürüne bağlı. Eğer okul müdürü okulu önemsiyorsa etkili olur. Toplantıda dilek ve şikâyetlerimizi not alıyorlar. O sorunu halledince de bizi arayıp haber veriyorlar. Keşke bu devlet okulunda da olsa...*” diyerek, veli toplantılarının okul yönetimleri üzerinde etkili olup olmayacağının okul müdürünün anlayışına ve velilerin düşüncelerini önemseyip

önemsemediğine bağlı olabileceğine dikkat çekmektedir. Bu görüşleriyle katılımcı Ö.İ.V.3'ün, özel okullarda velilerin dilek ve şikâyetlerinin önemsenme derecesinden duyduğu memnuniyeti dile getirirken, devlet okullarında velilerin düşünce ve görüşlerinin yeterince önemsenmediğini de ima ettiği görülmektedir.

Yukarıda görüşlerine yer verilen katılımcıların belirttiği gibi, veli toplantılarında öğrenci velileri tarafından okul yönetimlerini ilgilendiren birçok sorun ve eksiklik dile getirilebilmektedir. Örneğin okulun ve sınıfların temizliği, gürültü, sınıfların aydınlatma ve ısınma sorunları, okul bahçeleri, okul servisleri, çalışanlarla ilgili şikâyet ve beklentiler, eğitim durumları, öğrencilerin akademik ve davranışsal gelişimleri, kantinlerin sağlığı ve güvenlikle ilgili bir dizi konuda velilerin görüş, dilek ve şikâyetleri olabilmektedir. Veli toplantılarında velilerin dile getirdikleri görüşler, dilek ve şikâyetlerin okul yönetimleri tarafından dikkate alınması sonucu okulun geliştirildiği söylenebilir. Velilerle kurulan bu iletişim ve iş birliği sayesinde okulun çeşitli problemleri çözülebilmekte ve eksikliklerinin giderilmesi sağlanabilmektedir. Bütün bunlar, veli toplantılarının okulun geliştirilmesi üzerinde etkili olabildiğini göstermesi bakımından önemlidir. Okul yöneticilerinin, velileri okulun bir paydaşı olarak görmeleri, velilerin okulun işleyişi ve çeşitli konulardaki dilek ve şikâyetlerini önemseyip gerekli girişimlerde bulunmaları okulun geliştirilmesine yönelik bir durum olarak değerlendirilebilir. Zira Balcı'ya (2014) göre okulun en yakın paydaşları olan velilerin ve diğer toplumsal kaynakların okulun işleyişine ve karar alma süreçlerine dahil edilmesi, okul toplumuyla etkili bir iletişim ve iş birliğinin kurulması ile okulda huzurlu bir ortamın oluşumuna dönük çabaların tümü, okulun geliştirilmesi olarak değerlendirilmektedir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarının okul yönetimi üzerinde çeşitli yönlerden etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu etkilerin başında ise okul geliştirmek gelmektedir. Veli toplantılarının okul geliştirmenin yanında veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme, problem çözme, örtük denetim, velilere erişim ve finansal destek, huzurlu ve güvenli bir okul ortamının oluşturulmasına katkı gibi etkilerinin de olduğu tespit edilmiştir. Veli toplantıları paydaşlar arasında iş birliğinin oluşmasına, bu iş birliği sayesinde velilerin okulu sahiplenmelerine ve okula destek olmalarına katkı sağlayabilmekte ve toplantılarda dile getirilen çeşitli problemlerin çözülmesine olanak sağlamaktadır. Bu da güvenli ve huzurlu bir okul ortamının oluşmasına katkı sağlayabilmektedir. Dolayısıyla veli toplantılarının okul yönetimleri için geri besleme

olanağı sağlayarak okulun kendini geliştirmesini mümkün kıldığı söylenebilir. Burada okulun en yakın sosyal çevresi olan öğrenci velilerinin bu tutum ve davranışlarının okul yönetimi üzerinde bir çeşit örtük denetim işlevi gördüğü söylenebilir. Dolayısıyla okul yöneticilerinin daha duyarlı iş görmelerini etkileyebilmektedir. Bu durum, okul yöneticilerinin veliler tarafından dile getirilen problemlerin ele alınarak çözülmesi girişiminde bulunmalarını sağlayabilmektedir. Yapılan benzer çalışmalarda da (Çalışkan ve Ayık, 2015; Topçu, 2013; Özbaş, 2009; Yıldırım ve Dönmez, 2008) veli toplantılarının okul yönetimleri üzerinde, okulu geliştirme, okul güvenliği ve maddi destek sağlama bakımlarından olumlu etkilerinin olabileceği belirtilmiştir. Bu yönüyle bakıldığında farklı araştırma sonuçlarının da burada belirlenen bulguları teyit ettiği söylenebilir.

4.1.5. Beşinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın beşinci alt problem cümlesi *“Veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi bakımından neler yapılmaktadır?”* olarak belirlenmişti. Katılımcıların yaşantıları temelinde paylaştıkları görüşleri analiz edilerek *“Alınan Kararların İzlenmesi”* kategorisi oluşturulmuştur. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin bulgular ve yorumları şöyle gerçekleşmiştir.

4.1.5.1. Alınan Kararların İzlenmesi Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 21.
Alınan Kararların İzlenmesi Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
ALINAN KARARLARIN İZLENMESİ	1) Uyarıda bulunma	39
	2) Velilerle iş birliği yapma	10
	3) İkna etme	4
	4) Alınan kararları hatırlatma	2
Toplam		55

Tablo 21 incelendiğinde, “*Alınan Kararların İzlenmesi*” kategorisi altında frekansları toplamı 55 olan 4 kod bulunmaktadır. Bu kodların ise “*uyarıda bulunma* ($f=39$), *velilerle iş birliği yapma* ($f=10$), *ikna etme* ($f=4$), *alınan kararları hatırlatma* ($f=2$) olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından “*uyarma*” kodunun sıkça tekrarlandığı, “*velilerle iş birliği yapma*”, “*ikna etme*” ve “*alınan kararları hatırlatma*” gibi kodların ise az tekrarlandığı görülmektedir.

Buna göre (Tablo 21) veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi, uyarıda bulunma, velilerle iş birliği yapma, ikna etme ve alınan kararların velilere hatırlatılması şeklinde gerçekleştiği söylenebilir. Konuyla ilgili görüş belirten katılımcıların %72’si veli toplantılarında alınan kararların izlenmesinin öğretmenler tarafından çeşitli yöntemler ve araçlar kullanılarak yapılan uyarılar şeklinde gerçekleştiği görüşünde oldukları görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.1, konuyla ilgili “*...Toplantılarda alınan kararlar öğretmenler ve bizler tarafından takip ediliyor. Nasıl mı? İşte, uymayanlar uyarılıyor...*” diyerek, görüşlerini dile getirmektedir. Minimum 40 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.2, “*...Toplantıda alınan kararların uygulanması ve izlenmesi son derece önemlidir. Alınan kararlarla ilgili aksaklıkları hemen, anında velilerime iletirim. Alınan kararları tüm velilerle paylaşıyoruz. Toplantıya katılmayan velileri ise özel olarak çağırıp aldığımız kararları paylaşıyorum. Alınan kararlara aykırı hareket eden veya kararları eksik uygulayan velileri uygun üslupla uyarıyoruz...*” diyerek, toplantılarda alınan kararları, toplantıya katılan ve katılmayan tüm öğrenci velileriyle paylaştığını, kararlara uyma noktasında bir sorunla karşılaştığında hemen velilerle iletişime geçerek gerekli uyarılarda bulunduğunu belirtmektedir. Toplantı kararlarının izlenmesi ile ilgili özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.3 ise görüşlerini, “*...Veliyi arıyorum, görüşme talebinde bulunuyorum. Okula gelebilir misiniz, derim. Görüşüp ikna etmeye çalışıyorum...*” şeklinde dile getirmektedir. Katılımcı D.İ.Ö.25 ise “*...İlk etapta toplu bir mesaj atarım. Veli toplantımızda konuşulmasına rağmen şu aksaklıklar görülüyor. Biraz daha dikkatli olalım, şeklinde genel bir mesaj bu. Ondan sonra problem hâlâ devam ediyorsa veliyi arar, konuşurum veya okula çay içmeye davet eder, konuşuruz...*” sözleriyle veli toplantılarında alınan kararlara uymayanlar olduğunda, öncelikle sınıfın tüm velilerine hitaben genel bir uyarı mesajı gönderdiğini, bu genel uyarı mesajına rağmen kararlara uymama davranışının sürmesi halinde, doğrudan ilgili velileri okula çağırarak sorunun giderilmesi için gerekli uyarılarda bulunduğunu belirtmektedir. Buradan hareketle, öğretmenlerin gerek whatsapp grubu üzerinden gerekse sms şeklinde

gönderdikleri uyarı mesajlarında kararlara uymayan velileri deşifre etmekten kaçınarak, durumu kişiselleştirmeden, olumlu bir iletişim dili kullanmaya özen gösterdikleri söylenebilir.

Öğretmenlerin toplantılarda alınan kararların izlenmesinde gösterdikleri bu özenli tutuma velilerin de işaret ettiği görülmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.12, “...Uymayanları genel bir dille uyarıyor. Gruptan bazen görüyorum. İsimlerini söylemiyor. Ama uymayanlar kendilerini biliyor...” diyerek, öğretmenlerin bu uyarıları yaparken velileri deşifre etmeden, velilerin gururunu incitmeden uygun bir üslup kullandıklarını belirtmektedir. Minimum 30 veli toplantısı düzenlediğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.14, “...Toplantılarda aldığımız kararlara uymayan veliler olduğunda ben özellikle telefon açıp sakın bir dille böyle olması gerektiğini, işte böyle daha iyi olacağını velilere anlatıyorum. Buna rağmen kabul etmezse de yapacağım bir şey yok ne yazık ki...” derken, alınan kararların izlenmesi hususunda velilerle iletişime geçip velilerin alınan kararlara uymaları noktasında gerekli uyarılarda bulunmaktan başka bir alternatiflerinin olmadığına dikkat çekmektedir.

Veli toplantısında alınan kararların izlenmesi bakımından bazı öğretmenlerin öğrenci velileriyle iş birliği yaptıkları tespit edilmiştir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.3, “...Biz öncelikle bir sınıf annesi seçiyoruz. Bu sınıf annesi velilerle öğretmen arasında önemli bir köprü işlevi görüyor. Bu sınıf annesi bütün velilerin telefon numaralarını kaydedip bir whatsapp grubu kuruyor. Gerektiğinde bütün annelere hızlıca ulaşabiliyor. Alınan kararların uygulanması ve takibi ile ilgili gördüğüm eksiklikleri onun üzerinden paydaşlara iletiyoruz. Bazı durumlarda kendim de konunun özelliğine göre değişir bu, velilerimizi çağırıp görüşüyorum. Sorun nereden kaynaklanıyorsa onu tespit edip aşmaya çalışıyoruz. Kararların takibi ve izlenmesinde, sınıf annesi üzerinden kurulan bu mekanizma ile alınan kararların takibi yapılıyor...” diyerek, kararların izlenmesi için velilerden gönüllü bir sınıf annesi seçtiklerini, bu sınıf annesi üzerinden velilerle iletişime geçerek alınan kararların takibinde diğer velilerle iş birliği yapıldığına işaret etmektedir. Benzer şekilde bu iş birliğine özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4 de, “...Veliyle görüşürüm. Veliye de alınan kararların izlenmesinde sorumluluk veririm...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Dolayısıyla veli toplantılarında alınan kararların izlenmesinde velilere çeşitli şekillerde uyarılarda bulunulurken aynı zamanda velilere çeşitli sorumluluklar da verilerek, velilerle iş birliği yoluna gidilmektedir. Velilerle yapılan bu iş birliği sayesinde toplantılarda alınan kararlara uyma oranının artabileceği söylenebilir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi genellikle sınıf öğretmenleri tarafından yapılmaktadır. Bu durum tüm katılımcı görüşlerinden anlaşılabilir. Katılımcılara göre veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi çoğunlukla velilere yönelik uyarılarda bulunma, velilerle iş birliği yapma, kararlara uymayanları ikna etme ve alınan kararları hatırlatma şeklinde gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin veli toplantılarında alınan kararları izlerken en çok başvurdukları yöntemin velilere yönelik uyarılarda bulunmak olduğu görülmektedir. Öğretmenler bu uyarıları genellikle kendi sınıfları için kurdukları sınıf whatsapp veli gruplarında paylaştıkları mesajlarla veya velilere telefonla kısa mesaj göndererek yapmaktadırlar. Velilere gönderilen bu uyarı mesajlarından istenilen sonuçlar alınamadığında öğretmenlerin ilgili velileri telefonla özelden arayarak okula davet edip toplantılarda alınan kararları hatırlatmaktadırlar. Hatta zaman zaman ev ziyaretlerinde bulunarak velileri ikna etme yoluna gittikleri görülmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin sınıfta öğrencilere veya bir sonraki veli toplantısında velilere uyarılarda bulundukları da katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin, alınan ortak kararların uygulanması için velilere çeşitli sorumluluklar vererek onlarla iş birliği yaptıkları da görülmektedir.

4.1.6. Altıncı Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın altıncı alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında yaşanan güçlükler nelerdir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcılara, veli toplantılarında karşılaştıkları güçlüklerin neler olduğu, toplantılarda rahatsız edici buldukları durumları yaşantılarına dayanarak paylaşmaları istenmiştir.

Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcı görüşlerinin analizleri sonucunda, “*Yaşanan Güçlükler*” kategorisi oluşturulmuştur. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin bulgular ve yorumları şöyle gerçekleşmiştir.

4.1.6.1. Yaşanan Güçlükler Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda veli toplantılarında yaşanan güçlükler kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumları yer almaktadır.

Tablo 22.
Yaşanan Güçlükler Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
YAŞANAN GÜÇLÜKLER	1) Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları	24
	2) İletişim çatışmaları	21
	3) Katılım problemleri	15
	4) Maddî destek talebinde bulunmak	8
	5) Velilerin bireysel görüşme talepleri	7
	6) Alınan kararlara itiraz edilmesi	5
	7) Okul yönetimini ilgilendiren konuları görüşmek	3
Toplam		83

Tablo 22 incelendiğinde, “*Yaşanan Güçlükler*” kategorisi altında frekansları toplamı 83 olan 7 kod bulunmaktadır. Bu kodların ise “*toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları (f=24), iletişim çatışmaları (f=21), katılım problemleri (f=15), maddî destek talebinde bulunmak (f=8), velilerin bireysel görüşme talepleri (f=7), alınan kararlara itiraz edilmesi (f=5), okul yönetimini ilgilendiren konuları görüşmek (f=5)*” olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından “*toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları*”, “*iletişim çatışmaları ve katılım problemleri*” kodlarının sıkça tekrarlandığı, diğer kodların ise görece az tekrarlandığı görülmektedir. Sıkça tekrarlanan kodlar arasında “*toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları*” ve “*iletişim çatışmaları*” kodlarının öne çıktığı görülmektedir.

Buna göre (Tablo 22) veli toplantılarında en fazla yaşanan güçlük “*toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları*” olarak gerçekleşmiştir. Katılımcı görüşleri incelendiğinde velilerin toplantılarda sergilemiş oldukları bazı davranış ve tutumların toplantıların ciddiyetiyle bağdaşmadığı görülmektedir. Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları çeşitlilik göstermektedir. Katılımcılara göre bazı veliler toplantıya zamanında gelmemek veya toplantıdan erken ayrılmaktadırlar. Veliler, toplantıya kendileri gelmek yerine öğrencinin abi veya ablasını göndererek de toplantı ciddiyetine aykırı davranabilmektedirler. Örneğin 34 yıl mesleki kıdemi olan ve 60’tan fazla veli toplantısına katıldığını belirten ve halen devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.6, yaşanan bu güçlüğe şu sözlerle dikkat çekmektedir; “*...Bazı veliler gerçekten toplantıları hiç ciddiye almıyorlar. Anne ve baba toplantıya katılmak yerine çocuğunun abisini veya ablasını gönderiyor. Bu tip veliler de var...*”. Devlete ait bir ilkokulda öğretmen olarak görev yapan katılımcı D.İ.Ö.21, “*...Velilerin toplantıya geç gelmeleri ve erken çıkmak istemelerini en çok karşılaştığım sıkıntılara örnek*

verebilirim...” diyerek, velilerin toplantıya geç gelme ve toplantının bitmesini beklemeden ayrılmaları gibi durumların sık yaşandığına işaret etmektedir. Benzer şekilde özel bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4 de, “...Toplantıya zamanında gelmeyen veli davranışları. Ben toplantının sonuna yaklaşmışım, toplantıya yeni gelen veli oluyor. Toplantıya zamanında gelmediği için gündem maddelerinin birçoğunu kaçırmış. Bu defa başlıyor soru sormaya. Hocam bu ne oldu, hocam şu ne oldu, diye. Aslında toplantıya zamanında gelen velilerin de bu durumdan rahatsızlık duyduklarını görüyorum. Bu sefer ona, sonra görüşelim, diyorum. Toplantı sonrası ona özetliyorum mecburen...” diyerek, yaşanan bu güçlükten duyduğu rahatsızlığı dile getirmektedir. Katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4, bu durumdan toplantıları ciddiye alıp zamanında gelen velilerin de rahatsızlık duyduklarını gözlemlediğini belirttiği görülmektedir. Örneğin çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim görmektedir olan katılımcı veli Ö.İ.V.3, toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışlarından duyduğu rahatsızlığı şu ifadelerle dikkat çekmektedir: “...Mesela öğretmen bize, dokuzda toplantı yapacağım, diyor. Ben sekiz buçukta orada olurum. O öğretmen beni beklemesin isterim. Çünkü onun da bir zamanı var, o da bize göre kendini ayarlamıştır. Ama şey, bazı veliler pat diye içeri giriyor. Öğretmen konuşmuş, konuşması bitmek üzere, bazı veliler pat diye içeri giriyorlar. Eee... Valla geciktim. Böyle olunca öğretmenin dikkati dağılıyor. Toplantıya zamanında gelmeyen veli davranışlarından rahatsız oluyorum. Pat diye dalıyorlar içeri. Konuşa konuşa. Yani hiç rahatsız olmadan...”. Benzer şekilde, çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.7 de, “...Başka bir örnek vereyim, öğretmen toplantıyı başlatmıştır, kapı açılıyor, kapanıyor. Hatta bazıları o kadar abartıyor ki öğretmen toplantıyı bitirmek üzere kapıyı açıp gelenler oluyor. Bu çok rahatsız edici bir durum. Gelme artık yani...” diyerek, veli toplantılarına zamanında gelmeme davranışının veliler tarafından sıkça yaşandığını ve bu durumun toplantı ciddiyetiyle bağdaşmadığına başka bir açıdan işaret etmektedir.

Toplantıya zamanında katılmayan veliler, toplantının ortasında veya bitimine doğru toplantıya dahil olduklarında, hem katılımcıların dikkatinin dağılmasına sebep olmakta hem de konuşulan birçok gündem maddesinin görüşülmesini kaçırabilmektedirler. Toplantıya geç gelen veliler yanlarına oturdukları velilerle fısıldaşarak neler konuşulduğu hakkında velilerden bilgi almaya çalışırken gürültüye neden olabilmektedirler. Bu durum diğer katılımcıların dikkatlerinin dağılmasına ve toplantı ciddiyetinin bozulmasına neden olabilmektedir. Bazı durumlarda toplantıya vaktinde gelmeyen velilerin, öğretmenden toplantıda neler konuştukları ve ne gibi kararlar aldıkları hakkında sorular sorarak bilgi alma yoluna gittikleri görülmektedir. Bu

tür veli davranışları katılımcılar tarafından rahatsız edici bir güçlük olarak değerlendirilmektedir. Zira toplantının başlangıcından itibaren görüşülen, tartışılan konular ve alınan kararlar hakkında toplantıya geç gelen veliler için özel bilgilendirmede bulunmak toplantıların uzamasına, vaktinde gelen velilerin rahatsız olmasına, öğretmenlerin de daha fazla yorulmalarına neden olabilmektedir.

Toplantılara zamanında gelmeyen veliler olduğu gibi toplantıdan erken ayrılmak isteyen veliler de olabiliyor. Toplantının bitmesini beklemeden bir bahane ile toplantıdan erken ayrılmak isteyen veli davranışları da toplantıların ciddiyetini bozan güçlüklerdendir. Örneğin bir öğretmen olan katılımcı D.İ.Ö.21, “...*Velilerin toplantıya geç gelmeleri ve toplantıdan erken çıkmak istemelerini en çok karşılaştığım sıkıntılara örnek verebilirim. Mesela benim toplantım en fazla bir saat sürer. Ama veliyi tutamıyorum. Hocam, benim gitmem lazım, diyor. Yarım saatten sonra tutamıyorum. Hocam benim gitmem lazım... Ben veliye, her zaman sizi çağırıyorum ki, Allah'tan kork, biz her gün seni çağırıyoruz ki, diyorum. Yılda en fazla iki kez sizi toplantıya çağırıyorum. Çocuğuna yılda iki saat ayıramıyor musun? Biz her gün buradayız, diyorum. Bu sıkıntıyı ben çok yaşamışım...*” sözleriyle bazı velilerin toplantının bitimini beklemeden toplantıdan erken ayrılma davranışlarının en fazla yaşadığı güçlüklerden biri olduğuna dikkat çekmektedir.

Davet edildiği toplantıya zamanında gelmemek veya toplantıdan erken ayrılmak toplantı ciddiyetiyle örtüşmeyen bir durumdur. Bu tür veli davranışlarına veli toplantılarında sık rastlandığı ve öğretmenler tarafından ciddi bir sorun olarak algılandığı görülmektedir. Bazı velilerin toplantıya geç gelmeleri veya kabul edilebilir bir mazeret olmaksızın toplantıdan erken ayrılmak istemeleri, öğretmenlerin ortak kararlar almalarını güçleştirebileceği gibi diğer velilerin gıyabında alınacak kararların etkililiğini de ciddi manada olumsuz etkileyebilir. Toplantıyı gerçekleştiren sınıf öğretmeni böyle bir durumda yeterince veli desteğini sağlayamayabileceği gibi psikolojik olarak da kendisini kötü hissedebilir. Velilerin kendisini ve çocuklarının eğitimlerini yeterince önemsemedikleri algısıyla moral ve motivasyonu olumsuz etkilenebilir. Ayrıca bu tür veli davranışları öğretmenlerce kendilerine ve mesleklerine yapılan bir saygısızlık olarak da değerlendirilmektedir. Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan bazı velilerin sergilemiş oldukları bu tür davranışlar velilerin toplantı kültürü ve bilinç düzeyleriyle ilgili bir durum olabilir. Buradan hareketle veli toplantılarının etkililiğini arttırmanın önemli bir boyutunun da eğitimin sacayaklarından biri olan velilerin bilinçlendirilmesi olduğu söylenebilir.

Katılımcı görüşleri incelendiğinde velilerin toplantı ciddiyetini bozan davranışlarının toplantılara geç gelmek veya erken ayrılmakla sınırlı olmadığı görülmektedir. Öyle ki bazı veliler veli toplantılarında sakız çiğnemek, telefonda yüksek sesle konuşmak, aralarında sohbet etmek, toplantıya küçük çocuklarıyla veya bebekleriyle katılmak, toplantı sırasında izinsiz dışarı çıkıp içeri girmek, bir ağızdan konuşmak, konuşulanları dinlememek, öğretmenin isteklerini ciddiye almamak gibi toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan davranışlarda da bulunabilmektedirler. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.10, veli toplantılarında karşılaştıkları bu durumu şu sözlerle dile getirmektedir; “...Sakız çiğnenmesi, ilk toplantıda karşılaştığımız bir durumdu. Toplantı sırasında telefon çalıp telefonla yüksek sesle konuşulması. Üçüncü olarak da saatine uymayıp böyle kafasına göre toplantıdan izinsiz ayrılmak veya aynı şekilde toplantıya dâhil olmak. Velilerin varlığını otorite olarak görmeyip normal arkadaşı ile oturup toplantıya izinsiz giriş çıkış yapmaları...”. Minimum 20 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13, “...Toplantıya küçük çocuklarıyla gelen veli davranışları toplantıyı olumsuz etkiliyor. Çünkü çocuklar bağırma, ağlamaya başlayınca toplantıda konsantrasyon dağılıyor. Toplantının ciddiyeti bozuluyor...” diyerek, toplantılara küçük çocukların getirilmesinin toplantıların ciddiyetini bozabildiğine dikkat çekmektedir. Çünkü toplantıya getirilen çocuklar bağırıp ağlayabilmekte ve bu durum katılımcıların dikkatlerinin dağılmasına neden olabilmektedir. Hatta toplantılarda bazı velilerin karşılıklı sözlü sataşmaya girmeleri gibi toplantı ciddiyetine aykırı tutum ve davranışlar bile yaşanabilmektedir. Örneğin minimum 40 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen D.İ.Ö.5, toplantılarda yaşanan bu durumla ilgili, “...Birincisi velilerin birbirini suçlaması, senin çocuğun böyle yaptı, benim çocuğum böyle yaptı, deyince benim tansiyonum yükseliyor. Bunun yeri burası değil, diyorum. Siz ikinizin çocuğuyorsa bunu baş başa özel konuşalım, burada bir sürü insan var...” diyerek, veliler arasında yaşanan sözlü sataşmaların toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan önemli güçlüklerden biri olduğunu teyit etmektedir.

Veli toplantılarında yaşanan bir diğer önemli güçlük öğretmen ve veliler arasında yaşanan iletişim çatışmaları olarak gerçekleşmiştir. Bu iletişim çatışmaları çeşitli şekillerde yaşanabilmektedir. Bazı durumlarda velilerin tepkisel davranışları, aşırı reaksiyon göstermeleri, suçlayıcı ve buyurgan dil kullanmaları buna neden olurken; bazı durumlarda da velilerin öğretmenlerin işlerine karışmak, bilgiçlik taslamak, öğretmenleri veya öğretmenlerin uygulamalarını kıyaslama yapmak gibi davranışlardan kaynaklanabilmektedir. Öyle ki bazı durumlarda farklı okulların uygulama ve başarı

durumlarını toplantılarda dile getirerek, kıyaslamaya gitmeleri yaşanan bu iletişim çatışmalarının temel nedeni olabilmektedir. Bazı durumlarda bu iletişim çatışmalarına öğretmenlerin deneyim eksikliği ve iletişim beceri zayıflıkları neden olabilmektedir. Başka bir ifadeyle, veli toplantılarında yaşanan bu iletişim çatışmaları daha çok veli kaynaklı olsa da öğretmenlerden de kaynaklanabilmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.3, “...Öğretmen bazen çağırıyor toplantıya. Müdürüm, bir konuda anlaşılmadık gelebilir misiniz, diye. Ben de gidiyorum, yine dinliyorum, onlar dinliyor, sorunu çözüyoruz. Mutlaka ters davrananlar da çıkıyor. Çocuklar bizim en hassas olan unsurlarımız. Çocuğa karşı herhangi bir olumsuzluktan dolayı iletişim çatışmaları çıkabiliyor...” diyerek, veli toplantılarında yaşanabilecek önemli güçlüklerden birinin iletişim çatışmaları olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde özel bir ilkokulda okul müdürü olarak görev yapmakta olan katılımcı Ö.İ.Y.1 de, “...Yani bütün bunları yapıyor olmamıza rağmen yine de iletişim kaynaklı sorunlar yaşanabiliyor. Çok tepkisel, hakikaten sorun olmayacak konuları sorun yapan, bunu gereğinden fazla abartan velilerle ve durumlarla karşılaşıyoruz...” diyerek, veli toplantılarında öğretmen ve veli arasında yaşanan iletişim çatışmalarına dikkat çekmektedir. Ona göre, bu iletişim çatışmaları daha çok velilerin tepkisel davranışlarından ve bazı önemsiz durumlardan ötürü gösterdikleri aşırı reaksiyondan kaynaklanmaktadır. Ancak devlete ait bir ilkokulda okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.7 ise, veli toplantılarında paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmalarında velilerin yanlış tutum ve davranışları kadar öğretmenlerin yanlış üsluplarının da etkili olabildiğini şu sözlerle dile getirmektedir; “...Zaman zaman öğretmenlerimizin üslubu da yanlış olabiliyor. Veli de buna karşılık veriyor. Öğretmen iletişim dilini doğru kullanmazsa veli zaten hazır cevap vermeye. Öğretmen kendini doğru anlatmadığı zaman toplantının çok garip bir hale döndüğünü, hatta çok sıkıntılı bir hal aldığını gördüm. Ben de bunların önceden tedbirini alıyorum. Bir toplantıda öğretmenin üslubu bana anlatıldı. Velilerin cevap vermekte haklı olduklarını gördüm. Öğretmen öyle başlarsa veli de zaten stresli gelmiş işten, ekonomik sorunu vardır, yorulmuştur, patlamaya hazır bomba gibidir...”. Benzer şekilde, minimum 68 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı okul müdürü D.İ.Y.6 da “...Bazı öğretmen arkadaşlarımız öfkeli velileri alttan almayı bilmiyorlar. Veliyi nasıl sakinleştireceğini bilmediği için velilerle çatışma yaşıyorlar. Ben hep söylüyorum öğretmenlere, velilere karşı alttan alın, onlara güler yüz gösterin. Değer verirsiniz en kızgın olanı bile yumuşar. Veli toplantıları yönetme becerileri, velilerin okulla iş birliğini geliştirme becerileri zayıf öğretmenler de var. Adam hasbel kadar öğretmen olmuş. Öğretmen yetiştirme konusunda eksikliğimiz var. Bu işi severek yapacak öğretmenlere ihtiyacımız var...” şeklindeki görüşleriyle, toplantılarda yaşanan iletişim

çatışmalarında öğretmenlerin iletişim becerilerinin zayıflığı, toplantı yönetme beceri ve deneyim eksikliği ve meslekî yetkinliklerinin zayıflığının önemli bir etken olduğuna dikkat çekmektedir. Minimum 22 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13'ün, “...*Velilerimle iletişimimde en çok saygılı olmaya özen gösteririm. Geçenlerde bir velim bana biraz hoş olmayan, kaba bir üslupla konuşmaya başlayınca kendisine, ben sizin mahalle arkadaşınız değilim, çocuğunuzun öğretmeniyim, siz bana nasıl davranırsanız çocuğunuz da bana öyle bakar. Bana bu şekilde davranırsanız çocuğunuzun gözündeki imajımı olumsuz etkilersiniz. Ben sizi bu şekilde konuşmanızdan dolayı kınıyorum, dedim...*” şeklindeki ifadelerinde de bu iletişim çatışmalarının yaşandığını görmek mümkündür. Devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan ve minimum 32 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.23, “...*Velinin öğretmene karşı hitabından rahatsızlık duyuyorum. Mesela hitap yoktur. Emir kipinde ifadeleri çokça kullanırlar. Bunun gibi, çok az da olsa, velilerim var. O da beni rahatsız eder yani...*” diyerek, toplantılarda velilerin kendisine karşı kullandıkları olumsuz iletişim üslubundan rahatsızlık duyduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.5 de, “...*Bazı veliler vardır, bu çok az karşılaştığım bir durumdur. Eğitimden çok anlamıyordur. Kendi fikrini söylerken bile, şöyle yapmanız daha iyi olmaz mı, değil de buyurgan bir dil kullanıyorlar. Bir talepte bulunurken bile o alanda uzman olmamasına rağmen mesleğimizi öğretmeye çalışan veliler de oluyor. Bu da rahatsız edicidir. Böyle bir şeyle karşılaştığımda her öğretmenin bir ders anlatış tarzı olduğunu, benim anlattığım şeyi de uzaydan getirmediğimi karşıdakini incitmeden anlatıp söyleyebiliyoruz...*” sözleriyle, velilerin öğretmenle iletişim çatışmalarına neden olan bu yanlış üslubun, bazı durumlarda velilerin kendilerine karşı buyurgan bir dil kullanmaları şeklinde gerçekleştiğini belirtmektedir.

Öğretmen ve veliler arasında yaşanan bu iletişim çatışmaları, velilerin öğretmenlerin öğretmenliğini sorgulamaya kadar varabilmektedir. Velilerin öğretmene karşı kullandıkları bu olumsuz üslup öğretmenler tarafından bilgiçlik ve kendilerine karşı yapılan bir saygısızlık olarak değerlendirilmektedir. Böylesi durumlarda öğretmen ve veli arasında tartışmaya varan iletişim çatışmaları yaşanabilmektedir. Hatta bu iletişim çatışmaları bazı durumlarda öğretmenin veliye, çocuğunun sınıfını değiştirmesini teklif edecek boyutlara bile ulaşabilmektedir. Örneğin katılımcı öğretmen D.İ.Ö.14 bu duruma, “...*Mesela sanki öğretmene şu şey çıkabiliyor, ben daha iyi biliyorum, diyen veliler de çıkıyor bazen. Yani öğretmenden daha çok biliyormuş gibi bilgiçlik taslayan veliler de olabiliyor. İşin doğrusu, benim böyle bir şey yaşadığım bir veli vardı, özel bir*

meseleydi, çocuğuyla yaşadığımız bir şey vardı. Çocuk da gidip evde farklı bir şekilde anlatmış. Hâlbuki durum öyle değildi. Bu yanlış bilgilendirmeden kaynaklanan bir tartışmamız oldu. Benim öğretmenliği sorguladı. Ben de mademki öyle, tercih senin. Benim dışımda, dört tane şubemiz daha var, istediğiniz şubeye çocuğunuzu alabilirsiniz, dedim...” sözleriyle, dikkat çekmektedir. Katılımcı öğretmen D.İ.Ö.14’ün yukarıda yer verilen görüşleri incelendiğinde, bazı durumlarda bu iletişim çatışmalarına öğrencilerin velilerini yanlış bilgilendirmelerinin neden olabileceği görülmektedir. Başka bir ifadeyle velilerin, çocuklarının öğretmenle aralarında yaşanan durumla ilgili söylediklerini araştırmayıp doğru kabul ederek, öğretmene karşı suçlayıcı bir dil kullanmalarının neden olduğu söylenebilir. Esasen bu tip durumlardan kaynaklanabilecek iletişim çatışmalarında veliler kadar öğretmenler de sorumluluk sahibidir. Zira ilkokul çağındaki öğrenciler yaşanan durumlarla ilgili değerlendirmelerde ve yargılamalarda bulunurken yaşanan olay ve durumlarda karşı tarafın niyetini göz önünde bulundurabilecek ahlaki gelişime henüz erişmemiş (Aytar Güngör, 2016; Can, 2017; Taylı, 2019) olabilirler. Dolayısıyla ilkokulda görev yapan öğretmenlerin öğrencilerin ahlaki gelişimle ilgili bulundukları bu evrenin özelliğinden ötürü kendilerinin bazı eylem ve söylemlerindeki gerçek niyetlerinin ne olduğunu göz önünde bulundurmadan, yaşanan bazı durumları yanlış algılayıp velilerine de farklı anlatmalarının önüne geçmek için dikkatli davranmaları önem taşımaktadır. Hatta böylesi durumlarda yaşanabilecek yanlış anlaşılmanın önüne geçmek için velilerle iletişime geçilerek, veliye yaşanan durumun gerçek mahiyeti ile ilgili bilgilendirmede bulunulabilirse, toplantı sırasında yaşanabilecek bazı iletişimsel çatışmalar önlenir. Bu durumda sorumluluk alması beklenen öğretmen veya okul yöneticileridir.

Veli toplantılarında öğretmen ve veli arasında yaşanan iletişim çatışmalarına daha çok velilerin tepkisel davranışları, aşırı reaksiyon gösterme, öğretmene karşı buyurgan bir dil kullanma ve öğretmenin işine müdahale anlamı taşıyan olumsuz tutum ve davranışlarının sebep olduğu söylenebilir. Yaşanan iletişim çatışmalarının temelde bir üslup sorunu olduğu görülmektedir. Bu olumsuz üsluptan daha çok öğretmenler yakınsa da bazı velilerin öğretmenlerin velilere karşı olumsuz üslup kullanmalarından şikâyetçi oldukları da görülmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.3, “...Katıldığım bir veli toplantısıydı. Öğretmen, kadına, çocuğunu sen ne biçim eğitmişsin? El kol hareketleriyle de göstererek, işte, senin çocuğun daha kaşığı bile doğru tutmuyor, dedi. Alaycı bir üslupla. Resmen kadını yerden yere vurdu. Birinci sınıf öğrencisi. Yani küçüktür, normaldir. Ama kırk kişinin içinde öğretmenin bunu

konuşmaması lazım. Kadın kızardı, bozardı, utandı. Cevap veremedi öğretmene...” diyerek, öğretmenin toplu görüşmede velilere karşı kullandığı iletişim üslubu yanlışlığına, yaşadığı bu anekdotla dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli Ö.İ.V.1 de “...*En büyük güçlük üşüp. İki taraf da üslubuna öncelikle dikkat etmek ve yapıcı olmak zorundadır. Zaman zaman böyle sıkıntılarla karşılaşılıyor. Şimdi özel okulda en büyük sıkıntı bu. Özel okulda, ben bu kadar para veriyorum kardeşim, ile başlayan cümleler... Velilerin üslubu çok hatalı. Gardını alarak gelen veliler var. En büyük sıkıntımız bunlar. Veli, nasıl diyeyim, sanki oraya hesap sormaya gelmiş gibi. Dediğim gibi, öğretmenimizin elinde sihirli bir değnek yok ki çocuğun kafasına dokundurup bilgi aktarsın. Dediğim gibi, veli bunları bilmiyor. Bilinç düzeyi çok düşük. Önce veliyi eğitmemiz lazım. Yani veli eğitilmeyince bu iş olmaz...”* diyerek, veli toplantılarında yaşanan en büyük güçlüklerden biri olan iletişim çatışmalarının temelinde paydaşların konuşma üslubu yanlışlığının yattığına dikkat çekmektedir.

Bazı velilerin toplantılarda farklı sınıf öğretmenlerinin uygulamalarını kıyaslama yoluna gitmeleri, bazı okulların başarılarını emsal göstererek okulun veya sınıfın başarısını yetersiz gördüklerini ima etmeleri üzerine de iletişim çatışmalarının yaşanabildiği görülmektedir. Örneğin özel bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.3 bu duruma, “...*Bir de başka okul ve öğretmenlerin uygulamalarıyla kıyaslama yapan veli davranışı oluyor. Mesela, hocam, falan okulda falan sınıf okumaya geçmiş, diyor. Ben de öğrencinin öğrenme hızına göre gidiyoruz, diye cevaplıyorum. Her sınıfın ve öğrencinin bireysel farklılıklarının olduğunu söylüyorum. Veli öyle davrandığında diğer veliler de ona tepki gösterdiler...”* sözleriyle dikkat çekmektedir. Bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.7, “...*Veliler okulumuzu diğer büyük okullarla karşılaştırıyorlar, büyük okullar emsal gösteriliyor yani. Bazen de bir sınıf diğer sınıfı gözlemliyor. Bizim her sınıfta yedi şube var mesela. Bir sınıfta yapılan diğer sınıfta yapılmıyorsa veli de kıyaslıyor...*” diyerek, velilerin sınıfların veya okulların durumlarını kıyaslama yoluna gitmelerinin iletişim çatışmalarına yol açabildiğini belirttiği görülmektedir. Benzer şekilde özel bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.1 de, “...*Velilerin farklı sınıfın öğretmenlerinin uygulamalarıyla kıyaslamalara gitme davranışları...*” sözleriyle yaşanan bu güçlüğü işaret etmektedir. Velilerin gerek diğer sınıfları emsal göstermeleri gerekse diğer okullardaki uygulamalardan emsal göstermelerinin öğretmenler tarafından öğretmenliklerinin veliler tarafından tartışmaya açılma ve işlerine müdahale edilmesi şeklinde yorumlanmasından dolayı iletişim çatışmalarının yaşanabildiği söylenebilir. Bazı durumlarda da bu iletişim çatışmalarına velilerin kendi sorumluluklarını yerine

getirmeden öğretmen ve okuldan yüksek beklentiler içinde olmaları neden olabilmektedir. Bu durum özellikle özel okullarda daha fazla yaşanmaktadır. Bu yüksek beklentilerin karşılığını görememe veya eksik görme durumlarında, velilerin öğretmenlere hesap sorma ve onları sorgulama olarak algılanacak davranışlarda bulunmaları, taraflar arasında iletişim çatışmalarının yaşanmasına neden olabilmektedir. Örneğin bir özel okul müdürü olan katılımcı Ö.İ.Y.1 bu duruma, “...*Bazı veliler de çocuğunun akademik başarı düzeyinden memnun olmayınca bize sıkıntı çıkarabiliyorlar...*” sözleriyle dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, çocuğu özel bir okulda okuyan bir veli olan katılımcı Ö.İ.V.1 de, “...*Gardını alarak gelen veliler var. En büyük sıkıntımız bunlar. Veli, nasıl diyeyim, sanki oraya hesap sormaya gelmiş gibi. Dediğim gibi, öğretmenimizin elinde sihirli bir değnek yok ki çocuğun kafasına dokundurup bilgi aktarsın...*” diyerek, bazı velilerin okul ve öğretmene karşı yüksek beklenti içinde olmalarının da toplantılarda çatışmaların yaşanmasına neden olduğunu belirtmektedir.

Görüldüğü üzere iletişim çatışmaları veli toplantılarında yaşanabilecek en önemli güçlüklerden biridir. Çoğunlukla bu iletişim çatışmalarına velilerin olumsuz iletişim yaklaşımları ve üslup hataları neden olabilmektedir. Ancak bazı katılımcılara göre, özellikle yöneticilere göre yaşanan bu iletişim çatışmalarında öğretmenlerin meslekî yetkinliklerinin zayıflığı da rol oynayabilmektedir. Öğretmenlerin iletişim becerilerinin zayıflığı, toplantı deneyim eksikliği ve toplantı yönetme becerilerinin yetersizliği veli toplantılarında yaşanan bu iletişim çatışmalarında belirleyici unsurlardan biri olabilmektedir. Örneğin bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.2, bu duruma, “...*Tecrübeli olan öğretmenler bu işi çok iyi yapıyor. Ancak yeni öğretmenlerimiz bu konularda ciddi sıkıntılar yaşayabiliyorlar. Bazen öğretmen ile veli arasındaki bu iletişim sorunlarından, yanlış anlaşılmalardan ötürü idare olarak da sıkıntılı zamanlar yaşadık. Öğretmenlere, velilerle olan iletişiminizi iyi tutun, diyorum hep. Okulumuzda ücret karşılığı görevlendirilen öğretmenler de var. Özellikle bunlarda daha çok sorun yaşıyoruz...*” diyerek, dikkat çektiği görülmektedir. Benzer şekilde, bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.6, “...*Bazı öğretmen arkadaşlarımız öfkeli velilere karşı alttan almasını bilmiyorlar. Veliyi nasıl sakinleştireceğini bilmediği için velilerle çatışma yaşıyorlar. Ben hep söylüyorum öğretmenlere, velileri karşı alttan alın, onlara güler yüz gösterin, onlara değer verirsiniz en kızgın olanı bile yumuşar, diye. Veli toplantılarını yönetme ve velilerin okulla iş birliğini geliştirme becerileri zayıf öğretmenler var. Adam hasbel kadar öğretmen olmuş. Öğretmen yetiştirme konusunda eksikliğimiz var. Bu işi severek yapacak öğretmenlere ihtiyacımız var...*” diyerek, bu durumun toplantılarda yaşanan iletişim çatışmalarında ciddi bir etken olduğuna işaret etmektedir.

Buna göre, veli toplantılarında en çok yaşanan güçlüklerden biri olan paydaşlar arasındaki iletişim çatışmalarında öğretmenlerin meslekî yetkinlik bileşenlerinden olan iletişim becerileri zayıflığı, toplantı deneyim eksikliği ve toplantı yönetme becerileri zayıflığının da önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Katılımcılara göre veli toplantılarında yaşanan iletişim çatışmaları önemli güçlüklerden biri olarak değerlendirmektedir. Bu iletişim çatışmaları genellikle velilerin öğretmenlere karşı buyurgan bir dil kullanmaları, farklı sınıflarla kıyaslama yapmaları, bilgiçlik taslamak olarak değerlendirilen öğretmenlere mesleklerini öğretmeye kalkışmaları, tepkisel davranışlarda bulunmaları ve özenli bir konuşma üslubu kullanmamak gibi veli davranışlarından kaynaklandığı görülmektedir. Velilerin bu olumsuz iletişim yaklaşımlarının nedeni bazı durumlarda art niyet ile ilgili olmayıp daha çok eğitim seviyeleriyle ilintili bir durum olabilir. Ancak, özellikle özel okullarda velilerin bu tarz olumsuz iletişim üsluplarına sahip olmaları öğretmenler tarafından velilerin okula belli bir ücret karşılığı çocuklarını kaydettirmiş olmaları ile ilişkilendirilmektedir. Özel okullarda görev yapan bu öğretmenlere göre, bazı veliler bunu kendilerinin bir hakkı olarak görme yanlışlığına düşebilmektedirler. Bu yanlış değerlendirmeler neticesinde, toplantılarda öğretmenlere karşı hesap sorar gibi buyurgan ve suçlayıcı bir dil kullanarak, iletişim çatışmalarının yaşanmasına neden olabilmektedirler.

Yaşanan bu iletişim çatışmaları çoğunlukla velilerin olumsuz iletişim üsluplarından kaynaklanıyor gibi görünse de zaman zaman bazı öğretmenlerin iletişim becerileri zayıflıkları, toplantı deneyim eksikliği, toplantı yönetme becerileri zayıflığı ve iletişimsel üslup hataları da iletişim çatışmalarına neden olabilmektedir. Bazı öğretmenlerin toplu görüşmelerde bazı velileri öğrencilerinin akademik, davranışsal ve öz bakım becerileri zayıflıklarından ötürü alaycı bir üslupla rencide etmeleri ve bireysel görüşülmesi gereken bazı durumları, toplu görüşmelerde diğer velilerin yanında görüşmeleri, ciddi bir öğretmen yetkinliği sorunu olarak değerlendirilebilir. Öğretmenlerin neden oldukları bu iletişim çatışmalarına yukarıda görüşlerine yer verilen okul müdürleri ve velilerin yaşadıkları anekdotlarla teyit ettikleri görülebilir.

Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları ve yaşanan iletişim çatışmalarından sonra veli toplantılarında en fazla yaşanabilecek güçlüklerden biri de toplantılara katılımı ilgili yaşanan problemler gelmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı D.İ.Ö.13, “...Bir diğer sorun şu, katılım

eksikliği. Çünkü alınan kararlar herkesi bağlıyor. Katılım eksikliği olunca bu da alınan kararların uygulanmasını sıkıntıya sokuyor...” diyerek, katılım eksikliğiyle ilgili yaşanan problemlerin, alınan kararların uygulanmasını da güçleştirdiğini belirtmektedir. Benzer şekilde, çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.5 de, “...Zaten çoğu kişi katılmıyor. Kimi var her zaman aynı şeyler konuşuluyor, diyor...” sözleriyle, yaşanan bu güçlüğü doğrulamaktadır.

Katılımla ilgili yaşanan bir diğer önemli sorun ise toplantılara babaların katılım göstermemesidir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.17, “...Toplantılara daha çok kadınlar katılıyor, iki üç tane erkek velimiz oluyor katılan. Aslında toplantılarda babaların eksikliğini yaşıyoruz. Çünkü çocuklar daha çok babalarından çekiniyorlar. Babaların bu anlamda toplantılara katılımlarının eksikliğini yaşıyoruz...” diyerek, veli toplantılarına babaların katılım göstermemesinin kendileri açısından ciddi bir güçlük olduğunu vurgulamaktadır. Söz konusu katılımcı, bu durumun ciddi bir güçlük olmasının gerekçesini ise annelerin çocuklarına fazla söz geçirememeleri, çocukların babalarından daha fazla çekinmeleri ile açıklamaktadır. Özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4, “...Toplantılara yeterince erkek velinin katılmaması bana göre bir sıkıntı kaynağı. Çünkü kadınlar yoğun katılımcı olunca toplantının ciddiyetini biraz düşürüyor. Ama daha çok kadınlar geliyor...” diyerek, veli toplantılarına babaların katılım eksikliğinin önemli bir sorun olduğuna ve bu durumun bir yönüyle toplantıların ciddiyetini olumsuz yönde etkilediğine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde minimum 12 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.15 de, “...Erkekler çok az. Geçen toplantıda velilerimize söyledim, özellikle erkek velilerin katılımını istediğimi. Çocukların son dönemlerde izlediği diziler konusu ile ilgili idi bu talebim. Ben izlemelerini istemiyorum. Bunu sadece annelere söylediğinizde etkili olmuyor. Babalar izlediği için çocuk da izliyor. Bu durumun en önemli sorumlusu baba. Anneye bir şekilde söylüyoruz ama babaları göremiyoruz. Sadece anneyle olacak şey değil. Babanın da sorumluluğu var. Ayrıca çocuklar üzerinde babalar daha etkili olabiliyor. Mesela bir Çukur dizisini ele alalım, babalar daha çok izliyor. Baba izleyince çocuk da izliyor. Ayrıca çocuklarla sadece anneler ilgilenir anlayışının yanlışlığını da göstermek istiyorum. Babalar da ilgilenir, ilgilenmeli anlayışını yerleştirmek istiyorum...” diyerek, veli toplantılarına babaların katılım göstermemelerini ciddi bir sorun olarak değerlendirmektedir. Ona göre, çocuklarının eğitimiyle ilgili babalar da en az anneler kadar sorumluluk almalıdır. Zira çocuklar üzerinde babalar annelerden daha fazla etkili olabilmektedir.

Görüldüğü üzere katılımcılar, veli toplantılarında katılımı ilgili yaşanan problemleri ciddi güçlükler olarak değerlendirmektedirler. Özellikle katılım oranlarının düşük olması ve toplantılara babaların katılım göstermemeleri katılımı ilgili yaşanan temel güçlüklerin başında gelmektedir. Katılımcılara göre katılım oranının düşük olması daha çok alınan kararların uygulanmasını zorlaştırırken, babaların katılım eksikliği ise toplantılarda alınan kararların etkililiğini ve toplantıların ciddiyetini etkilemektedir. Buna göre, babaların da annelerle birlikte toplantılara katılım göstermeleri ve toplantı katılım oranının artırılmasının, toplantıların etkililiğini arttırmada önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Veli toplantılarında yaşanan diğer güçlükler; toplantıya katılım sağlayan velilerden maddî destek talebinde bulunmak, toplu görüşme esnasında ortak konular görüşülürken bazı velilerin kendi çocuklarıyla ilgili bireysel görüşme taleplerinde bulunmaları, alınan kararlara itiraz edilmesi ve okul yönetimini ilgilendiren konuların görüşülmesi gibi durumlar görece az kişi tarafından dile getirilen güçlüklerdir. Ancak az kişi tarafından dile getirilmiş olması ciddi bir güçlük veya zorluk olmadığı anlamını taşımaz. Nitekim bazı katılımcılara göre veli toplantılarında velilerden maddî destek talebinde bulunmak en ciddi güçlüklerden biri olarak değerlendirilebilmektedir. Örneğin devlete bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.3, bu durumun kendisi için veli toplantılarında yaşanabilecek güçlüklerin başında geldiğini şu sözlerle dile getirmektedir; *“...En başta gelen zorluk velilerden maddî bir destek istediğimizde hem bize ağır geliyor hem de veliden tepki alıyoruz. Birincisi bu. Mesela yıl içerisinde bir etkinlik yapılacak. Bir gezi yapılacak. İster istemez bu tip etkinlikler için bütçe lazım. Millî Eğitim Bakanlığının bu anlamda okulların kullanımına izin verdiği bir bütçesi yok. Biz toplantılarda böyle bir konuyu gündeme getirdiğimiz zaman, velinin ilk tepkisi, devlet ne işe yarıyor, şeklinde oluyor. Devlet niye yapmıyor? Okul yapsın! Bu tür velilere denk geliyoruz. Maddî anlamda böyle bir şey istediğimiz zaman bu sıkıntıları yaşıyoruz...”*. Devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan başka bir katılımcı D.İ.Ö.11, *“...Aklıma ilk gelen her zaman maddî konular. Hiç sevmediğim ama olması gereken şeylerdir. Genelde de yapılıyor, ediliyor. Tek başına öğretmen de yapamıyor. Velilerin de çocuklarının eğitimini güzelleştirmek adına, birtakım katkılarda bulunması gerekiyor...”* diyerek, veli toplantılarında öğrenci velilerinden maddî destek talebinde bulunulmasının toplantılarda yaşadığı güçlüklerin başında geldiğini vurgulamaktadır. Diğer bir katılımcı öğretmen D.İ.Ö.4 ise konuyla ilgili, *“...Okul-aile birliğinde alınan karar gereği iş birliği kapsamında velilerden maddî bir destek istediğimizde zorlanıyoruz. En çok zorlandığımız konu bu. Veli*

kabullenmiyor. Paradan söz edilince veli okula gelmiyor. Bazen de acaba sadece bizi para için mi topladılar, gibi bir yanlış düşünce oluşuyor...” şeklinde görüş belirtmektedir. Ona göre, okul-aile birliği kararları gereği, velilerden maddî destek talepleri toplantılarda yapılmaktadır. Ancak bu talepleri dile getirirlerken çok zorlandıklarını ve bu durumun velilerin toplantılara ilişkin algılarını olumsuz yönde etkilediğine dikkat çekmektedir. Ona göre, veli toplantılarında velilerden maddi destek talebinde bulunulması, velilerde toplantıların maddi destek sağlamak için gerçekleştirildiği algısına neden olabilmektedir. Burada dikkat çekilen yanlış algının gerçekten oluştuğunu çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.17’nin, “...*Bence veli toplantılarının tek amacı paradır...*” ifadeleri adeta doğrular niteliktedir. Benzer biçimde çocuğu daha önce devlete ait bir okulda öğrenim gören, ancak çocuğu şimdi özel bir ilkokulda eğitimine devam eden katılımcı veli Ö.İ.V.2 de, “...*Genellikle devlet okullarında veli ile okul yönetimi arasında problem olabilen tek şey paraydı. Sürekli okulla veli arasındaki en büyük problem paraydı. Ben burada gördüğümü söylüyorum. Para dışında diğer şeyler gayet normal bir şekilde çözülmüyordu. İşte okula bir top A-4 kâğıdı alınması lazımsa, okula bir kitaplık alınması lazımsa, okulla ilgili ne zaman bir para toplama olayı olduğu zaman orada otuz tane öğrenci varsa beş tanesi onu okul yönetimi ile arasında çok ciddi bir probleme dönüştürüyordu. Diğerleri de durup izliyordu. Otuz kişiden en çok konuşanlar da zaten para vermeyenlerdi. Özel okullarda bu konular hiç konuşulmadı...*” diyerek, okulun veya sınıfın çeşitli ihtiyaçlarında harcanmak üzere toplantılarda öğretmenler tarafından dile getirilen maddî destek taleplerine, bazı velilerin şiddetle karşı çıktıklarını belirtmektedir.

Görüldüğü üzere, velilerden maddî destek taleplerinde bulunulması veli toplantılarında karşılaşılan önemli güçlüklerden biridir. Bu durumun bir güçlük olarak algılanmasında velilerin gösterdikleri tepkiler kadar öğretmenlerin bu talepleri dile getirmek konusunda yaşadıkları endişelerin de etkili olduğu söylenebilir. Zira öğretmenlere göre maddî destek talebinde bulunulması, velilerin toplantılara ilişkin algılarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu olumsuz algı sonucu veliler veli toplantılarını maddî destek talepleriyle özdeşleştirmekte ve bu da onların sonraki toplantılara katılım göstermemelerine neden olabilmektedir. Buradan hareketle, toplantılarda maddî destek taleplerinin dile getirilmesinin, veli toplantılarının asıl işlevi olan öğretmen-veli iş birliğinin sağlanmasının önünde ciddi bir engel olarak kalmaya devam ettiğini söylemek mümkündür.

Veli toplantılarında yaşanan bir başka güçlük ise, toplantıda ortak konular görüşülürken bazı velilerin diğer katılımcıların önünde kendi çocuklarının durumlarıyla

ilgili öğretmenlerden bilgi almak istemeleri olarak gerçekleşmiştir. Başka bir ifadeyle, bazı velilerin veli toplantısında bireysel görüşme talepleri hem öğretmenler hem de toplantıya katılan diğer veliler tarafından ciddi bir güçlük olarak görülmektedir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen D.İ.Ö.13, veli toplantılarında karşılaştığı bu güçlüğü, “...Ayrıca toplantı esnasında bazı velilerin devamlı olarak, ‘benim çocuğum nasıl, benim çocuğum nasıl’ diyerek özel konuşulması gereken bir konuyu toplu görüşme esnasında görüşmek istemesi...” sözleriyle dile getirmektedir. Bu tür veli davranışlarının toplantıların akışını olumsuz etkileyerek, ortak konuların konuşulup ortak kararların alınmasını güçlendirdiği ve toplantıların sohbet havasında geçmesine neden olduğunu katılımcı öğretmen D.İ.Ö.17’nin, “...Toplantılara zaten vaktinde gelme gibi bir durum söz konusu olmuyor. Çoğunlukla toplantıya başladıktan sonra, hatta bitmeye yakın gelenler oluyor. Toplantı başlama saati 2.30 olarak belirlemişsek 3.00’te gelen veliler oluyor. Ben artık söylemek istediklerimi söylemiş, konuşmalarımızı yapmış oluyorum geldiklerinde. Gündem maddeleri henüz görüşülmeye başlamadan söz isteyen veliler oluyor. Bu veli tavrı direkt kendi çocuğunu bireysel olarak görüşmek istiyor. Onu kırmamak adına bir şey söylemediğiniz zaman o toplantının akışı bozuluyor. Evde misafirini bırakıp geldiğini veya bir yere gideceğini mazeret gösterip bir an önce kendi çocuğunun durumunu görüşmek isteyen veli davranışları beni toplantıda zor durumda bırakıyor. O zaman diğer bütün veliler de onu çocuğunun durumunu söyledi biz de kendi çocuğumuzun durumunu konuşalım diyor. Ve bu şekilde toplantı artık sohbet havasına giriyor. Bu durum toplantılarda karşılaştığım bir zorluk. Bu durum toplantı planımı bozduğu için rahatsız edici oluyor. Velinin bu tutumunun temelinde yatan asıl neden bir an önce çocuğumun durumunu konuşup gideyimdir...” ifadelerinden de anlaşılmaktadır. Bir özel okulda sınıf öğretmeni olan katılımcı Ö.İ.Ö.1 de, “...Toplu görüşmede bir velinin genel görüşmeler yaptığımızda bir velinin kendi çocuğunun özel durumunu görüşme talebi beni zora sokardı. Ama buna sonra özel görüşelim derdim. Çünkü buna girersem toplantı uzar ve diğer veliler de rahatsız olur...” diyerek, gerçekleştirdiği toplantılarda bazı velilerin bireysel görüşme istekleri karşısında ciddi güçlükler yaşadığını belirtmektedir. Benzer şekilde bazı velilerin de bu durumdan rahatsız olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin bir veli olan katılımcı D.İ.V.4, bu durumdan duyduğu rahatsızlığı şu sözlerle dile getirmektedir; “...Benim açıkçası tek karşılaştığım güçlük ve rahatsız olduğum konu, velilerin çocuklarını sınıf sorunlarının konuşulduğu bir ortamda dile getirmeleri. Ben kimsenin çocuğunun başarısını veya başarısızlığını dinlemek istemiyorum. Bu görüşmelerin bireysel yapılmasından yanayım...”.

Görüldüğü üzere hem toplantıyı gerçekleştiren sınıf öğretmenleri hem de toplantıya katılan diğer veliler, toplu görüşme sırasında bazı velilerin bireysel görüşme

isteklerini rahatsız edici bir güçlük olarak değerlendirmektedirler. Ayrıca bu tür veli davranışlarına sadece devlet okullarında değil, az olmakla birlikte özel okullarda gerçekleştirilen veli toplantılarında da rastlanabilmektedir. Toplu görüşme sırasında, bazı velilerin bireysel görüşme taleplerinin öğretmenler tarafından ciddi bir güçlük olarak algılanmasının çeşitli nedenleri olabilir. Birincisi, velilerin bu tür istekleri, sınıfın ortak sorunlarının veya öğrencilerin genelini ilgilendiren konuların görüşülmesi ve paydaşların ortak kararlar almasını güçleştirerek, toplantı zamanının uzamasına neden olabilmektedir. Ayrıca toplu görüşmelerde, öğrencilerin özel durumlarının görüşülmesi, hem öğretmenlik meslek bilgisi açısından doğru kabul edilmeyen bir davranış olarak değerlendirilmekte hem de böylesi durumlardan diğer veliler de rahatsızlık duyabilmektedir. Zira bazı veliler başkasının yanında çocuğunun olumsuz davranışları, akademik başarı veya başarısızlık durumlarının konuşulmasından rahatsızlık duyabilirler. Belki çocuğunun olumlu davranışlarının veya akademik başarılarının toplu görüşmelerde dile getirilmesinde bir sakınca görmeyen bazı veliler bulunabilir. Ancak böylesi durumlarda da kendi çocuklarıyla ilgili olumlu şeyler konuşulmayan diğer veliler hem üzüntü duyabilir hem de bu duruma tepki olarak sonraki toplantılara katılmayabilirler. Zira hiçbir veli, toplantıya başkasının çocuklarının başarı veya başarısızlık durumlarını dinlemek için gelmez. Bu gerçeği katılımcı veli D.İ.V.4'ün yukarıda atıfta bulunulan görüşlerinin teyit ettiği görülmektedir. Dolayısıyla velilerin veli toplantılarında bireysel görüşme isteklerinde bulunmaları yanlış bir davranış olarak değerlendirilebilir. Bu durum, velilerin eğitim ve bilinç düzeyleriyle açıklanabilir. Aynı şekilde, öğretmenlerin de toplu görüşmelerde bireysel değerlendirmelerde bulunmalarını veya bazı velilerin bireysel görüşme isteklerine olumlu karşılık vermelerini, öğretmenlik formasyonuna aykırı bir davranış olarak değerlendirmek mümkündür.

Veli toplantılarında yaşanan bir başka güçlük, alınan kararlara itiraz edilmesi olarak gerçekleşmiştir. Bu konuda yaşanan güçlüklerle ilgili çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.1, “...Onun dışında, insan tabiatı gereği bazı muhalif kişilikler olabiliyor. Velilerden öğretmenin görüşüne uymayan, çok az da olsa, aykırı sesler ve öneriler çıkabiliyor. Bu sene yaşadığım bir olayı anlatmak istiyorum. Giyim kuşam noktasında okulun belirlediği bir forma vardı. Bir veli, ki üst düzey bir eğitime sahipti, bunun yanlış olduğunu, öğrencilere bu şekilde belli bir kıyafet giydirilmesinin insan haklarına aykırı olduğunu, herkesin serbestçe giyinmesi gerektiğini ısrarla vurguladı. Bu görüş veliler arasında kabul görmedi, öğretmen tarafından da kabul görmediği için bastırıldı. Çatışma noktasına

gelmeden veli geri adım atmak zorunda kaldı. Bazı veliler tarafından formanın da savunulabilir tarafları gündeme getirildi. Dolayısı ile veli kendini yalnız hissetti ve geri adım attı. Öğretmen tarafından haftanın belirli günlerinde okulun belirlediği forma, diğer günlerde serbest kıyafetlerle gelinebileceği belirtilince söz konusu veli ikna edilmiş oldu...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Ortak karar almanın zorluğu ve alınan kararlara itirazların yapılmasını katılımcı öğretmen D.İ.Ö.18, “...Toplantıda ortak alınması gereken kararlara itiraz eden veliler oluyor...” sözleriyle dile getirirken; D.İ.Ö.12 de, “...Bir etkinlik yapmaya çalıştığımızda veli istemiyor. Toplantıda söylemeyip daha sonra da belirtiliyor. Birbirini etkilemeye çalışan veliler var. Mesela biri bir şey istemeyince yanındaki veliye de istememe çabasını uygulatıyor...” diyerek, bazı velilerin onaylamadıkları kararların alınmasını engelleme girişimlerinde bulunduklarına işaret ettiği görülmektedir. Bu engelleme girişimleri daha çok diğer velileri etkilemeye yönelik telkinler şeklinde olmaktadır. Benzer şekilde, bir veli olan katılımcı D.İ.V.16 da alınan kararlara itirazların yapılmasının bir güçlük olduğuna, “...Velilerdeki sosyoekonomik koşullar, eğitim durumu, psikolojik durumlar, cinsiyet vb. gibi birçok durum çoğu zaman ortak bir karar alınmasını zorlaştırmaktadır...” diyerek, ortak kararların alınmasında bazı güçlüklerin yaşanabildiğini doğrulamaktadır. Ona göre bu zorluklar velilerin sosyoekonomik farklılıklarından kaynaklanmaktadır.

Araştırma bulgularına göre veli toplantılarında karşılaşılan bir diğer güçlük, okul yönetiminin velilerle görüşmesi gereken konuların öğretmenler tarafından görüşülmesi olarak saptanmıştır. Bu durumun sadece özel okullarda görev yapan öğretmenler tarafından dile getirildiği görülmektedir. Örneğin özel bir ilkokulda görev yapan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.2, “...Toplantılardaki bazı gündem maddelerinin biz sınıf öğretmenleri üzerinden velilerle görüşülmesi. İdarenin velilerle konuşması gereken bazı konuları biz velilerle konuştuğumuzda zorlanıyoruz. Veliye bazı durumların izahını yapamıyoruz. Bazen de veliler bizim tamamen dışımızda olan şeyler hakkında bilgi isteyince zorlanıyoruz. Bilgimiz olmadığı için de ilgisiz öğretmenmiş gibi bir algı oluyor velilerde. Okul yönetimini ilgilendiren konular için velilerle muhatap olmak ve onlara açıklamalarda bulunmak bana sıkıntı veriyor. Mesela, hocam okul idaresi bunu yapacaktı, niye yapmadı, gibi sorular çok oluyor...” diyerek, toplantılarda yaşanan bu güçlüğü dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, başka bir özel ilkokulda görev yapmakta olan katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.5 de bu durumdan duyduğu rahatsızlığı, “...Bizi pek ilgilendirmeyen idarenin talepleri de olabiliyor. Şunu da işleyin dendiği zaman konu olarak o şeyi işlemek istemiyorsun ama idarenin bir talebi olduğu için bu bir öğretmeni olumsuz etkiliyor. Diyelim ki dönem başında idare bir işleymen bahsetmiş, bir vaatte bulunmuş. O vaat yerine getirilmemiş. Sonra

ikinci toplantıda bu vaatten yine bahsediliyor. Çünkü birinci dönem verilen bu vaat gerçekleştirilmemiş. İkinci dönem bir daha bu vaatten bahset denildiği zaman, veliyle samimi olduğumuz durumlarda, zaten yapılmadı, neden bir daha gündem konusu oluyor, diyebiliyor. Bu da öğretmene bir mahcubiyet oluşturduğu için benim için bir güçlüktür...” sözleriyle dile getirmektedir. Okul yönetiminin görüşmesi gereken konuların öğretmenler tarafından dile getirilmesinin öğretmenler için bir güçlük olarak algılanması anlaşılır bir durumdur. Zira yukarıda görüşlerine yer verilen katılımcıların belirttiği gibi, öğretmenler böylesi durumlar hakkında tam bir bilgi sahibi olmayabilmekte, gerekli açıklamaları yapmakta yetersiz kalabilmekte, hatta bazı durumlarda velilerden gelen eleştiriler karşısında velilerle yüz göz olmaları neticesinde veliler üzerindeki otoriteleri ve saygınlıkları sarsılabilmektedir. Dolayısıyla okul yöneticilerinin böylesi durumlarda toplantılara katılıp, velilere gerekli bilgilendirmeleri yapmaları, velilerin soru ve eleştirilerine muhatap olmaları gerekir. Böylece öğretmenlerin veliler nezdindeki saygınlıkları da korunmuş olabilir.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarında yaşanan güçlüklerin çeşitlilik arz ettiği görülmektedir. Yaşanan bu güçlüklerin başında toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları, paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmaları ve toplantıya katılım ile ilgili yaşanan problemler gelmektedir. Bununla birlikte özellikle toplantıda velilerden maddî destek talebinde bulunmak, toplu görüşme esnasında bazı velilerin çocuklarıyla ilgili bireysel görüşme taleplerinde bulunmaları yaşanan güçlükler arasındadır. Ayrıca alınan kararlara itiraz edilmesi ve okul yönetimini ilgilendiren konuların öğretmenler tarafından velilerle görüşülmesi gibi durumlar da veli toplantılarında yaşanan güçlüklerdendir. Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları, paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmaları, katılım ile ilgili problemler, velilerden maddî destek talebinde bulunmak ve alınan kararlara itiraz edilmesi gibi güçlükler tüm paydaşların dile getirdikleri güçlüklerdir. Ancak, okul yönetimini ilgilendiren konuları görüşme hususunun sadece öğretmenlerin dile getirdiği bir güçlük olduğunu belirtmekte yarar vardır.

4.1.7. Yedinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Araştırmanın yedinci alt problem cümlesi ***“Etkili veli toplantıları gerçekleştirmek için neler yapılmalıdır?”*** olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcılara, veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için

neler yapılmalıdır sorusu yöneltmiştir. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcı görüşlerine ilişkin analizler sonucunda, “*Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri*” kategorisi oluşturulmuştur.

4.1.7.1. Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri Kategorisine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Aşağıda etkili toplantılar için paydaş önerileri kategorisine ilişkin araştırma bulguları ve bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

Tablo 23.

Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri Kategorisine İlişkin Kodlar ve Frekansları

Kategori	Kodlar	F
ETKİLİ TOPLANTILAR İÇİN PAYDAŞ ÖNERİLERİ	1) Veli katılımının özendirilmesi	30
	2) Toplantıların bireysel görüşmelerle desteklenmesi	27
	3) Velilerin bilinçlendirilmesi	25
	4) Öğretmen yetkinliğinin geliştirilmesi	23
	5) Diğer okul paydaşlarının toplantıya katılımının sağlanması	15
	6) Toplantıların ev ziyaretleriyle desteklenmesi	15
	7) Toplantı zamanı tercihi	12
	8) Toplantı mekânı tercihi	10
	9) Formaliteden uzak toplantılar düzenleme	9
	10) Toplantı sıklığının artırılması	8
	11) Etkili sunumlar hazırlama	2
	12) Okul yönetiminin sorumluluk üstlenmesi	2
	13) Öğretmenlerin teşvik edilmesi	1
Toplam		145

Tablo 23 incelendiğinde, “*Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri*” kategorisi altında, “*Veli katılımının özendirilmesi (f=30), toplantıların bireysel görüşmelerle desteklenmesi (f=27), velilerin bilinçlendirilmesi (f=25), öğretmen yetkinliğinin geliştirilmesi (f=23), toplantıların ev ziyaretleriyle desteklenmesi (f=15), diğer okul paydaşlarının toplantıya katılımının sağlanması (f=15), toplantı zamanı tercihi (f=12), toplantı mekânı tercihi (f=10), formaliteden uzak toplantılar düzenleme (f=9), toplantı sıklığının artırılması (f=8), etkili sunumlar hazırlama (f=2), okul yönetiminin sorumluluk üstlenmesi (f=2 ve öğretmenlerin teşvik edilmesi (f=1)* gibi 13 farklı kodun kümelendiği görülmektedir.

Yukarıdaki verilerden (Tablo 23) hareketle, veli toplantılarının daha etkili olması için paydaşların ileri sürdüğü önerilerin çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Paydaş görüşleri incelendiğinde veli toplantılarının etkililiği üzerinde birçok faktörün etkisinin olabildiği fark edilmektedir. Bu faktörlerin başında toplantılara veli katılımının özendirilmesi, toplantıların bireysel görüşmelerle desteklenmesi, velilerin bilinçlendirilmesi ve öğretmen yetkinliğinin geliştirilmesi gelmektedir.

Toplantıların ev ziyaretleriyle desteklenmesi, diğer okul paydaşlarının (okul yöneticileri, branş öğretmenleri ve okul rehber öğretmenleri) toplantılara katılımlarının sağlanması, toplantı zamanı ve toplantı mekânı tercihlerinin de veli toplantılarının başarılı sonuçlar vermesi üzerinde etkileri olan önemli faktörlerden olduğu görülmektedir. Ayrıca formaliteden uzak gerçekçi toplantıların düzenlenmesi, toplantı sıklığının artırılması, etkili toplantı sunumlarının hazırlanması, toplantı organizasyonlarında okul yönetiminin sorumluluk üstlenmesi, toplantılarda alınan kararların izlenmesi ve veli toplantılarını gerçekleştiren öğretmenlerin ekonomik olarak teşvik edilmesi gibi faktörlerin de veli toplantılarının etkililiğine olumlu katkılarının olabileceği dile getirilmiştir. Bütün bunlardan hareketle veli toplantılarının etkililiğinin tek bir değişkenle açıklanamayacağı ve toplantıların etkililiğinin çok boyutlu bir durum olduğu söylenebilir.

Paydaş görüşlerine göre veli toplantılarının etkili olabilmesi ve istenilen sonuçların alınabilmesi için öncelikle velilerin toplantılara katılımlarının özendirilmesi gerekmektedir. Örneğin bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.5, velilerin toplantıya katılımlarının özendirilmesinin önemi hakkındaki görüşlerini “...*Veli toplantılarının daha etkili olması için katılımın yüksek olması gerekir. Ama bunu sağlayacak olan da öğretmendir. Öğretmenin iletişim becerileri yüksek olacak ki bu olsun...*” şeklinde dile getirirken, veli toplantılarına katılımın toplantıların etkililiğinin ön koşulu olarak değerlendirdiği görülmektedir. Minimum 14 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.7, “...*Katılım artarsa daha iyi olur, karşılıklı fikir alışverişleri de olur. Bir ihtiyaç varsa ortada, velilerin hepsine anlatmam gereken bir durum varsa ya da bir ihtiyaç için para toplamam gerekiyorsa herkese tek tek açıklama yapmayayım. Herkese toplu şekilde, bir defada söylemiş olayım...*” şeklindeki görüşleriyle, etkili toplantıların düzenlenebilmesi için veli katılımının sağlanmasının önemine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, 30’dan fazla veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.9 da “...*Bence bir kere veli katılımı sağlandığı zaman*

tamamen etkili olur. Katılım olduğu zaman güzel oluyor...” diyerek, veli katılımının sağlanmasının etkili toplantıların önemli koşullarından biri olduğunu dile getirmektedir. Velilerin toplantılara katılım göstermede isteksiz veya ihmalkâr davranmaları, toplantıların etkililiğini ciddi manada olumsuz etkilediği için veli katılımının özendirilmesi önemli görülmektedir. Eğitimde veli katılımının yeterli düzeyde sağlanamadığını gösteren benzer çalışmaların (Tümkiye ve Ulum, 2020; Akyol, 2019; Çalışkan ve Ayık, 2015; Ünüvar, 2010) varlığı da veli katılımının özendirilmesi yönündeki paydaş önerilerinin öneminin bir işareti olarak değerlendirilebilir. Veli toplantılarının daha etkili olabilmesi, öncelikle toplantılara veli katılımının yüksek olmasına bağlı olduğu söylenebilir.

Paydaşlara göre veli katılımının yüksek olabilmesi ve sonraki toplantılara velilerin katılım gösterme noktasında istekli davranabilmesi için, özellikle okul yönetimi ve öğretmenlerin özen göstermeleri gereken bazı hususlar vardır. Paydaşlara göre veli katılımının özendirilmesi için, öncelikle velilerin davet edilmesinde özenli davranılması gerekir. Kişilere özel davetiyeler hazırlanarak, velilerin toplantılara davet edilmesi ve toplantılara katılmak üzere gelen velilerin sıcak karşılanması gerekir. Toplantı öncesi velilerin karşılanması ve toplantı süresince velilere yönelik saygı ve nezaketi temele alan olumlu ve sıcak bir iletişim yaklaşımı benimsenmelidir. Bu etkili iletişim ve sıcak karşılama kapsamında velilere bazı ikramlarda bulunulması önem arz etmektedir. Özellikle toplantılara gelen velilere kolonya tutmak, çikolata ve şeker ikram edilerek velilerin karşılanması, toplantı sırasında veya toplantıda verilecek arada okulun olanakları ölçüsünde sıcak veya soğuk içecek ikramlarının yapılması velilerin kendilerini özel ve değerli hissetmelerine katkı sağlayabilir. Örneğin devlete ait bir ilkokulda öğretmen olan ve minimum 25 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı D.İ.Ö.1, “...*Öğretmen, velileri her öğrenciye özel davetiyelerle davet edebilir. Yine toplantıya gelenler farklı yöntemlerle karşılanabilir. Örneğin, toplantıya gelen velilerimizi çikolata ve kolonyayla karşılayabiliriz...*” diyerek, velilerin toplantıya davet edilirken özenli davranılmasının gerektiğini ifade etmekte, toplantılara katılım gösteren velilerin karşılanmasında da aynı özenin gösterilmesinin önemine dikkat çekmektedir. Bir öğretmen olan katılımcı D.İ.Ö.16, “...*Veli toplantılarının daha etkili olması için velilere birtakım ikramlar yapılabilir. İçecek gibi. Sıcak karşılama, nazik ve kibar davranma arada oluşacak iletişimi güçlendirir...*” diyerek, ikramlar ve sıcak karşılamanın veli katılımını özendirmede önemli olabileceğine dikkat çekmektedir.

Benzer şekilde, bir veli olan katılımcı D.İ.V.1 de, “...*Velilerin toplantıya gelince karşılanması, kolonya, çikolata gibi ikramların yapılması ve toplantı salonunun düzenlenmesi gibi işlemlerin okul yönetimi tarafından yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bunların öğretmenden çok okul idaresinin uhdesinde olması gerektiğini düşünüyorum...*” diyerek, toplantıya gelen velilerin sıcak karşılanması ve toplantı günü velilere çeşitli ikramlarda bulunulmasının velilerin toplantılara katılımlarını özendirmede önemli bir etkiye sahip olabileceğine işaret etmektedir. Ona göre bu hususta okul yönetiminin sorumluluk alarak öğretmenlere yardımcı olması gerekir. Sıcak karşılama ve çeşitli ikramlarla desteklenen bu değerlilik duygusu velilerin okul ve öğretmenlerle olan ilişkilerinin en önemli somut araçlarından biri olan veli toplantılarını önemsemelerine ve sonraki toplantılara katılım göstermede özenli davranmalarına zemin hazırlayabilir. Özellikle velilerin geçmişte yaşadıkları olumsuz toplantı deneyimleri ve yaşadıkları olumsuz tecrübelerin toplantılara katılım gösterme bakımından önemli psikolojik engeller oluşturabilmektedir. Öğretmen ve okul yönetiminin bu bağlamda veli toplantılarında iş birliği içerisinde, planlı bir şekilde velilerin sıcak karşılanması, ağırlanması ve aynı şekilde olumlu deneyimlerle ve samimi duygularla okuldan uğurlanması noktasında inisiyatif alarak özenli davranmaları, veli katılımının özendirilmesi noktasında oldukça önem taşımaktadır.

Toplantılarda velilerin kendilerini rahat hissedebilecekleri samimi bir atmosferin oluşturulması, velilerin görüş ve düşüncelerini rahatlıkla dile getirebilecekleri demokratik ortamın oluşturulması toplantıların etkililiği açısından oldukça önemlidir. Ancak veli toplantıları öğretmen ve okul idarecilerinin tek taraflı olarak ve önceden hazırladıkları kararları velilere tebliğ toplantıları olmamalıdır. Zira tek taraflı ve önceden öğretmen ve okul yöneticileri tarafından alınmış kararların velilere tebliği veya kabul ettirilmesi şeklinde gerçekleşen toplantılar velilerin katılımını engelleyebilmektedir. Veliler öğretmene açıkça bu durumdan duydukları rahatsızlığı dile getirmeseler de iç dünyalarında toplantılara katılmanın gereksiz olduğunu düşünmektedirler. Veli, toplantıya katılan velilerden bir şekilde öğretmen ve okul yönetiminin beklentilerinin neler olduğunu öğrenebileceği düşüncesiyle toplantıya katılımın gereksizliği fikrine meyledebilmektedir. Veli toplantılarında velilerin pasif dinleyici modunda kalmaları da velilerin sonraki toplantılara katılımlarını ciddi manada kısıtlayabilmektedir. Dolayısıyla velilerin toplantılara fiziksel katılımlarının yanı sıra düşünce ve fikirleriyle aktif katılımlarının sağlanması önem taşımaktadır. Velilerin aktif

katılımının sağlanması veli toplantılarının etkililiğine olumlu katkı sağlayacaktır. Örneğin velilerin pasif dinleyici konumundan aktif katılımcı konumuna geçirilmesinin önemi hakkında katılımcı veli D.İ.V.1, “...Bir de veli toplantılarının etkili olabilmesi için ben öğretmenlerin de veli toplantılarının formatında bazı değişikliklere gitmeleri gerektiğine inanıyorum. Mesela öğretmen veli toplantılarında sürekli konuşan, veli de sürekli dinleyen bir modda olmamalı. Öğretmen toplantıyı organize ederken ve gündem maddelerini belirlerken velinin en üst düzeyde toplantıya katılmasını sağlayacak şekilde bunu tasarlamalı, daha önce bunun hazırlığını yapmalıdır. Öğretmen, mesela gündemi belirlediği zaman, gündemle ilgili bir karar aldığı zaman, bunu önceden kendi başına almamalı, velilere dikte etmeden velilerle gerçekten istişare ederek ve çoğunluğun görüşüne uygun olarak bu kararı almalıdır. Bu, velinin kendisine ve fikirlerine değer verildiğini gösterir. Böylece veliler toplantıyı ve alınan kararları daha çok sahiplenir. Öğretmen belki şöyle düşünüyor olabilir. Velilerin kendilerine ilgi göstermesini bekliyor olabilirler ama veliler de öğretmenin kendilerine ilgi göstermesini istiyorlar. Çocuğun anne ve babasının da öğretmenden beklentileri var. Öğretmen ve veli arasındaki psikolojik engellerin kırılması için öğretmenin de ciddi anlamda emek sarf etmesi gerekir. Yani bir veli rahatlıkla çocuğun öğretmeni ile diyaloga geçip her türlü konuda çekinmeden, korkmadan, herhangi bir endişe taşımadan soru sorabilmeli, ondan bilgi alma hakkına sahip olmalıdır. Veli toplantılarında benim gözlemlediğim en büyük eksiklik öğretmen hazırlığını yapar gelir, çok güzel bir sunum yapar ama veli burada pasif bir konumda, öğretmenin taleplerini dinler ve buna göre hareket eder. Bence bu durum toplantıların etkinliğini düşürüyor...” diyerek, toplantılara veli katılımını özendirme hususunda öğretmenlerin veya okul yöneticilerinin velilerin görüş ve düşüncelerini önemsemelerinin önemine işaret etmektedir. Buradan hareketle, toplantılara veli katılımını düşüren önemli engellerden birinin toplantılarda velilerin görüş ve düşüncelerinin önemsenmemesi ve kararların alınmasında dikkate alınmaması olduğu söylenebilir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.17, “...Genelde öğretmenlerin dediği oluyor. Öğretmen önceden bir kaynak kitap incelemiş, bu iyidir diyor. Bunu alalım, diyor. Bize de tamam, demek düşüyor. Aslında ortak karar alınmıyor...” diyerek, bu durumdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir. Dolayısıyla velilerin konuştuğu ve düşüncelerine değer verildiği toplantıların veli katılımını sağlamada önemli özendiricilerinden sayılabilir.

Toplantılara veli katılımını olumsuz etkileyen, belki de pasif katılımlarına neden olan önemli engelleyicilerden biri de toplantı öncesi gündem maddelerinin velilerle paylaşılmamasıdır. Katılımcı görüşleri incelendiğinde toplantı gündem maddelerinin velilere toplantı öncesi bildirilmemesi, velilerin toplantıya olan ilgisini

azaltabilmektedir. Örneğin minimum 25 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.1, “...Gündem maddeleri velilerle paylaşılmıyor. Ama diyelim ki ideal bir veli toplantısı yaparsanız, gündem maddelerini velilerle önceden paylaşılabilirsiniz. Genellikle toplantı öncesi velilerimiz şu soruyu sorarlar: Hocam, önemli bir şey var mı? Toplantıya gelmek istemeyen her veli bunu öğretmene sorar. Hocam, farklı bir konu var mı, önemli bir şey var mı? Bunun sürekli cevabını vermektense, öğretmen kısmen de olsa gündemi velilerle paylaşırsa daha ideal bir veli toplantısı gerçekleştirebilir. Veli şunu düşünür, bak, bugün bu konuyu görüşeceğiz, bu önemlidir der ve bu onun geliş sürecini etkiler. Daha doğrusu, veli toplantılarını daha özel kılmamız gerekir. Var olan o ezberleri bozmamız lazım. İdealden kastım da budur. Farklı yapmamız gerekir bazı şeyleri. Sürekli velinin şu soruyu sormaması gerekir. Farklı bir şey var mı?” diyerek, gündem maddelerinin toplantı öncesi veliler tarafından bilinmemesinin veliler nezdinde toplantıları sıradanlaştırıp önemsiz kılabilmesine dikkat çektiği görülmektedir. Buna göre, velilerin toplantı gündemini bilmemeleri toplantıya katılım göstermelerini engelleyebileceği gibi, velilerin ne konuşulacağını tam olarak bilmedikleri bir toplantıya gelirken hazırlıksız gelmelerine de neden olacağından, toplantıların etkililiğini azaltabilmektedir. Toplantı öncesi toplantı gündem maddelerinin velilerle paylaşılmasının, toplantıların etkililiğine katkı sağlayacağını bir veli olan katılımcı D.İ.V.2 şu sözlerle ifade etmektedir; “...Veli toplantıları gerçekleştirilmeden önce veliler en azından gündem maddelerinden haberdar edilmelidir. Böylece toplantıda nelerin konuşulacağını bilirler. Belki ona göre bir hazırlıkları olur...”. Buradan hareketle, toplantı öncesi gündem maddelerinin velilerle paylaşılması, bir taraftan velilerin toplantılara hazırlıklı gelmesini sağlarken, diğer taraftan velilerin toplantılara katılım göstermelerini de özendireceği söylenebilir. Günümüz dijital olanaklarından yararlanılarak, hem gündem maddelerinin belirlenmesi aşamasında velilerin katkılarının alınması hem de velilerin katkılarıyla hazırlanan toplantı gündem maddelerinin toplantı öncesi velilerle paylaşılması durumu toplantıları daha anlamlı ve etkili hale getirebilir.

Katılımcılara göre eğitimde veli katılımının önemli araçlarından biri olan veli toplantılarına, veli katılımını engelleyen en önemli nedenlerden biri de toplantılarda velilerden maddî destek talebinde bulunulması ve parasal konuların konuşulmasıdır. Örneğin bu durumla ilgili olarak 34 yıl kıdemli olan okul müdürü katılımcı D.İ.Y.6, “...Devlet bizi veliye muhtaç etmese. Bu gerçekten velinin okulla iş birliği ve iletişim kurmasının önündeki en büyük engeldir. Çünkü toplantıya gelmeden önce veli şöyle düşünüyor: Acaba benden bu sefer ne kadar para istenecek? Bu, velilerin eğitime katılımını ciddi şekilde

olumsuz etkiliyor. Mesela bakanlık okul bazlı bütçe hazırlasa ve modül üzerinden direkt bu bütçeyi kullanımımıza sunsa, velilere muhtaç etmese toplantılar daha faydalı olur...” şeklinde görüş belirterek, toplantılarda velilerle parasal konuların görüşülmemesi durumunda toplantılara ve diğer eğitsel faaliyetlere veli katılımının artabileceğine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan ve minimum 50 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.25 de, “...İkincisi, ne olursa olsun veli toplantılarında para konusunun, yardım konusunun konuşulmaması lazım. Genelde velilerle konuştuğumuzda, veli toplantıları denilince sizden para isteyecekler ve toplantı bitecek gibisinden bir algı var. Toplumda bunun önüne geçmek için bu konuların konuşulmaması lazım...” diyerek, toplantılarda parasal konuların konuşulmasının velilerin toplantılara katılımlarını engelleyebileceğini işaret etmektedir. Benzer şekilde, para desteği konusunun toplantılarda gündeme gelmesinin veliler tarafından itici görüldüğüne ve velilerin katılımını engelleyebileceğine bir veli olan katılımcı D.İ.V.15 de, “...Toplantılarda malî konulardan ziyade öğrenci davranışları üzerinde durulsa daha iyi olur. Şimdi toplantı olduğunda ilkokulda, biliyoruz, para isteniyor, yardımcı kaynaklar konuşuluyor. Başka konu konuşulmuyor yani. Bunların yerine öğrenci davranışlarının geliştirilmesi üzerinde durulsa daha iyi olur. Anne babaların çocuklarının eğitimi konusunda bilgilendirilmesine ağırlık verilse daha faydalı olur...” sözleriyle sitemli bir şekilde dikkat çekmektedir. Aynı şekilde, toplantılarda parasal konuların konuşulmasının veli katılımı önünde ciddi bir engel oluşturabileceğini çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.17’nin, “...Bence veli toplantılarının tek amacı paradır...” sözlerinde de görmek mümkündür. Buna göre maddi destek konusunun konuşulacağını daha önceki toplantılarda tecrübe eden veliler, toplantılara katılmaktan kaçınabilmektedir. Bu bakımdan etkili toplantıların ön şartı olan veli katılımının sağlanabilmesi açısından, toplantılarda maddî destek konusunun görüşülmemesi, veli katılımını özendirmede etkili olabilir.

Paydaşlara göre toplantılarda parasal konuların konuşuluyor olması velilerin toplantıya katılımlarını ciddi olarak engelleyebilmektedir. Bu durum özellikle ekonomik durumu iyi olmayan velilerin toplantıya katılımlarını engellerken, diğer taraftan toplantılarda ortak kararlar alınmasını da olumsuz etkileyebilmektedir. Dolayısıyla katılımcılara göre, veli toplantılarının etkili olabilmesi için toplantılarda maddî ve parasal konuların görüşülmemesi durumunda, toplantılara veli katılımı niceliksel olarak artabileceği gibi toplantıların niteliği ve etkililiği de artabilecektir.

Toplantı kararlarının önceden belirlenip toplantıda velilere kabul ettirilmeye çalışılması gibi otokratik yaklaşımlar da velilerin toplantılara katılımlarını ciddi bir biçimde sınırlandırabilmektedir. Bu bakımdan toplantı kararlarının dikte edilmeden, katılımcı bir yaklaşımla ve velilerle birlikte, demokratik bir anlayışla alınması veli katılımının özendirilmesini ve velilerin alınan kararları sahiplenmesini sağlayabilir. Öğretmen ve okul yöneticilerinin toplantıya katılmak üzere gelen velilerin sosyoekonomik durumları ve diğer farklılıklarına bakmaksızın, koşulsuz saygı ve nezaket temelinde bir iletişim yaklaşımı içerisinde olmaları da veli katılımının önemli özendiricilerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Toplantı gündem maddelerinin hazırlanması aşamasında, kurumsal olanaklar ölçüsünde dijital olanaklardan da yararlanılarak velilerin katkılarının alınması ve toplantı gündem maddelerinin velilerle paylaşılması, velilerin toplantıya katılımlarını özendirebileceği gibi velilerin toplantılara hazırlıklı gelmelerini sağlayarak toplantıların niteliğini olumlu yönde etkileyeceği de söylenebilir.

Velileri toplantıya davet ederken özenli davranılması, bu amaçla etkili ve özenli görsel davetiyelerin kullanılması da önem taşımaktadır. Esasen bütün bunlar velilerde okul ve öğretmenlerin çocukların eğitim süreçleriyle ilgili düşüncelerine değer verdikleri duygularının yeşermesine katkı sağlayarak, velilerin toplantıları önemsemelerine ve katılım göstermede istekli davranmalarına zemin hazırlayacaktır. Öğretmen ve okul yöneticilerinin tek taraflı olarak önceden alınmış kararları toplantılarda velilere kabul ettirmeye çalışma gibi antidemokratik bir tutum içerisinde girmeden, ihtiyaç duyulan konularda kararları velilerle birlikte almaları, velilerin toplantılara ve eğitsel etkinliklere katılımlarını arttırarak, toplantıların etkililiğine katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte, okul veya öğretmenlerin düzenleyecekleri etkinliklere velileri davet etmeleri, hatta bu etkinliklerde gönüllü velilere sorumluluk vermeleri de veli katılımını özendirmede önemli görülmüştür. Ayrıca veli toplantılarının önemli gündem maddelerinden olan velilerden maddî destek talepleri konularının toplantılarının önüne geçmemesine özen gösterilmelidir. Zira veli toplantılarına velilerin katılım göstermelerinin en önemli engelleyicilerinden biri olarak toplantılarda velilerden maddî destek taleplerinin geldiği görülmektedir. Bu durum veliler nezdinde toplantıların asıl amacının velilerden maddî destek talebi olduğu algısını uyandırabilmektedir. Bu da toplantıların belki küçük bir parçası olan maddî destek taleplerinin, toplantıların asıl amacı olan öğrencilerin akademik ve davranışsal

gelişmeleri konusunda veli ve öğretmen iş birliğini gölgeleyerek, veli toplantılarının asıl amacının paydaşlar tarafından ikinci planda kalmasına neden olabilmektedir.

Görüldüğü üzere velilerin veli toplantılarına katılımlarını kısıtlayan veya sınırlandıran birçok engelden söz edilebilir. Bu engellerin başında velilerin görüş ve düşüncelerinin önemslenmemesi, velilerin toplantılarda pasif dinleyici konumunda kalmaları, kararların genellikle tek taraflı alınması, velilerin sosyoekonomik durumlarına bakılmaksızın saygı temelinde bir iletişim yaklaşımının toplantılara hâkim olmaması, toplantılarda parasal konuların daha ön plana çıkması, toplantı gündem maddelerinin belirlenmesinde velilerin görüşlerinin alınmaması ve gündem maddelerinin toplantı öncesi velilerle paylaşılmaması gibi durumlar gelmektedir. Bu hususta gerek okul yöneticileri gerekse toplantıyı gerçekleştirecek olan öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öncelikle öğretmen ve okul yöneticilerinin yukarıda değinilen toplantılara veli katılımını engelleyen durumların farkında olmaları gerekir. Onların toplantılara katılımlarını ve öğretmenle iş birliği yapmalarını engelleyen durumların giderilmesi için gerekli önlemleri almaları da büyük önem taşır.

Katılımcılara göre toplu görüşme şeklinde gerçekleşen veli toplantılarının etkililiği üzerinde toplantılara veli katılımının özendirilmesinden sonra ikinci sırada veli toplantılarının bireysel görüşmelerle desteklenmesi gelmektedir. Örneğin özel bir ilkokulda öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.1, “...*Sınıf veli toplantıları yanında planlı programlı bireysel veli görüşmeleri yapılmalı. Bu görüşmeler bütün öğrenci velilerini kapsayacak şekilde bütün eğitim-öğretim sezonuna yayılmalı...*” diyerek, veli toplantılarının etkili olabilmesi için planlı bireysel görüşmelerle desteklenmesinin gerekliliğine dikkat çekmektedir. Çocuğu özel bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli Ö.İ.V.3, “...*Bence devlet okullarında da özel okullardaki gibi bireysel görüşmeler yapılırsa iyi olur. Bireysel görüşmelerde öğretmeni çocuğumla ilgili her şeyi konuşabiliyor. Devlet okulunda, hocam, çocuğum nasıl, diyordum. O da iyidir, diyordu. Hepsi bu kadar. Toplu veli toplantılarının yanında planlı programlı bireysel görüşmeler de yapılırsa daha etkili toplantılar gerçekleşir...*” diyerek, veli toplantılarının planlı bireysel görüşmelerle desteklenmesinin toplantıların etkililiğine olumlu katkılar sunacağını belirtmektedir. Bu durum, katılımcıların toplu görüşmeleri gereksiz gördüğü anlamını taşımamaktadır.

Katılımcılara göre veli toplantıları mutlaka yapılmalıdır. Ancak veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için toplantıya gelen velilerin bireysel görüşme beklentileri de karşılanmalıdır. Zira velilerin bireysel görüşme beklentileri zaman

zaman toplu görüşmelerin önüne geçebilmektedir. Gerek toplantı sırasında gerekse toplantı sonrasında velilerin öğretmenlerle bireysel görüşme girişimleri bu gerçeği ortaya koymaktadır. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.15 de bu gerçeğe, “...Benim gördüğüm kadarıyla diğer veliler de bireysel görüşmeleri tercih ediyor. Bunu toplantı bittikten sonra velilerin öğretmenle kendi çocuklarıyla ilgili özel görüşmeye gösterdikleri yoğun talepten anlıyorsunuz...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Geçmiş yıllarda öğretmenlik de yapmış olan katılımcı veli D.İ.V.3 ise “...Toplu veli toplantısının yanında bir de özel görüşmeler yapmak gerekir. Bunu bilinçli velilerimiz yapıyor. Gidiyor, öğretmen ile konuşuyor ama bazı velilerimiz özellikle öğretmenden davet bekliyor. Yani gidip konuşamıyor, görüşemiyor. Bunun için mesela belki her hafta belli saatlerde, diyelim ki birer veli ile, anne veya babası ile kısa süreli dahi olsa özel görüşmelerin yapılması gerekir. Yani bu veli toplantılarının yanında bir de haftada bir tane veli ile de olsa öğretmen belli bir plan dâhilinde öğrenci bireysel görüşmeler planlamalıdır. Okulla iletişimi zayıf olan velilerden başlamak üzere, bütün öğrenci velileriyle bu veli toplantılarının yanında eğitim-öğretim sezonuna yaymak suretiyle, haftada bir veya iki tane bireysel veli görüşmesi gerçekleştirmesi gerekir. Çünkü şimdi çoğu zaman eğer bir problem varsa bunu genel toplantıda ifade edemiyorsunuz. Veli rencide olabilir ya da bazı verilerimiz bundan çok hoşlanmayabilir...” diyerek, veli toplantılarının tek başına öğretmen ve veli iş birliğini kurmakta yetersiz kalabildiğini dile getirmektedir. Ona göre, toplu görüşmelerde çoğu veli konuşmaya cesaret edemeyebilir. Hatta bazı durumlarda özel görüşülmesi gereken konular olabilir. Bütün bu durumların toplu görüşmelerde dile getirilmesi mümkün olmadığı gibi toplu görüşmelerde bireysel değerlendirmelerin yapılması tarafların incinmesine sebep olmakta ve öğretmenle iş birliği yapmasına engel olabilmektedir.

Katılımcılara göre veli toplantılarının yanında planlı bireysel görüşmelerin yapılması büyük önem taşımaktadır. Ancak bu planlı bireysel görüşmelerin öğretmen ve okulların inisiyatifine bırakılmaması gerektiğini düşünen katılımcılar da vardır. Zira onlara göre burada kastedilen bireysel görüşmelerin planlı olduğu gibi aynı zamanda zorunlu olarak yapılmasıdır. Örneğin özel bir ilkokulda sınıf öğretmeni olan katılımcı Ö.İ.Ö.4, bu duruma şu sözlerle dikkat çekmektedir; “...Bence sınıf veli toplantılarının daha etkili olmasını sağlayan başka bir unsur da toplu görüşmelerin zorunlu bireysel görüşmelerle desteklenmesidir. Zorunlu diyorum, çünkü biz toplum olarak bir şey bize zorunlu olmadığında yapmama eğiliminde oluyoruz. Mesela bakanlık sekiz yıllık eğitimi zorunlu kılınca insanlar buna uymaya başladı. Öğretmenler de bu toplumun kültürünün ürünü oldukları için onlara da bazı şeyleri zorunlu kılmadığınız zaman yapmama eğilimi daha ağır basıyor. Tamam, istisnalar olabilir ama genel durum böyle...”. Dolayısıyla katılımcıların veli toplantılarının planlı ve

zorunlu olarak mutlaka gerçekleştirilmesi gereken bireysel görüşmelerle desteklenmesi gerektiği görüşünde olduklarını söylemek mümkündür.

Görüldüğü üzere katılımcılara göre bireysel görüşmelerin veli toplantılarını destekleyici ve tamamlayıcı bir işlevi vardır. Bireysel görüşmelerin yapılması, veli toplantılarının etkililiğini olumlu yönde etkileyebilecektir. Zira toplantıya katılan velilerin çoğunun öncelikle kendi çocuklarının durumunu öğretmenle görüşme istekleri hem toplantıların uzamasına hem de toplu görüşmelerde görüşülmesi pedagojik açıdan doğru olmayan bireysel değerlendirmelerin yapılmasına neden olabilmektedir. Ayrıca veli toplantılarında bazı veliler toplu görüşmelerde konuşmaya çekindikleri ve kendi çocuklarıyla ilgili olarak öğretmenlerle bireysel görüşmelerde bulunmayı tercih ettikleri için, veli toplantılarında susmayı tercih ederek, toplantılarda öğretmenle iş birliğine kapalı kalabilmektedirler.

Bütün bunlardan hareketle veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için, veli toplantılarının yanında planlı bireysel görüşmelerin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak olan bireysel görüşmeler bütün öğrencileri kapsayacak, bütün bir eğitim-öğretim yılına yayılacak şekilde planlanmalı ve zorunlu olarak gerçekleştirilmelidir. Zira katılımcılara göre veli toplantılarında daha çok sınıfın genelini ilgilendiren konular görüşülmektedir. Toplantıya katılan velilerin çoğunun asıl beklentisi çocuğunun öğretmeniyle çocuğunun akademik ve davranışsal gelişimini görüşmektir. Başka bir ifade ile toplantıya katılan velilerin çoğu kendi çocuklarının gelişimleri hakkında öğretmenlerin bireysel değerlendirmelerini merak etmektedir. Ancak toplu görüşme şeklinde gerçekleşen veli toplantılarında öğrencilerle ilgili bireysel değerlendirmelerde bulunmak hem pedagojik açıdan uygun olmamakta hem de toplantıyı gerçekleştiren öğretmen toplu kararlar almayı gerektiren konuları görüşmeyi öncelediğinden, öğretmen ve diğer katılımcıların zaman açısından sıkıntı yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu bakımdan randevu esasına dayalı olarak gerçekleştirilecek planlı bireysel görüşmelerin hem veliler hem de öğretmenler açısından bir gereksinim olduğu söylenebilir.

Veli toplantılarında okulun işleyişi, kuralları, öğretmen ve veli beklentilerinin konuşulması ve sınıfın genelini ilgilendiren ortak kararların alınması önemlidir. Ancak bu toplantılar öğrencilerin akademik ve davranışsal gelişimlerinin bireysel olarak değerlendirilmesine uygun olmayabilmektedir. Problemlili öğrenci davranışlarının veya özel gereksinimli öğrenci durumlarının bu toplantılarda görüşülme imkânı olmayabilmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, öğrencilerin gelişimlerinin detaylı olarak

görüldüğü bireysel görüşmelerin gerçekleştirilmesiyle veli toplantılarının daha da etkili olabileceğine inandıkları söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre, etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesinin başka bir boyutu da velilerin bilinçlendirilmesi ile ilgilidir. Zira katılımcılara göre ebeveynler veli toplantılarının en önemli paydaşları ve ana hedef kitlesini oluşturmaktadırlar. Veli toplantıları, öğretmen ve öğrenci velilerinin en önemli iş birliği imkânlarından biridir. Veli toplantılarında çocukların eğitimiyle ilgili doğrudan veya dolaylı etkiye sahip olabilecek her şey görüşülebilmektedir. Katılımcılara göre, velilerin bu görüşmelere gereken önemi vermeleri kadar, velilerin veli toplantılarındaki tutum ve davranışlarının niteliği de önem taşımaktadır. Velilerin toplantıya hazırlıklı gelmeleri, öğretmenle iş birliğine açık olmaları, öğretmenlerle sorumluluk paylaşımına açık olmaları, öğretmenler ve diğer velilerle sağlıklı bir iletişim yaklaşımı benimsemeleri önemli görülmektedir. Dahası, toplantıya gereken önemin verilmesi ve toplantı ciddiyetine zarar veren davranışlarda bulunulmaması gibi konularda da velilerin dikkatli ve bilinçli hareket etmeleri gerekmektedir. Toplantıların temel amacının velilerle iş birliği yaparak çocuklarda istendik davranış değişimlerini sağlamak olarak ele alırsak, velilerin evdeki davranışları, ebeveyn ve çocuk ilişkileri ile ebeveyn tutumları da önem taşır. Dolayısıyla bütün bu gerekçelerden ötürü katılımcıların veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için ebeveynlere veli bilincinin kazandırılması gerektiğini düşündükleri söylenebilir. Burada dile getirilen bütün bu hususlarla ilgili katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılara örnekler şöyle gerçekleşmiştir;

Ö.İ.Y.2: Bence nasıl öğretmenler eğitim alıyorsa, nasıl öğrenciler eğitim alıyorsa, aynı şekilde veliler de eğitim olmalıdır. Velilerin eğitilmesi gerekiyor. Öğrencilerin gelişim özellikleri hakkında, ebeveyn tutumu, davranış biçimi, hitap şekline kadar, okula geldiğinde öğretmenlerle nasıl bir iletişim kurması gerektiğine kadar birçok konuda eğitmek gerekir. Veli, hangi problemin neden kaynaklandığını bilmeden önüne geleni suçluyor. Bir de veliler en çok akademik başarıyı önemsiyor. Biz de özel bir kurumuz. Sanki elimizde sihirli bir değnek var. Ve bir anda çocuğun bütün hayatını değiştirebiliyoruz gibi bir algıya sahip veliler var. Sonuç alma konusunda aceleci davranıyorlar. İstenilen sonucu almanın zaman alacağını ve bunun birçok boyutunun olduğunu düşünmeyen veliler var. İşte bu konuda da velileri eğitmek gerekir.

D.İ.Y.6: Veliler bilinçlendirilmelidir. Bir insanın geleceğinde, hayatında eğitimin ne kadar önemli olduğuna velileri inandırmak lazım. Velilerin sorumluluklarını okul idaresi ve öğretmene yüklememeliyiz. Velilerin sorumluluklarını onlara

öğretmek gerekir. Velilerin de aynı şekilde bu işin önemi konusunda bilinçlendirilmesi gerekir.

D.İ.Ö.17: Bence çok özel bir konu bu. Veli eğitimlerinin eksik olduğunu düşünüyorum. Öncelikle ailenin eğitilmesi ve bilgilendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

D.İ.Ö.21: Bana sorarsanız toplantının şeklinde değil de veliyi bilinçlendirme bağlamında yapılabilecek şeyler olabilir. Velileri bilinçlendirirsek ancak eğitimsel faaliyetlere katabiliriz. Velinin evdeki tutumları, davranışları çocuklar üzerinde çok etkili oluyor. Ebeveyn tutum ve davranışlarını çocukların eğitimi ve gelişimi açısından değiştirmemiz gerekir. Veli eve gelince kumandayı eline alıp televizyonun karşısına geçerse bu durum çocukları gerçekten çok etkiler.

D.İ.Ö.24: Velilerin eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Velilerde, çocuklarının eğitiminde en az bizim kadar sorumluluklarının olduğu bilinci geliştirilmelidir.

D.İ.Ö.6: Toplantıların daha faydalı olması için velilerin bilinçlendirilmesi lazım. Mesela velilerin bilinçlendirilmesi hakkında bakanlık kamu spotu hazırlayabilir.

Ö.İ.Ö.5: Ben öğrencinin yetiştirilmesinden çok velinin yetiştirilmesinden yanayım. Eğer bilinçli bir veliyse, hamur gibi yoğurulmuşsa onu ekmek yapmak çok zor değildir. Gerekirse uzman kişiler çağrılmalı. Bu, Milli Eğitim vasıtasıyla ya da okulun aldığı bir kararla olabilir. Veli bilinçlendikten sonra bence hiçbir problem kalmıyor. Veli bilinçlenirse toplantılar daha etkili olur.

Ö.İ.V.1: Hocam, benim gördüğüm kadarıyla eğitimdeki en önemli konu bu. Şundan dolayı, dün de bunu bir öğretmenimle paylaştım, biz veliyi eğitemezsek çocuğu eğitme imkânımız yok. Çünkü çocuk en fazla vaktini veliyle geçiriyor. Kısa bir sürede, okulda geçirdiği süre ile biz öğrenciyi eğitemeyiz. Önce veliyi eğitmemiz lazım. Ve hatta veliyi eğitemesek bile veliyi belli bir seviyeye getirmemiz lazım. Veli toplantıları bence eğitimdeki en önemli konulardan biri. Bunlar tabii ki daha iyi yapılabilir. Bunun yapılabilmesi için veliye de eğitimler verilmesi lazım.

D.İ.V.15: Anne babaların, çocuklarının eğitimi konusunda bilgilendirilmelerine ağırlık verilse veli toplantıları daha etkili olur.

Yukarıdaki katılımcı ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, velilerin bilinçlendirilmesi veli toplantılarının etkili olması için önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Veli toplantılarının önemi, velilerin veli toplantılarındaki tutum ve davranışları, toplantılarda velilerin öğretmenle iş birliğine açık ve istekli olmaları, toplantıların veliler tarafından önemsenmesi, toplantılarda velilerin öğretmenlerle iletişim biçimleri toplantıların seyrini etkileyebilmektedir.

Velilerin toplantılarda öğretmenlerden beklentilerini dile getirirken, nelere dikkat etmeleri gerektiği, öğretmenle iş birliği ve toplantı sürecinde nelere dikkat etmeleri gerektiği konularında bilinçlendirilmeleri önem taşımaktadır. Ayrıca velilerin çocuklarının eğitimleri konusunda ne gibi sorumluluklarının olduğu, ebeveyn ile çocuk ilişkileri, ebeveyn tutumlarının öğrenciler üzerindeki etkileri gibi konularda velilere yönelik çeşitli farkındalık eğitimlerinin yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, katılımcılara göre, Millî Eğitim Bakanlığı velilere yönelik olarak ulusal çapta okul-aile ilişkileri, veli-öğretmen iş birliğinin önemi, ebeveyn tutumları gibi çeşitli konularda kamu spotları hazırlayarak sürece destek sağlayabilir. Paydaşlara göre hazırlanan bu kamu spotlarının belirli zaman dilimlerinde, görsel ve yazılı medya araçlarıyla toplumun geniş kesimleriyle paylaşılması kitlesel boyutta bir farkındalık oluşturabilecektir. Ayrıca milli eğitim müdürlükleri ve okul yöneticilerinin okul rehberlik servislerini etkin kılarak, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak, çeşitli uzman kişilerden destek alarak velilere yönelik çeşitli eğitici etkinlikler ve faaliyetler düzenlemeleri önemli görülmektedir. Zira yapılan benzer çalışmalarda da (Gençoğlu, Demircioğlu, Demirtaş Zorbaz ve Ekin, 2019; Topçu, 2013) veli katılımının etkili olabilmesi için, velilerin çeşitli konularda bilinçlendirilmesinin gerekliliğine dikkat çekilmektedir.

Etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için paydaş önerilerinden biri de “*öğretmenlerin yetkinliklerinin geliştirilmesidir*”. Araştırmanın katılımcılarını oluşturan okul yöneticileri, sınıf öğretmenleri ve veli görüşlerine göre, öğretmen yetkinliği, etkili veli toplantılarının gerçekleştirilmesi lehinde oldukça büyük fark oluşturabilmektedir. Katılımcılara göre iletişim ve toplantı yönetme becerileri güçlü olan öğretmenlerin düzenledikleri toplantılara hem katılım yüksek olmakta hem de olası iletişimsel çatışma problemleri daha az yaşanmaktadır. Örneğin bir okul müdürü olan katılımcı D.İ.Y.6, “*...İletişim becerileri güçlü olan öğretmenler, veli katılımının önemini bilen öğretmenler velilerle iletişimine özen gösteriyorlar. Veliye nasıl davranırsam onu daha fazla bu işin içine çekebilirim, diye özenli olan öğretmenler var. Ama bunu angarya bir iş gören öğretmenler çok özenli davranmayabiliyor. Fakat öğretmenlerin çoğu bu anlamda duyarlı değiller. Velilerle iletişimi güçlü olan öğretmenlerin düzenledikleri toplantılara velilerin katılımı yüksek oluyor. Veli toplantıları yönetme becerileri, velilerin okulla iş birliğini geliştirme becerileri zayıf olan öğretmenler var. Adam hasbel kader öğretmen olmuş. Öğretmen yetiştirme konusunda eksikliğimiz var. Bu işi severek yapacak öğretmenlere ihtiyacımız var. Bazı öğretmen arkadaşlarımız öfkeli velilere karşı alttan almasını bilmiyor. Veliyi nasıl sakinleştireceğini*

bilmediği için velilerle çatışma yaşıyorlar. Ben hep söylüyorum öğretmenlere, velilere karşı alttan alın, onlara güler yüz gösterin. Onlara değer verirsiniz en kızgın olanı bile yumuşar...” diyerek, öğretmenlerin iletişim becerileri, çatışma çözme ve toplantı yönetme becerilerinin güçlendirilmesinin veli toplantılarının etkililiğini arttıracığına dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, bir ilkokulda müdür olarak görev yapan katılımcı D.İ.Y.7, “...İlk iş doğru iletişim, kesinlikle eğitimciye yakışır bir iletişim olmalı. Öğretmen iletişim dilini doğru kullanmazsa veli zaten hazırdır cevap vermeye. Öğretmen kendini doğru anlatmadığı zaman, bir bakmışsınız toplantı çok garip bir hale dönmüş. Hatta çok sıkıntılı bir hal aldığını bile gördüm. Bir toplantıda öğretmenin üslubu bana anlatıldı. Velilerin cevap vermekte haklı olduklarını gördüm. Öğretmen öyle başlarsa veli de zaten stresli gelmiş işten, ekonomik sorunu vardır, yorulmuştur, öğretmen o ortamda öyle derse veli de patlamaya hazır bomba gibidir...” diyerek, öğretmenlerin iletişim becerilerinin etkili toplantıların gerçekleştirilmesinde anahtar role sahip olduğuna dikkat çekmektedir.

Öğretmenlerin sahip oldukları iletişim becerilerinin yanında, toplantılarda veya bireysel görüşmelerde öğrencilerle ilgili velilere bilgilendirmelerde bulunurken benimsedikleri yaklaşım da son derece önemlidir. Örneğin minimum 30 veli toplantısı gerçekleştirdiğini belirten katılımcı öğretmen D.İ.Ö.4, “...Veli toplantılarının daha etkili olması için sevgi ve saygı çerçevesinde velilerle sağlıklı bir iletişim kurmak gerekir. Velileri anlayacak şekilde bir iletişim olması lazım. Bazen ister istemez sert tavırlar sergileyen veliler oluyor. Öğretmenlerin bu anlamda çok daha iyi iletişim becerilerine sahip olması gerekir. Yani öğretmenler doğru iletişim kanallarını kullanabilirlerse toplantılar çok daha etkili olabilir. Öğretmen iletişim kanallarını açık tuttuğu zaman, veliler de isteyerek okula gelebiliyor. Eğer toplantıların etkili olmasını istiyorsak, özellikle sonraki toplantılara velilerin katılmasını istiyorsak, kesinlikle veliye öğrencisi hakkında olumsuz eleştirilerde bulunmamak gerekir. Veliye, senin çocuğun böyle yaramaz, şöyle tembel, böyle haylaz gibi olumsuz yanlarını toplantıda dile getirmemek gerekir. Hatta özelde bile veliye çocuğunun davranışsal veya başka problemleri hakkında konuşurken çok dikkatli davranmak gerekir. Öncelikle çocuğun güçlü yanlarını veliye anlattıktan sonra zayıf yanlarını geliştiresi için paydaşlar olarak nasıl yardımcı olabileceğimizi konuşmalıyız. Olumsuzlukları doğrudan değil, dolaylı olarak söylemek lazım. Bazı öğretmenlerin bu anlamda yetersiz olduklarını gözlemleyebiliyoruz...” diyerek, bazı öğretmenlerin velileri bilgilendirirken yaptıkları acemiliklere ve yanlışlıklara dikkat çekmektedir. Ona göre, bazı öğretmenler velilere çocukları hakkında bilgilendirmelerde bulunurken öncelikle çocuğun olumsuz davranışlarından veya zayıf yönlerinden başlayarak, ciddi bir meslekî zafiyet yaşamaktadırlar. Örneğin bu duruma çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim gören katılımcı veli D.İ.V.6 da “...Öğretmen, kızımın

sıkıntılarını genel toplantıda değil de özelde söylerse daha mutlu olurum...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Ona göre, veli toplantılarında bazı öğretmenler toplu görüşmelerde bireysel değerlendirme yanlışlıklarına düşmektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerin toplantılarda velileri bilgilendirirken bazı hususlara dikkat etmeleri gerektiği gibi, toplu görüşmelerde bireysel değerlendirmelerde bulunmak gibi öğretmenlik meslekî formasyonu ile bağdaşmayan yanlışlara düşmemeye de özen göstermeleri önem taşımaktadır.

Öğretmenlerin iletişim zayıflığı ve veliyi bilgilendirme yanlışlığı velilerin öfkelenmesine, öğrenci ve öğretmene karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergilemesine neden olabilmektedir. Dolayısıyla bu tür problemlerin yaşanmaması için öğretmenlerin, çocuklarının akademik ve davranışsal gelişmeleri hakkında velileri bilgilendirirken özenli davranmaları gerekir. Öğretmenlerin toplu veya bireysel görüşmelerde öncelikle çocukların güçlü yanlarından söz ederek iletişimi başlatmaları önem taşımaktadır. Şayet öğretmenin öğrenci ile ilgili rahatsız olduğu durumlar varsa, bunları öğrencinin güçlü yanlarını dile getirdikten sonra, özenli geçiş ifadeleriyle, velinin duygularını incitmeden dile getirmeleri daha doğru bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Öğretmenlerin velilerle iletişimlerinde sergiledikleri yaklaşım biçimi, velilerin öğretmen ve okulla işbirliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Nitekim Öğretmenlerin çocukların eğitiminde velilerle iş birliği ve iletişimde bulunurken, çocuklarının yetiştirilmesinde velilerin görüşlerini, kültürel değerlerini ve çocukların eğitimi ile ilgili görüş ve düşüncelerini hesaba katmayan öğretmen merkezli yaklaşımlarının, veli öğretmen iş birliğinin önemli engelleyicilerinden biri olduğu bir çok bilimsel araştırma bulgularıyla da (Stroetinga, Leeman, ve Veugelers, 2019; Willemse, T. M., Thompson, I, Vanderlinde, R. ve Mutton, T., 2018; McKenna ve Millen, 2013; Kroeger ve Lash, 2011; Eberly, Joshi, ve Konzal, 2007) gösterilmiştir. Bütün bunlar, paydaşların veli toplantılarının etkili olabilmesi için, öğretmenlerin mesleki yetkinliklerinin geliştirilmesi önerisini önemli kıldırdığı söylenebilir. Dolayısıyla öğretmenlerin iletişim becerileri, velilere öğrencileri hakkında bilgilendirmede bulunurken benimsedikleri yaklaşım, çatışma çözme becerileri, öfke kontrolü ve toplantı yönetme becerileri gibi değişkenler, etkili veli toplantılarının düzenlenmesi bakımından önemli öğretmen yeterlikleri olarak değerlendirilebilir. Yukarıda ifade edilen iletişim çatışmalarının en aza indirilebilmesi için, veli toplantılarında öğretmenlerin velilerle empatik iletişimde bulunmaları önem taşımaktadır. Zira Dökmen’e göre (2018) empatik iletişim becerisi,

kişiler arası iletişim çatışmalarının çözümünde önemli rol oynamaktadır. Öğretmenin veli toplantılarında velilerle empatik iletişimde bulunması (Hornby, 2005), olası iletişim çatışmalarının minimize edilmesi ve velilerin öğretmenlerle iş birliği yapmalarını kolaylaştırabilmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin velilerle ilişkilerinde empatik iletişimi esas almalarının büyük önem taşıdığı söylenebilir.

Konuyla ilgili görüş belirten öğretmen katılımcılar, lisans eğitimleri döneminde, özellikle öğretmen-veli iletişimi, öğretmen-öğretmen iletişimi, öğretmen-okul yöneticileri iletişimi konularına daha ağırlık verilmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Hatta bu konuda görüş belirten bazı öğretmenler, öğretmenlerin lisans eğitimlerinin önemli bir parçası olan staj çalışmalarına özel bir önem verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Buna göre staj çalışmalarında öğretmenlerin en az bir veli toplantısına gözlemci olarak katılmalarının sağlanması, öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce bu konularda çeşitli deneyimler kazanmalarını sağlayarak mesleklerinin ilk dönemlerinde yaşayabilecekleri acemiliklerin azaltılmasına ve öğretmenlerin yetkinliklerinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecektir. Örneğin minimum 30 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen Ö.İ.Ö.4, bu durumun önemine; *“...Ben açıkçası, tıp eğitimi alan bir öğrenci nasıl dördüncü yıldan itibaren hastanede staj görüyorsa, işin içindeyse, öğretmenlerin de öyle olması gerektiğini düşünüyorum. Öğretmenlerin staj sürelerinin çok kısa olduğu kanaatindeyim. Biz 2013 yılında sınıf öğretmenliğinde okurken 4. sınıfın ikinci yarısında yarım dönemlik bir staj gördük. Bu çok da etkili bir staj değildi. Bunu böyle yapacaklarına bence lisans eğitimi sırasında yapılan staj süresinin uzatılması lazım. Bunun en az bir ya da bir buçuk yılı okulda uygulamalı olsa, velilerle muhatap olursa çok daha iyi olur. Öğretmen adayı, veliler ve öğrenciler ile muhatap olabileceği birçok olayı stajda yaşamalıdır. Sınıf veli toplantılarına gözlemci olarak katılmalıdır. Mesela biz stajda hiç velilerle muhatap olmadık, sadece öğrencilerle muhatap olduk. Ben mesela bu sıkıntıyı yaşadım. İlk veli toplantımda ne diyeceğimi bilmiyordum. Bir heyecan, bir korku vardı. Acaba, hani veliler bilmediğim bir yerden bir şey sorduklarında nasıl cevap vereceğim, bu durumu nasıl geçiştireceğim? Bunların verdiği bir kaygı vardı. Bütün bu kaygı ve korkular, geçmişte bu konularla ilgili bir yaşantımın olmamasından ötüüyüdü. Oysa lisans eğitimim sırasında staj uygulamalarında böyle bir deneyim yaşasaydım kuşkusuz daha farklı olurdu...”* diyerek, lisans eğitimlerinin bir parçası olarak öğretmen adaylarının, veli toplantıları, öğretmen veli ilişkileri ve toplantı yönetme becerileri gibi konularda yetkinliklerinin geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Katılımcılara göre, öğretmenlerin iletişim becerileri, toplantı yönetme becerileri, velilerle iş birliği yaparken veya velileri öğrencileri hakkında bilgilendirirken, profesyonel bir eğitimci yaklaşımını benimsemeleri büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin toplantı yönetme becerilerinin geliştirilmesinin de büyük önem arz ettiği görülmektedir. Bu bakımdan öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında, yaptıkları staj çalışmalarının bir parçası olarak, veli toplantılarına en azından gözlemci olarak katılımlarının sağlanması öğretmenlerin yetkinliklerine katkı sağlayabilir. Özetle, öğretmenlerin sahip oldukları yetkinlik ve yeterliklerin, düzenlenen veli toplantılarının etkililiği üzerinde olumlu katkılar sağlayacağı söylenebilir.

Paydaşlara göre veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için diğer okul paydaşları olan okul yöneticileri, okul rehber öğretmeni ve diğer branş öğretmenlerinin bu toplantılara katılımlarının sağlanması da büyük önem taşımaktadır. Bunlara ek olarak, katılımcılara göre, veli toplantılarının ev ziyaretleriyle desteklenmesi de toplantıların etkililiği üzerinde olumlu etkide bulunabilmektedir. Burada dile getirilen durumlarla ilgili paydaş görüşlerinden doğrudan alıntılara örnekler şöyle gerçekleşmiştir;

Ö.İ.Y.1: Eğer idareci bu sürece katılmamışsa, veli toplantılarına taşınması gereken gündem maddelerini bu toplantılarda velilerle konuşmamışsa bu çok sağlıklı bir toplantı olmayabiliyor.

D.İ.Y.6: Veli toplantıları ev ziyaretleri ile desteklenmeli. Bu yapıldığında veli önemsendiğini hisseder ve katılım artar. Ailenin ve öğrencilerin ihtiyaçları yerinde tespit edilir.

D.İ.Ö.23: Toplantıların daha etkili olması için öncelikle okul idaresi ve rehber öğretmenin de toplantılara dâhil olması gerekir.

D.İ.Ö.11: Müdür veya yardımcıları hatta rehber öğretmenlerin katılımıyla daha bir ilgi çekici ve etkili olabilir. Bir rehber öğretmenin de konuşma yapması, onun da velilerle bir iletişime girmesi gibi şeyler yapılabilir.

D.İ.Ö.18: Veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için bunlar mutlaka ev ziyaretleri ile desteklenmelidir. Ben ev ziyaretleri de yapıyorum. Çocuğu ev ortamında da görüyorsunuz. Yani başarısına etki eden durumları daha yakından, birebir gördüğünüz için daha etkili çözümler üretebiliyorsunuz.

Ö.İ.Ö.2: Bir diğer husus veli toplantılarının daha etkili olması için ev ziyaretleri yapmak gerekir. Öğretmen bu ziyaretlerde öğrencisini daha iyi tanıma şansı bulur. Öğrencisindeki eksikliklerin nelerden kaynaklandığını öğrenir. Bu da bir sonraki toplantıya nasıl bir hazırlık yapması gerektiği için ipucu olur. Ayrıca bu ev

ziyaretleri sırasında öğretmen ile veliler arasında samimi ilişkiler kurulabilir. Bu da velilerin sonraki toplantılara katılımını arttırır. Eğitsel faaliyetlere fazla ilgi duymalarını okul ve öğretmenle daha çok iş birliği yapmalarını sağlar. Ben bunu geçen yıl yaşadım. Benim veli toplantılarına gelen veli sayısı fazla, arkadaşınki azdı. Ben bütün velilerime ev ziyaretleri yaptım, arkadaş gitmedi.

Ö.İ.Ö.1: Bu toplantılara rehber öğretmen ve idareciler de katılmalı

D.İ.V.7: Toplantılara rehber öğretmen de katılmalıdır.

Yukarıdaki katılımcı ifadelerinden anlaşılaçağı üzere, veli toplantılarının etkililiğı üzerinde okulun diğler çalışanlarının toplantılara katılımlarının sağlanması ve olanaklar ölçüsünde veli toplantıları öncesinde yapılacak olan ev ziyaretlerinin de bu toplantıların daha etkili olması üzerinde olumlu katkıları olabilmektedir. Buna göre, okul yöneticilerinin toplantılara katılım göstermeleri, toplantıların ciddiyeti üzerinde olumlu etki bırakabileceğı gibi çeşitli konularda veli desteğinin sağlanmasını da kolaylaştırabilecektir. Toplantı öncesi ev ziyaretlerinin yapılması ise öğrencilerin doğal ortamlarının yerinde görülmesini sağlayarak, öğrenci ve velilerin daha iyi tanınmasına ve toplantı gündem maddelerinin bu veli ziyaretlerinde gözlemlenen gereksinimlere göre düzenlenmesine katkı sağlayabilecektir. Dolayısıyla bütün bu nedenlerden ötürü katılımcıların veli toplantılarının ev ziyaretleriyle desteklenmesinin önemli olduğuna dikkat çektikleri söylenebilir.

Katılımcılara göre öğretmenlerin, veli toplantılarını gerçekleştirme zamanı ve toplantıları düzenlendikleri mekân tercihleri de toplantıların etkililiğı üzerinde önemli bir rol oynayabilmektedir. Toplantı zamanının belirlenmesinde velilerin görüşlerinin de dikkate alınarak karar verilmesi büyük önem taşımaktadır. Onlara göre iletişim olanakları, özellikle whatsapp grubu, üzerinden velilerin görüşleri de alınarak toplantı zamanının belirlenmesi velilerin katılımını arttırabilmektedir. Örneğın minimum 25 veli toplantısı gerçekleştiren katılımcı öğretmen D.İ.Ö.1 bu durumun önemine, “...Genel olarak kendi örneğimin dışına çıktığım zaman şunu görüyorum, veli toplantılarının daha etkin ve daha anlamlı olması için herkesin üzerine bazı görevler düşüyor. Daha ideal veli toplantıları düzenlenebilir. Toplantının gerçekleştirileceğı günün belirlenmesinde daha özenli olunabilir. Toplantı gününün belirlenmesinde velilerin görüşleri de alınarak ortak bir gün belirlenebilir bence. Artık teknoloji çağındayız, iletişim araçları üzerinden velilerimizden görüş alınabilir. Diyelim ki sınıfınızın whatsapp grubu varsa, bu grup üzerinden velilerimiz hangi günü özellikle istiyorlarsa ve öğretmen için de uygunsa o gün belirlenebilir...” sözleriyle dikkat çekmektedir. Burada dile getirilen durumun önemi, özellikle günümüz toplumunda

çalışan velilerin sayılarının çokluğu göz önüne alındığında anlamlı olduğu görülmektedir. Yapılan benzer çalışmalarda da (Tümkaya ve Ulum, 2020; Yıldırım ve Dönmez, 2008) çalışan velilerin işten izin alamak durumunda kalmalarının veli katılımını güçleştirdiği tespit edilmiştir. Bu bakımdan olanaklar ölçüsünde, toplantı zamanının velilerin durumları göz önünde bulundurularak veya velilerin görüşleri alınarak belirlenmesinin, velilerin toplantılara katılım göstermeleri üzerinde ciddi etki sahibi olabilecektir. Örneğin çalışan bir veli olan katılımcı D.İ.V.7, “...*Toplantı zamanı çalıştığım için toplantıya izin alarak gidiyorum. Sıkıntı sadece izin almak. Hafta sonu olsa daha iyi olur. Ben hafta sonu taraftarıyım...*” diyerek, toplantı zamanının önemine işaret etmektedir. Ona göre toplantıların hafta sonu yapılması katılım göstermesi açısından önem taşımaktadır. Benzer şekilde, bir öğretmen olan katılımcı D.İ.Ö.3 de, “...*Özellikle çalışan velinin daha rahat katılabilmesi için toplantıların hafta sonu yapılmasını isterim...*” diyerek, toplantı zamanının veli katılımını pozitif etkileyecek bir zaman diliminde yapılmasının önemli olduğunu belirttiği görülmektedir. Dolayısıyla veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için toplantı zamanının belirlenmesinde özenli davranılmalıdır. Özellikle velilerin katılımlarının yüksek olmasına olanak sağlayan gün ve saatlerin tercih edilmesinin önemli olduğu görülmektedir. Örneğin bir öğretmen olan katılımcı Ö.İ.Ö.4, “...*Hafta içi ders olduğunda siz toplantı yaparsanız toplantının ciddiyeti düşer. Sürekli biri sınıfa girer çıkar. Bu da etkili bir toplantı olmasını önler. Onun için öğrencilerin okulda olmadığı bir zamanda toplantıların yapılması da toplantıların etkililiğini artırır...*” diyerek, hafta içi toplantı yapılmasının toplantıların ciddiyetini olumsuz etkileyebileceğine dikkat çekmektedir. Benzer şekilde, hafta içi düzenlenen toplantıların ciddiyetinin düşük olduğuna, dolayısıyla toplantıların mutlaka hafta sonu düzenlenmesi gerektiğine bir veli olan katılımcı D.İ.V.17 şu sözlerle dikkat çekmektedir; “...*Toplantı saatini çok yanlış buluyorum. Genelde toplantı ders çıkışı saat 14.30’da yapılıyor. Çalışan veliler katılamıyor. Daha uygun bir zamanda, herkesin katılabileceği bir zaman ve saatte yapılırsa daha iyi olur. Mesela hafta sonu yapılırsa daha iyi. Ders çıkışı yapılıyor. Öğrenciler koridorda bekliyorlar. Çocuk kapının önünde, biz içerideyiz. Çocuğuna bakmaya giden veli oluyor. İçeri giren öğrenci oluyor. Bunlar toplantının ciddiyetini bozuyor. Habire koridordan sınıfa girip çıkıyorlar. Bence toplantı kesinlikle hafta sonu yapılmalı. Tüm velilerin katılımıyla daha etkili toplantılar gerçekleştirilebilir...*”. Ona göre, hafta içi düzenlenen toplantılarda toplantıların ciddiyetini bozan birçok durum söz konusu olabilmektedir. Toplantılar sınıfta düzenlendiği için öğrenciler koridorlarda dolaşırken veya koşarken ciddi gürültü oluşabilmekte ve katılımcıların dikkati dağılabilmektedir. Hatta bazı durumlarda

öğrenciler sık sık toplantının yapıldığı sınıfın kapısını açıp içeriye bakmaya çalıştıkları için hem veliler hem de öğretmenin dikkati dağılabilmektedir.

Katılımcı görüşlerinden de anlaşılacağı üzere toplantıların gerçekleştirilme zamanı da toplantıların etkililiğinin önemli belirleyicilerinden biri olabilmektedir. Zira toplantıların gerçekleşme zamanı hem toplantılara velilerin katılım oranını hem de toplantıların ciddiyetini etkileyebilmektedir. Buna göre, toplantıların hafta sonu gerçekleştirilmesi, hem çalışan velilerin toplantıya katılımlarını sağlayacağı hem de öğretmen ve velilerin daha dinlenmiş bir zihinle toplantılara katılabileceği hafta sonlarının tercih edilmesi daha yararlı olabilmektedir. Ayrıca, hafta içi ders bitiminde düzenlenen toplantılarda öğrenciler ya sınıfta ya da okulun bahçesinde ve tek başlarına velilerini beklemek durumunda kalabilmektedirler. Bu durum öğrencilerin güvenliğini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, toplantıyı gerçekleştiren öğretmen ve velilerin endişeyle bir an önce toplantının bitmesini beklemelerine neden olmaktadır. Bunun da toplantıların sağlıklı yapılmasını engelleyebilecek bir mahiyet arz ettiği söylenebilir.

Toplantı zamanı tercihi gibi toplantının gerçekleştirileceği mekân da toplantıların etkililiğini belli ölçüde etkileyebilmektedir. Zira ilkokullarda toplantılar genellikle öğrencilerin ders yaptıkları sınıflarda gerçekleşmektedir (Tablo 11). Haliyle toplantıya katılan veliler, öğrencilerin sıralarına oturmaları gerekmektedir. Öğrenci sıraları, velilerin hem rahat oturmalarını engellemekte hem de katılımın yüksek olduğu toplantılarda sıkışık bir durumun oluşmasına neden olabilmektedir. Örneğin çocuğu devlete ait bir ilkokulda öğrenim görmekte olan katılımcı veli D.İ.V.3, “...Onun dışında, özellikle toplantıların yapıldığı yer konusunda okullarımızda ciddi sıkıntımız var. Okullarımızda genel olarak bir konferans salonu şeklinde velilerimizin gelip oturabileceği yerler pek yok. Okul idareleri bunu sağlayabilir. Mesela öğretmen-veli görüşmelerinin yapılacağı özel odalar düzenlenebilir. Velilerin görüşlerini rahatlıkla ifade edebilecekleri ortamlar oluşturulabilir. Bazen sınıflarımız küçük oluyor, yetmiyor. İlave sandalyeler getiriliyor gibi ama çok da rahat bir ortam olmuyor...” diyerek, toplantıların düzenlendiği fizikî mekânların toplantıların etkililiği üzerinde dolaylı etkisinin olabileceğine vurgu yaptığı söylenebilir. Benzer şekilde, 25 yıl mesleki kıdemi olan ve devlete ait bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapan katılımcı D.İ.Ö.25, “...Mutlaka bulunduğumuz ortamın rahat olması lazım...” derken, toplantıların düzenlendiği mekânın işlevselliğine ve ergonomik olmasına dikkat çekmektedir. Dolayısıyla veli toplantıları velilerin rahat oturmalarını sağlayacak ve sağlıklı sunumların yapılmasına olanak verecek şekilde elverişli ve

işlevsel mekânlarda yapılabilir. Okulun olanakları ölçüsünde toplantı veya konferans salonunda gerçekleştirilebilir. Özellikle toplantıların hafta içi değil de hafta sonu yapılması etkili toplantıların önemli bir koşulu olan veli katılımının yüksek olmasına katkı sağlayabilir. Hafta içi düzenlenen toplantıların ise ciddiyeti düşebilmektedir. Bu da toplantıların etkililiğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bununla birlikte, katılımcı görüşleri incelendiğinde öğretmen ve okul yöneticilerinin daha duyarlı davranarak formaliteden uzak, gerçekçi toplantılar düzenlemeleri sağlanmalı ve toplantı sıklığının artırılması gerekmektedir. Veli toplantıları öncesi öğretmenlerin etkili sunumlar hazırlamaları, özellikle toplantı salonunun düzenlenmesi, velilerin karşılanması ve velilere çeşitli ikramlarda bulunulması hususunda okul yönetiminin sorumluluk üstlenerek öğretmenlere destek olmalarının önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığınca veli toplantılarının planlanması ve düzenlenmesi noktasında öğretmenlerin ekonomik olarak teşvik edilmesinin yararlı olabileceği, paydaşların dile getirdiği öneriler arasında yer almaktadır.

Özetlemek gerekirse, veli toplantılarının etkililiği çok boyutlu bir durumdur. Paydaşlara göre veli toplantılarından maksimum düzeyde etkili sonuçlar alınabilmesi için öncelikle toplantılara veli katılımının özendirilmesi, veli toplantılarının bireysel görüşmelerle desteklenmesi, velilerin bilinçlendirilmesi ve öğretmenlerin yetkinliklerinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Toplantılara okul yöneticileri, okul rehber öğretmenleri ve diğer branş öğretmenlerinin de katılımlarının sağlanması ve veli toplantılarının ev ziyaretleriyle desteklenmesi önem taşımaktadır. Bununla birlikte, toplantı zamanının doğru belirlenmesi, toplantı mekânı tercihi, toplantı sıklığının artırılması, formaliteden uzak ve gerçekçi toplantıların düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Son olarak, az da olsa bazı katılımcıların, öğretmenlerin toplantılardan önce etkili sunumlar hazırlamalarının, okul yöneticilerinin sorumluluk üstlenmesinin ve veli toplantılarının gerçekleştirilmesinin karşılığında öğretmenlerin ekonomik olarak teşvik edilmelerinin de toplantıların etkili olmasına katkı sağlayabileceği yönünde önerilerde bulundukları görülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulguları temel alınarak, araştırmanın sonuçlarına ve etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için konunun paydaşlarına yönelik geliştirilen çeşitli önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Burada araştırma bulguları temelinde, araştırma alt problem cümlelerine ilişkin ulaşılan sonuçlar kısaca özetlenmektedir.

5.1.1. Araştırmanın Birinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problem cümlesi “*Veli toplantılarının planlama süreci nasıl gerçekleştirilmektedir?*” olarak belirlenmişti. Yapılan analizler sonucunda araştırmanın birinci alt problemine ilişkin paydaş görüşlerinin, “*Formal Hazırlıklar, Gündem Belirleme Biçimi, Toplantıya Davet, Toplantı İçeriğine Dair Hazırlık, Veli Hazırlıkları, Toplantı Sıklığı, Toplantı Zamanı, Toplantı Mekânı ve Toplantının Yürütülmesi*” kategorileri altında kümelendiği belirlenmiştir. Kategorilere ilişkin elde edilen sonuçlar özetle şöyledir:

- Mevzuat gereği yapılması zorunlu olan veli toplantıları öncesinde sınıf öğretmenleri tarafından toplantı gündem maddeleri, yeri, tarihi ve zamanı belirlenerek okul idaresinden toplantı onayı alınmaktadır. Toplantı onayı alındıktan sonra toplantı davetiye metinlerinin hazırlanması ve hazırlanan davetiyelerin gönderilmesi gibi süreçler başlamaktadır.
- Veli toplantısı gündeminin belirlenmesinde asıl inisiyatif sahibi sınıf öğretmenleri olmaktadır. Toplantı gündeminin belirlenmesinde daha çok öğretmenlerin öğrenciler ve öğrenci aileleriyle ilgili yaptıkları gözlemler, sınıf ve okulun ihtiyaçları, okul idaresinin istekleri ve zümre öğretmenleriyle yapılan istişareler belirleyici olmaktadır. Öğretmenler Kurulu Toplantılarında ve Okul Aile Birliği Toplantılarında alınan bazı kararlar da veli toplantılarının gündeminin belirlenmesinde belli ölçüde rol oynamaktadır.

- Öğretmenler veli toplantılarına velileri davet etmede en çok sosyal medya araçlarından whatsapp'tan yararlanmaktadırlar. Bununla birlikte sms, yazılı pusula, telefon görüşmesi, okulun mesaj programı, isme özel davetiye, veliye veya çocuğa sözlü olarak söyleme şeklinde birçok yöntemle de veliler toplantıya davet edilebilmektedir. Öğretmenlerin velileri toplantıya davet ederken ilettikleri davet mesajlarının ve veliye gönderdikleri davetiyelerin içeriğini ağırlıklı olarak toplantı tarihi, toplantı yeri ve toplantı başlama saati oluşturmaktadır. Davet metinlerinde veya dijital mesajlarda toplantı gündem maddelerine yer verilmemektedir.
- Toplantı içeriğine dair hazırlık kapsamında bazı devlet okullarında veli toplantıları konusunda öncelikle öğretmenler arasında ortak bir tutum ve anlayış oluşturulmaya çalışılmaktadır. Veli toplantılarının içeriği, planlaması ve öğretmen-veli iş birliği konularında öğretmen ve yöneticilerin fikir alışverişi ve tecrübe paylaşımında bulundukları görülmektedir. Bununla birlikte bazı okul yöneticilerinin veli toplantılarında öğretmen yeterliklerini arttırmak adına bazı eğitimler planladıkları da görülmektedir. Planlanan ve düzenlenen bütün bu eğitimler yoluyla bir yönüyle öğretmenlerin veli toplantılarına hazırlandıkları söylenebilir.
- Öğrenci velileri genellikle veli toplantılarına hazırlıksız gitmektedir. Çok az sayıda veli, veli toplantılarına hazırlıklı gidebilmektedir. Toplantı öncesi bazı velilerin çocuklarını gözlemledikleri, çocuklarında gördükleri eksiklikler ve sıkıntılardan hareketle toplantıda öğretmenle neler konuşacaklarını belirlemeye çalıştıkları görülmektedir. Toplantı öncesi veliler tarafından yapılan bu hazırlıklar yazılı notlar alma şeklinden ziyade öğretmenle konuşulacak ve görüşülecek konuların zihinde tasarlanması biçiminde olmaktadır.
- Bir eğitim öğretim yılında genel olarak iki veli toplantısı gerçekleştirilmektedir. Ancak ihtiyaç halinde ilave veli toplantıları düzenlenebilmektedir. Bununla birlikte, özel ilkokullarda veli toplantılarının yanı sıra planlı bireysel görüşmeler de yapılmaktadır.
- Veli toplantıları hafta içi ve hafta sonu düzenlenebilmektedir. Toplantıları hafta içi düzenleyen öğretmenler, hafta içi velilere erişimin kolaylığını ve

hafta sonu tatillerini aileleriyle geçirme arzularını gerekçe gösterirken; toplantıları hafta sonu gerçekleştirmeyi tercih eden öğretmenler ise hafta sonu katılımın güçlü olduğunu ve hafta içi düzenlenen toplantıların ciddiyet açısından sorunlu olabileceğini gerekçe olarak ileri sürmektedirler. Veli toplantılarının gerçekleştirilme zamanı ile ilgili görüş belirten bazı veliler, hafta içi çalışıyor olmaları sebebiyle toplantılara katılmak için izin almak zorunda kaldıkları ve hafta içi yapılan toplantıların amaca hizmet etmediği düşüncesinde oldukları anlaşılmaktadır. Toplantıların gerçekleşme zamanı özellikle çalışmayan veliler için farklılık oluşturmazken, az sayıda veli ise, hafta sonu birtakım planlarının olmasından ötürü, toplantıların hafta içi yapılmasından yana olduklarını belirtmektedirler.

- Veli toplantıları genellikle öğrencilerin ders işledikleri sınıflarda gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte, okulun fizikî şartlarına bağlı olarak toplantı salonu, konferans salonu, boş derslik, etkinlik ve sunum odası, kütüphane ve çok amaçlı salon gibi farklı fizikî mekânlarda da toplantılar yapılabilmektedir.
- Veli toplantılarının yürütülmesi sınıf öğretmenlerinin moderatörlüğünde gerçekleşmektedir. Genel olarak, öncelikle sınıf öğretmenleri kısa bir açılış konuşması yaparak toplantıları başlatmaktadırlar. Daha sonra gündem maddeleri velilerle paylaşarak, toplantıda nelerin konuşulacağı belirtilir. Velilerin gündeme eklemek istedikleri bir konu varsa, toplantı gündemine eklenir. Sınıf öğretmenleri gündem ile ilgi görüş ve değerlendirmelerini yaptıktan sonra velilerin görüşleri ve eklemek istedikleri bir şey olup olmadığını sormaktadırlar. Genellikle okul idarecileri veya okul rehber öğretmenleri toplantılara sınıf öğretmeni davet ettiğinde katılımları söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla veli toplantıları genellikle sınıf öğretmeni ve öğrenci velileri arasında geçmektedir.

5.1.2. Araştırmanın İkinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında hangi konular görüşülmektedir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bulgularına göre veli toplantılarının gündemi oldukça yoğun geçmektedir. Toplantılarda en çok görüşülen konuların başında öğrencilerin akademik başarı ve davranış değerlendirmeleri, ebeveyn

tutum ve sorumlulukları, ders araç gereçleri, ev öğrenmelerinde veli desteği, beslenme ve sağlık, ödevler, öğretmen ve veli beklentileri, okul ve sınıf kuralları, dijital teknolojiler ve internet kullanımı gelmektedir. Bununla birlikte temizlik ve öz bakım becerileri, kitap okuma alışkanlığı, veli, okul ve öğretmen iş birliği, kılık kıyafet ve çocuklarda televizyon izleme, maddî konular, sosyal ve kültürel etkinlikler, okulun işleyişi ve devam-devamsızlık gibi konular da toplantılarda görüşülen önemli konular arasındadır. Ayrıca ders içerikleri, güvenlik konuları, çocuklarda sorumluluk eğitimi, gezi ve ziyaretler, okul servisleri ve sorunları, okul eşyaları ve ortak kullanım alanları, önceki yıl, dönem ve tatil değerlendirmeleri, verimli ders çalışma yöntemleri ve çocukların gelişim dönemi özellikleri az da olsa toplantılarda görüşülen konular arasında yer almaktadır.

5.1.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında paydaşların iletişimi nasıl gerçekleşmektedir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin çalışma grubunda yer alan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine yaşantıları temelinde veli toplantılarında paydaşların iletişiminin nasıl gerçekleştiği ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin paydaş görüşlerinin “*Öğretmenlerin Velilerle İletişimi, Velilerin Öğretmenlerle İletişimi, Okul Yöneticilerinin Velilerle İletişimi*” olmak üzere üç kategori altında kümelendiği görülmektedir.

- Veli toplantılarında öğretmenler velilere karşı iletişimlerinde genellikle özenli olmakta ve olumlu iletişim kodlarını daha fazla kullanmaktadırlar. Bu anlayışla hareket eden öğretmenler, toplantıda velilere saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde davranmakta, velilerle olan iletişimlerinde konuşma üsluplarına azamî ölçüde dikkat etmekte, toplu görüşmelerde bireysel değerlendirme yapmaktan kaçınmaktadırlar. Bununla birlikte az sayıda da olsa veli toplantılarında velilerle iletişimlerinde özenli davranmayan öğretmenler de olabilmektedir.
- Veli toplantılarında veliler, öğretmenlerle olan iletişimlerinde çoğunlukla özenli davranmaktadırlar. Öğrenci velileri, öğretmenlerle iletişimlerinde saygılı olmaya, nezaketli davranmaya ve konuşma üsluplarına özen göstermektedirler. Bununla birlikte bazı velilerin öğretmenlerle

iletişimlerinde özenli davranmayarak, veli toplantılarında çeşitli konularla ilgili görüş ve düşüncelerini dile getirirlerken buyurgan bir dil kullandıkları görülmektedir.

- Genel olarak veli toplantıları özelinde okul yöneticilerinin velilerle çok yoğun bir iletişim durumları olmamaktadır. Okul yöneticilerinin velilerle iletişimleri genellikle yaşanan sorunlar üzerine gelişmektedir. Bu sorunlar, velilerin çocuklarının okulda yaşadıkları istenmeyen durumlar olabileceği gibi, veli toplantılarında velilerle öğretmenler arasında yaşanan olumsuzluklar da olabilmektedir.

5.1.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problem cümlesi ***“Veli toplantılarının önemi hakkında paydaşların düşünceleri nelerdir?”*** olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin çalışma grubunda yer alan öğretmen, veli ve okul yöneticilerine, yaşantıları temelinde veli toplantılarının önemi ve etkileri hakkında neler düşündükleri sorulmuştur. Yapılan analizler sonucu, araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin paydaş görüşleri, *“Toplantıların Öğrenciye Etkisi, Toplantıların Öğretmene Etkisi, Toplantıların Veliye Etkisi, Toplantıların Okul Yönetimine Etkisi”* olmak üzere dört kategori altında kümelenemiştir.

- Araştırma bulgularına göre veli toplantılarının öğrenciler üzerinde birçok olumlu etkisi olabilmektedir. Buna göre veli toplantıları, öncelikle öğrencilerde denetlenme duygusunun oluşması, olumsuz öğrenci davranışlarının düzelmesi ve öğrencilerin akademik başarılarının artması üzerinde olumlu etkileri olabilmektedir. Bunun yanında velileri toplantıya katılan öğrencilerde sorumluluk duygusu, önemsenme, mutlu olma ve özgüven duygusu gelişmekte ve derslere karşı motivasyonları artmaktadır.
- Veli toplantıları, öğretmene öğrenci velileriyle sorumluluk paylaşımı ve iş birliği yapma olanağı sunmaktadır. Öğretmen ve veliler arasında kurulan bu iş birliği sayesinde öğretmenler eğitim-öğretim süreci içerisinde yapacakları etkinlikler için ihtiyaç duydukları veli desteğini sağlamaktadırlar. Öğretmenlerce düzenlenen veli toplantılarına velilerin katılım göstermelerinin öğretmenlerde veliler tarafından önemsenme ve mutlu olma duygularının gelişmesine yol açmanın yanı sıra, motivasyon artışına da katkı

sağlamaktadır. Öğretmenlerdeki bu motivasyon artışı ve psikolojik iyi hissediş, velilerin toplantılara katılım göstererek, çocukların eğitiminde öğretmenleri yalnız bırakmamaları ve öğretmenle iş birliği yaparak ihtiyaç duydukları desteği vermeleriyle gerçekleşebilmektedir.

- Veli toplantılarına katılmanın velilerin bilinçlenmesi üzerinde birçok yönden etkileri olduğu tespit edilmiştir. Bu bilinçlenme öncelikle eğitimde veli katılımı, ebeveyn-çocuk ilişkileri, ebeveyn-çocuk iletişimi, olumlu ebeveyn tutumları kazanma, doğru bildikleri yanlışların farkına varma, sorumluluklarını öğrenme, öğrencilerin öğrenmelerine destek olma, dijital teknolojilerin çocuklar tarafından bilinçli kullanılmasında sorumluluk üstlenme gibi birçok alanda kendini göstermektedir. Veli toplantıları, velilerin bilinçlenmesine sağladığı katkının yanında, okul ve öğretmenle iş birliği yapma, diğer velilerle etkileşim sonucu sosyal bir öğrenme ortamı oluşturma ve öğretmeni daha yakından tanıma olanağı sağlayarak velilerin psikolojik rahatlamaları üzerinde de etkili olabilmektedir.
- Veli toplantılarının okul yönetimi üzerinde çeşitli yönlerden etkilerinin olduğu görülmektedir. Bu etkilerin başında okul geliştirme, veli dilek ve şikâyetlerini öğrenme, problem çözme, örtük denetim, velilere erişim ve finansal destek, huzurlu ve güvenli bir okul ortamının oluşturulmasına katkı gelmektedir. Bununla birlikte veli toplantıları, okul yöneticilerinin, okulun en yakın sosyal çevresini oluşturan öğrenci ailelerinden oluşan okul toplumunun, okula, okulda görev yapan öğretmenlere ve okulda topluma sunulan eğitim-öğretim hizmetlerine olan bakışlarını değerlendirmelerine de olanak sağlar.

5.1.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi bakımından neler yapılmaktadır?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin öğretmen, veli ve okul yöneticilerine veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi hakkında neler yapıldığı sorulmuştur. Katılımcıların yaşantıları temelinde paylaştıkları görüşleri analiz edilerek “*Alınan Kararların İzlenmesi*” kategorisi oluşturulmuştur. Buna göre;

- Veli toplantılarında alınan kararların izlenmesi genellikle sınıf öğretmenleri tarafından yapılmaktadır. Katılımcılara göre veli toplantılarında alınan

kararların izlenmesi, çoğunlukla velilere yönelik uyarılarda bulunma, velilerle iş birliği yapma, kararlara uymayanları ikna etme ve alınan kararları hatırlatma şeklinde gerçekleşmektedir. Öğretmenlerin veli toplantılarında alınan kararları izlerken en çok başvurdukları yöntem velilere yönelik uyarılarda bulunmaktır. Öğretmenler bu uyarıları genellikle kendi sınıfları için kurdukları sınıf whatsapp veli gruplarında paylaştıkları mesajlarla veya velilere telefonla kısa mesaj göndererek yapabilmektedirler. Velilere gönderilen bu uyarı mesajlarından istenilen sonuçlar alınmadığında öğretmenlerin ilgili velileri telefonla özelden arayarak okula davet edip toplantılarda alınan kararları hatırlattıkları, hatta zaman zaman ev ziyaretlerinde bulunarak ikna etme yoluna gittikleri görülmektedir. Bununla birlikte sınıfta öğrencileri uyararak veya bir sonraki veli toplantısında ebeveynlere sitem dolu uyarılarda da bulundukları katılımcı görüşlerinden anlaşılmaktadır. Ayrıca az sayıda öğretmen, alınan ortak kararların uygulanması için velilere çeşitli sorumluluklar vererek iş birliği yapmaktadırlar.

5.1.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problem cümlesi “*Veli toplantılarında yaşanan güçlükler nelerdir?*” olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin katılımcıların yaşantıları temelinde paylaştıkları görüşleri analiz edilerek “*Yaşanan Güçlükler*” kategorisi oluşturulmuştur.

- Veli toplantılarında çeşitli güçlükler yaşanabilmektedir. Yaşanan bu güçlüklerin başında toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışları, paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmaları ve toplantıya katılım ile ilgili yaşanan problemler gelmektedir. Toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan veli davranışlarının başında toplantılara geç gelmek ve toplantıdan erken ayrılmak gelmektedir. Bununla birlikte bazı veliler, veli toplantılarında sakız çiğnemek, telefonda yüksek sesle konuşmak, aralarında sohbet etmek, toplantıya küçük çocuklarıyla veya bebekleriyle katılmak, toplantı sırasında izinsiz dışarı çıkıp içeri girmek, hep bir ağızdan konuşmak, konuşulanları dinlememek, öğretmenin isteklerini ciddiye almamak gibi toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan davranışlarda bulunabilmektedirler.

- Paydaşlar arasında yaşanan iletişim çatışmaları da veli toplantılarında yaşanan önemli güçlüklerden biridir. Bu iletişim çatışmaları genellikle velilerin öğretmenlere karşı buyurgan bir dil kullanmaları, farklı sınıflarla kıyaslama yapmaları, bilgiçlik taslamak olarak değerlendirilebilecek öğretmenlere mesleklerini öğretmeye kalkışmaları, tepkisel davranışlarda bulunmaları ve özenli bir iletişim üslubu kullanmamalarından kaynaklanmaktadır. Yaşanan bu iletişim çatışmaları çoğunlukla velilerin olumsuz iletişim üsluplarından kaynaklanıyor gibi görünse de zaman zaman bazı öğretmenlerin iletişim becerileri zayıflıkları, toplantı deneyim eksikliği, toplantı yönetme becerileri zayıflığı ve iletişimsel üslup hataları da neden olabilmektedir.
- Veli toplantılarında yaşanan bir başka önemli güçlük katılımla ilgilidir. Özellikle katılım oranlarının düşük olması ve toplantılara babaların katılım göstermemeleri katılımı ilgili yaşanan temel güçlüklerin başında gelmektedir. Katılımcılara göre veli toplantılarına katılım oranının düşük olması alınan kararların uygulanmasını zorlaştırırken, babaların katılım eksikliği ise toplantılarda alınan kararların etkililiğini ve toplantıların ciddiyetini etkilemektedir.
- Veli toplantılarında karşılaşılan güçlüklerden biri de velilerden maddî destek taleplerinde bulunulması olarak görülmüştür. Bu durumun bir güçlük olarak algılanmasında velilerin maddî destek taleplerine gösterdikleri tepkiler kadar, öğretmenlerin bu talepleri dile getirme konusunda yaşadıkları endişelerin de etkili olduğu söylenebilir. Zira öğretmenlere göre maddî destek talebinde bulunulması, velilerin toplantılara ilişkin algılarını olumsuz etkileyebilmektedir. Bu olumsuz algı sonucu veliler, veli toplantılarını maddî destek talepleriyle özdeşleştirebilmekte ve dolayısı ile bu olumsuz algı velilerin sonraki toplantılara katılım göstermemelerine neden olabilmektedir. Bununla birlikte toplu görüşme esnasında ortak konular görüşülürken bazı velilerin kendi çocuklarıyla ilgili bireysel görüşme taleplerinde bulunmaları da yaşanan güçlükler arasındadır. Ayrıca, toplu görüşme şeklinde gerçekleşen veli toplantılarında alınan kararlara itiraz edilmesi ve okul yönetimini ilgilendiren konuların görüşülmesi gibi durumlar da veli toplantılarında yaşanan önemli güçlüklerdendir.

5.1.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problem Cümlesine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın yedinci alt problem cümlesi **“Etkili veli toplantıları gerçekleştirmek için neler yapılmalıdır?”** olarak belirlenmişti. Araştırmanın bu alt problem cümlesine ilişkin öğretmen, veli ve okul yöneticilerine veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için neler yapılmalıdır, sorusu yöneltirilmiştir. Katılımcıların yaşantıları temelinde paylaştıkları görüşleri analiz edilerek, **“Etkili Toplantılar İçin Paydaş Önerileri”** kategorisi oluşturulmuştur.

Buna göre, veli toplantılarının daha etkili olması için paydaşların ileri sürdüğü öneriler çeşitlilik göstermektedir.

- Bu önerilerin başında toplantılara veli katılımının özendirilmesi, toplantıların bireysel görüşmelerle desteklenmesi, velilerin bilinçlendirilmesi ve öğretmen yetkinliğinin geliştirilmesi gelmektedir. Toplantıların ev ziyaretleriyle desteklenmesi, diğer okul paydaşlarının (okul yöneticileri, branş öğretmenleri ve okul rehber öğretmenleri) toplantılara katılımlarının sağlanması,
- Toplantı zamanı ve toplantı mekânı tercihleri de toplantıların etkililiği üzerinde belirleyici olan faktörlerdendir. Buna göre veli toplantılarının hafta sonu gerçekleştirilmesi, veli katılımını artırmanın yanında toplantı ciddiyetini de olumlu etkilemektedir.
- Ayrıca formaliteden uzak, gerçekçi toplantıların düzenlenmesi, toplantı sıklığının artırılması, etkili toplantı sunumlarının hazırlanması, toplantı organizasyonlarında okul yönetiminin sorumluluk üstlenmesi, toplantılarda alınan kararların izlenmesi ve veli toplantılarını gerçekleştiren öğretmenlerin ekonomik olarak teşvik edilmesi gibi faktörlerin de toplantıların etkililiğini arttırabileceği, katılımcılar tarafından dile getirilen öneriler arasında yer almaktadır.

5.2. Öneriler

Burada, araştırma bulguları temelinde, etkili veli toplantılarının gerçekleştirilebilmesi için paydaşlara yönelik geliştirilen öneriler yer almaktadır.

5.2.1. Politika Geliştiricilere Yönelik Öneriler

1. Öğretmen yetiştirme politikaları gözden geçirilerek öğretmenlik lisans programları içeriğine özellikle öğretmenlik uygulaması dersi kapsamına veli toplantıları dahil edilebilir, velilerle iletişim ve iş birliğinin sağlanmasını destekleyecek seçmeli dersler oluşturulabilir.
2. Veli toplantılarının nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği ve veli toplantılarının gerçekleştirilmesinde paydaş sorumluluklarının neler olduğunu gösteren bir mevzuat düzenlemesi yapılabilir. Zira araştırma bulgularına göre veli toplantılarının nasıl yapılacağını gösteren bir mevzuat eksikliği olduğu tespit edilmiştir.
3. Öğretmenlerin lisans eğitimlerinin önemli bir parçası olan staj çalışmalarının içeriği gözden geçirilerek güncellenmelidir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının veli toplantılarına gözlemci olarak katılıp veli toplantı gözlem notları temelinde veli toplantıları gözlem formları hazırlamaları istenebilir. Öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce, staj çalışmalarının bir parçası olarak, veli toplantılarında öğretmen-veli iletişimi, toplantı yönetme ve yürütme becerileri hakkında önceden bir farkındalığının olması, mesleğe atıldığında yersiz telaş ve heyecanların yaşanmasını engelleyebilir. Aynı zamanda mesleğinin ilk yıllarında öğretmenlerin velilerle daha sağlıklı ilişkiler geliştirmesine katkı sağlayarak, etkili ve başarılı veli toplantılarını düzenlemelerine olanak sağlayabilir. Bu da doğal olarak eğitim çıktılarının kalitesine yansıtacaktır.
4. Bir ders içeriği geliştirilerek bu ders öğretmenlik lisans eğitimlerinin verildiği fakültelerde okutulabilir. Hazırlanacak bu dersin içeriğinde okul-aile ilişkileri ve öğretmen-veli ilişkileri bütün boyutlarıyla ele alınabilir. Özellikle eğitim-öğretim faaliyetlerinde veli katılımı, veli katılımının önemi, veli katılımının araçlarından veli toplantıları ve bireysel görüşmelerin teknik olarak nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği bütün yönleriyle ele alınması uygulamada paydaşlara rehberlik etmesi beklenmektedir. Böylece uygulamada öğretmenlik mesleğinin önemli bir parçası olan okulun diğer paydaşları, öğrenci velileri ve okul toplumuyla birlikte iş görme, iletişim ve çatışma çözme becerileri bakımlarından öğretmen yeterlikleri geliştirilebilecektir.

Yapılacak bu eğitimler kapsamında öğretmenlik mesleğinin her aşamasında gereksinim duyulan toplantı moderatörlüğü ve toplantı yönetme becerilerine yer verilmesi hayati önem taşımaktadır. Zira öğretmen adayları mesleğe ilk adımlarını attıklarından itibaren toplantılar meslekî yaşamlarının önemli bir bileşeni haline gelmektedir.

5. Veli toplantılarına ilişkin öğretmen ve velilere dönük dijital içerikler hazırlanarak paydaşların kullanımına sunulabilir. Düzenlenecek bu dijital platformlarda hem ebeveynlerin bilinçlenmesine katkı sağlayacak içerikler yer almalı hem de veli toplantıları öncesi, sırası ve sonrası bakımından paydaşlara neler yapabilecekleri ile ilgili yol gösterici bilgilere yer verilmelidir.
6. Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına veli toplantılarının nasıl planlanıp, yürütüleceği ve toplantı sonuçlarının nasıl izleneceği ile ilgili bir rehber hazırlanabilir.
7. Tıpkı özel okullarda olduğu gibi veli toplantılarının yanında, bütün bir eğitim-öğretim sezonuna yayılacak ve tüm öğrencileri kapsayacak şekilde, belli bir plan ve program dâhilinde, randevu esasına dayalı “bireysel görüşmeler” gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak yüz yüze veya dijital platformlar oluşturulabilir.

5.2.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Okul yöneticileri okulda görev yapan öğretmenlerin katılımıyla veli toplantıları hakkında bilgilendirici toplantılar düzenleyebilir. Bu toplantılarda hem tecrübe paylaşımlarına hem de olası iletişim çatışmalarının minimize edilmesine dönük nasıl bir yaklaşım ve tutum sergilenmesi gerektiği tüm paydaşlarca ele alınarak toplantıları gerçekleştirecek öğretmenler arasında ortak bir tutum ve anlayışın oluşmasına zemin hazırlanabilir. Zira öğretmenler arasında ortak bir tutum ve anlayışın oluşturulması, toplantılarda yaşanabilecek birçok güçlüğün çözülmesinde önemli bir rol oynayacaktır.
2. Veli toplantıları öncesi toplantı gündemi oluşturulurken dijital iletişim olanaklarından yararlanarak velilerin katkıları alınabilir. Böylece gündeme

ilişkin bilgi ve katkıları alınan velilerin toplantıya katılım düzeyleri ve katkıları artırılabilir.

3. Veli toplantılarına veliler davet edilirken daha özenli davetiyeler veya mesaj içerikleriyle davet edilebilirler. Ayrıca toplantılara davet içeriklerine toplantı gündem maddelerinin eklenmesi velilerin toplantıya katılımlarını özendirmenin yanı sıra kafalarındaki birçok soru işaretinin giderilmesine de katkı sağlayabilir. Zira görüşlerine başvurulmuş öğretmenlerin birçoğu toplantıya davet mesajı velilere ulaştıktan sonra, velilerin birçoğunun kendilerini telefonla arayarak veya gönderdikleri mesajlarla toplantıda görüşülecek önemli bir konu var mı, toplantıda farklı bir şey görüşülecek mi, gibi sorular yönelttiklerini ifade etmişlerdir. Bu bakımdan, veliler toplantıya davet edilirken toplantı gündeminden onların da haberdar edilmesi büyük önem taşımaktadır.
4. Toplu görüşmeler şeklinde gerçekleştirilen veli toplantılarının yanında planlı bireysel görüşmelerle veli toplantıları desteklenebilir. Zira katılımcılara göre veli toplantılarının daha etkili olabilmesi için, veli toplantılarının yanında bireysel görüşmelerin de yapılması büyük önem taşımaktadır.
5. Veli toplantıları öncesi veya süreç içerisinde toplantıların ev ziyaretleriyle desteklenmesi sağlanabilir. Zira yapılacak ev ziyaretleri ile ailelerin ve çocukların gereksinimlerini yerinde görme şansı olacak ve bu durum toplantıların içeriğinin oluşmasına yansıyabilecektir. Ayrıca aile ziyaretleri velilerde önemsenme duygularının oluşmasını sağlayarak öğretmen ve okulla iş birliği yapmalarına katkı sunabilir.
6. Toplantı organizasyonlarında okul-aile birliği ve okul idarecileri aktif rol alarak hem toplantı mekânlarının düzenlenmesinde hem de toplantıların düzenlenecekleri günlerde velilerin sıcak karşılanmasında sorumluluk üstlenebilirler. Velilerin sıcak karşılanması velilerin okula aidiyet duygularını güçlendirebilir, velilerin öğretmenlerle ve okulla iş birliklerini geliştirmeye katkı sağlanabilir. Ayrıca, velilerin sıcak karşılanması velilerin sonraki toplantılara katılımlarını özendirici bir rol oynayabilir. Bu da etkili

toplantıların ön şartı olan veli katılımının sağlanmasına olumlu etkiye bulunabilir.

7. Toplantı zamanının belirlenmesinde özenli davranılarak, toplantılara veli katılımının maksimum düzeyde gerçekleşebileceği zaman aralığı tercih edilebilir. Zira doğru planlanmamış bir toplantı zamanı hem velilerin katılım oranlarının düşmesine yol açacak hem de toplantıların niteliğini olumsuz etkileyebilecektir. Hafta içi, öğrencilerin okulda ders işledikleri saatlerde yapılan toplantılarda, katılımcıların ve toplantıyı gerçekleştiren öğretmenlerin dikkatini dağıtacak ve kaygı düzeylerini yükseltecek birçok faktörün yanında çalışan velilerin toplantıya katılmak için çalıştıkları iş yerinden izin alamama gibi durumlar da söz konusu olabilmektedir. Araştırma bulgularına göre veli toplantılarının hafta sonu gerçekleştirilmesinin, hem çalışan velilerin toplantıya katılım oranları üzerinde hem de toplantıların ciddiyeti üzerinde olumlu etkileri olabilmektedir.
8. Toplantılara, olanaklar ölçüsünde, yapılacak doğru bir planlamaya bağlı olarak sınıf öğretmenleriyle birlikte okul idarecileri, özellikle okul rehber öğretmenlerinin de katılımları sağlanabilir.
9. Okul paydaşları, özellikle öğretmenler ve okul idarecileri, toplantılarda veliler ve diğer paydaşlar tarafından dile getirilen problemlerin çözümünü sağlamalı ve bu durumdan toplantıya katılan öğrenci velilerini haberdar etmelidirler. Zira bu durum veliler nezdinde toplantıların ciddiyetini artıracak ve onların görüşlerine değer verildiğini hissetmelerini sağlayarak, toplantılara katılımlarını özendirici bir işlev görebilir.
10. Okul yöneticileri, öğretmenlerin toplantı yönetme becerilerini geliştirmek amacıyla, seminerler veya çalıştaylar planlayabilirler.
11. Veli toplantıları hibrit yöntemler kullanılarak da yapılabilir. Yüz yüze veli toplantıları yapıldığı gibi uzaktan çevrimiçi veli toplantıları da planlanabilir.
12. Araştırma bulgularından hareketle veli, öğretmen ve okul yöneticilerine yönelik olarak geliştirilen veli toplantıları kontrol listelerinde (**Ek-6, Ek-7 ve Ek-8**) belirlenen hususlara özen gösterilerek, gerçekleştirilmesi planlanan veli toplantılarının etkililiği artırılabilir.

5.2.3. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde gerçekleştirildi. Benzer şekilde veli toplantılarına ilişkin paydaş algıları nicel araştırma yöntemleri kullanılarak da çalışılabilir.
2. Paydaşların veli toplantılarına ilişkin gerçek algı ve beklentilerini ortaya çıkarabilmek üzere hem nicel hem de nitel desenlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemler kullanılabilir. Bu durum her iki araştırma yönteminin de güçlü yönlerini kullanmaya olanak sağladığından veli toplantılarına ilişkin yaşantıların ve algıların daha gerçekçi ve ayrıntılı incelenmesine olanak tanır.
3. Bu çalışmada genel olarak ülkemizde veli toplantıları birçok boyutuyla ele alınarak incelenmiştir. Benzer çalışmalarda veli toplantıları belirli boyutlarıyla çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Aich, G., Behr, M. and Kuboth, C. (2017). The gmuend model for teacher-parent conferences–application and evaluation of a teacher communication training. *Journal for Educational Research Online*, 9(3), 26-46.
- Akagündüz, Ü. (2018). *Emile “bir çocuk büyüyor”*. (Çev. Ülken, Ülgener ve Güney, 1994). (Eserin orijinali 1762 yılında yayınlandı). İstanbul: Sesli Kitaplar Yayınları.
- Akalın, Ş. H., Toparlı, R., Gözaydın, N., Zülfikar, H., Argunşah, M., Demir, N., Aksu, B. T. ve Gültekin, B. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Akat, İ., Budak, G. ve Budak, G. (1994). *İşletme yönetimi*. İzmir: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Akman, T. K. (2016). *Genel iletişim*. İzmir: İzmir İlya Yayınevi.
- Aksoy, A. B., Özkan, H. K., Köycekaş, A. ve Aksoy, M. (2017). Güçlü ortaklık. A. B. Aksoy (Ed.). *Aile eğitimi ve katılımı*. Hedef Cs Basın Yayın, Ankara: Matsa Basımevi.
- Akyar, A. (2015). *Etkili yönetim ve yöneticilik*. E. Şencan (Ed.). İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Akyol, B. G. (2019). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailenin eğitime katılımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Alat, K. (2015). Gelişimsel olarak uygun uygulamalar. H. Z. İnan ve T. İnan (Çev. Ed.). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar* (2. Basımdan Çeviri). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Alat, K. (2015). Ailelerle etkili ortaklıklar oluşturmak. H. Z. İnan ve T. İnan (Çev. Ed.). *Erken çocukluk eğitiminde etkili uygulamalar* (2. Basımdan Çeviri). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ambrose, J. B. (1950). *Suggestions for parent-teacher conferences*. In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science in Education. The University of Southern California. USA. Proquest.
- Arabacı, N. (2017). Aile katılımı. A. B. Aksoy (Ed.). *Aile eğitimi ve katılımı*. Ankara: Matsa Basımevi.
- Arslandoğlu, İ. (2013). *Sağlıklı insan ilişkileri ve iletişim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, M. (2014). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Aytar Güngör, A. (2016). Ahlaki (törel) gelişim. A. Ulusoy (Ed.). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Apple, M. W. and Beane, J. A. (2011). *Demokratik okullar*. (M. Sarı, Çev.). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Ateş, A. ve Yıldız, K. (2019). Veli toplantılarının öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(3), 319-340.
- Balcı, A. (2014). *Etkili okul: Okul geliştirme kuram uygulama ve araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baloğlu, N. (2015). Okulların dış çevreleri. S. Turan (Çev. Ed.). *Eğitim yönetimi* (7. Basımdan Çeviri). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(1), 1-103.
- Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi*, (19. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1992). *Eğitime giriş*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bellah, S. E. (1953). *A handbook for teachers on parent conferences*. In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science in Education. The University of Southern California. USA. Proquest.
- Besharat, M. A., Azizi, K. and Poursharifi, H. (2011). The relationship between parenting styles and children's academic achievement in a sample of Iranian families. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 15, 1280-1283.
- Bilton, R., Jackson, A. and Hymer, B. (2017). Cooperation, conflict and control: Parent-teacher relationships in an English secondary school, *Educational Review*, doi:10.1080/00131911.2017.1410107
- Bilton, R., Jackson, A. and Hymer, B. (2017) Not just communication: parent-teacher conversations in an english high school. *School Community Journal*, 27(1), 231-256.
- Bolat, Ö. (2016). *Beni ödülle cezalandırma*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.
- Borba, J. A. and Olvera, C. M. (2001). Student-led parent-teacher conferences. *The Clearing House*, 74(6), 333-336, doi: 10.1080/00098650109599220.
- Buhl, H. M. and Hilkenmeier, J. (2017). Professionalism in parent-teacher conversations: Aspects, determinants, and consequences. A competence-oriented discussion. *Journal for Educational Research Online*, 9(3), 102-113.

- Bursalıoğlu, Z. (2016). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bursalıoğlu, Z. (2015). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Calatrello, R. L. (1961). Parent-teacher conferences. *Peabody Journal of Education*, 38(5), 259-264.
- Can, G. (2017). Kişilik gelişimi. B. Yeşilyaprak (Ed.). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Celep, C. (2011). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Conroy, S. J. (2003). The effect of parental involvement in parent teacher groups on student achievement. *The School Community Journal*, 13(2), 119-136.
- Coşkun, S. (2010). *İlköğretim okulu sınıf öğretmenlerinin velilerle iletişim kurma yolları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Coulter, K. C. (1947). Parent teacher conferences. *The Elementary School Journal*, 47(7), 385-390.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (4. Baskıdan çeviri). (S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal
- Creswell, J. W. and Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory Into Practice*, 39(3), 124-130. doi:10.1207/s15430421tip39032.
- Chavkin, N. F. (2017). *Family engagement with schools: Strategies for school social workers and educators*. Oxford Workshop Series. Oxford University Press. UK.
- Çakıcı, A. C. (2006). *Toplantı yönetimi: Kongre, konferans, seminer ve fuar organizasyonları*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online E- Dergi*, 2(2), 28-34. <http://www.ilkogretim-online.org.tr>.

- Dauber, S. L. and Epstein, J. L. (1995). Effects on students of an interdisciplinary program linking social studies, art, and family volunteers in the middle grades. *Journal of Early Adolescence*, 15, 114–144.
- Denzin. N. K. (2009). The elephant in the living room or extending the conversation about the politics of evidence. *Qualitative Research*. 9(2), 139-160. Sage Publication, Washington DC, doi: 10.1177/1468794108098034.
- Değirmencioğlu, C. (1977). Eğitim bilimsel yaklaşım ve eğitim bilimi. L. Küçükahmet (Ed.). *Eğitim bilime giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Demirbolat, A. (1977). Eğitim demokrasi ilişkisi: Demokrasi ve insan hakları. L. Küçükahmet (Ed.). *Eğitim bilime giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Dornbusch, S. M., Ritter, P. L., Leiderman, P. H., Roberts, D. F. and Fraleigh, M. J. (1987). The relation of parenting style to adolescent school performance. *Child Development*, 58(5), 1244-1257.
- Dönmezer, İ. (2009). *Ailede iletişim ve etkileşim*. Ankara: Hegem Yayınları.
- Durišić, M. and Bunijevac, M. (2017). Parental involvement as a important factor for successful education. *C.E.P.S. Journal*, 7(3), 137-153.
- Dökmen, Ü. (2018). *İletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eberly, J. L., Joshi, A. and Konzal, J. (2007). Communicating with families across cultures: An investigation of teacher perceptions and practices. *The School Community Journal*, 17(2), 7-26.
- Elahi, F. and Bilal, A. R. (2020). Improving parent teacher meeting process through business process management life-cycle approach. *Business Process Management Journal*, 26(2), 528-547.
- Epstein, J. L. (1995). School family community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan* 76, 701–712.
- Epstein, J. L. (2011). School, family, and community partnerships caring for the children we share. J. L. Epstein (Ed.). *School, Family, and Community Partnerships*. Westview Press, USA.
- Epstein, J. L. and Sanders, M. G. (2006a). Connecting home, school, and community: New direction for social research. *Handbook of The Sociology of Education*. Researchgate.
- Epstein, J. L. and Sanders, M. G. (2006b). Prospects for change: Preparing educators for school, family, and community partnerships. *Peabody Journal of Education*, 81(2), 81-120.

- Epstein, J. L. and Sheldon, S. B. (2011). Moving forward: Ideas for research on school, family, and community partnerships. J. L. Epstein (Ed.). School, Family, and Community Partnerships. Westview Press, USA.
- Ergen, R. (2008). *İlköğretim okulu 2. Kademe öğrencilerinin sınıf içi davranış bozukluklarının engellenmesinde öğretmen-veli iletişiminin rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Ergin, A. (2014). *Eğitimde etkili iletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkan, S. (2013). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. Z. F. Temel (Ed.). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fan, X., and Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13, 1-22.
- Fantuzzo, J., Tighe, E., and Childs, S. (2000). Family Involvement Questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367-376. doi:10.1037/0022-0663.92.2.367
- Ferguson, R. B. (1957). *Organization and administration guide to parent teacher conferences in the elementary school*. A Project Presented to the faculty of the school of Education. The University of Southern California. In partial Fulfillment of the Requirements for Degree Master of Science in Education. ProQuest, USA.
- Fidan, N. (1996). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Garg, R., Levin, E., Urajnik, D. and Kauppi, C. (2005). Parenting style and academic achievement for east indian and canadian adolescents. *Journal of Comparative Family Studies*, 36(4), 653-661.
- Gartmeier, M., Aich, G., Sauer, D. and Bauer, J. (2017). Who's afraid of talking to parents? Professionalism in parent-teacher conversations. *Journal for Educational Research Online*, 9(3), 5-11.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim I. Kademedeki okul - aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2). 227-243.
- Gençoğlu, C., Demircioğlu H., Demirtaş Zorbaz, S. ve Ekin, S. (2019). Okul ortamında ebeveynlerle çalışmak: Güçler ve güçlükler. *Milli Eğitim*, 48(222), 255-275.
- Gerich, M., Trittel, M. and Schmitz, B. (2017). Improving prospective teachers' counseling competence in parent-teacher talks: Effects of training and feedback. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 27(2), 203-238.

- Golafshani, N. (2003). Understanding reliability and validity in qualitative research. *The Qualitative Report*, 8(4), 597-607.
- Gordon, T. (2014). *Etkili öğretmenlik eğitimi*. S. Karakale (Çev.). İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Gordon, T. (2015). *Etkili ana-baba eğitimi*. D. Tekin ve N. Özkan (Çev.). İstanbul: Profil Yayıncılık.
- Gruey, M. E. (1955). *Parent teacher conferences as a means of reporting pupil progress*. A Thesis Submitted to the Department of Elementary Education and in Partial Fulfillment of Requirements for The Degree of Master of Art. Graduate School of the University of Wyoming. USA.
- Herman, J. L. and Yeh, J. F. (1983). Some effects of parent involvement in schools. *The Urban Review*. 15(1), 11-17.
- Hosseinpour, V., Yazdani, S. and Yarahmadi, M. (2015). The relationship between parents' involvement, attitude, educational background and level of income and their children's english achievement test scores. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(6), 1370-1378.
- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: building effective school-family partnerships*. Newyork: Springer.
- Hornby, G. and Lafaele, R. (2011). Barriers to parental involvement in education: An explanatory model. *Educational Review*, 63(1), 37-52.
- Hornby, G. (2005). *Improving parental involvement*. London: Continuum.
- Hussein, A. (2009). The use of triangulation in social sciences research: Can qualitative and quantitative methods be combined? *Journal of Comparative Social Work*, Volume: 1, 1-12.
- Islam, A. (2019). Parent-teacher meetings and student outcomes: Evidence from a developing country. *European Economic Review*, 111, 273-304.
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A meta-analysis. *Urban Education*, 42 (1), 82-110.
- Jeynes, W. H. (2011). *Parental involvement and academic success*. Taylor and Francis Group, New York: Routledge.
- Jeynes, W. H. (2017). A meta-analysis: The relationship between parental involvement and latino student outcomes. *Education and Urban Society*, 49(1), 4-28 Sage.
- Joseph, M. V. and John, J. (2008). Impact of parenting styles on child development. *Global Academic Society Journal: Social Science Insight*, 1(5), 16-25.

- Jucks, R. and Pauler-Kuppinger, L. (2017). Teachers' and parents' beliefs about effective teaching and their assumptions on the other group's perspective. *Journal for Educational Research Online*, 9(3), 12–25.
- Kaar,  . (2019). *Veli toplantılarına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri: Fenomenolojik bir alışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kathleen V. Hoover-Dempsey, Angela C. Battiato, Joan M. T. Walker, Richard P. Reed, Jennifer M. DeJong and Kathleen P. Jones (2001). Parental involvement in homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 195-209, doi: 10.1207/S15326985EP3603_5
- Kar, E. B., Uzun, E. M. Ve Gök, R. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerin velileri eēitim sürecine katmak için yaptıkları uygulamalar. *Eēitim ve  ğretim Araştırmaları Dergisi*. 6(4), 2146-9199.
- Kartal, S. (2008).  lk ve ortaöğretim kurumlarında velinin okul yönetimine katılımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eēitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(1), 23-30.
- Keçeli Kaysılı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eēitim Bilimleri Fakültesi  zel Eēitim Dergisi*. 9(1), 69-83.
- Kıldan, A. O. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre okulöncesi öğretmenlerine verilen hizmet içi eēitimin  ğretmen-ocuk ve  ğretmen-ebeveyn ilişkilerine etkisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Klein, H. A. and Ballantine, J. (2012). For parents particularly raising competent kids: The authoritative parenting style. *Childhood Education*, 78(1), 46-47, doi: 10.1080/00094056.2001.10521689.
- Kızılloluk, H. (2013). *Eēitimin toplumsal temelleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Koç Akran, S. ve Kocaman, Z. (2018). Öğretmenlerin ve velilerin okul öncesi eēitim kurumlarındaki veli toplantılarına ilişkin algıları. *Uluslararası Eēitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*. 4(2), 97-110.
- Koçel, T. (2015). *İşletme y neticiliēi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kotaman, H. (2008). Türk anabalarının çocuklarının eēitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludaē Eēitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 135-149.
- Küçükahmet, L. (1995). * ğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Gazi Büro Kitabevi.
- Küçükali, R. (2018). Aile içi iletişim. R. Küçükali (Ed.). *ocuk ve aile*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kroeger, J. and Lash, M. (2011). Asking, listening, and learning: Toward a more thorough method of inquiry in homeeschool relations. *Teaching and Teacher Education*. 27, 268-277.

- Lang, S. N., Sarah J. Schoppe-Sullivan, S. J. and Jeon, L (2017). Examining a self-report measure of parent–teacher cocaring relationships and associations with parental involvement. *Early Education and Development*, 28(1), 96-114, doi: 10.1080/10409289.2016.1195672.
- Li, G., Lin, M., Liu, C., Johnson, A., Li, Y. and Loyalka, P. (2017). The prevalence of parent-teacher interaction in developing countries and its effect on student outcomes. *Working Paper 322*. reap.fsi.stanford.edu
- Lincoln, Y. S. (1995). Emerging criteria for quality in qualitative and interpretive research. *Qualitative inquiry*, 1(3). 275-289. Sage Publications, Inc.
- Lind, J., Westerling, A., Sparman, A. and Dannesboe, K. I. (2016). Introduction: Doing good parenthood. J. Lind, A. Westerling, A. Sparman and K. I. Dannesboe, (Ed.). *Doing good parenthood: Ideals and practices of parental involvement*. Palgrave Macmillan Studies in Family and Intimate Life. Doi:10.1007/978-3-319-46774-0_1. Springer Nature, Switzerland.
- Leung, K., Lau, S. and Lam, W. L. (1998). Parenting styles and academic achievement: A cross-cultural study. *Merrill-Palmer Quarterly*, 44(2), 157-172
- Little, A.W. N. and Allan, J. (1989). Student-led parent-teacher conferences. *Elementary School Guidance & Counseling*, 23(3), 210-218.
- Lovret, D. M. (1958). *Parent teacher conferences based on a human relations approach*. A Project Presented to the faculty of the school of Education. The University of Southern California. In partial Fulfillment of the Requirements for Degree Master of Science in Education. ProQuest, USA.
- Malik, M., Rafiq, N., Chaudhry, A. Q. and Fatima, G. (2020). Perceptions of elementary school students about their parents' involvement at home and school. *Journal of Elementary Education*, 29(2), 151-161.
- Masud, H., Thurasamy, R. and Ahmad, M. S. (2015). Parenting styles and academic achievement of young adolescents: A systematic literature review. *Qual Quant* 49, 2411–2433, doi 10.1007/s11135-014-0120-x
- McKenna, M. K. and Millen, J. (2013). Look! Listen! Learn! Parent narratives and grounded theory models of parent voice, presence, and engagement in k–12 education. *School Community Journal*, 23(1), 9-48.
- Millî Eğitim Bakanlığı, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739> adresinden 30 Ağustos 2019'da alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, 2535 Sayılı Tebliğler Dergisi, Cilt 65 (2002). <https://www.memurlar.net/common/news/documents/59430/2535> adresinden 30 Temmuz 2020'de alınmıştır.

- Millî Eğitim Bakanlığı, Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği (2017). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24074&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 30 Temmuz 2020’de alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>. Erişim Tarihi: (05.08.2020).
- Millî Eğitim Bakanlığı, Okul Aile Birliği Yönetmeliği (2012). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=15878&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 5 Ağustos 2020’de alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği (2017). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23639&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 28 Temmuz 2020’de alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19942&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 28 Temmuz 2020’de alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği (2013). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 28 Temmuz 2020’de alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Yürürlükten Kaldırılacak Genelge 2017/20 Sayılı Genelge. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1856> adresinden 30 Temmuz 2020’de alınmıştır.
- Minke, K. M. And Anderson, K. J. (2003). Restructuring routine parent-teacher conferences: The family-school conference model. *The Elementary School Journal*, 104(1), 49-69.
- Mustafaoğlu, R. ve Yasacı, Z. (2018). Dijital oyun oynamanın çocukların ruhsal ve fiziksel sağlığı üzerine olumsuz etkileri. *Bağımlılık Dergisi-Journal of Dependence* 19(3), 51-58.
- Moscatelli, S. and Rubini, M. (2009). Parenting styles in adolescence: The role of warmth, strictness, and psychological autonomy granting in influencing collective self-esteem and expectations for the future. P. H. Krause and T. M. Dailey (Ed.). *Handbook of Parenting: Styles, Stresses & Strategies*. Nova Science Publishers, New York.
- Neuman, W. L. (2016). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar*. S. Özge (Çev.). Ankara: Yayınodası.
- Nichols, R. G. and Stevens, L. A. (1999). *Etkin iletişim*. A. Gürsel (Çev.). İstanbul: BZD Yayıncılık.

- Nitza, D. ve Roman, Y. (2016). Who needs parent-teacher meetings in the technological era? *International Journal of Higher Education*, 6(1), 153-162.
- Noble, H. and Smith, J. (2015). Issues of validity and reliability in qualitative research. *Evidence Based Nursing*, 18(2), 34-35.
- Nyarko, K. (2011). The influence of authoritative parenting style on adolescents' academic achievement. *American Journal Of Social And Management Sciences*, 2(3), 278-282.
- Oral, A. H. ve Arabacıoğlu, T. (2019). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin dijital oyun bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(1), 44-60.
- Orman, M. (2012). *Velilerin sosyo ekonomik durumu, sınıf veli toplantılarına katılımı ve öğrenci başarısı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Özgen, H. (2011). Sınıf yönetimine ilişkin temel kavramlar ve yaklaşımlar. İ. Günbayı (Ed.). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Lord Matbaacılık.
- Öğülmüş, S. (2006). *Kişilerarası sorun çözme becerileri ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Özodaşık, M. (2012). İletişim ve iletişim sürecinde halkla ilişkiler. F. S. Banar (Ed.). *Halkla ilişkiler ve iletişim*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özbaş, M. (2011). Eğitimde iletişim ve iş birliği. İ. Günbayı (Ed.). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Özbaş, M. (2009). *İlköğretim okulu yöneticilerinin okul-aile ilişkileri konusunda yapmaları gereken ve yapmakta oldukları işler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özkan, N. (2010). The role of families in the achievement of students at secondary education. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 262-271.
- Özdemir, A. (2015). *Bitse de gitsek: Verimli toplantılar için toplantı yönetimi*. Ankara: Nobel yayınları.
- Özyürek, A., Adıbatmaz, M., Çetin, A., Meriç, A., Kılınç, N., Erzurumluoğlu, Ş., Yücesan, Y. ve Atalay, D. (2015). Okul öncesi eğitim kurumu ve ilkokullarda aile eğitimi ve katılımı çalışmalarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 28-43.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. M. Bütün ve S. B. Demir (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi
- Pillet Shore, D. (2015). Being a “good parent” in parent–teacher conferences. *Journal of Communication*, 65(2), 373–395.

- Punter, R. A., Glas, C. A. W. and Meelissen, M. R. M. (2016). *Psychometric framework for modeling parental involvement and reading literacy*. Switzerland: SpringerOpen.
- Riggio, R. E. (2016). *Endüstri ve örgüt psikolojisine giriş*. B. Özkara (Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Robbins, S. P. and Judge, T. A. (2015). *Örgütsel davranış*. E. İnci (Çev.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Rolnick, R. G. (1997). *A study of parent-teacher communication: The social/cognitive and efficacy bases of teachers' communicative strategies*. A Dissertation Submitted to The Graduate Faculty in Educational Psychology in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Doctor of Philosophy, The City University of New York, USA.
- Rowe, H. S. (1964). *An evaluation of the organization and administration of parent teacher conferences*. In Partial Fulfillment of Requierements for The Doctor of Education Degree, The University of Nebraska Teachers College, USA.
- Sabuncuoğlu, Z. ve Tüz, M. (1995). *Örgütsel psikoloji*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Saldana, J. (2019). Nitel araştırmacılar için kodlama el kitabı. A. Tüfekci Akcan ve S. N. Şad, (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sargut, A. S. (2011). *Kültürler arası farklılaşma ve yönetim*. Ankara: İmge Katabevi.
- Seagreaves, P. (2009). *The effectiveness of parent-teacher conferences for reporting student progress in a suburban pennsylvania school district*. In Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Education, Widener University, USA.
- Seginer, R. (2006). Parents' educational involvement: A developmental ecology perspective. *Parenting: Science and Practice*. 6(1), 1-48.
- Seitsinger, A. M. (2019). Examining the effect of family engagement on middle and high school students' academic achievement and adjustment. S. B. Sheldon and T. A. Turner-Vorbeck (Ed.). *The Wiley Handbook of Family, School, and Community Relationships in Education*. John Wiley & Sons, USA.
- Scott-Jones, D. (1995). Parent child interactions and school achievement. In B. A. Ryan, G. R. Adams, T. P. Gullotta, R. P. Weissberg & R. L. Hampton (Eds.), *The family school connection: Theory, research, and practice*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Slavin, R. E. (2017). *Educational psychology: Theory and practice*. 10. Basımdan Çeviri (Galip Yüksel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sheldon, S. B. and Epstein, J. L. (2005) Involvement counts: family and community partnerships and mathematics achievement. *The Journal of Educational Research*. 98(4), 196-207, doi:10.3200/JOER.98.4.196-207.

- Smetana, J. G. (2017). Current research on parenting styles, dimensions, and beliefs. *Current Opinion in Psychology*, 15, 19–25.
- Spera, C. (2005). A review of the relationship among parenting practices, parenting styles, and adolescent school achievement. *Educational Psychology Review*, 17(2), 125-146, doi: 10.1007/s10648-005-3950-1
- Sünbül, A. M. ve Yavuz, M. (2004). *İlköğretim okulu öğretmen ve velilerinin veli toplantıları hakkındaki görüş ve beklentilerinin karşılaştırmalı olarak*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Stroetinga, M., Leeman, Y. and Veugelers, W. (2019). Primary school teachers' collaboration with parents on upbringing: A review of the empirical literature. *Educational Review*, 71(5), 650-667.
- Şad, S. N. ve Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim birinci kademe öğrenci velilerinin çocuklarının eğitime katılım düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 13(2), 993-1011.
- Şahin, H. (2018). *Eğitim sürecine veli katılımının bir boyutu olan öğrenmeyi destekleyici ev ortamının veli toplantılarında yer alma durumunun incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Şişman, M. (2007). Toplumsal bir aktör müsünüz? A. Açıkalm, M Şişman, ve S. Turan, (Ed.). *Bir insan olarak okul müdürü*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2014). *Örgütler ve kültürler*. Ankara: A Pegem Akademi.
- Tarhan, N. (2019). *10 Adımda pozitif psikoloji: Çoklu zeka uygulamalarına pozitif bakış*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Taylı, A. (2019). Ahlak gelişimi. Ş. Işık (Ed.). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Temel, Z. F., Aksoy, A. B. ve Kurtulmuş, Z. (2013). Erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları. Z. F. Temel (Ed.). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tobin, G.A. & Begley, C.M. (2004). Methodological rigour within a qualitative framework. *Journal of Advanced Nursing* 48(4), 388– 396.
- Topçu, İ. (2013). *Okulu Geliştirmede Velilerin Rolü (Sivas İli Örneği): Bir Durum Çalışması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Tümkiye, S. ve Ulum, H. (2020). Taşıma yoluyla eğitime erişim uygulamasında ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 853-868.

- Tümekaya, S. (2017). Velilerin okulda eğitime katılım türlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 83-98
- Ünüvar, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 8(3), 719-730.
- Ünver, G. B. (2016). Gelişimle ilgili temel kavramlar, gelişimin temel ilkeleri ve gelişimi etkileyen etmenler. A. Ulusoy (Ed.). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Üstün, E. Y. (2013). Etkili aile-okul-toplum ilişkileri. Z. F. Temel (Ed.). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice*, 1(1), 11-30.
- Varol, N. (2010). *Aile eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Vural, D. E. Ve Kocabaş A. (2016). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 15(59), 1174-1185.
- Werner, R. A. (1967). *A study of parent teacher conferences as a means of reporting children's progress*. In Fulfillment of the thesis Requirements for Degree of Master of Science. Southern Connecticut State College, USA.
- Westerfield, S. E. (2020). *Improving family-professional partnerships through active listening training*. In partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy, University of Pittsburgh, USA.
- Willemse, T. M., Thompson, I, Vanderlinde, R. ve Mutton, T. (2018). Family-school partnerships: A challenge for teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 44(3), 252-257.
- Williams, V. G. (2004). *Parent assessment of communication before, during and after parent-teacher conferences*. A Dissertation Submitted to the Graduate Faculty Of South Carolina State University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Education. Orangeburg, South Carolina, USA.
- Wilson, C. C. (2010). Perfect phrases for classroom teachers. Mc Graw Hill, New York, USA.
- Yavuzer, H. (2019). Çocuk eğitimi el kitabı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yaycı, L. (2019). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri. M. Güven (Ed.). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Yıldırım, İ. (2010). *Anne baba desteği ve başarı: Anne bablar çocuklarına nasıl destek olabilirler*. Ankara: Anı yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma: İstiklal ilköğretim okulu örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Yörükoğlu, A. (2004). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunlar*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yurtal, F. (2019). Öğrenciyi tanıma. İ. Yıldırım (Ed.). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

EKLER

EK-1: Öğretmenler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-2: Veliler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-3: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-4: Araştırma İzin Belgesi

EK-5: Etik Kurul Kararı

EK-6: Öğretmenler İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

EK-7: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

EK-8: Öğrenci Velileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

EK-1: Öğretmenler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-1: ÖĞRETMENLER İÇİN VELİ TOPLANTILARI YAŞANTILARI GÖRÜŞME FORMU

Değerli meslektaşım,

Bu görüşmenin temel amacı, ebeveyn katılımının bir aracı olan veli toplantılarına ilişkin veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin yaşantılarını incelemek ve etkili veli öğretmen toplantılarının gerçekleştirilmesi için öneriler geliştirmektir. Bu amaçla siz değerli eğitim paydaşlarının görüşlerine başvurulacaktır. Mülakat sorularına içten ve ayrıntılı cevaplar vermeniz oldukça önemlidir. Yapacağımız görüşmeler gizli tutulacak, elde edilecek bulgular sadece bilimsel araştırmada veri olarak kullanılacaktır.

Araştırmaya sunacağınız değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Öğrenim Durumunuz:

Kıdeminiz:

Branşınız:

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Veli toplantılarını **NASIL** gerçekleştiriyorsunuz?
 - a) Toplantı öncesi ne tür ön hazırlıklar yapıyorsunuz?
 - b) Toplantının gündeminin velilerle önceden paylaşımı için neler yapılıyor? Veliler toplantıya nasıl davet ediliyor?
 - c) Ne zaman gerçekleştiriliyor? Toplantılar yılda kaç kez ve hangi zaman dilimlerinde gerçekleştiriliyor?(Haftanın hangi günü ve günün hangi saatlerinde)
 - d) Toplantı nerede gerçekleştiriliyor? (sınıf/ toplantı salonu vb.)
 - e) Veli toplantılarında öğretmen-veli iletişimine ilişkin görüşleriniz nelerdir? Veli toplantılarında velilerle olan iletişiminizde nelere özen gösterirsiniz?
- 2) Veli toplantılarında **HANGİ KONULAR** görüşülmektedir?
 - a. Toplantının dönemi, zamanı konuşulan konuların içeriğini etkiliyor mu?
- 3) Veli toplantılarının **ETKİLİLİĞİ** hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 - a. Toplantıda alınan kararların izlenmesi ile ilgili neler yapıyorsunuz?
 - b. Veli toplantılarının öğrenciler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - c. Veli toplantılarının veli katılımı üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - d. Veli toplantılarının toplantıyı düzenleyen öğretmenler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - e. Veli toplantılarının okul yönetimi üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
- 4) Veli toplantılarında ne tür **GÜÇLÜKLERLE** karşılaşıyorsunuz?
- 5) Veli toplantılarının **DAHA ETKİLİ OLMASI İÇİN** sizce neler yapılabilir?
- 6) Görüşme sırasında değinmediğimiz fakat paylaşmayı önemli gördüğünüz **BAŞKA HUSUSLAR** var mıdır, varsa nelerdir?

EK-2: Veliler İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-2: VELİLER İÇİN VELİ TOPLANTILARI YAŞANTILARI GÖRÜŞME FORMU

Sayın veli,

Bu görüşmenin temel amacı, ebeveyn katılımının bir aracı olan veli toplantılarına ilişkin veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin yaşantılarını incelemek ve etkili veli öğretmen toplantılarının gerçekleştirilmesi için öneriler geliştirmektir. Bu amaçla siz değerli eğitim paydaşlarının görüşlerine başvurulacaktır. Mülakat sorularına içten ve ayrıntılı cevaplar vermeniz oldukça önemlidir. Yapacağımız görüşmeler gizli tutulacak, elde edilecek bulgular sadece bilimsel araştırmada veri olarak kullanılacaktır.

Araştırmaya sunacağınız değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyetiniz:

Yaşınız:

Öğrenim Durumunuz:

Mesleğiniz:

Aylık Ort. Geliriniz:

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Çocuğunuzun okuduğu okulda veli toplantıları **NASIL** gerçekleşmektedir?
 - a) Toplantı öncesi ne tür ön hazırlıklar yapıyorsunuz?
 - b) Toplantının gündemi velilerle önceden paylaşıyor mu? Veliler toplantıya nasıl davet ediliyor?
 - c) Ne zaman gerçekleştiriliyor? Toplantılar yılda kaç kez ve hangi zaman dilimlerinde gerçekleştiriliyor? (Haftanın hangi günü ve günün hangi saatlerinde)
 - d) Toplantının gerçekleşme zamanı ve yeri ve davet edilme şekli hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 - e) Toplantı nerede gerçekleştiriliyor? (sınıf/toplantı salonu vb.)
 - f) Toplantılarda öğretmenlerin velilerle olan iletişim biçimlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? Toplantılarda öğretmenlerle olan iletişiminizde nelere özen gösterirsiniz?
- 2) Veli toplantılarında **NELER** (hangi konular) konuşulmaktadır?
 - a. Toplantının dönemi, zamanı konuşulan konuların içeriğini etkiliyor mu?
- 3) Veli toplantılarının **ETKİLİLİĞİ** hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 - a. Toplantıda alınan kararların izlenmesi ile ilgili neler yapılmaktadır?
 - b. Veli toplantılarının öğrenciler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - c. Veli toplantılarının veli katılımı üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - d. Veli toplantılarının toplantıyı gerçekleştiren öğretmenler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - e. Veli toplantılarının okul yönetimi üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
- 4) Veli toplantılarında ne tür **GÜÇLÜKLERLE** karşılaşıyorsunuz?
- 5) Veli toplantılarının **DAHA ETKİLİ OLMASI** için, sizce neler yapılabilir?
- 6) Görüşme sırasında değinmediğimiz fakat paylaşmayı önemli gördüğünüz **BAŞKA HUSUSLAR** var mıdır, varsa nelerdir?

EK-3: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantıları Yaşantıları Görüşme Formu

EK-3: OKUL YÖNETİCİLERİ İÇİN VELİ TOPLANTILARI YAŞANTILARI GÖRÜŞME FORMU

Değerli meslektaşım,

Bu görüşmenin temel amacı, ebeveyn katılımının bir aracı olan veli toplantılarına ilişkin veli, öğretmen ve okul yöneticilerinin yaşantılarını incelemek ve etkili veli öğretmen toplantılarının gerçekleştirilmesi için öneriler geliştirmektir. Bu amaçla siz değerli eğitim paydaşlarının görüşlerine başvurulacaktır. Mülakat sorularına içten ve ayrıntılı cevaplar vermeniz oldukça önemlidir. Yapacağımız görüşmeler gizli tutulacak, elde edilecek bulgular sadece bilimsel araştırmada veri olarak kullanılacaktır.

Araştırmaya sunacağınız değerli katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Cinsiyeti:

Yaşı:

Öğrenim Durumu:

Kıdemi:

Branşı:

GÖRÜŞME SORULARI

- 1) Veli toplantılarını **NASIL** gerçekleştiriyorsunuz?
 - a) Toplantı öncesi ne tür ön hazırlıklar yapıyorsunuz?
 - b) Toplantının gündemi velilerle önceden paylaşıyor mu? Veliler toplantıya nasıl davet ediliyor?
 - c) Ne zaman gerçekleştiriliyor (Toplantılar yılda kaç kez ve hangi zaman dilimlerinde gerçekleştiriliyor Haftanın hangi günü ve günün hangi saatlerinde)
 - d) Toplantı nerede gerçekleştiriliyor (sınıf mı/ toplantı salonu mu vb.)
 - e) Veli toplantılarında öğretmen-veli iletişimi nasıldır? Veli toplantılarında velilerle olan iletişiminizde nelere özen gösterirsiniz?
 - f) Toplantıda alınan kararların izlenmesi ile ilgili neler yapıyorsunuz
- 2) Veli öğretmen toplantılarında **NELER** (hangi konular) görüşülmektedir?
 - a. Toplantının dönemi, zamanı konuşulan konuların içeriğini etkiliyor mu?
- 3) Veli toplantılarının **ETKİLİLİĞİ** hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
 - a. Toplantıda alınan kararların izlenmesi ile ilgili neler yapıyorsunuz?
 - b. Veli toplantılarının öğrenciler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - c. Veli toplantılarının veli katılımı üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - d. Veli toplantılarının öğretmenler üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
 - e. Veli toplantılarının okul yönetimi üzerinde ne tür etkileri olmaktadır?
- 4) Veli toplantılarında ne tür **GÜÇLÜKLERLE** karşılaşıyorsunuz
- 5) Veli toplantılarının **DAHA ETKİLİ OLMASI İÇİN** neler yapılabilir?
- 6) Görüşme sırasında değinmediğimiz fakat paylaşmayı önemli gördüğünüz **BAŞKA HUSUSLAR** var mıdır?

EK-4: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
BİNGÖL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 48605746-44-E.18451822
Konu: Anket Uygulanması

30.09.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı ve 2012/ 13 Nolu Genelge
b) 29/08/2019 tarihli ve 48605746-44-E.15598165 sayılı Valilik Onayı.
c) 08/07/2019 tarihli ve 50235129-300-13322 sayılı yazı.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimi Yönetimi Bilim Dalı Doktora Programı Öğrencilerinden Kemal NAZLI'nın; Doç. Dr. Niyazi ÖZER danışmanlığında, yürütmekte olduğu **"Veli, Öğretmen ve Okul Yöneticilerinin Veli Toplantılarına İlişkin Yaşantılarının Analizi: Bir Olgun Bilim Çalışması"** konulu anket çalışmasının 1 Mayıs 2019-14 Aralık 2019 tarihleri arasında İlimiz Merkezinde bulunan Resmi ve Özel ilköğretim ve Ortaokullarda görev yapan Yöneticilere, Öğretmenlere ve Öğrencilere Velileri ile görüşme yapılmasına yönelik uygulanması ile ilgili (c) yazı ile talep edilmiş olup söz konusu anket çalışması ilgi (b) Valilik Onayı ile görevlendirilen Müdürlüğümüz "Araştırma Değerlendirme Komisyonu"na incelenmiş ve yapılan inceleme sonucunda ilgi (a) Genelge esaslarına aykırı olmadığı ekte sunulan Araştırma Değerlendirme Formu ile tespit edilmiştir.

Buna göre; bir nüshası ekte sunulmuş olan anket çalışmasının ilimiz merkezindeki ilköğretim ve ortaokul kurumlarında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Orhan BUĞRAHAN
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1-Yazı ve Anket Formları (28 sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)

OLUR
30.09.2019
Rahmi GÜNEY
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Hükümet Konağı Kat:3 12090 BİNGÖL
Elektronik Ağ: <http://bingol.meb.gov.tr>
e-posta: ozelogretim12@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin :A.İLKYAZ
Tel: (0426) 213 25 85 -150
Faks: (0426) 213 48 47

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 8293-c9d0-3797-9363-d0eb kodu ile teyit edilebilir.

EK-5: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 08/06/2020-E.34808

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu		
Oturum Tarihi: 01.06.2020	Oturum Sayısı: 9-5	Karar Sayısı: 2020/9-5
Etik Açından Uygun		
Çalışma Adı	VELİ, ÖĞRETMEN VE OKUL YÖNETİCİLERİNİN VELİ TOPLANTILARINA İLİŞKİN YAŞANTILARININ ANALİZİ: BİR OLGUBİLİM ÇALIŞMASI	
Araştırmacılar	Doç.Dr. Niyazi Özer (Danışman) Doktora Öğrencisi KEMAL NAZLI (Yürütücü)	
Başkan Kurul Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof. Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof. Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR Kurul Üyesi Prof. Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof. Dr. Mehmet ÜSTÜNER Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
Etik Kurul Başkanı
Hüseyin Suphi ERDEM

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması https://ebys.inonu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BEK450ZH5 adresinden yapılabilir. (PIN:31691)

EK-6: Öğretmenler İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

ÖĞRETMENLER İÇİN VELİ TOPLANTISI KONTROL LİSTESİ			
Yapılacak İş ve İşlemler		EVET	HAYIR
Toplantı Öncesi Planlama	1. Toplantı öncesi, öğrenci ve velilere ilişkin gözlemler yapılarak, notlar alındı mı?		
	2. Toplantı öncesi, sınıfın ihtiyaçları tespit edilerek, gerekli notlar alındı mı?		
	3. Toplantı öncesi, toplantı gündemi belirlendi mi?		
	4. Toplantı gündeminin belirlenmesi sürecinde, okul yöneticileri, rehber öğretmen, alan öğretmenleri, öğrenci velileri ve zümre öğretmenlerinin görüşleri alındı mı?		
	5. Toplantı zamanı, okulun olanakları ve öğrenci velilerinin durumları göz önünde bulundurularak, toplantıya velilerin maksimum düzeyde katılımlarını sağlayacak şekilde yapılandırıldı mı?		
	6. Toplantı öncesi, toplantının gerçekleştirileceği mekâna yönelik olarak, temizlik, havalandırma, ısı, ışık, katılımcıların oturma düzeni ve sunum olanakları açısından gerekli hazırlıklar yapıldı mı?		
	7. Veliler toplantıya zamanında ve etkili yollarla davet edildi mi?		
	8. Veliler toplantıya davet edilirken, hazırlanan davetiyelerde, gönderilen mesaj içeriklerinde toplantının tarih, yer ve saatinin yanında, toplantı gündemine de yer verildi mi?		
	9. Toplantı öncesi, toplantı gündemi ile ilgili gerekli hazırlıklar yapılarak, etkili bir sunum hazırlamaya özen gösterildi mi?		
	10. Kendi alanlarıyla ilgili velileri bilgilendirmeleri ve velilerden gelecek sorulara açıklık getirmeleri için, okul yöneticileri, rehber öğretmen ve diğer alan öğretmenlerinin de toplantıya katılımlarının sağlanması hususunda gerekli özen gösterildi mi?		
Toplantı Günü ve Esnası	11. Toplantı günü velilere sıcak bir karşılamada bulunmaya özen (Güler yüz, samimiyet, çikolata ve kolonyalı karşılama vb.) gösterildi mi?		
	12. Toplantıyı belirlenen saatte başlatmaya ve bitirmeye özen gösterildi mi?		
	13. Toplantıyı açarken, öğrenci velilerine teşekkür edilerek, toplantıya katılımlarından ötürü duyulan memnuniyet dile getirildi mi?		
	14. Toplantının başlangıcında, toplantının amaç ve önemine dikkat çekildi mi?		
	15. Toplantının başında, toplantının tamamen öğrencilerin gelişimi ve eğitimi yararına gerçekleştirildiğinin izlenimi velilere hissettirildi mi?		
	16. Toplantıda uyulması gereken kurallara dikkat çekilerek, toplantı ciddiyetiyle bağdaşmayan davranışların yaşanmaması için gereken önlemler alındı mı?		
	17. Toplantı gündemi okunarak, gerekli ekleme ve çıkarmalar yapıldı mı?		
	18. Toplantı sırasında, velilerin görüş ve düşüncelerini söylemeleri için gerekli samimi ve rahat bir ortam oluşturulmaya özen gösterildi mi?		
	19. Toplantı süresince, sosyoekonomik düzey, cinsiyet, dil, din, ırk, mezhepsel veya siyasal görüş farklılıkları bir tarafa bırakılarak, tüm velilere koşulsuz saygı ve nezaket kuralları çerçevesinde davranıldı mı?		
	20. Veliler görüş ve düşüncelerini dile getirirken, etkin dinlemede bulunularak, gerekli notlar alındı mı?		
	21. Toplantının tali konulara saptırılmasını önlemeye ve toplantının belirlenen gündeme bağlı ilerlemesini sağlamaya, özen gösterildi mi?		

	22. Toplantı sırasında, velilerle çatışmamaya, velilere yönelik azarlayıcı, aşağılayıcı, suçlayıcı ve buyurgan bir dil kullanmamaya özen gösterildi mi?		
	23. Suçlayıcı veya tahrik edici veli davranışları karşısında, soğukkanlı kalmaya ve velilerle karşılıklı çatışmaya girmemeye özen gösterildi mi?		
	24. Toplantı sırasında, veliler arasında karşılıklı sataşmaların yaşanmasına fırsat vermeyecek şekilde toplantıyı modere etmeye özen gösterildi mi?		
	25. Toplantıda kararların ortak alınmasına özen gösterildi mi?		
	26. Toplantı gündemi arasında velilerden maddi destek talepleri olması durumunda, bunun toplantı gündeminin sonlarında ele alınmasına, önceliğin öğrenci gelişimleri ve eğitim durumlarına verilmesine özen gösterildi mi?		
	27. Toplantıda velilerden maddi destek taleplerinde bulunulurken, toplantının asıl konusunun öğrenci velilerinden maddi destek talepleri olmadığı velilere hissettirilmeye özen gösterildi mi?		
	28. Toplantıda öğrencilerle ilgili bireysel değerlendirmelerde bulunmamaya özen gösterildi mi?		
	29. Toplantıda, velilerin öğrencileriyle ilgili bireysel değerlendirmelerde bulunma girişimleri veya isteklerinin, velileri rencide etmeden ve utandırmadan, toplu görüşmede ele alınmamasına gereken özen gösterildi mi?		
	30. Toplantının bitimine doğru, toplantıda nelerin konuşulduğu ve hangi kararların alındığına dair özet yapıldı mı?		
	31. Toplantıda alınan kararların başarısı için, paydaş sorumluluklarının neler olduğuna dikkat çekildi mi?		
	32. Toplantıda alınan kararlar ve yapılan öneriler tutanağa geçirildi mi?		
	33. Toplantıya katılımlarından ötürü, tüm öğrenci velilerine teşekkür edilerek, iyi dilek ve temennilerde bulunarak, toplantının bitirilmesine özen gösterildi mi?		
Toplantı Sonrası	34. Toplantı sonrası, toplantıda görüşülen konular ve alınan kararlarla ilgili düzenlenen toplantı tutanağının bir örneği, tüm öğrenci velilerine gönderildi mi?		
	35. Toplantı tutanağı ve ilgili toplantı belgeleri mevzuatında gösterildiği şekilde dosyalandı mı?		
	36. Toplantı sonrası, bütün bir eğitim öğretim yılına yayılacak ve tüm öğrenci velilerini kapsayacak şekilde, planlı bireysel görüşmeler yapmaya özen gösteriyor musunuz?		
	37. Toplantı sonrası, toplantıda alınan kararların izlenmesi ve öğretmen veli iş birliğini güçlendirmek için, veli toplantılarını ev ziyaretleri ile desteklemeye özen gösteriyor musunuz?		
	38. Veli toplantılarını yönetme becerileri ve öğretmen veli iletişimi konularında gerekli okumalara ve eğitimlere katılmaya özen gösteriyor musunuz?		

EK-7: Okul Yöneticileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

OKUL YÖNETİCİLERİ İÇİN VELİ TOPLANTISI KONTROL LİSTESİ			
Yapılacak İş ve İşlemler		EVET	HAYIR
Toplantı Öncesi Planlama	1.Veli toplantıları öncesi öğretmenlerle toplantı yapılarak, gerçekleştirilmesi düşünülen toplantılar yapılandırıldı mı?		
	2.Veli toplantıları öncesi veya seminer dönemlerinde, veli toplantılarıyla ilgili öğretmenlere yönelik eğitimler planlandı mı?		
	3.Okul rehberlik servisini etkin kılınarak; veli toplantılarının önemi, okul aile ilişkileri, öğretmen veli iş birliği ve iletişimi, ebeveyn çocuk ilişkileri ve iletişimi gibi konularında velilere yönelik eğitici çalışmalar planlanıp, düzenlendi mi?		
	4.Toplantıların planlaması aşamasında öğretmenlerle iş birliği yapılarak, öğretmenlere gerekli destek sağlandı mı?		
	5.Toplantıların zamanı, mekânı, gündeminin belirlenmesi ve velilerin davet edilmesi süreçlerinde aktif rol alarak, öğretmenlere gerekli destek sağlandı mı?		
	6.Toplantıya okul rehber öğretmeni, alan öğretmenleri ve okul yöneticilerinin katılımı için hazırlıklar yapılarak, gerekli tedbirler alındı mı?		
	7.Veli toplantılarında olası iletişim çatışmaları ve problemlerin çıkması durumları göz önünde bulundurularak, nasıl bir yol izleneceğine dair bir eylem planı hazırlandı mı?		
	8.Veli toplantılarında istenmeyen durumların yaşanması durumunda, toplantıyı yürüten öğretmenlerin nasıl bir tutum sergilemeleri gerektiği konusunda, gerekli tedbirler alındı mı?		
	9.Toplantılarda öğretmenlerin muhatabı olmadığı durumların veliler tarafından gündeme getirilmesi durumu göz önünde bulundurularak, toplantıya okul müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcılarının birinin katılımı planlandı mı?		
Toplantı Günü	10.Toplantı günü velilerin karşılanması ve toplantıların düzenleneceği salon veya sınıflara yönlendirilmeleri için gerekli hazırlıklar ve personel görevlendirmeleri yapıldı mı?		
	11.Toplantı günü, velilere sıcak bir karşılama yapılabilmesi bakımından, okulun olanakları ölçüsünde, çeşitli ikramların (kolonya, şeker, çikolata, sıcak ve soğuk içecekler vb.) yapılabilmesi için gerekli hazırlıklar yapıldı mı?		
Toplantı Sonrası	12. Toplantı sonrası, alınan kararların izlenmesi ve takibi noktasında öğretmenlere gereken destek sağlandı mı?		

EK-8: Öğrenci Velileri İçin Veli Toplantısı Kontrol Listesi

ÖĞRENCİ VELİLERİ İÇİN VELİ TOPLANTISI KONTROL LİSTESİ			
Yapılacak İş ve İşlemler		EVET	HAYIR
Toplantı Öncesi Planlama	1. Toplantı öncesi çocuğunuzla ilgili yeterli gözlemlerde bulundunuz mu?		
	2. Toplantı öncesi, çocuğunuzla toplantı hakkında konuştunuz mu?		
	3. Toplantı öncesi, çocuğunuzun toplantı veya görüşme ile ilgili beklentilerini belirlediniz mi?		
	4. Toplantı öncesi, toplantı gündemi ile ilgili gerekli hazırlıkları yaptınız mı?		
	5. Toplantı öncesi, çocuğunuzun öğretmeni ile ilgili neler görüşebileceğinizi belirlediniz mi?		
Toplantı Günü ve Esnası	6. Toplantı günü, toplantıya zamanında gelmeye ve toplantıdan erken ayrılmamaya yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	7. Toplantı sırasında, toplantı kurallarına riayet ederek, toplantı ciddiyetini bozan davranışlarda bulunmamaya yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	8. Toplantı sırasında, öğretmen ve diğer katılımcılara karşı nezaket ve saygı temelinde iletişim kurmaya yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	9. Toplantı sırasında, konuşulanları etkin dinlemeye, yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	10. Toplantı sırasında, konuşmacıların sözünü kesmemeye yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	11. Toplantı sırasında, gerektiğinde söz alarak, toplantıya anlamlı katkılarda bulunmaya özen gösteriyor musunuz?		
	12. Toplantıda öğretmenle yeterince iş birliği ve sorumluluk paylaşımında bulunmaya özen gösteriyor musunuz?		
	13. Çocuğunuzun rahatsızlıkları, güçlü ve zayıf yönleri, ilgileri, ev ortamı, evdeki davranışları vb. konularda sahip olduğunuz bilgileri çocuğunuzun öğretmeniyle paylaşma noktasında yeterince iş birliği yapıyor musunuz?		
	14. Toplantıda ortak kararlar alma sürecine anlamlı katkılarda bulunmaya özen gösteriyor musunuz?		
	15. Toplantı sırasında, çocuğunuzla ilgili bireysel değerlendirmelerde bulunmamaya, yeterince özen gösteriyor musunuz?		
Toplantı Sonrası	16. Toplantıdan ayrılırken, çocuğunuzun öğretmene teşekkür ederek ayrılmaya, özen gösteriyor musunuz?		
	17. Toplantı sonrası, toplantıda alınan kararlara azami ölçüde uymaya özen gösteriyor musunuz?		
	18. Çocuğunuzun ödevlerinin yapılmasında ve evde sağlıklı bir öğrenme ortamının oluşmasında öğretmenlerin önerilerini dikkate alıyor musunuz?		
	19. Çocuğunuzun eğitimi ve gelişimine destek olmak amacıyla, öğretmenle toplantı sonrasında da iletişim ve iş birliği içinde kalmaya yeterince özen gösteriyor musunuz?		
	20. Toplantı sonrası, okulda öğrenci velilerine yönelik olarak düzenlenen etkinliklere katılım göstermeye yeterince özen gösteriyor musunuz?		